

॥ नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

विनयपिटके

पाचित्तियपाळि

५. पाचित्तियकण्डं

१. मुसावादवग्गो

१. मुसावादसिक्खापदं

इमे खो पनायस्मन्तो द्वेनवुति पाचित्तिया

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन हत्थको सक्कपुत्तो वादक्खित्तो होति । सो तित्थियेहि सद्धिं सल्लपन्तो अवजानित्वा पटिजानाति, पटिजानित्वा अवजानाति, अज्जेनज्जं पटिचरति, सम्पजानमुसा भासति, सङ्केतं कत्वा विसंवादेति । तित्थिया उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम हत्थको सक्कपुत्तो अम्हेहि सद्धिं सल्लपन्तो अवजानित्वा पटिजानिस्सति, पटिजानित्वा अवजानिस्सति, अज्जेनज्जं पटिचरिस्सति, सम्पजानमुसा भासिस्सति, सङ्केतं कत्वा विसंवादेस्सती”ति!

अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं तित्थियानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । अथ खो ते भिक्खू येन हत्थको सक्कपुत्तो तेनुपसङ्गमिंसु; उपसङ्गमित्वा हत्थकं सक्कपुत्तं एतदवोचुं — “सच्चं किर त्वं, आवुसो हत्थक, तित्थियेहि सद्धिं सल्लपन्तो अवजानित्वा पटिजानासि, पटिजानित्वा अवजानासि, अज्जेनज्जं पटिचरसि, सम्पजानमुसा भाससि, सङ्केतं कत्वा विसंवादेसी”ति? “एते खो, आवुसो, तित्थिया नाम येन केनचि जेतब्बा; नेव तेसं जयो दातब्बो”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम हत्थको सक्कपुत्तो तित्थियेहि सद्धिं सल्लपन्तो अवजानित्वा पटिजानिस्सति, पटिजानित्वा अवजानिस्सति, अज्जेनज्जं पटिचरिस्सति, सम्पजानमुसा भासिस्सति, सङ्केतं कत्वा विसंवादेस्सती”ति!

अथ खो ते भिक्खू हत्थकं सक्कपुत्तं अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा हत्थकं सक्कपुत्तं पटिपुच्छि — “सच्चं किर त्वं, हत्थक, तित्थियेहि सद्धिं सल्लपन्तो अवजानित्वा पटिजानासि, पटिजानित्वा अवजानासि, अज्जेनज्जं पटिचरसि, सम्पजानमुसा भाससि, सङ्केतं कत्वा विसंवादेसी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम त्वं, मोघपुरिस, तित्थियेहि सद्धिं सल्लपन्तो अवजानित्वा पटिजानिस्ससि, पटिजानित्वा अवजानिस्ससि, अज्जेनज्जं पटिचरिस्ससि, सम्पजानमुसा भासिस्ससि, सङ्केतं कत्वा विसंवादेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन,

भिक्षवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२. “सम्पजानमुसावादे पाचित्तिय”न्ति ।

३. सम्पजानमुसावादो नाम विसंवादनपुरेक्खारस्स वाचा, गिरा, ब्यप्पथो, वचीभेदो, वाचसिका विज्जत्ति, अट्ठ अनरियवोहारा — अदिट्ठं दिट्ठं मेति, अस्सुतं सुतं मेति, अमुतं मुतं मेति, अविज्जातं विज्जातं मेति, दिट्ठं अदिट्ठं मेति, सुतं अस्सुतं मेति, मुतं अमुतं मेति, विज्जातं अविज्जातं मेति ।

अदिट्ठं नाम न चक्खुना दिट्ठं । अस्सुतं नाम न सोतेन सुतं । अमुतं नाम न घानेन घायितं, न जिक्काय सायितं, न कायेन फुट्ठं । अविज्जातं नाम न मनसा विज्जातं । दिट्ठं नाम चक्खुना दिट्ठं । सुतं नाम सोतेन सुतं । मुतं नाम घानेन घायितं, जिक्काय सायितं, कायेन फुट्ठं । विज्जातं नाम मनसा विज्जातं ।

४. तीहाकारेहि “अदिट्ठं दिट्ठं मे”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स — पुब्बेवस्स होति “मुसा भणिस्स”न्ति, भणन्तस्स होति “मुसा भणामी”ति, भणितस्स होति “मुसा मया भणित”न्ति ।

चतूहाकारेहि “अदिट्ठं दिट्ठं मे”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स — पुब्बेवस्स होति “मुसा भणिस्स”न्ति, भणन्तस्स होति “मुसा भणामी”ति, भणितस्स होति “मुसा मया भणित”न्ति, विनिधाय दिट्ठं ।

पञ्चहाकारेहि “अदिट्ठं दिट्ठं मे”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स — पुब्बेवस्स होति “मुसा भणिस्स”न्ति, भणन्तस्स होति “मुसा भणामी”ति, भणितस्स होति “मुसा मया भणित”न्ति, विनिधाय दिट्ठं, विनिधाय खन्तिं ।

छहाकारेहि “अदिट्ठं दिट्ठं मे”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स — पुब्बेवस्स होति “मुसा भणिस्स”न्ति, भणन्तस्स होति “मुसा भणामी”ति, भणितस्स होति “मुसा मया भणित”न्ति, विनिधाय दिट्ठं, विनिधाय खन्तिं, विनिधाय रुचिं ।

सत्तहाकारेहि “अदिट्ठं दिट्ठं मे”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स — पुब्बेवस्स होति “मुसा भणिस्स”न्ति, भणन्तस्स होति “मुसा भणामी”ति, भणितस्स होति “मुसा मया भणित”न्ति, विनिधाय दिट्ठं, विनिधाय खन्तिं, विनिधाय रुचिं, विनिधाय भावं ।

५. तीहाकारेहि “अस्सुतं सुतं मे”ति...पे०... अमुतं मुतं मेति...पे०... अविज्जातं विज्जातं मेति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स — पुब्बेवस्स होति “मुसा भणिस्स”न्ति, भणन्तस्स होति “मुसा भणामी”ति, भणितस्स होति “मुसा मया भणित”न्ति ।

चतूहाकारेहि...पे०... पञ्चहाकारेहि...पे०... छहाकारेहि...पे०... सत्तहाकारेहि “अविज्जातं विज्जातं मे”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स — पुब्बेवस्स होति “मुसा भणिस्स”न्ति, भणन्तस्स होति “मुसा भणामी”ति, भणितस्स होति “मुसा मया भणितन्ति, विनिधाय दिट्ठं, विनिधाय खन्तिं, विनिधाय रुचिं, विनिधाय भावं ।

मुतं “विज्जातञ्च मे सुतञ्चा”ति...पे०... तीहाकारेहि मुतं “विज्जातञ्च मे दिट्ठञ्च सुतञ्चा”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स...पे०... ।

तीहाकारेहि विज्जातं “दिट्ठं मे”ति...पे०... तीहाकारेहि विज्जातं “सुतं मे”ति ...पे०... तीहाकारेहि विज्जातं “मुतं मे”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स...पे०... तीहाकारेहि विज्जातं “दिट्ठञ्च मे सुतञ्चा”ति...पे०... तीहाकारेहि विज्जातं “दिट्ठञ्च मे मुतञ्चा”ति...पे०... तीहाकारेहि विज्जातं “दिट्ठञ्च मे सुतञ्च मुतञ्चा”ति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स...पे०... ।

९. तीहाकारेहि दिट्ठे वेमतिको दिट्ठं नोकप्पेति, दिट्ठं नस्सरति, दिट्ठं पमुट्ठो होति...पे०... सुते वेमतिको सुतं नोकप्पेति, सुतं नस्सरति, सुतं पमुट्ठो होति...पे०... मुते वेमतिको मुतं नोकप्पेति, मुतं नस्सरति, मुतं पमुट्ठो होति...पे०... विज्जाते वेमतिको विज्जातं नोकप्पेति, विज्जातं नस्सरति, विज्जातं पमुट्ठो होति... विज्जातञ्च मे दिट्ठञ्चाति...पे०... विज्जातं पमुट्ठो होति विज्जातञ्च मे सुतञ्चाति...पे०... विज्जातं पमुट्ठो होति; विज्जातञ्च मे मुतञ्चाति...पे०... विज्जातं पमुट्ठो होति; विज्जातञ्च मे दिट्ठञ्च सुतञ्चाति...पे०... विज्जातं पमुट्ठो होति; विज्जातञ्च मे दिट्ठञ्च मुतञ्चाति...पे०... विज्जातं पमुट्ठो होति; विज्जातञ्च मे दिट्ठञ्च सुतञ्च मुतञ्चाति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०. चतूहाकारेहि...पे०... पञ्चहाकारेहि...पे०... छहाकारेहि...पे०... सत्तहाकारेहि...पे०... विज्जातं पमुट्ठो होति, विज्जातञ्च मे दिट्ठञ्च सुतञ्च मुतञ्चाति सम्पजानमुसा भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स — पुब्बेवस्स होति “मुसा भणिस्स”न्ति, भणन्तस्स होति “मुसा भणामी”ति, भणितस्स होति “मुसा मया भणित”न्ति, विनिधाय दिट्ठिं, विनिधाय खन्तिं, विनिधाय रुचिं, विनिधाय भावं ।

११. अनापत्ति दवा भणति, रवा भणति [दवाय भणति, रवाय भणति (स्या०)] । “दवा भणति नाम सहसा भणति । रवा भणति नाम ‘अज्जं भणिस्सामी’ति अज्जं भणति” । उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

मुसावादसिक्खापदं निट्ठितं पठमं ।

२. ओमसवादसिक्खापदं

१२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पेसलेहि भिक्खूहि सद्धिं भणन्ता [भणन्ता (इतिपि)] पेसले भिक्खू ओमसन्ति — जातियापि, नामेनपि, गोत्तेनपि, कम्मेनपि, सिप्पेनपि, आबाधेनपि, लिङ्गेनपि, किलेसेनपि, आपत्तियापि; हीनेनपि अक्कोसेन खुंसेन्ति वम्भेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू पेसलेहि भिक्खूहि सद्धिं भणन्ता पेसले भिक्खू ओमसिस्सन्ति — जातियापि, नामेनपि, गोत्तेनपि, कम्मेनपि, सिप्पेनपि, आबाधेनपि, लिङ्गेनपि, किलेसेनपि, आपत्तियापि; हीनेनपि अक्कोसेन खुंसेस्सन्ति वम्भेस्सन्ती”ति!

अथ खो ते भिक्खू छब्बगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, पेसलेहि भिक्खूहि सद्धिं भणन्ता पेसले भिक्खू ओमसथ — जातियापि...पे०... हीनेनपि अक्कोसेन खुंसेथ वम्भेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, पेसलेहि भिक्खूहि सद्धिं भणन्ता पेसले भिक्खू ओमसिस्सथ — जातियापि...पे०... हीनेनपि अक्कोसेन खुंसेस्सथ वम्भेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा,

अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

१३. “भूतपुब्बं, भिक्खवे, तक्कसिलायं [तक्कसीलायं (क०)] अज्जतरस्स ब्राह्मणस्स नन्दिविसालो नाम बलीबद्धो [बलिवद्धो (सी०), बलिबद्धो (स्या०)] अहोसि। अथ खो, भिक्खवे, नन्दिविसालो बलीबद्धो तं ब्राह्मणं एतदवोच — “गच्छ त्वं, ब्राह्मण, सेट्ठिना सद्धिं सहस्सेन अब्भुतं करोहि — मय्हं बलीबद्धो सकटसतं अतिबद्धं पवट्टेस्सती”ति। अथ खो, भिक्खवे, सो ब्राह्मणो सेट्ठिना सद्धिं सहस्सेन अब्भुतं अकासि — मय्हं बलीबद्धो सकटसतं अतिबद्धं पवट्टेस्सतीति। अथ खो, भिक्खवे, सो ब्राह्मणो सकटसतं अतिबन्धित्वा नन्दिविसालं बलीबद्धं युज्जित्वा एतदवोच — “गच्छ, कूट [अच्छ कूट (सी० स्या०)], वहस्सु, कूटा”ति। अथ खो, भिक्खवे, नन्दिविसालो बलीबद्धो तत्थेव अट्ठासि। अथ खो, भिक्खवे, सो ब्राह्मणो सहस्सेन पराजितो पज्झायि। अथ खो, भिक्खवे, नन्दिविसालो बलीबद्धो तं ब्राह्मणं एतदवोच — “किस्स त्वं, ब्राह्मण, पज्झायसी”ति? ‘तथा हि पनाहं, भो, तया सहस्सेन पराजितो’ति। ‘किस्स पन मं त्वं, ब्राह्मण, अकूटं कूटवादेन पापेसि? गच्छ त्वं, ब्राह्मण, सेट्ठिना सद्धिं द्वीहि सहस्सेहि अब्भुतं करोहि — “मय्हं बलीबद्धो सकटसतं अतिबद्धं पवट्टेस्सती”ति। “मा च मं अकूटं कूटवादेन पापेसी”ति। अथ खो, भिक्खवे, सो ब्राह्मणो सेट्ठिना सद्धिं द्वीहि सहस्सेहि अब्भुतं अकासि — “मय्हं बलीबद्धो सकटसतं अतिबद्धं पवट्टेस्सती”ति। अथ खो, भिक्खवे, सो ब्राह्मणो सकटसतं अतिबन्धित्वा नन्दिविसालं बलीबद्धं युज्जित्वा एतदवोच — “अच्छ, भद्र, वहस्सु, भद्रा”ति। अथ खो, भिक्खवे, नन्दिविसालो बलीबद्धो सकटसतं अतिबद्धं पवट्टेसि।

[जा० १.१.२८ नन्दिविसालजातकेपि, तत्थ पन मनुज्जसद्धो दिस्सति] “मनापमेव भासेय्य, ना, मनापं कुदाचनं।

मनापं भासमानस्स, गरुं भारं उदब्बहि।

धनञ्च नं अलाभेसि, तेन च, तमनो अहूति॥

“तदापि मे, भिक्खवे, अमनापा खुंसना वम्भना। किमङ्गं पन एतरहि मनापा भविस्सति खुंसना वम्भना? नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०...। “एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१४. “ओमसवादे पाचित्तिय”न्ति।

१५. ओमसवादो नाम दसहि आकारेहि ओमसति — जातियापि, नामेनपि, गोत्तेनपि, कम्मेनपि, सिप्पेनपि, आबाधेनपि, लिङ्गेनपि, किलेसेनपि, आपत्तियापि, अक्कोसेनपि।

जाति नाम द्वे जातियो — हीना च जाति उक्कट्टा च जाति। हीना नाम जाति — चण्डालजाति, वेनजाति, नेसादजाति, रथकारजाति, पुक्कुसजाति। एसा हीना नाम जाति। उक्कट्टा नाम जाति — खत्तियजाति, ब्राह्मणजाति। एसा उक्कट्टा नाम जाति।

नामं नाम द्वे नामानि — हीनञ्च नामं उक्कट्टञ्च नामं। हीनं नाम नामं — अवकण्णकं, जवकण्णकं, धनिट्ठकं, सविट्ठकं, कुलवट्ठकं, तेसु तेसु वा पन जनपदेसु ओज्जातं अवज्जातं हीळितं परिभूतं अचिक्कीकतं, एतं हीनं नाम नामं। उक्कट्टं नाम नामं — बुद्धप्पटिसंयुत्तं, धम्मप्पटिसंयुत्तं, सङ्गप्पटिसंयुत्तं, तेसु तेसु वा पन जनपदेसु अनोज्जातं अनवज्जातं अहीळितं अपरिभूतं चिक्कीकतं, एतं उक्कट्टं नाम नामं।

गोत्तं नाम द्वे गोत्तानि — हीनञ्च गोत्तं उक्कट्टञ्च गोत्तं । **हीनं** नाम गोत्तं — कोसियगोत्तं, भारद्वाजगोत्तं, तेसु तेसु वा पन जनपदेसु ओज्जातं अवज्जातं हीळितं परिभूतं अचिक्कीकतं, एतं हीनं नाम गोत्तं । **उक्कट्टं** नाम गोत्तं — गोतमगोत्तं, मोग्गल्लानगोत्तं, कच्चानगोत्तं, वासिड्ढगोत्तं, तेसु तेसु वा पन जनपदेसु अनोज्जातं अनवज्जातं अहीळितं अपरिभूतं चिक्कीकतं, एतं उक्कट्टं नाम गोत्तं ।

कम्मं नाम द्वे कम्मनि — हीनञ्च कम्मं उक्कट्टञ्च कम्मं । **हीनं** नाम कम्मं — कोट्टककम्मं, पुप्फछट्टककम्मं, तेसु तेसु वा पन जनपदेसु ओज्जातं अवज्जातं हीळितं परिभूतं अचिक्कीकतं, एतं हीनं नाम कम्मं । **उक्कट्टं** नाम कम्मं — कसि, वणिज्जा, गोरक्खा, तेसु तेसु वा पन जनपदेसु अनोज्जातं अनवज्जातं अहीळितं अपरिभूतं चिक्कीकतं । एतं उक्कट्टं नाम कम्मं ।

सिप्पं नाम द्वे सिप्पानि — हीनञ्च सिप्पं उक्कट्टञ्च सिप्पं । **हीनं** नाम सिप्पं — नळकारसिप्पं, कुम्भकारसिप्पं, पेसकारसिप्पं, चम्मकारसिप्पं, नहापितसिप्पं, तेसु तेसु वा पन जनपदेसु ओज्जातं अवज्जातं हीळितं परिभूतं अचिक्कीकतं । एतं हीनं नाम सिप्पं । **उक्कट्टं** नाम सिप्पं — मुद्दा, गणना, लेखा, तेसु तेसु वा पन जनपदेसु अनोज्जातं अनवज्जातं अहीळितं अपरिभूतं चिक्कीकतं, एतं उक्कट्टं नाम सिप्पं ।

सब्बेपि **आबाधा** हीना, अपिच मधुमेहो आबाधो उक्कट्टो ।

लिङ्गं नाम द्वे लिङ्गानि — हीनञ्च लिङ्गं उक्कट्टञ्च लिङ्गं । **हीनं** नाम लिङ्गं — अतिदीघं, अतिरस्सं, अतिकण्हं, अच्चोदातं, एतं हीनं नाम लिङ्गं । **उक्कट्टं** नाम लिङ्गं — नातिदीघं, नातिरस्सं, नातिकण्हं, नाच्चोदातं । एतं उक्कट्टं नाम लिङ्गं ।

सब्बेपि **किलेसा** हीना ।

सब्बापि **आपत्तियो** हीना । अपिच, सोतापत्तिसमापत्ति उक्कट्टा ।

अक्कोसो नाम द्वे अक्कोसा — हीनो च अक्कोसो उक्कट्टो च अक्कोसो । **हीनो** नाम अक्कोसो — ओट्टोसि, मेण्डोसि, गोणोसि, गद्रभोसि, तिरच्छानगतोसि, नेरयिकोसि; नत्थि तुय्हं सुगति, दुग्गति येव तुय्हं पाटिकङ्काति, यकारेन वा भकारेन वा, काटकोटचिकाय वा, एसो हीनो नाम अक्कोसो । **उक्कट्टो** नाम अक्कोसो — पण्डितोसि, ब्यत्तोसि, मेधावीसि, बहुस्सुतोसि, धम्मकथिकोसि, नत्थि तुय्हं दुग्गति, सुगतियेव तुय्हं पाटिकङ्काति, एसो उक्कट्टो नाम अक्कोसो ।

१६. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो हीनेन हीनं वदेति, चण्डालं वेनं नेसादं रथकारं पुक्कुसं — “चण्डालोसि, वेनोसि, नेसादोसि, रथकारोसि, पुक्कुसोसी”ति भणति [\[वदेतीति उद्देशो । भणतीति वित्थारो \(वजिरबुद्धि\)\]](#), आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचिच्चियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो हीनेन उक्कट्टं वदेति, खत्तियं ब्राह्मणं — “चण्डालोसि, वेनोसि, नेसादोसि, रथकारोसि, पुक्कुसोसी”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचिच्चियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो उक्कट्टेन हीनं वदेति, चण्डालं वेनं नेसादं रथकारं

२५. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्तुकामो हीनेन हीनं वदेति, ओट्टं मेण्डं गोणं गद्रभं तिरच्छानगतं नेरयिकं — “ओट्टोसि, मेण्डोसि, गोणोसि, गद्रभोसि, तिरच्छानगतोसि, नेरयिकोसि, नत्थि तुहं सुगति, दुग्गति येव तुहं पाटिकङ्का”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्तुकामो हीनेन उक्कट्टं वदेति, पण्डितं ब्यत्तं मेधावि बहुस्सुतं धम्मकथिकं — “ओट्टोसि, मेण्डोसि, गोणोसि, गद्रभोसि, तिरच्छानगतोसि, नेरयिकोसि, नत्थि तुहं सुगति, दुग्गति येव तुहं पाटिकङ्का”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्तुकामो उक्कट्टेन हीनं वदेति, ओट्टं मेण्डं गोणं गद्रभं तिरच्छानगतं नेरयिकं — “पण्डितोसि, ब्यत्तोसि, मेधावीसि, बहुस्सुतोसि, धम्मकथिकोसि, नत्थि तुहं दुग्गति, सुगति येव तुहं पाटिकङ्का”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्तुकामो उक्कट्टेन उक्कट्टं वदेति, पण्डितं ब्यत्तं मेधाविं बहुस्सुतं धम्मकथिकं — “पण्डितोसि, ब्यत्तोसि, मेधावीसि, बहुस्सुतोसि, धम्मकथिकोसि, नत्थि तुहं दुग्गति, सुगति येव तुहं पाटिकङ्का”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

२६. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्तुकामो एवं वदेति, “सन्ति इधेकच्चे चण्डाला वेना नेसादा रथकारा पुक्कुसा”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्तुकामो एवं वदेति, “सन्ति इधेकच्चे खत्तिया, ब्राह्मणा”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

२७. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्तुकामो एवं वदेति, “सन्ति इधेकच्चे अवकण्णका जवकण्णका धनिट्टका सविट्टका कुलवट्टका”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे बुद्धरक्खिता धम्मरक्खिता सङ्गरक्खिता”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे कोसिया भारद्वाजा”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे गोतमा मोगल्लाना कच्चाना वासिट्ठा”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे कोट्टका पुप्फछट्टका”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे कस्सका वाणिजा गोरक्खा”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे नळकारा कुम्भकारा पेसकारा चम्मकारा नहापिता”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे मुट्टिका गणका लेखका”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे कुट्टिका गण्डिका किलासिका सोसिका अपमारिका”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे मधुमेहिका”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे अतिदीघा अतिरस्सा अतिकण्हा अच्चोदाता”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे नातिदीघा नातिरस्सा नातिकण्हा नाच्चोदाता”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे रागपरियुट्ठिता दोसपरियुट्ठिता मोहपरियुट्ठिता”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे वीतरागा वीतदोसा वीतमोहा”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे पाराजिकं अज्झापन्ना...पे०... दुब्भासितं अज्झापन्ना”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे सोतापन्ना”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेकच्चे ओट्टा मेण्डा गोणा गद्रभा तिरच्छानगता नेरयिका, नत्थि तेसं सुगति, दुग्गतियेव तेसं पाटिकङ्का”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

२८. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्तुकामो एवं वदेति, “सन्ति इधेकच्चे पण्डिता ब्यत्ता,

मेधावी बहुस्सुता धम्मकथिका, नत्थि तेसं दुग्गति, सुगतियेव तेसं पाटिकङ्खा”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

२९. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो एवं वदेति, “ये नून चण्डाला वेना नेसादा रथकारा पुक्कुसा”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स...पे०... ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो एवं वदेति, “ये नून पण्डिता ब्यत्ता मेधावी बहुस्सुता धम्मकथिका”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

३०. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो एवं वदेति, “न मयं चण्डाला वेना नेसादा रथकारा पुक्कुसा”ति भणति...पे०... । “न मयं पण्डिता ब्यत्ता मेधावी बहुस्सुता धम्मकथिका, नत्थि अम्हाकं दुग्गति, सुगतियेव अम्हाकं पाटिकङ्खा”ति भणति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

३१. उपसम्पन्नो अनुपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो हीनेन हीनं वदेति,...पे०... हीनेन उक्कट्टं वदेति...पे०... उक्कट्टेन हीनं वदेति...पे०... उक्कट्टेन उक्कट्टं वदेति, पण्डितं ब्यत्तं मेधाविं बहुस्सुतं धम्मकथिकं — “पण्डितोसि, ब्यत्तोसि, मेधावीसि, बहुस्सुतोसि, धम्मकथिकोसि, नत्थि तुय्हं दुग्गति, सुगतियेव तुय्हं पाटिकङ्खा”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो अनुपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो एवं वदेति, “सन्ति इधेक्कच्चे चण्डाला वेना नेसादा रथकारा पुक्कुसा”ति भणति...पे०... । “सन्ति इधेक्कच्चे पण्डिता ब्यत्ता मेधावी बहुस्सुता धम्मकथिका, नत्थि तेसं दुग्गति, सुगतियेव तेसं पाटिकङ्खा”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो अनुपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो एवं वदेति, “ये नून चण्डाला वेना नेसादा रथकारा पुक्कुसा”ति भणति...पे०... । “ये नून पण्डिता ब्यत्ता मेधावी बहुस्सुता धम्मकथिका”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो अनुपसम्पन्नं खुंसेतुकामो वम्भेतुकामो मङ्कुक्कत्तुकामो एवं वदेति, “न मयं चण्डाला वेना नेसादा रथकारा पुक्कुसा”ति भणति...पे०... । “न मयं पण्डिता ब्यत्ता मेधावी बहुस्सुता धम्मकथिका, नत्थि अम्हाकं दुग्गति, सुगतियेव अम्हाकं पाटिकङ्खा”ति भणति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

३२. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं न खुंसेतुकामो न वम्भेतुकामो न मङ्कुक्कत्तुकामो, दवकम्यता हीनेन हीनं वदेति, चण्डालं वेनं नेसादं रथकारं पुक्कुसं — “चण्डालोसि, वेनोसि, नेसादोसि, रथकारोसि, पुक्कुसोसी”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुब्भासितस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं न खुंसेतुकामो न वम्भेतुकामो न मङ्कुक्कत्तुकामो, दवकम्यता हीनेन उक्कट्टं वदेति, खत्तियं ब्राह्मणं — “चण्डालोसि, वेनोसि, नेसादोसि, रथकारोसि, पुक्कुसोसी”ति भणति, आपत्ति वाचाय, वाचाय दुब्भासितस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं न खुंसेतुकामो न वम्भेतुकामो न मङ्कुक्कत्तुकामो, दवकम्यता उक्कट्टेन हीनं वदेति, चण्डालं

३५. अनापत्ति अत्थपुरेक्खारस्स, धम्मपुरेक्खारस्स, अनुसासनिपुरेक्खारस्स, उम्मत्तकस्स, खित्तचित्तस्स, वेदनाट्टस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

ओमसवादसिक्खापदं निट्ठितं दुतियं ।

३. पेसुज्जसिक्खापदं

३६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू भिक्खून् भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानं पेसुज्जं उपसंहरन्ति; इमस्स सुत्वा अमुस्स अक्खायन्ति, इमस्स भेदाय; अमुस्स सुत्वा इमस्स अक्खायन्ति, अमुस्स भेदाय । तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय संवत्तन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खून् भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानं पेसुज्जं उपसंहरिस्सन्ति, इमस्स सुत्वा अमुस्स अक्खायिस्सन्ति, इमस्स भेदाय; अमुस्स सुत्वा इमस्स अक्खायिस्सन्ति, अमुस्स भेदाय! तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय संवत्तन्ती”ति । अथ खो ते भिक्खू छब्बगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खून् भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानं पेसुज्जं उपसंहरथ, इमस्स सुत्वा अमुस्स अक्खायथ, इमस्स भेदाय, अमुस्स सुत्वा इमस्स अक्खायथ, अमुस्स भेदाय? तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय संवत्तन्ती”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खून् भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानं पेसुज्जं उपसंहरिस्सथ! इमस्स सुत्वा अमुस्स अक्खायिस्सथ, इमस्स भेदाय! अमुस्स सुत्वा इमस्स अक्खायिस्सथ, अमुस्स भेदाय! तेन अनुप्पन्नानि चेव भण्डनानि उप्पज्जन्ति, उप्पन्नानि च भण्डनानि भिय्योभावाय वेपुल्लाय संवत्तन्ति । नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय । पसन्नानं वा भिय्योभावाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३७. “भिक्खुपेसुज्जे पाचित्तिय”न्ति ।

३८. पेसुज्जं नाम द्वीहाकारेहि पेसुज्जं होति — पियकम्यस्स वा भेदाधिप्पायस्स वा । दसहाकारेहि पेसुज्जं उपसंहरति — जातितोपि, नामतोपि, गोत्ततोपि, कम्मतोपि, सिप्पतोपि, आबाधतोपि, लिङ्गतोपि, किलेसतोपि, आपत्तितोपि, अक्कोसतोपि ।

जाति नाम द्वे जातियो — हीना च जाति उक्कट्ठा च जाति । हीना नाम जाति — चण्डालजाति वेनजाति नेसादजाति रथकारजाति पुक्कुसजाति । एसा हीना नाम जाति । उक्कट्ठा नाम जाति — खत्तियजाति ब्राह्मणजाति । एसा उक्कट्ठा नाम जाति...पे०... ।

अक्कोसो नाम द्वे अक्कोसा — हीनो च अक्कोसो उक्कट्ठो च अक्कोसो । हीनो नाम अक्कोसो — ओट्ठोसि, मेण्डोसि, गोणोसि, गद्रभोसि, तिरच्छानगतोसि, नेरयिकोसि; नत्थि तुय्हं सुगति; दुग्गति येव तुय्हं पाटिकङ्काति, यकारेन वा भकारेन वा काटकोटचिकाय वा । एसो हीनो नाम अक्कोसो । उक्कट्ठो नाम अक्कोसो — पण्डितोसि, ब्यत्तोसि, मेधावीसि, बहुस्सुतोसि, धम्मकथिकोसि; नत्थि तुय्हं दुग्गति; सुगति येव तुय्हं पाटिकङ्काति । एसो उक्कट्ठो नाम अक्कोसो ।

३९. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘चण्डालो वेनो नेसादो रथकारो पुक्कुसो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘खत्तियो ब्राह्मणो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘अवकण्णको जवकण्णको धनिट्ठको सविट्ठको कुलवट्ठको’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘बुद्धरक्खितो धम्मरक्खितो सङ्गरक्खितो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘कोसियो भारद्वाजो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘गोतमो मोग्गल्लानो कच्चानो वासिट्ठो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘कोट्ठको पुप्फछट्ठको’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘कस्सको वाणिजो गोरक्खो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘नळकारो कुम्भकारो पेसकारो चम्मकारो नहापितो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘मुट्ठिको गणको लेखको’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

४०. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘कुट्टिको गण्डिको किलासिको सोसिको अपमारिको’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘मधुमेहिको’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘अतिदीघो अतिरस्सो अतिकण्हो अच्चोदातो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘नातिदीघो नातिरस्सो नातिकण्हो नाच्चोदातो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘रागपरियुद्धितो दोसपरियुद्धितो मोहपरियुद्धितो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘वीतरागो वीतदोसो वीतमोहो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘पाराजिकं अज्झापन्नो, सङ्घादिसेसं अज्झापन्नो, थुल्लच्चयं अज्झापन्नो, पाचित्तियं अज्झापन्नो, पाटिदेसनीयं अज्झापन्नो, दुक्कटं अज्झापन्नो, दुब्भासितं अज्झापन्नो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘सोतापन्नो’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘ओट्ठो मेण्डो गोणो गद्रभो तिरच्छानगतो नेरयिको, नत्थि तस्स सुगति, दुग्गतियेव तस्स पाटिकङ्का’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो तं ‘पण्डितो ब्यत्तो मेधावी बहुस्सुतो धम्मकथिको, नत्थि तस्स दुग्गति, सुगति येव तस्स पाटिकङ्का’ति भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

४१. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो ‘सन्ति इधेकच्चे चण्डाला वेना नेसादा रथकारा, पुक्कुसा’ति भणति, न सो अज्जं भणति, तज्जेव भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो ‘सन्ति इधेकच्चे खत्तिया ब्राह्मणा’ति भणति, न सो अज्जं भणति, तज्जेव भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स... पे०... ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो ‘सन्ति इधेकच्चे पण्डिता ब्यत्ता मेधावी बहुस्सुता धम्मकथिका, नत्थि तेसं दुग्गति, सुगति येव तेसं पाटिकङ्का’ति भणति, न सो अज्जं भणति, तज्जेव भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो ‘ये नून चण्डाला वेना नेसादा रथकारा पुक्कुसा’ति भणति, न सो अज्जं भणति, तज्जेव भणती”ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो ‘ये नून पण्डिता ब्यत्ता मेधावी

बहुस्सुता धम्मकथिका'ति भणति, न सो अज्जं भणति, तज्जेव भणती'ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो ‘न मयं चण्डाला वेना नेसादा रथकारा पुक्कुसा’ति भणति, न सो अज्जं भणति, तज्जेव भणती’ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति — “इत्थन्नामो ‘न मयं पण्डिता ब्यत्ता मेधावी बहुस्सुता धम्मकथिका, नत्थम्हाकं दुग्गति, सुगति येव अम्हाकं पाटिकङ्का’ति भणति, न सो अज्जं भणति, तज्जेव भणती’ति । आपत्ति वाचाय, वाचाय दुक्कटस्स ।

४२. उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति; आपत्ति वाचाय, वाचाय पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नो उपसम्पन्नस्स सुत्वा अनुपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो अनुपसम्पन्नस्स सुत्वा उपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

उपसम्पन्नो अनुपसम्पन्नस्स सुत्वा अनुपसम्पन्नस्स पेसुज्जं उपसंहरति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४३. अनापत्ति नपियकम्यस्स, नभेदाधिप्पायस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पेसुज्जसिक्खापदं निद्रितं ततियं ।

४. पदसोधम्मसिक्खापदं

४४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उपासके पदसो धम्मं वाचेन्ति । उपासका भिक्खूसु अगारवा अप्पतिस्सा असभागवुत्तिका विहरन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू उपासके पदसो धम्मं वाचेस्सन्ति! उपासका भिक्खूसु अगारवा अप्पतिस्सा असभागवुत्तिका विहरन्ती’ति । अथ खो ते भिक्खू छब्बगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, उपासके पदसो धम्मं वाचेथ; उपासका भिक्खूसु अगारवा अप्पतिस्सा असभागवुत्तिका विहरन्ती’ति? “सच्चं, भगवा’ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, उपासके पदसो धम्मं वाचेस्सथ! उपासका भिक्खूसु अगारवा अप्पतिस्सा असभागवुत्तिका विहरन्ति! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय पसन्नानं वा भिय्योभावाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४५. “यो पन भिक्खू अनुपसम्पन्नं पदसो धम्मं वाचेय्य पाचित्तिय’न्ति ।

४६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

अनुपसम्पन्नो नाम भिक्खुञ्च भिक्खुनिञ्च ठपेत्वा अवसेसो अनुपसम्पन्नो नाम ।

पदसो नाम पदं, अनुपदं, अन्वखरं, अनुव्यञ्जनं ।

पदं नाम एकतो पट्टपेत्वा एकतो ओसापेन्ति । **अनुपदं** नाम पाटेकं पट्टपेत्वा एकतो ओसापेन्ति । **अन्वखरं** नाम “रूपं अनिच्च”न्ति वुच्चमानो, “रु”न्ति ओपातेति । **अनुव्यञ्जनं** नाम “रूपं अनिच्च”न्ति वुच्चमानो, “वेदना अनिच्चा”ति सद्दं निच्छारेति ।

यच्च पदं, यच्च अनुपदं, यच्च अन्वखरं, यच्च अनुव्यञ्जनं — सब्बमेतं पदसो [पदसो धम्मो (इतिपि)] नाम ।

धम्मो नाम बुद्धभासितो, सावकभासितो, इसिभासितो, देवताभासितो, अत्थूपसज्झितो, धम्मूपसज्झितो ।

वाचेय्याति पदेन वाचेति, पदे पदे आपत्ति पाचित्तियस्स । अक्खराय वाचेति, अक्खरक्खराय आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४७. अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी पदसो धम्मं वाचेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको पदसो धम्मं वाचेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी पदसो धम्मं वाचेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, अनापत्ति ।

४८. अनापत्ति एकतो उद्दिशापेन्तो, एकतो सज्झायं करोन्तो, येभुय्येन पगुणं गन्थं भणन्तं ओपातेति, ओसारन्तं ओपातेति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पदसोधम्मसिक्खापदं निड्डितं चतुत्थं ।

५. सहसेय्यसिक्खापदं

४९. तेन समयेन बुद्धो भगवा आळवियं विहरति अग्गाळवे चेतिये । तेन खो पन समयेन उपासका आरामं आगच्छन्ति धम्मस्सवनाय । धम्मे भासिते थेरा भिक्खू यथाविहारं गच्छन्ति । नवका भिक्खू तत्थेव उपट्ठानसालायं उपासकेहि सद्धिं मुट्ठस्सती, असम्पजाना, नग्गा, विकूजमाना, काकच्छमाना सेय्यं कप्पेन्ति । उपासका उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भदन्ता मुट्ठस्सती असम्पजाना नग्गा विकूजमाना काकच्छमाना सेय्यं कप्पेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं उपासकानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खू अनुपसम्पन्नेन सहसेय्यं कप्पेस्सन्ती”ति! अथ खो ते भिक्खू ते नवके भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू अनुपसम्पन्नेन सहसेय्यं कप्पेन्ती”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा अनुपसम्पन्नेन सहसेय्यं कप्पेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू अनुपसम्पन्नेन सहसेय्यं कप्पेय्य पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

५०. अथ खो भगवा आळवियं यथाभिरन्तं विहरित्वा येन कोसम्बी तेन चारिकं पक्कामि । अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन कोसम्बी तदवसरि । तत्र सुदं भगवा कोसम्बियं विहरति बदरिकारामे । भिक्खू आयस्मन्तं राहुलं एतदवोचुं — “भगवता, आवुसो राहुल, सिक्खापदं पज्जत्तं — ‘न अनुपसम्पन्नेन सहसेय्या कप्पेतब्बा’ति । सेय्यं, आवुसो राहुल, जानाही”ति । अथ खो आयस्मा राहुलो सेय्यं अलभमानो वच्चकुटिया सेय्यं कप्पेसि । अथ खो भगवा रत्तिया पच्चूससमयं पच्चुट्ठाय येन वच्चकुटि तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा उक्कासि । आयस्मापि राहुलो उक्कासि । “को एत्था”ति? “अहं, भगवा, राहुलो”ति । “किस्स त्वं, राहुल, इध निसिन्नोसी”ति? अथ खो आयस्मा राहुलो भगवतो एतमत्थं आरोचेसि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, अनुपसम्पन्नेन दिरत्तितरत्तं सहसेय्यं कप्पेतुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५१. “यो पन भिक्खु अनुपसम्पन्नेन उत्तरिदिरत्तितरत्तं सहसेय्यं कप्पेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

५२. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

अनुपसम्पन्नो नाम भिक्खुं ठपेत्वा अवसेसो अनुपसम्पन्नो नाम ।

उत्तरिदिरत्तितरत्तन्ति अतिरेकदिरत्तितरत्तं ।

सहाति एकतो ।

सेय्या नाम सब्बच्छन्ना, सब्बपरिच्छन्ना, येभ्य्येनच्छन्ना, येभ्य्येन परिच्छन्ना ।

सेय्यं कप्पेय्याति चतुत्थे दिवसे अत्थङ्गते सूरिये, अनुपसम्पन्ने निपन्ने, भिक्खु निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । भिक्खु निपन्ने, अनुपसम्पन्नो निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उभो वा निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उट्ठहित्वा पुनप्पुनं निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

५३. अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी उत्तरिदिरत्तितरत्तं सहसेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको उत्तरिदिरत्तितरत्तं सहसेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी उत्तरिदिरत्तितरत्तं सहसेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

उपट्ठच्छन्ने उपट्ठपरिच्छन्ने, आपत्ति दुक्कटस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, अनापत्ति ।

५४. अनापत्ति द्वेतिस्सो रत्तियो वसति, ऊनकद्वेतिस्सो रत्तियो वसति, द्वे रत्तियो वसित्वा ततियाय रत्तिया पुरारुणा निक्खमित्वा पुन वसति, सब्बच्छन्ने, सब्बअपरिच्छन्ने, सब्बपरिच्छन्ने सब्बअच्छन्ने [वसति, सब्बअच्छन्ने सब्बअपरिच्छन्ने, (सी०)], येभ्य्येन अच्छन्ने, येभ्य्येन अपरिच्छन्ने, अनुपसम्पन्ने निपन्ने भिक्खु निसीदति, भिक्खु निपन्ने अनुपसम्पन्नो निसीदति, उभो वा निसीदन्ति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सहसेय्यसिक्खापदं निट्ठितं पञ्चमं ।

६. दुतियसहसेय्यसिक्खापदं

५५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा अनुरुद्धो कोसलेसु जनपदे [एत्थ अम्बट्टसुत्तादिटीका ओलोकेतब्बा] सावत्थिं गच्छन्तो सायं अज्जतरं गामं उपगच्छि । तेन खो पन समयेन तस्मिं गामे अज्जतरिस्सा इत्थिया आवसथागारं पज्जत्तं होति । अथ खो आयस्मा अनुरुद्धो येन सा इत्थी तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा तं इत्थिं एतदवोच — “सचे ते, भगिनि, अगुरु, वसेय्याम एकरत्तं आवसथागारे”ति । “वसेय्याथ, भन्ते”ति । अज्जेपि अद्धिका येन सा इत्थी तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा तं इत्थिं एतदवोचुं — “सचे ते, अय्यो, अगुरु वसेय्याम एकरत्तं आवसथागारे”ति । “एसो खो अय्यो समणो पठमं उपगतो; सचे सो अनुजानाति, वसेय्याथा”ति । अथ खो ते अद्धिका येनायस्मा अनुरुद्धो तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा आयस्मन्तं अनुरुद्धं एतदवोचुं — “सचे ते, भन्ते, अगुरु, वसेय्याम एकरत्तं आवसथागारे”ति । “वसेय्याथ, आवुसो”ति । अथ खो सा इत्थी आयस्मन्ते अनुरुद्धे सह दस्सनेन पटिबद्धचित्ता अहोसि । अथ खो सा इत्थी येनायस्मा अनुरुद्धो तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा आयस्मन्तं अनुरुद्धं एतदवोच — “अय्यो, भन्ते, इमेहि मनुस्सेहि आकिण्णो न फासु विहरिस्सति । साधाहं, भन्ते, अय्यस्स मज्जकं अब्भन्तरं पज्जपेय्य”न्ति । अधिवासेसि खो आयस्मा अनुरुद्धो तुण्हीभावेन । अथ खो सा इत्थी आयस्मतो अनुरुद्धस्स मज्जकं अब्भन्तरं पज्जपेत्वा अलङ्कतप्पटियत्ता गन्धगन्धिनी येनायस्मा अनुरुद्धो तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा आयस्मन्तं अनुरुद्धं एतदवोच — “अय्यो, भन्ते, अभिरूपो दस्सनीयो पासादिको, अहं चम्हि अभिरूपा दस्सनीया पासादिका । साधाहं, भन्ते, अय्यस्स पजापति भवेय्य”न्ति । एवं वुत्ते आयस्मा अनुरुद्धो तुण्ही अहोसि । दुतियम्पि खो...पे०... ततियम्पि खो सा इत्थी आयस्मन्तं अनुरुद्धं एतदवोच — “अय्यो, भन्ते, अभिरूपो दस्सनीयो पासादिको, अहज्जम्हि अभिरूपा दस्सनीया पासादिका । साधु, भन्ते, अय्यो मज्जेव पटिच्छतु [सम्पटिच्छतु (स्या०)] सब्बज्च सापतेय्य”न्ति । ततियम्पि खो आयस्मा अनुरुद्धो तुण्ही अहोसि । अथ खो सा इत्थी साटकं निक्खिपित्वा आयस्मतो अनुरुद्धस्स पुरतो चङ्कमतिपि तिट्ठतिपि निसीदतिपि सेय्यम्पि कप्पेति । अथ खो आयस्मा अनुरुद्धो इन्द्रियानि ओक्खिपित्वा तं इत्थिं नेव ओलोकेसि नपि आलपि । अथ खो सा इत्थी — “अच्छरियं वत भो, अब्भुतं वत भो! बहू मे मनुस्सा सतेनपि सहस्सेनपि पहिणन्ति । अयं पन समणो — मया सामं याचियमानो — न इच्छति मज्जेव पटिच्छितुं सब्बज्च सापतेय्य”न्ति साटकं निवासेत्वा आयस्मतो अनुरुद्धस्स पादेसु सिरसा निपतित्वा आयस्मन्तं अनुरुद्धं एतदवोच — “अच्चयो मं, भन्ते, अच्चगमा यथाबालं यथामूळं यथाअकुसलं याहं एवमकासिं । तस्सा मे, भन्ते, अय्यो अच्चयं अच्चयतो पटिगण्हातु आर्यति संवराया”ति । “तग्घ त्वं, भगिनि, अच्चयो अच्चगमा यथाबालं यथामूळं यथाअकुसलं या त्वं एवमकासि । यतो च खो त्वं, भगिनि, अच्चयं अच्चयतो दिस्वा यथाधम्मं पटिकरोसि, तं ते मयं पटिगण्हाम । वुद्धि हेसा, भगिनि, अरियस्स विनये यो अच्चयं अच्चयतो दिस्वा यथाधम्मं पटिकरोति आर्यतिज्च संवरं आपज्जती”ति ।

अथ खो सा इत्थी तस्सा रत्तिया अच्चयेन आयस्मन्तं अनुरुद्धं पणीतेन खादनीयेन भोजनीयेन सहत्था सन्तप्पेत्वा सम्पवारेत्वा, आयस्मन्तं अनुरुद्धं भुत्ताविं ओनीतपत्तपाणिं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नं खो तं इत्थिं आयस्मा अनुरुद्धो धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो सा इत्थी — आयस्मता अनुरुद्धेन धम्मिया कथाय सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहंसिता — आयस्मन्तं अनुरुद्धं एतदवोच — “अभिवक्कन्तं, भन्ते, अभिवक्कन्तं, भन्ते! सेय्यथापि, भन्ते, निक्कुज्जितं वा उक्कुज्जेय्य, पटिच्छन्नं वा विवरेय्य, मूळहस्स वा मगगं आचिक्खेय्य, अन्धकारे वा तेलपज्जोतं धारेय्य — चक्खुमन्तो रूपानि दक्खन्तीति, एवमेवं अय्येन अनुरुद्धेन अनेकपरियायेन धम्मो पकासितो । एसाहं, भन्ते, तं भगवन्तं सरणं गच्छामि धम्मज्च भिक्खुसङ्गज्च । उपासिकं मं अय्यो धारेतु अज्जतगगे पाणुपेतं सरणं गत”न्ति ।

अथ खो आयस्मा अनुरुद्धो सावत्थियं गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा अनुरुद्धो मातुगामेन सहसेय्यं कप्पेस्सती”ति! अथ खो ते भिक्खू आयस्मन्तं अनुरुद्धं अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर त्वं, अनुरुद्ध, मातुगामेन सहसेय्यं कप्पेसी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, अनुरुद्ध, मातुगामेन सहसेय्यं कप्पेस्ससि! नेतं, अनुरुद्ध, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५६. “यो पन भिक्खु मातुगामेन सहसेय्यं कप्पेय्य पाचित्तिय”न्ति ।

५७. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

मातुगामो नाम मनुस्सित्थी, न यक्खी [यक्खिनी (क०)], न पेती, न तिरच्छानगता; अन्तमसो तदहुजातापि दारिका, पगेव महत्तरी ।

सहाति एकतो ।

सेय्या नाम सब्बच्छन्ना, सब्बपरिच्छन्ना, येभ्य्येनच्छन्ना, येभ्य्येन परिच्छन्ना ।

सेय्यं कप्पेय्याति अत्थङ्गते सूरिये, मातुगामे निपन्ने भिक्खु निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । भिक्खु निपन्ने मातुगामो निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उभो वा निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उद्धित्वा पुनप्पुनं निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

५८. मातुगामे मातुगामसज्जी सहसेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । मातुगामे वेमतिको सहसेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । मातुगामे अमातुगामसज्जी सहसेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

उपट्ठच्छन्ने उपट्ठपरिच्छन्ने, आपत्ति दुक्कटस्स । यक्खिया वा पेतिया वा पण्डकेन वा तिरच्छानगतिथिया वा सहसेय्यं कप्पेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे मातुगामसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे अमातुगामसज्जी, अनापत्ति ।

५९. अनापत्ति सब्बच्छन्ने सब्बअपरिच्छन्ने, सब्बपरिच्छन्ने सब्बअच्छन्ने [अनापत्ति सब्बअच्छन्ने सब्बअपरिच्छन्ने, (सी०)], येभ्य्येन अच्छन्ने, येभ्य्येन अपरिच्छन्ने, मातुगामे निपन्ने भिक्खु निसीदति, भिक्खु निपन्ने मातुगामो निसीदति, उभो वा निसीदन्ति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसहसेय्यसिक्खापदं निड्डितं छट्ठं ।

७. धम्मदेसनासिक्खापदं

६०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उदायी सावत्थियं कुलूपको होति, बहुकानि कुलानि उपसङ्गमति । अथ खो आयस्मा उदायी पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन अज्जतरं कुलं तेनुपसङ्गमि । तेन खो पन समयेन घरणी निवेसनद्वारे निसिन्ना होति, घरसुण्हा

आवसथद्वारे निसिन्ना होति । अथ खो आयस्मा उदायी येन घरणी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा घरणिया उपकण्णके धम्मं देसेसि । अथ खो घरसुण्हाय एतदहोसि — “किं नु खो सो समणो सस्सुया जारो उदाहु ओभासती”ति?

अथ खो आयस्मा उदायी घरणिया उपकण्णके धम्मं देसेत्वा येन घरसुण्हा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा घरसुण्हाय उपकण्णके धम्मं देसेसि । अथ खो घरणिया एतदहोसि — “किं नु खो सो समणो घरसुण्हाय जारो उदाहु ओभासती”ति? अथ खो आयस्मा उदायी घरसुण्हाय उपकण्णके धम्मं देसेत्वा पक्कामि । अथ खो घरणी घरसुण्हा एतदवोच — “हे जे, किं ते एसो समणो अवोचा”ति? “धम्मं मे, अय्ये, देसेसि” । “अय्याय पन किं अवोचा”ति? “मय्हमि धम्मं देसेसी”ति । ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्यो उदायी मातुगामस्स उपकण्णके धम्मं देसेस्सति! ननु नाम विस्सट्ठेन विवटेन धम्मो देसेतब्बो”ति?

अस्सोसुं खो भिक्खू तासं इत्थीनं उज्झायन्तीनं खिय्यन्तीनं विपाचेन्तीनं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा उदायी मातुगामस्स धम्मं देसेस्सती”ति! अथ खो ते भिक्खू आयस्मन्तं उदायिं अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर त्वं, उदायि, मातुगामस्स धम्मं देसेसी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, मातुगामस्स धम्मं देसेस्ससि । नेतं मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू मातुगामस्स धम्मं देसेय्य पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

६१. तेन खो पन समयेन उपासिका भिक्खू पस्सित्वा एतदवोचुं — “इङ्गाय्या धम्मं देसेथा”ति । “न, भगिनी, कप्पति मातुगामस्स धम्मं देसेतु”न्ति । “इङ्गाय्या छप्पञ्चवाचाहि धम्मं देसेथ, सक्का एत्तकेनपि धम्मो अज्जातु”न्ति । “न, भगिनी, कप्पति मातुगामस्स धम्मं देसेतु”न्ति । कुक्कुच्चायन्ता न देसेसुं । उपासिका उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या अम्हेहि याचियमाना धम्मं न देसेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तासं उपासिकानं उज्झायन्तीनं खिय्यन्तीनं विपाचेन्तीनं । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, मातुगामस्स छप्पञ्चवाचाहि धम्मं देसेतुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू मातुगामस्स उत्तरिछप्पञ्चवाचाहि धम्मं देसेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

६२. तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू — “भगवता अनुज्जातं मातुगामस्स छप्पञ्चवाचाहि धम्मं देसेतु”न्ति ते अविज्जुं पुरिसविग्गहं उपनिसीदापेत्वा मातुगामस्स उत्तरिछप्पञ्चवाचाहि धम्मं देसेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू अविज्जुं पुरिसविग्गहं उपनिसीदापेत्वा मातुगामस्स उत्तरिछप्पञ्चवाचाहि धम्मं देसेस्सन्ती”ति!

अथ खो ते भिक्खू छब्बगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर

तुम्हे, भिक्खवे, अविज्जुं पुरिसविग्गहं उपनिसीदापेत्वा मातुगामस्स उत्तरिछप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेत्था'ति? “सच्चं, भगवा'ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, अविज्जुं पुरिसविग्गहं उपनिसीदापेत्वा मातुगामस्स उत्तरिछप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

६३. “यो पन भिक्खु मातुगामस्स उत्तरिछप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेय्य, अज्जत्र विज्जुना पुरिसविग्गहेन, पाचित्तिय'न्ति।

६४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति।

मातुगामो नाम मनुस्सित्थी; न यक्खी न पेती न तिरच्छानगता; विज्जू, पटिबला सुभासितदुब्भासितं दुडुल्लादुडुल्लं आजानितुं।

उत्तरिछप्पज्चवाचाहीति अतिरेकछप्पज्चवाचाहि।

धम्मो नाम बुद्धभासितो, सावकभासितो, इसिभासितो, देवताभासितो, अत्थूपसज्झितो, धम्मूपसज्झितो।

देसेय्याति पदेन देसेति, पदे पदे आपत्ति पाचित्तियस्स। अक्खराय देसेति, अक्खरक्खराय आपत्ति पाचित्तियस्स।

अज्जत्र विज्जुना पुरिसविग्गहेनाति ठपेत्वा विज्जुं पुरिसविग्गहं। विज्जू नाम पुरिसविग्गहो, पटिबलो होति सुभासितदुब्भासितं दुडुल्लादुडुल्लं आजानितुं।

६५. मातुगामे मातुगामसज्जी उत्तरिछप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेति, अज्जत्र विज्जुना पुरिसविग्गहेन, आपत्ति पाचित्तियस्स। मातुगामे वेमतिको उत्तरिछप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेति, अज्जत्र विज्जुना पुरिसविग्गहेन, आपत्ति पाचित्तियस्स। मातुगामे अमातुगामसज्जी उत्तरिछप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेति, अज्जत्र विज्जुना पुरिसविग्गहेन, आपत्ति पाचित्तियस्स।

यक्खिया वा पेतिया वा पण्डकस्स वा तिरच्छानगतमनुस्सविग्गहित्थिया वा उत्तरिछप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेति, अज्जत्र विज्जुना पुरिसविग्गहेन, आपत्ति दुक्कटस्स। अमातुगामे मातुगामसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। अमातुगामे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स। अमातुगामे अमातुगामसज्जी, अनापत्ति।

६६. अनापत्ति विज्जुना पुरिसविग्गहेन, छप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेति, ऊनकछप्पज्चवाचाहि धम्मं देसेति, उट्ठित्वा पुन निसीदित्वा देसेति, मातुगामो उट्ठित्वा पुन निसीदति तस्मिं देसेति, अज्जस्स मातुगामस्स देसेति, पज्जं पुच्छति, पज्जं पुट्ठो कथेति, अज्जस्सत्थाय भणन्तं मातुगामो सुणाति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

धम्मदेसनासिक्खापदं निट्ठितं सत्तमं।

८. भूतारोचनसिक्खापदं

६७. [पारा० १९३] तेन समयेन बुद्धो भगवा वेसालियं विहरति महावने कूटागारसालायं। तेन खो पन समयेन सम्बहुला सन्दिद्धा सम्भत्ता भिक्खू वग्गुमुदाय नदिया तीरे वस्सं उपगच्छिंसु। तेन खो पन समयेन वज्जी दुब्भिक्खा होति — द्वीहितिका सेतट्टिका सलाकावुत्ता, न सुकरा उज्जेन पग्गहेन यापेतुं। अथ खो तेसं भिक्खूनां एतदहोसि — “एतरहि खो वज्जी दुब्भिक्खा — द्वीहितिका सेतट्टिका सलाकावुत्ता, न सुकरा उज्जेन पग्गहेन यापेतुं। केन नु खो मयं उपायेन समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना फासुकं वस्सं वसेय्याम, न च पिण्डकेन किलमेय्यामा”ति? एकच्चे एवमाहंसु — “हन्द मयं, आवुसो, गिहीनं कम्मन्तं अधिट्ठेम। एवं ते अम्हाकं दातुं मज्जिस्सन्ति। एवं मयं समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना फासुकं वस्सं वसिस्साम, न च पिण्डकेन किलमिस्सामा”ति। एकच्चे एवमाहंसु — “अलं, आवुसो, किं गिहीनं कम्मन्तं अधिट्ठितेन? हन्द मयं, आवुसो, गिहीनं दूतेय्यं हराम। एवं ते अम्हाकं दातुं मज्जिस्सन्ति। एवं मयं समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना फासुकं वस्सं वसिस्साम, न च पिण्डकेन किलमिस्सामा”ति। एकच्चे एवमाहंसु — “अलं, आवुसो, किं गिहीनं कम्मन्तं अधिट्ठितेन! किं गिहीनं दूतेय्यं हटेन! हन्द मयं, आवुसो, गिहीनं अज्जमज्जस्स उत्तरिमनुस्सधम्मस्स वण्णं भासिस्साम — ‘असुको भिक्खु पठमस्स ज्ञानस्स लाभी, असुको भिक्खु दुतियस्स ज्ञानस्स लाभी, असुको भिक्खु ततियस्स ज्ञानस्स लाभी, असुको भिक्खु चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभी, असुको भिक्खु सोतापन्नो, असुको भिक्खु सकदागामी, असुको भिक्खु अनागामी, असुको भिक्खु अरहा, असुको भिक्खु तेविज्जो, असुको भिक्खु छल्लभिज्जोति। एवं ते अम्हाकं दातुं मज्जिस्सन्ति। एवं मयं समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना फासुकं वस्सं वसिस्साम, न च पिण्डकेन किलमिस्सामा”ति। एसो येव खो, आवुसो, सेय्यो, यो अम्हाकं गिहीनं अज्जमज्जस्स उत्तरिमनुस्सधम्मस्स वण्णो भासितो”ति।

अथ खो ते भिक्खू गिहीनं अज्जमज्जस्स उत्तरिमनुस्सधम्मस्स वण्णं भासिंसु — “असुको भिक्खु पठमस्स ज्ञानस्स लाभी...पे०... असुको भिक्खु छल्लभिज्जो”ति। अथ खो ते मनुस्सा — “लाभा वत नो, सुलद्धं वत नो, येसं नो एवरूपा भिक्खू वस्सं उपगता, न वत नो इतो पुब्बे एवरूपा भिक्खू वस्सं उपगता, यथयिमे भिक्खू सीलवन्तो कल्याणधम्मा”ति। ते न तादिसानि भोजनानि अत्तना भुज्जन्ति, मातापितॄन् देन्ति पुत्तदारस्स देन्ति दासकम्मकरपोरिसस्स देन्ति मित्तामच्चानं देन्ति जातिसालोहितानं देन्ति यादिसानि भिक्खूनां देन्ति। न तादिसानि खादनीयानि सायनीयानि पानानि अत्तना खादन्ति सायन्ति पिवन्ति [अत्तना पिवन्ति (स्या० क०)] मातापितॄन् देन्ति पुत्तदारस्स देन्ति दासकम्मकरपोरिसस्स देन्ति मित्तामच्चानं देन्ति जातिसालोहितानं देन्ति, यादिसानि भिक्खूनां देन्ति। अथ खो ते भिक्खू वण्णवा अहेसुं पीणिन्द्रिया पसन्नमुखवण्णा विप्पसन्नछविवण्णा।

६८. आचिण्णं खो पनेतं वस्संवुट्ठानं भिक्खूनां भगवन्तं दस्सनाय उपसङ्कमितुं। अथ खो ते भिक्खू वस्संवुट्ठा तेमासच्चयेन सेनासनं संसामेत्वा पत्तचीवरमादाय येन वेसाली तेन पक्कमिंसु। अनुपुब्बेन येन वेसाली महावनं कूटागारसाला येन भगवा तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु। तेन खो पन समयेन दिसासु वस्संवुट्ठा भिक्खू किंसा होन्ति लूखा दुब्बण्णा उप्पण्डुप्पण्डुकजाता धमनिसन्थतगत्ता। वग्गुमुदातीरिया पन भिक्खू वण्णवा होन्ति पीणिन्द्रिया पसन्नमुखवण्णा विप्पसन्नछविवण्णा। आचिण्णं खो पनेतं बुद्धानं भगवन्तानं आगन्तुकेहि भिक्खूहि सद्धिं पटिसम्मोदितुं। अथ खो भगवा वग्गुमुदातीरिये भिक्खू एतदवोच — “कच्चि, भिक्खवे, खमनीयं, कच्चि यापनीयं, कच्चि समग्गा सम्मोदमाना अविवदमाना फासुकं वस्सं वसित्थ, न च पिण्डकेन किलमित्था”ति? “खमनीयं भगवा, यापनीयं भगवा। समग्गा च मयं, भन्ते, सम्मोदमाना अविवदमाना फासुकं वस्सं वसिम्हा, न च पिण्डकेन किलमिम्हा”ति। जानन्तापि तथागता पुच्छन्ति, जानन्तापि न पुच्छन्ति। कालं विदित्वा पुच्छन्ति, कालं विदित्वा न पुच्छन्ति। अत्थसज्जितं तथागता पुच्छन्ति, नो अनत्थसज्जितं। अनत्थसज्जिते सेतुघातो तथागतानं। द्वीहाकारेहि बुद्धा

भगवन्तो भिक्खू पटिपुच्छन्ति — धम्मं वा देसेस्साम, सावकानं वा सिक्खापदं पज्जपेस्सामाति ।

अथ खो भगवा वग्गुमुदातीरिये भिक्खू एतदवोच — “यथा कथं पन तुम्हे, भिक्खवे, समग्गा सम्मोदमाना अविदमाना फासुकं वस्सं वसित्थ, न च पिण्डकेन किलमित्था”ति? अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । “कच्चि पन वो, भिक्खवे, भूत”न्ति? “भूतं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, भिक्खवे, उदरस्स कारणा गिहीनं अज्जमज्जस्स उत्तरिमनुस्सधम्मस्स वण्णं भासिस्सथ! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

६९. “यो पन भिक्खू अनुपसम्पन्नस्स उत्तरिमनुस्सधम्मं आरोचेय्य भूतस्मिं, पाचित्तिय”न्ति ।

७०. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

अनुपसम्पन्नो नाम भिक्खुञ्च भिक्खुनिञ्च ठपेत्वा, अवसेसो अनुपसम्पन्नो नाम ।

[पारा० १९८] **उत्तरिमनुस्सधम्मो** नाम ज्ञानं, विमोक्खो, समाधि, समापत्ति, जाणदस्सनं, मग्गभावना, फलसच्छिकिरिया, किलेसप्पहानं, विनीवरणता चित्तस्स, सुज्जागारे अभिरति ।

[पारा० १९९] **ज्ञानन्ति** पठमं ज्ञानं, दुतियं ज्ञानं, ततियं ज्ञानं, चतुत्थं ज्ञानं ।

[पारा० १९९] **विमोक्खोति** सुज्जतो विमोक्खो, अनिमित्तो विमोक्खो, अप्पणिहितो विमोक्खो ।

[पारा० १९९] **समाधीति** सुज्जतो समाधि, अनिमित्तो समाधि, अप्पणिहितो समाधि ।

[पारा० १९९] **समापत्तीति** सुज्जता समापत्ति, अनिमित्ता समापत्ति, अप्पणिहिता समापत्ति ।

[पारा० १९९] **जाणदस्सनन्ति** तिस्सो विज्जा ।

[पारा० १९९] **मग्गभावनाति** चत्तारो सतिपट्ठाना, चत्तारो सम्मप्पधाना, चत्तारो इद्धिपादा, पञ्चिन्द्रियानि, पञ्च बलानि, सत्त बोज्झङ्गा, अरियो अट्ठङ्गिको मग्गो ।

[पारा० १९९] **फलसच्छिकिरियाति** सोतापत्तिफलस्स सच्छिकिरिया, सकदागामिफलस्स सच्छिकिरिया, अनागामिफलस्स सच्छिकिरिया, अरहत्तस्स [अरहत्तफलस्स (स्या०)] सच्छिकिरिया ।

[पारा० १९९] **किलेसप्पहानन्ति** रागस्स पहानं, दोसस्स पहानं, मोहस्स पहानं ।

[पारा० १९९] **विनीवरणता चित्तस्साति** रागा चित्तं विनीवरणता, दोसा चित्तं विनीवरणता, मोहा चित्तं विनीवरणता ।

[पारा० १९९] **सुज्जागारे अभिरतीति** पठमेन ज्ञानेन सुज्जागारे अभिरति, दुतियेन ज्ञानेन सुज्जागारे अभिरति, ततियेन ज्ञानेन सुज्जागारे अभिरति, चतुत्थेन ज्ञानेन सुज्जागारे अभिरति ।

७१. आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमं ज्ञानं समापज्जि”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमं ज्ञानं समापज्जामी”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमं ज्ञानं समापन्नो”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमस्स ज्ञानस्स लाभिम्ही”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमस्स ज्ञानस्स वसिम्ही”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमं ज्ञानं सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “दुतियं ज्ञानं... ततियं ज्ञानं... चतुत्थं ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; चतुत्थं ज्ञानं सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “सुज्जतं विमोक्खं... अनिमित्तं विमोक्खं... अप्पणिहितं विमोक्खं... सुज्जतं समाधिं... अनिमित्तं समाधिं... अप्पणिहितं समाधिं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; अप्पणिहितस्स समाधिस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; अप्पणिहितो समाधि सच्छिकतो मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “सुज्जतं समापत्तिं... अनिमित्तं समापत्तिं... अप्पणिहितं समापत्तिं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; अप्पणिहिताय समापत्तिया लाभिम्हि, वसिम्हि; अप्पणिहिता समापत्ति सच्छिकता मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “तिस्सो विज्जा समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; तिस्सन्नं विज्जानं लाभिम्हि, वसिम्हि; तिस्सो विज्जा सच्छिकता मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “चत्तारो सतिपट्ठाने... चत्तारो सम्मप्पधाने... चत्तारो इद्धिपादे समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; चतुन्नं इद्धिपादानं लाभिम्हि, वसिम्हि; चत्तारो इद्धिपादा सच्छिकता मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पञ्चिन्द्रियानि... पञ्च बलानि समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पञ्चन्नं बलानं लाभिम्हि, वसिम्हि; पञ्च बलानि सच्छिकतानि मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “सत्त बोज्झङ्गे समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; सत्तन्नं बोज्झङ्गानं लाभिम्हि, वसिम्हि; सत्त बोज्झङ्गा सच्छिकता मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “अरियं अट्ठङ्गिकं मगगं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; अरियस्स अट्ठङ्गिकस्स मगगस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; अरियो अट्ठङ्गिको मगगो सच्छिकतो मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “सोतापत्तिफलं... सकदागामिफलं... अनागामिफलं... अरहत्तं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; अरहत्तस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; अरहत्तं [अरहत्तफलं (स्या०)] सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “रागो मे चत्तो... दोसो मे चत्तो... मोहो मे चत्तो, वन्तो, मुत्तो, पहीनो, पटिनिस्सट्ठो, उक्खेटितो, समुक्खेटितो”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “रागा मे चित्तं विनीवरणं... दोसा मे चित्तं विनीवरणं... मोहा मे चित्तं विनीवरणं”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “सुज्जागारे पठमं ज्ञानं... दुतियं ज्ञानं... ततियं ज्ञानं... चतुत्थं ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; सुज्जागारे चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; सुज्जागारे चतुत्थं ज्ञानं सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

७२. आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमज्ज् ज्ञानं दुतियज्ज् ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स दुतियस्स च ज्ञानस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमज्ज् ज्ञानं दुतियज्ज् ज्ञानं सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमज्ज् ज्ञानं ततियज्ज् ज्ञानं... पठमज्ज् ज्ञानं चतुत्थज्ज् ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स चतुत्थस्स च ज्ञानस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमज्ज् ज्ञानं चतुत्थज्ज् ज्ञानं सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमज्ज् ज्ञानं सुज्जतज्ज् विमोक्खं... अनिमित्तज्ज् विमोक्खं... अप्पणिहितज्ज् विमोक्खं... सुज्जतज्ज् समाधिं... अनिमित्तज्ज् समाधिं... अप्पणिहितज्ज् समाधिं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स अप्पणिहितस्स च समाधिस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमज्ज् ज्ञानं अप्पणिहितो च समाधि सच्छिकतो मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमज्ज् ज्ञानं सुज्जतज्ज् समापत्तिं... अनिमित्तज्ज् समापत्तिं... अप्पणिहितज्ज् समापत्तिं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स अप्पणिहिताय च समापत्तिया लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमज्ज् ज्ञानं अप्पणिहिता च समापत्ति सच्छिकता मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमज्ज् ज्ञानं तिस्सो च विज्जा समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स तिस्सन्नज्ज् विज्जानं लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमज्ज् ज्ञानं तिस्सो च विज्जा सच्छिकता मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमज्ज् ज्ञानं चत्तारो च सतिपट्ठाने... पे०... चत्तारो च सम्मप्पधाने... चत्तारो च इद्धिपादे समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स चतुन्नज्ज् इद्धिपादानं लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमज्ज् ज्ञानं चत्तारो च इद्धिपादा सच्छिकता मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमञ्च ज्ञानं, पञ्च च इन्द्रियानि... पञ्च च बलानि समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स पञ्चन्नञ्च बलानं लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमञ्च ज्ञानं पञ्च च बलानि सच्छिकतानि मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमञ्च ज्ञानं सत्त च बोज्झङ्गे समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स सत्तन्नञ्च बोज्झङ्गानं लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमञ्च ज्ञानं सत्त च बोज्झङ्गा सच्छिकता मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमञ्च ज्ञानं अरियञ्च अट्ठङ्गिकं मगगं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स अरियस्स च अट्ठङ्गिकस्स मगगस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमञ्च ज्ञानं अरियो च अट्ठङ्गिको मगगो सच्छिकतो मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमञ्च ज्ञानं सोतापत्तिफलञ्च... सकदागामिफलञ्च... अनागामिफलञ्च... अरहत्तञ्च [अरहत्तफलञ्च (स्या०)] समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; पठमस्स च ज्ञानस्स अरहत्तस्स [अरहत्तफलस्स (स्या०)] च लाभिम्हि, वसिम्हि; पठमञ्च ज्ञानं अरहत्तञ्च सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमञ्च ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो... रागो च मे चत्तो... दोसो च मे चत्तो... मोहो च मे चत्तो, वन्तो, मुत्तो, पहीनो, पटिनिस्सट्ठो, उक्खेटितो, समुक्खेटितो”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमञ्च ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो... रागा च मे चित्तं विनीवरणं... दोसा च मे चित्तं विनीवरणं... मोहा च मे चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

७३. आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “दुतियञ्च ज्ञानं ततियञ्च ज्ञानं... दुतियञ्च ज्ञानं चतुत्थञ्च ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; दुतियस्स च ज्ञानस्स चतुत्थस्स च ज्ञानस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; दुतियञ्च ज्ञानं चतुत्थञ्च ज्ञानं सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “दुतियञ्च ज्ञानं सुज्जतञ्च विमोक्खं... पे०... मोहा च मे चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “दुतियञ्च ज्ञानं पठमञ्च ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; दुतियस्स च ज्ञानस्स पठमस्स च ज्ञानस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; दुतियञ्च ज्ञानं पठमञ्च ज्ञानं सच्छिकतं मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स... पे०... ।

मूलं संखितं ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “मोहा च मे चित्तं विनीवरणं, पठमञ्च ज्ञानं समापज्जिं, समापज्जामि, समापन्नो; मोहा च मे चित्तं विनीवरणं, पठमस्स च ज्ञानस्स लाभिम्हि, वसिम्हि; मोहा च मे चित्तं विनीवरणं, पठमञ्च ज्ञानं सच्छिकतं

मया”ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स...पे०... ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “मोहा च मे चित्तं विनीवरणं, दोसा च मे चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स...पे०... ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमञ्च ज्ञानं दुतियञ्च ज्ञानं ततियञ्च ज्ञानं चतुत्थञ्च ज्ञानं सुञ्जतञ्च विमोक्खं अनिमित्तञ्च विमोक्खं अप्पणिहितञ्च विमोक्खं सुञ्जतञ्च समाधिं अनिमित्तञ्च समाधिं अप्पणिहितञ्च समाधिं सुञ्जतञ्च समापत्तिं अनिमित्तञ्च समापत्तिं अप्पणिहितञ्च समापत्तिं तिस्सो च विज्जा चत्तारो च सतिपट्टाने चत्तारो च सम्मप्पधाने चत्तारो च इद्धिपादे पञ्च च इन्द्रियाणि पञ्च च बलानि सत्त च बोज्झङ्गे अरियञ्च अट्ठङ्गिकं मग्गं सोतापत्तिफलञ्च सकदागामिफलञ्च अनागामिफलञ्च अरहत्तञ्च [अरहत्तफलञ्च (स्या०)] समापज्जिं...पे०... रागो च मे चत्तो, दोसो च मे चत्तो, मोहो च मे चत्तो, वन्तो, मुत्तो, पहीनो, पटिनिस्सट्ठो, उक्खेटितो समुक्खेटितो, रागा च मे चित्तं विनीवरणं, दोसा च मे चित्तं विनीवरणं, मोहा च मे चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

७४. आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमं ज्ञानं समापज्जि”न्ति वत्तुकामो “दुतियं ज्ञानं समापज्जि”न्ति भणन्तस्स पटिविजानन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स, न पटिविजानन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमं ज्ञानं समापज्जि”न्ति वत्तुकामो “ततियं ज्ञानं...पे०... चतुत्थं ज्ञानं, सुञ्जतं विमोक्खं, अनिमित्तं विमोक्खं, अप्पणिहितं विमोक्खं, सुञ्जतं समाधिं, अनिमित्तं समाधिं, अप्पणिहितं समाधिं, सुञ्जतं समापत्तिं, अनिमित्तं समापत्तिं, अप्पणिहितं समापत्तिं, तिस्सो विज्जा, चत्तारो सतिपट्टाने, चत्तारो सम्मप्पधाने, चत्तारो इद्धिपादे, पञ्चिन्द्रियाणि, पञ्च बलानि, सत्त बोज्झङ्गे, अरियं अट्ठङ्गिकं मग्गं, सोतापत्तिफलं, सकदागामिफलं, अनागामिफलं, अरहत्तं [अरहत्तफलं (स्या०)] समापज्जिं...पे०... रागो मे चत्तो, दोसो मे चत्तो, मोहो मे चत्तो, वन्तो, मुत्तो, पहीनो; पटिनिस्सट्ठो, उक्खेटितो, समुक्खेटितो; रागा मे चित्तं विनीवरणं, दोसा मे चित्तं विनीवरणं, मोहा मे चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स पटिविजानन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स, न पटिविजानन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “दुतियं ज्ञानं समापज्जि”न्ति वत्तुकामो...पे०... “मोहा मे चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स पटिविजानन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स, न पटिविजानन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स...पे०... ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “दुतियं ज्ञानं समापज्जि”न्ति वत्तुकामो — “पठमं ज्ञानं समापज्जि”न्ति भणन्तस्स पटिविजानन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स, न पटिविजानन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स...पे०... ।

मूलं संखित्तं ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “मोहा मे चित्तं विनीवरणं”न्ति वत्तुकामो — “पठमं ज्ञानं समापज्जि”न्ति भणन्तस्स पटिविजानन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स, न पटिविजानन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स...पे०... ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “मोहा मे चित्तं विनीवरणं”न्ति वत्तुकामो — “दोसा मे चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स पटिविजानन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स, न पटिविजानन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स...पे०... ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “पठमञ्च ज्ञानं दुतियञ्च ज्ञानं ततियञ्च ज्ञानं चतुत्थञ्च ज्ञानं ...पे०... दोसा च मे चित्तं विनीवरणं”न्ति वत्तुकामो — “मोहा मे चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स पटिविजानन्तस्स आपत्ति पाचिच्चियस्स, न पटिविजानन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “दुतियञ्च ज्ञानं ततियञ्च ज्ञानं चतुत्थञ्च ज्ञानं...पे०... मोहा च मे चित्तं विनीवरणं”न्ति वत्तुकामो — “पठमं ज्ञानं समापज्जि”न्ति भणन्तस्स पटिविजानन्तस्स आपत्ति पाचिच्चियस्स, न पटिविजानन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स...पे०... ।

७५. आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “यो ते विहारे वसि सो भिक्खु पठमं ज्ञानं समापज्जि, समापज्जति, समापन्नो; सो भिक्खु पठमस्स ज्ञानस्स लाभी, वसी; तेन भिक्खुना पठमं ज्ञानं सच्छिकतं”न्ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “यो ते विहारे वसि सो भिक्खु दुतियं ज्ञानं...पे०... ततियं ज्ञानं चतुत्थं ज्ञानं समापज्जि, समापज्जति, समापन्नो; सो भिक्खु चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभी, वसी; तेन भिक्खुना चतुत्थं ज्ञानं सच्छिकतं”न्ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “यो ते विहारे वसि सो भिक्खु सुञ्जतं विमोक्खं...पे०... अनिमित्तं विमोक्खं अप्पणिहितं विमोक्खं सुञ्जतं समाधिं अनिमित्तं समाधिं अप्पणिहितं समाधिं समापज्जि, समापज्जति, समापन्नो; सो भिक्खु अप्पणिहितस्स समाधिस्स लाभी, वसी; तेन भिक्खुना अप्पणिहितो समाधि सच्छिकतो”ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “यो ते विहारे वसि सो भिक्खु सुञ्जतं समापत्तिं...पे०... अनिमित्तं समापत्तिं अप्पणिहितं समापत्तिं समापज्जि, समापज्जति, समापन्नो; अप्पणिहिताय समापत्तिया लाभी, वसी; तेन भिक्खुना अप्पणिहिता समापत्ति सच्छिकता”ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “यो ते विहारे वसि सो भिक्खु तिस्रो विज्जा ...पे०... चत्तारो सतिपट्टाने, चत्तारो सम्मप्पधाने, चत्तारो इन्द्रियादे, पञ्चिन्द्रियानि, पञ्च बलानि, सत्त बोझङ्गे, अरियं अट्ठङ्गिकं मग्गं, सोतापत्तिफलं, सकदागामिफलं, अनागामिफलं, अरहत्तं [अरहत्तफलं (स्या०)] समापज्जि...पे०... समापज्जति, समापन्नो...पे०... तस्स भिक्खुनो रागो चत्तो, दोसो चत्तो, मोहो चत्तो, वन्तो, मुत्तो, पहीनो, पटिनिस्सट्ठो, उक्खेटितो, समुक्खेटितो; तस्स भिक्खुनो रागा चित्तं विनीवरणं, दोसा चित्तं विनीवरणं, मोहा चित्तं विनीवरणं”न्ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “यो ते विहारे वसि सो भिक्खु सुञ्जागारे पठमं ज्ञानं...पे०... दुतियं ज्ञानं ततियं ज्ञानं चतुत्थं ज्ञानं समापज्जि, समापज्जति, समापन्नो; सो भिक्खु सुञ्जागारे चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभी, वसी; तेन भिक्खुना सुञ्जागारे चतुत्थं ज्ञानं सच्छिकतं”न्ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “यो ते चीवरं परिभुज्जि, यो ते पिण्डपातं परिभुज्जि, यो ते सेनासनं परिभुज्जि, यो ते गिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारं परिभुज्जि सो भिक्खु सुञ्जागारे चतुत्थं ज्ञानं समापज्जि, समापज्जति, समापन्नो; सो

भिक्षु सुज्जागारे चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभी, वसी; तेन भिक्षुना सुज्जागारे चतुत्थं ज्ञानं सच्छिकत’न्ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

७६. आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “येन ते विहारो परिभुत्तो...पे०... येन ते चीवरं परिभुत्तं, येन ते पिण्डपातो परिभुत्तो, येन ते सेनासनं परिभुत्तं, येन ते गिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारो परिभुत्तो सो भिक्षु सुज्जागारे चतुत्थं ज्ञानं समापज्जि, समापज्जति, समापन्नो; सो भिक्षु सुज्जागारे चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभी, वसी; तेन भिक्षुना सुज्जागारे चतुत्थं ज्ञानं सच्छिकत’न्ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

आरोचेय्याति अनुपसम्पन्नस्स — “यं त्वं आगम्म विहारं अदासि...पे०... चीवरं अदासि, पिण्डपातं अदासि, सेनासनं अदासि, गिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारं अदासि सो भिक्षु सुज्जागारे चतुत्थं ज्ञानं समापज्जि, समापज्जति, समापन्नो; सो भिक्षु सुज्जागारे चतुत्थस्स ज्ञानस्स लाभी, वसी; तेन भिक्षुना सुज्जागारे चतुत्थं ज्ञानं सच्छिकत’न्ति भणन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स ।

७७. अनापत्ति उपसम्पन्नस्स, भूतं आरोचेति, आदिकम्मिकस्साति ।

भूतारोचनसिक्खापदं निडितं अट्ठमं ।

९. दुट्ठुल्लारोचनसिक्खापदं

७८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो छब्बगियेहि भिक्षूहि सद्धिं भण्डनकतो होति । सो सञ्चेतनिकं सुक्कविस्सट्ठिं आपत्तिं आपज्जित्वा सद्धं तस्सा आपत्तिया परिवासं याचि । तस्स सद्धो तस्सा आपत्तिया परिवासं अदासि । तेन खो पन समयेन सावत्थियं अज्जरस्स पूगस्स सद्धभत्तं होति । सो परिवसन्तो भत्तगो आसनपरियन्ते निसीदि । छब्बगिया भिक्षू ते उपासके एतदवोचुं — “एसो, आवुसो, आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो तुम्हाकं सम्भावितो कुलूपको; येनेव हत्थेन सद्धादेय्यं भुज्जति तेनेव हत्थेन उपक्कमित्वा असुचिं मोचेसि । सो सञ्चेतनिकं सुक्कविस्सट्ठिं आपत्तिं आपज्जित्वा सद्धं तस्सा आपत्तिया परिवासं याचि । तस्स सद्धो तस्सा आपत्तिया परिवासं अदासि । सो परिवसन्तो आसनपरियन्ते निसिन्नो’ति । ये ते भिक्षू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम छब्बगिया भिक्षू भिक्षुस्स दुट्ठुल्लं आपत्तिं अनुपसम्पन्नस्स आरोचेस्सन्ती’ति...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्षवे, भिक्षुस्स दुट्ठुल्लं आपत्तिं अनुपसम्पन्नस्स आरोचेथा’ति? “सच्चं, भगवा’ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्षुस्स दुट्ठुल्लं आपत्तिं अनुपसम्पन्नस्स आरोचेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

७९. “यो पन भिक्षु भिक्षुस्स दुट्ठुल्लं आपत्तिं अनुपसम्पन्नस्स आरोचेय्य, अज्जत्र भिक्षुसम्मतिया [भिक्षुसम्मतिया (स्या०)], पाचित्तिय’न्ति ।

८०. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्षूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्षूति ।

भिक्षुस्साति अज्जस्स भिक्षुस्स ।

दुट्टुल्ला नाम आपत्ति — चत्तारि च पाराजिकानि, तेरस च सङ्घादिसेसा ।

अनुपसम्पन्नो नाम भिक्खुञ्च भिक्खुनिञ्च ठपेत्वा अवसेसो अनुपसम्पन्नो नाम ।

आरोचेय्याति आरोचेय्य इत्थिया वा पुरिसस्स वा गहट्टस्स वा पब्बजितस्स वा ।

अञ्जत्र भिक्खुसम्मुतियाति ठपेत्वा भिक्खुसम्मुतिं ।

अत्थि भिक्खुसम्मुति आपत्तिपरियन्ता, न कुलपरियन्ता । अत्थि भिक्खुसम्मुति कुलपरियन्ता, न आपत्तिपरियन्ता, अत्थि भिक्खुसम्मुति आपत्तिपरियन्ता च कुलपरियन्ता च, अत्थि भिक्खुसम्मुति नेव आपत्तिपरियन्ता न कुलपरियन्ता ।

आपत्तिपरियन्ता नाम आपत्तियो परिग्गहितायो होन्ति — “एत्तकाहि आपत्तीहि आरोचेतब्बो”ति ।

कुलपरियन्ता नाम कुलानि परिग्गहितानि होन्ति — “एत्तकेसु कुलेसु आरोचेतब्बो”ति । आपत्तिपरियन्ता च कुलपरियन्ता च नाम आपत्तियो च परिग्गहितायो होन्ति, कुलानि च परिग्गहितानि होन्ति — “एत्तकाहि आपत्तीहि एत्तकेसु कुलेसु आरोचेतब्बो”ति । नेव आपत्तिपरियन्ता न कुलपरियन्ता नाम आपत्तियो च अपरिग्गहितायो होन्ति, कुलानि च अपरिग्गहितानि होन्ति — “एत्तकाहि आपत्तीहि एत्तकेसु कुलेसु आरोचेतब्बो”ति ।

८१. आपत्तिपरियन्ते या आपत्तियो परिग्गहितायो होन्ति, ता आपत्तियो ठपेत्वा अञ्जाहि आपत्तीहि आरोचेति, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

कुलपरियन्ते यानि कुलानि परिग्गहितानि होन्ति, तानि कुलानि ठपेत्वा अञ्जेसु कुलेसु आरोचेति, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

आपत्तिपरियन्ते च कुलपरियन्ते च या आपत्तियो परिग्गहितायो होन्ति, ता आपत्तियो ठपेत्वा यानि कुलानि परिग्गहितानि होन्ति, तानि कुलानि ठपेत्वा अञ्जाहि आपत्तीहि अञ्जेसु कुलेसु आरोचेति, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

नेव आपत्तिपरियन्ते न कुलपरियन्ते, अनापत्ति ।

८२. दुट्टुल्लाय आपत्तिया दुट्टुल्लापत्तिसञ्जी अनुपसम्पन्नस्स आरोचेति, अञ्जत्र भिक्खुसम्मुतिया, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

दुट्टुल्लाय आपत्तिया वेमतिको अनुपसम्पन्नस्स आरोचेति, अञ्जत्र भिक्खुसम्मुतिया, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

दुट्टुल्लाय आपत्तिया अदुट्टुल्लापत्तिसञ्जी अनुपसम्पन्नस्स आरोचेति, अञ्जत्र भिक्खुसम्मुतिया, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

अदुट्टुल्लं आपत्तिं आरोचेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनुपसम्पन्नस्स दुट्ठुल्लं वा अदुट्ठुल्लं वा अज्झाचारं आरोचेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अदुट्ठुल्लाय आपत्तिया दुट्ठुल्लापत्तिसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अदुट्ठुल्लाय आपत्तिया वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अदुट्ठुल्लाय आपत्तिया अदुट्ठुल्लापत्तिसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८३. अनापत्ति वत्थुं आरोचेति नो आपत्तिं, आपत्तिं आरोचेति नो वत्थुं, भिक्खुसम्मुतिया, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुट्ठुल्लारोचनसिक्खापदं निट्ठितं नवमं ।

१०. पथवीखणनसिक्खापदं

८४. तेन समयेन बुद्धो भगवा आळवियं विहरति अग्गाळवे चेति ये । तेन खो पन समयेन आळवका [आळविका (स्या०)] भिक्खू नवकम्मं करोन्ता पथविं खणन्तिपि खणापेस्सन्तिपि । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम समणा सक्कपुत्तिया पथविं खणिस्सन्तिपि खणापेस्सन्तिपि! एकिन्द्रियं समणा सक्कपुत्तिया जीवं विहेठेन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम आळवका भिक्खू पथविं खणिस्सन्तिपि खणापेस्सन्तिपी”ति...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, पथविं खणथपि खणापेथपी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, पथविं खणिस्सथपि खणापेस्सथपि! जीवसज्जनो हि, मोघपुरिसा, मनुस्सा पथविया । नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उट्ठिसेय्याथ —

८५. “यो पन भिक्खु पथविं खणयेय वा खणापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

८६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

पथवी नाम द्वे पथवियो — जाता च पथवी अजाता च पथवी ।

जाता नाम पथवी — सुद्धपंसु सुद्धमत्तिका अप्पपासाणा अप्पसक्खरा अप्पकठला अप्पमरुम्बा अप्पवालिका, येभुय्येनपंसुका, येभुय्येनमत्तिका । अदट्ठापि वुच्चति जाता पथवी । योपि पंसुपुज्जो वा मत्तिकापुज्जो वा अतिरेकचातुमासं ओवट्ठो, अयम्पि वुच्चति जाता पथवी ।

अजाता नाम पथवी — सुद्धपासाणा सुद्धसक्खरा सुद्धकठला सुद्धमरुम्बा सुद्धवालिका अप्पपंसुका अप्पमत्तिका, येभुय्येनपासाणा, येभुय्येनसक्खरा, येभुय्येनकठला, येभुय्येनमरुम्बा, येभुय्येनवालिका । दट्ठापि वुच्चति अजाता पथवी । योपि पंसुपुज्जो वा मत्तिकापुज्जो वा ओमकचातुमासं ओवट्ठो, अयम्पि वुच्चति अजाता पथवी ।

खणयेय्याति सयं खणति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

खणापेय्याति अज्जं आणापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । सकिं आणत्तो बहुकम्पि खणति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८७. पथविया पथविसज्जी खणति वा खणापेति वा, भिन्दति वा भेदापेति वा, दहति वा दहापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

पथविया वेमतिको खणति वा खणापेति वा, भिन्दति वा भेदापेति वा, दहति वा दहापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

पथविया अपथविसज्जी खणति वा खणापेति वा, भिन्दति वा भेदापेति वा, दहति वा दहापेति वा, अनापत्ति ।

अपथविया पथविसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अपथविया वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अपथविया अपथविसज्जी, अनापत्ति ।

८८. अनापत्ति — “इमं जान, इमं देहि, इमं आहर, इमिना अत्थो, इमं कप्पियं करोही”ति भणति, असज्जिच्च, असतिया, अजानन्तस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पथवीखणनसिक्खापदं निट्ठितं दसमं ।

मुसावादवग्गो पठमो ।

तस्सुद्धानं —

मुसा ओमसपेसुज्जं, पदसेय्याय वे दुवे ।

अज्जत्र विज्जुना भूता, दुट्ठुल्लापत्ति खणनाति ॥

२. भूतगामवग्गो

१. भूतगामसिक्खापदं

८९. तेन समयेन बुद्धो भगवा आळवियं विहरति अग्गाळवे चेतिये । तेन खो पन समयेन आळवका भिक्खू नवकम्मं करोन्ता रुक्खं छिन्दन्तिपि छेदापेन्तिपि । अज्जतरोपि आळवको भिक्खु रुक्खं छिन्दति । तस्मिं रुक्खे अधिवत्था देवता तं भिक्खुं एतदवोच — “मा, भन्ते, अत्तनो भवनं कत्तुकामो मय्हं भवनं छिन्दी”ति । सो भिक्खु अनादियन्तो छिन्दि येव, तस्सा च देवताय दारकस्स बाहुं आकोटेसि । अथ खो तस्सा देवताय एतदहोसि — “यंनूनाहं इमं भिक्खुं इधेव जीविता वोरपेय्य”न्ति । अथ खो तस्सा देवताय एतदहोसि — “न खो मेतं पतिरूपं याहं इमं भिक्खुं इधेव जीविता वोरपेय्यं । यंनूनाहं भगवतो एतमत्थं आरोचेय्य”न्ति । अथ खो सा देवता येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसि । “साधु साधु देवते! साधु खो त्वं, देवते, तं भिक्खुं जीविता न वोरपेसि । सचज्ज त्वं, देवते, तं भिक्खुं जीविता वोरपेय्यासि, बहुज्ज त्वं, देवते, अपुज्जं पसवेय्यासि । गच्छ त्वं, देवते, अमुकस्मिं ओकासे रुक्खो विवित्तो तस्मिं उपगच्छा”ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम समणा सक्कपुत्तिया जीवं विहेठेस्सन्ती”ति!

अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आळवका भिक्खू रुक्खं छिन्दिस्सन्तिपि छेदापेस्सन्तिपी”ति...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, रुक्खं छिन्दथापि छेदापेथापी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, रुक्खं छिन्दिस्सथापि, छेदापेस्सथापि! जीवसज्जिनो हि, मोघपुरिसा, मनुस्सा रुक्खस्मिं, नेतं मोघपुरिसा अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१०. “भूतगामपातव्यताय पाचित्तिय”न्ति ।

११. भूतगामो नाम पञ्च बीजजातानि — मूलबीजं, खन्धबीजं, फळुबीजं, अगगबीजं, बीजबीजमेव [\[बीजबीजञ्चेव \(इतिपि\)\]](#) पञ्चमं ।

मूलबीजं नाम — हलिद्दि, सिङ्गिवेरं, वचा, वचत्तं, अतिविसा, कटुकरोहिणी, उसीरं, भद्दमूत्तकं, यानि वा पनञ्जानिपि अत्थि मूले जायन्ति, मूले सज्जायन्ति, एतं मूलबीजं नाम ।

खन्धबीजं नाम — अस्सत्थो, निग्रोधो, पिलक्खो, उदुम्बरो, कच्छको, कपित्थनो, यानि वा पनञ्जानिपि अत्थि खन्धे जायन्ति, खन्धे सज्जायन्ति, एतं खन्धबीजं नाम ।

फळुबीजं नाम — उच्छु, वेळु, नळो, यानि वा पनञ्जानिपि अत्थि पब्बे जायन्ति, पब्बे सज्जायन्ति, एतं फळुबीजं नाम ।

अगगबीजं नाम — अज्जुकं, फणिज्जकं, हिरिवेरं, यानि वा पनञ्जानिपि अत्थि अगगे जायन्ति, अगगे सज्जायन्ति, एतं अगगबीजं नाम ।

बीजबीजं नाम — पुब्बण्णं, अपरण्णं, यानि वा पनञ्जानिपि अत्थि बीजे जायन्ति, बीजे सज्जायन्ति, एतं बीजबीजं नाम ।

१२. बीजे बीजसज्जी छिन्दति वा छेदापेति वा, भिन्दति वा भेदापेति वा, पचति वा पचापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । बीजे वेमतिको छिन्दति वा छेदापेति वा, भिन्दति वा भेदापेति वा, पचति वा पचापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । बीजे अबीजसज्जी छिन्दति वा छेदापेति वा, भिन्दति वा भेदापेति वा, पचति वा पचापेति वा, अनापत्ति । अबीजे बीजसज्जी आपत्ति दुक्कटस्स । अबीजे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अबीजे अबीजसज्जी, अनापत्ति ।

१३. अनापत्ति — “इमं जान, इमं देहि, इमं आहर, इमिना अत्थो, इमं कप्पियं करोही”ति भणति, असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

भूतगामसिक्खापदं निद्धितं पठमं ।

२. अज्जवादकसिक्खापदं

१४. तेन समयेन बुद्धो भगवा कोसम्बियं विहरति घोसितारामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा छन्नो अनाचारं

आचरित्वा सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो अज्जेनज्जं पटिचरति — “को आपन्नो, किं आपन्नो, किस्मिं आपन्नो, कथं आपन्नो, कं भणथ, किं भणथा”ति? ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा छन्नो सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो अज्जेनज्जं पटिचरिस्सति — को आपन्नो, किं आपन्नो, किस्मिं आपन्नो, कथं आपन्नो, कं भणथ, किं भणथा”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, छन्न, सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो अज्जेनज्जं पटिचरसि — को आपन्नो, किं आपन्नो, किस्मिं आपन्नो, कथं आपन्नो, कं भणथ, किं भणथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो अज्जेनज्जं पटिचरिस्ससि — को आपन्नो, किं आपन्नो, किस्मिं आपन्नो, कथं आपन्नो, कं भणथ, किं भणथाति! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो अज्जवादकं रोपेतु । एवञ्च पन, भिक्खवे, रोपेतब्बं । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो —

९५. “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्खु सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो अज्जेनज्जं पटिचरति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो अज्जवादकं रोपेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्खु सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो अज्जेनज्जं पटिचरति । सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो अज्जवादकं रोपेति । यस्सायस्मतो खमति छन्नस्स भिक्खुनो अज्जवादकस्स रोपना, सो तुण्हस्स; यस्स नखमति, सो भासेय्य ।

“रोपितं सङ्घेन छन्नस्स भिक्खुनो अज्जवादकं । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

अथ खो भगवा आयस्मन्तं छन्नं अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“अज्जवादके पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

९६. तेन खो पन समयेन आयस्मा छन्नो सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो “अज्जेनज्जं पटिचरन्तो — “आपत्तिं आपज्जिस्सामी”ति तुण्हीभूतो सङ्घं विहेसेति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा छन्नो सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो तुण्हीभूतो सङ्घं विहेसेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, छन्न, सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो तुण्हीभूतो सङ्घं विहेसेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो तुण्हीभूतो सङ्घं विहेसेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो विहेसकं रोपेतु । एवञ्च पन, भिक्खवे, रोपेतब्बं । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो —

९७. “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । अयं छन्नो भिक्खु सङ्घमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो तुण्हीभूतो सङ्घं विहेसेति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो छन्नस्स भिक्खुनो विहेसकं रोपेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्गो। अयं छन्नो भिक्खु सङ्गमज्झे आपत्तिया अनुयुज्जीयमानो तुण्हीभूतो सङ्गं विहेसेति। सङ्गो छन्नस्स भिक्खुनो विहेसकं रोपेति। यस्सायस्मातो खमति छन्नस्स भिक्खुनो विहेसकस्स रोपना, सो तुण्हस्स; यस्स नखमति, सो भासेय्य।

“रोपितं सङ्गेन छन्नस्स भिक्खुनो विहेसकं। खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति।

अथ खो भगवा आयस्मन्तं छन्नं अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

९८. “अज्जवादके विहेसके पाचित्तिय”न्ति।

९९. अज्जवादको नाम सङ्गमज्झे वत्थुस्मिं वा आपत्तिया वा अनुयुज्जीयमानो तं न कथेतुकामो तं न उग्घाटेतुकामो अज्जेनज्जं पटिचरति — “को आपन्नो, किं आपन्नो, किस्मिं आपन्नो, कथं आपन्नो, कं भणथ, किं भणथा”ति। एसो अज्जवादको नाम।

विहेसको नाम सङ्गमज्झे वत्थुस्मिं वा आपत्तिया वा अनुयुज्जीयमानो तं न कथेतुकामो तं न उग्घाटेतुकामो तुण्हीभूतो सङ्गं विहेसेति। एसो विहेसको नाम।

१००. आरोपिते अज्जवादके सङ्गमज्झे वत्थुस्मिं वा आपत्तिया वा अनुयुज्जीयमानो तं न कथेतुकामो तं न उग्घाटेतुकामो अज्जेनज्जं पटिचरति — “को आपन्नो, किं आपन्नो, किस्मिं आपन्नो, कथं आपन्नो, कं भणथ, किं भणथा”ति, आपत्ति दुक्कटस्स। आरोपिते विहेसके सङ्गमज्झे वत्थुस्मिं वा आपत्तिया वा अनुयुज्जीयमानो तं न कथेतुकामो तं न उग्घाटेतुकामो तुण्हीभूतो सङ्गं विहेसेति, आपत्ति दुक्कटस्स। रोपिते अज्जवादके सङ्गमज्झे वत्थुस्मिं वा आपत्तिया वा अनुयुज्जीयमानो तं न कथेतुकामो तं न उग्घाटेतुकामो अज्जेनज्जं पटिचरति — “को आपन्नो, किं आपन्नो, किस्मिं आपन्नो, कथं आपन्नो, कं भणथ, किं भणथा”ति, आपत्ति पाचित्तियस्स। रोपिते विहेसके सङ्गमज्झे वत्थुस्मिं वा आपत्तिया वा अनुयुज्जीयमानो तं न कथेतुकामो तं न उग्घाटेतुकामो तुण्हीभूतो सङ्गं विहेसेति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

१०१. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी अज्जवादके विहेसके, आपत्ति पाचित्तियस्स। धम्मकम्मे वेमतिको अज्जवादके विहेसके, आपत्ति पाचित्तियस्स। धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी अज्जवादके विहेसके, आपत्ति पाचित्तियस्स। अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स। अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स।

१०२. अनापत्ति अजानन्तो पुच्छति, गिलानो वा न कथेति; “सङ्गस्स भण्डनं वा कलहो वा विग्गहो वा विवादो वा भविस्सती”ति न कथेति; “सङ्गभेदो वा सङ्गराजि वा भविस्सती”ति न कथेति; “अधम्मेन वा वग्गेन वा नकम्मरहस्स वा कम्मं करिस्सती”ति न कथेति; उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिक्कस्साति।

अज्जवादकसिक्खापदं निड्ढितं दित्तियं।

३. उज्झापनकसिक्खापदं

१०३. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन आयस्मा दब्बो मल्लपुत्तो सङ्गस्स सेनासनञ्च पञ्जपेति भत्तानि च उद्दिसति । तेन खो पन समयेन मेत्तियभूमजका [मेत्तियभूमजका (सी० स्या०)] भिक्खू नवका चेव होन्ति अप्पपुज्जा च । यानि सङ्गस्स लामकानि सेनासनानि तानि तेसं पापुणन्ति लामकानि च भत्तानि । ते आयस्मन्तं दब्बं मल्लपुत्तं भिक्खू उज्झापेन्ति — “छन्दाय दब्बो मल्लपुत्तो सेनासनं पञ्जपेति, छन्दाय च भत्तानि उद्दिसती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम मेत्तियभूमजका भिक्खू आयस्मन्तं दब्बं मल्लपुत्तं भिक्खू उज्झापेस्सन्ती”ति...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, दब्बं मल्लपुत्तं भिक्खू उज्झापेथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, दब्बं मल्लपुत्तं भिक्खू उज्झापेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“उज्झापनके पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

१०४. तेन खो पन समयेन मेत्तियभूमजका भिक्खू — “भगवता उज्झापनकं पटिक्खित्त”न्ति, “एतावता भिक्खू सोस्सन्ती”ति [विहेसिस्सन्तीति (इतिपि)] भिक्खूनं सामन्ता आयस्मन्तं दब्बं मल्लपुत्तं खिय्यन्ति — “छन्दाय दब्बो मल्लपुत्तो सेनासनं पञ्जपेति, छन्दाय च भत्तानि उद्दिसती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम मेत्तियभूमजका भिक्खू आयस्मन्तं दब्बं मल्लपुत्तं खिय्यिस्सन्ती”ति...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, दब्बं मल्लपुत्तं खिय्यथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, दब्बं मल्लपुत्तं खिय्यिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१०५. “उज्झापनके खिय्यनके पाचित्तिय”न्ति ।

१०६. उज्झापनकं नाम उपसम्पन्नं सङ्गेन सम्मतं सेनासनपञ्जापकं वा भत्तुद्देसकं वा यागुभाजकं वा फलभाजकं वा खज्जभाजकं वा अप्पमत्तकविस्सज्जकं वा अवण्णं कत्तुकामो, अयसं कत्तुकामो, मङ्कुलकत्तुकामो, उपसम्पन्नं उज्झापेति वा खिय्यति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी उज्झापनके खिय्यनके आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिको उज्झापनके खिय्यनके आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी उज्झापनके खिय्यनके आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नं उज्झापेति वा खिय्यति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । उपसम्पन्नं सङ्गेन असम्मतं सेनासनपञ्जापकं वा भत्तुद्देसकं वा यागुभाजकं वा फलभाजकं वा खज्जभाजकं वा अप्पमत्तकविस्सज्जकं वा अवण्णं कत्तुकामो, अयसं कत्तुकामो, मङ्कुलकत्तुकामो, उपसम्पन्नं वा अनुपसम्पन्नं वा उज्झापेति वा खिय्यति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नं सङ्गेन सम्मतं वा असम्मतं वा सेनासनपञ्जापकं वा भत्तुद्देसकं वा यागुभाजकं वा फलभाजकं वा खज्जभाजकं वा अप्पमत्तकविस्सज्जकं वा अवण्णं कत्तुकामो, अयसं कत्तुकामो, मङ्कुलकत्तुकामो, उपसम्पन्नं वा अनुपसम्पन्नं वा उज्झापेति वा खिय्यति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०७. अनापत्ति पकतिया छन्दा दोसा मोहा भया करोन्तं उज्झापेति वा खिय्यति वा, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

उज्झापनकसिक्खापदं निट्ठितं ततियं ।

४. पठमसेनासनसिक्खापदं

१०८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खू हेमन्तिके काले अज्झोकासे सेनासनं पज्जपेत्वा कायं ओतापेन्ता काले आरोचिते तं पक्कमन्ता नेव उद्धरिंसु न उद्धरापेसुं, अनापुच्छा पक्कमिंसु । सेनासनं ओवट्ठं होति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथं हि नाम भिक्खू अज्झोकासे सेनासनं पज्जपेत्वा तं पक्कमन्ता नेव उद्धरिस्सन्ति न उद्धरापेस्सन्ति, अनापुच्छा पक्कमिस्सन्ति, सेनासनं ओवट्ठं”न्ति! अथ खो ते भिक्खू ते अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं... पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू अज्झोकासे...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१०९. “यो पन भिक्खू सङ्घिकं मज्जं वा पीठं वा भिसिं वा कोच्छं वा अज्झोकासे सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

११०. तेन खो पन समयेन भिक्खू अज्झोकासे वसित्वा कालस्सेव सेनासनं अभिहरन्ति । अदसा खो भगवा ते भिक्खू कालस्सेव सेनासनं अभिहरन्ते । दिस्वान एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, अट्ठ मासे अवस्सिकसङ्केते [वसितुं अवस्सिकसंकेते (इतिपि)] मण्डपे वा रुक्खमूले वा यत्थ काका वा कुलला वा न ऊहदन्ति तत्थ सेनासनं निक्खिपितु”न्ति ।

१११. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

सङ्घिकं नाम सङ्घस्स दिन्नं होति परिच्चत्तं ।

मज्जो नाम चत्तारो मज्जा — मसारको, बुन्दिकाबद्धो, कुळीरपादको, आहच्चपादको ।

पीठं नाम चत्तारि पीठानि — मसारकं, बुन्दिकाबद्धं, कुळीरपादकं, आहच्चपादकं ।

भिसि नाम पज्ज भिसियो — उण्णभिसि, चोळभिति, वाकभिसि, तिणभिसि, पण्णभिसि ।

कोच्छं नाम — वाकमयं वा उसीरमयं वा मुज्जमयं वा पब्बजमयं [बब्बजमयं (सी०)] वा अन्तो संवेठेत्वा बद्धं होति ।

सन्थरित्वाति सयं सन्थरित्वा ।

सन्थरापेत्वाति अज्जं सन्थरापेत्वा । अनुपसम्पन्नं सन्थरापेति, तस्स पलिबोधो । उपसम्पन्नं सन्थरापेति,

सन्थारकस्स [सन्थतस्स (इतिपि)] पलिबोधो ।

तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्याति न सयं उद्धरेय्य ।

न उद्धरापेय्याति न अज्जं उद्धरापेय्य ।

अनापुच्छं वा गच्छेय्याति भिक्खुं वा सामणेरं वा आरामिकं वा अनापुच्छा मज्झिमस्स पुरिसस्स लेट्ठपातं अतिक्कमन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११२. सङ्घिके सङ्घिकसज्जी अज्झोकासे सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य अनापुच्छं वा गच्छेय्य, आपत्ति पाचित्तियस्स । सङ्घिके वेमतिको...पे०... सङ्घिके पुग्गलिकसज्जी अज्झोकासे सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

चिमिलिकं वा उत्तरत्थरणं वा भूमत्थरणं वा तट्टिकं वा चम्मखण्डं वा पादपुञ्छनिं वा फलकपीठं वा अज्झोकासे सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । पुग्गलिके सङ्घिकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । पुग्गलिके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । पुग्गलिके पुग्गलिकसज्जी अज्जस्स पुग्गलिके, आपत्ति दुक्कटस्स । अत्तनो पुग्गलिके अनापत्ति ।

११३. अनापत्ति उद्धरित्वा गच्छति, उद्धरापेत्वा गच्छति, आपुच्छं गच्छति, ओतापेन्तो गच्छति, केनचि पलिबुद्धं होति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पठमसेनासनसिक्खापदं निद्वितं चतुत्थं ।

५. दुतियसेनासनसिक्खापदं

११४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सत्तरसवगिया भिक्खू सहायका होन्ति । ते वसन्तापि एकतोव वसन्ति, पक्कमन्तापि एकतोव पक्कमन्ति । ते अज्जतरस्मिं सङ्घिके विहारे सेय्यं सन्थरित्वा तं पक्कमन्ता नेव उद्धरिंसु न उद्धरापेसुं, अनापुच्छा पक्कमिंसु । सेनासनं उपचिकाहिं खायितं होति । ये ते भिक्खू अपिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम सत्तरसवगिया भिक्खू सङ्घिके विहारे सेय्यं सन्थरित्वा तं पक्कमन्ता नेव उद्धरिस्सन्ति न उद्धरापेस्सन्ति, अनापुच्छा पक्कमिस्सन्ति, सेनासनं उपचिकाहिं खायितं”न्ति! अथ खो ते भिक्खू सत्तरसवगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगारहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर, भिक्खवे, सत्तरसवगिया भिक्खू सङ्घिके विहारे सेय्यं सन्थरित्वा तं पक्कमन्ता नेव उद्धरिंसु न उद्धरापेसुं, अनापुच्छा पक्कमिंसु, सेनासनं उपचिकाहिं खायितं”न्ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहिं बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा सङ्घिके विहारे सेय्यं सन्थरित्वा तं पक्कमन्ता नेव उद्धरिस्सन्ति न उद्धरापेस्सन्ति, अनापुच्छा पक्कमिस्सन्ति, सेनासनं उपचिकाहिं खायितं! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

११५. “यो पन भिक्खु सङ्घिके विहारे सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न

उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११६. यो पनाति यो यादिसो... पे०... भिक्खूति... पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

सङ्घिको नाम विहारो सङ्घस्स दिन्नो होति परिच्चत्तो ।

सेय्यं नाम भिसि, चिमिलिका उत्तरत्थरणं, भूमत्थरणं, तट्टिका, चम्मखण्डो, निसीदनं, पच्चत्थरणं, तिणसन्थारो, पण्णसन्थारो ।

सन्थरित्वाति सयं सन्थरित्वा ।

सन्थरापेत्वाति अज्जं सन्थरापेत्वा ।

तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्याति न सयं उद्धरेय्य ।

न उद्धरापेय्याति न अज्जं उद्धरापेय्य ।

अनापुच्छं वा गच्छेय्याति भिक्खुं वा सामणेरं वा आरामिकं वा अनापुच्छा परिकिखत्तस्स आरामस्स परिकखेपं अतिक्कमन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स । अपरिकिखत्तस्स आरामस्स उपचारं अतिक्कमन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स । सङ्घिके सङ्घिकसज्जी सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, आपत्ति पाचित्तियस्स । सङ्घिके वेमतिको सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, आपत्ति पाचित्तियस्स । सङ्घिके पुगलिकसज्जी सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११७. विहारस्स उपचारे वा उपट्ठानसालायं वा मण्डपे वा रुक्खमूले वा सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । मज्जं वा पीठं वा विहारे वा विहारस्सूपचारे वा उपट्ठानसालायं वा मण्डपे वा रुक्खमूले वा सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा तं पक्कमन्तो नेव उद्धरेय्य न उद्धरापेय्य, अनापुच्छं वा गच्छेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स ।

पुगलिके सङ्घिकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । पुगलिके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । पुगलिके पुगलिकसज्जी अज्जस्स पुगलिके आपत्ति दुक्कटस्स । अत्तनो पुगलिके अनापत्ति ।

११८. अनापत्ति उद्धरित्वा गच्छति, उद्धरापेत्वा गच्छति, आपुच्छं गच्छति, केनचि पलिबुद्धं होति, सापेक्खो गन्त्वा तत्थ ठितो आपुच्छति, केनचि पलिबुद्धो होति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसेनासनसिक्खापदं निड्डितं पञ्चमं ।

६. अनुपखज्जसिक्खापदं

११९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू वरसेय्यायो पलिबुन्धेन्ति, थेरा भिक्खू वुट्ठापेन्ति [एत्थ ते इति कम्मपदं ऊनं विय दिस्सति]। अथ खो छब्बगियानं भिक्खूनां एतदहोसि — “केन नु खो मयं उपायेन इधेव वस्सं वसेय्यामा”ति? अथ खो छब्बगिया भिक्खू थेरे भिक्खू अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेन्ति — यस्स सम्बाधो भविस्सति सो पक्कमिस्सतीति। ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू थेरे भिक्खू अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेस्सन्ती”ति! अथ खो ते भिक्खू छब्बगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं ...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, थेरे भिक्खू अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, थेरे भिक्खू अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१२०. “यो पन भिक्खू सङ्घिके विहारे जानं पुब्बुपगतं भिक्खुं अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेय्य — यस्स सम्बाधो भविस्सति सो पक्कमिस्सती”ति, एतदेव पच्चयं करित्वा अनज्जं, पाचित्तिय”न्ति।

१२१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं २.०२५१ अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति।

सङ्घिको नाम विहारो सङ्घस्स दिन्नो होति परिच्चत्तो।

जानाति नाम वुट्ठोति जानाति, गिलानोति जानाति, सङ्घेन दिन्नोति जानाति।

अनुपखज्जाति अनुपविसित्वा।

सेय्यं कप्पेय्याति मज्जस्स वा पीठस्स वा पविसन्तस्स वा निक्खमन्तस्स वा उपचारे सेय्यं सन्थरति वा सन्थरापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स। अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स।

एतदेव पच्चयं करित्वा अनज्जन्ति न अज्जो कोचि पच्चयो होति अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेतुं।

१२२. सङ्घिके सङ्घिकसज्जी अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स। सङ्घिके वेमतिको अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स। सङ्घिके पुग्गलिकसज्जी अनुपखज्ज सेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

मज्जस्स वा पीठस्स वा पविसन्तस्स वा निक्खमन्तस्स वा उपचारं ठपेत्वा सेय्यं सन्थरति वा सन्थरापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स। अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति दुक्कटस्स। विहारस्स उपचारे वा उपट्ठानसालायं वा मण्डपे वा रुक्खमूले वा अज्झोकासे वा सेय्यं सन्थरति वा सन्थरापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स। अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति दुक्कटस्स। पुग्गलिके सङ्घिकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। पुग्गलिके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स। पुग्गलिके पुग्गलिकसज्जी अज्जस्स पुग्गलिके आपत्ति दुक्कटस्स। अत्तनो पुग्गलिके अनापत्ति।

१२३. अनापत्ति गिलानो पविसति, सीतेन वा उण्हेन वा पीळितो पविसति, आपदासु, उम्मतकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

अनुपखज्जसिक्खापदं निद्धितं छट्ठं ।

७. निक्कड्डनसिक्खापदं

१२४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सत्तरसवगिया भिक्खू अज्जतरं पच्चन्तिमं महाविहारं पटिसङ्खरोन्ति — “इध मयं वस्सं वसिस्सामा”ति । अदसंसु खो छब्बगिया भिक्खू सत्तरसवगिये भिक्खू विहारं पटिसङ्खरोन्ते । दिस्वान एवमाहंसु — “इमे, आवुसो, सत्तरसवगिया भिक्खू विहारं पटिसङ्खरोन्ति । हन्द ने वुट्ठापेस्सामा”ति! एकच्चे एवमाहंसु — “आगमेथावुसो, याव पटिसङ्खरोन्ति; पटिसङ्खते वुट्ठापेस्सामा”ति ।

अथ खो छब्बगिया भिक्खू सत्तरसवगिये भिक्खू एतदवोचुं — “उट्ठेथावुसो, अम्हाकं विहारो पापुणाती”ति । “ननु, आवुसो, पटिकच्चेव [पटिगच्चेव (सी०)] आचिक्खितब्बं, मयज्जज्जं पटिसङ्खरेय्यामा”ति । “ननु, आवुसो, सङ्घिको विहारो”ति? “आमावुसो, सङ्घिको विहारो”ति । “उट्ठेथावुसो, अम्हाकं विहारो पापुणाती”ति । “महल्लको, आवुसो, विहारो । तुम्हेपि वसथ, मयम्पि वसिस्सामा”ति । “उट्ठेथावुसो, अम्हाकं विहारो पापुणाती”ति कुपिता अनत्तमना गीवायं गहेत्वा निक्कड्डन्ति । ते निक्कड्डीयमाना रोदन्ति । भिक्खू एवमाहंसु — “किस्स तुम्हे, आवुसो, रोदथा”ति? “इमे, आवुसो, छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना अम्हे सङ्घिका विहारा निक्कड्डन्ती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना भिक्खू सङ्घिका विहारा निक्कड्डिस्सन्ती”ति! अथ खो ते भिक्खू छब्बगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, कुपिता अनत्तमना भिक्खू सङ्घिका विहारा निक्कड्डुथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, कुपिता अनत्तमना भिक्खू सङ्घिका विहारा निक्कड्डिस्सथ? नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१२५. “यो पन भिक्खु भिक्खुं कुपितो अनत्तमनो सङ्घिका विहारा निक्कड्डेय्य वा निक्कड्डापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१२६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुन्ति अज्जं भिक्खुं ।

कुपितो अनत्तमनोति अनभिरद्धो आहतचित्तो खिलजातो ।

सङ्घिको नाम विहारो सङ्घस्स दिन्नो होति परिच्चत्तो ।

निक्कड्डेय्याति गब्भे गहेत्वा पमुखं निक्कड्डति, आपत्ति पाचित्तियस्स । पमुखे गहेत्वा बहि निक्कड्डति, आपत्ति पाचित्तियस्स । एकेन पयोगेन बहुकेपि द्वारे अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

निक्कड्डापेय्याति अज्जं आणापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स [दुक्कटस्स (कत्थचि)] । सकिं आणत्तो बहुकेपि द्वारे अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१२७. सङ्घिके सङ्घिकसज्जी कुपितो अनत्तमनो निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । सङ्घिके वेमतिको कुपितो अनत्तमनो निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । सङ्घिके पुग्गलिकसज्जी कुपितो अनत्तमनो निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

तस्स परिक्खारं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । विहारस्स उपचारा वा उपट्ठानसालाय वा मण्डपा वा रुक्खमूला वा अज्झोकासा वा निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्स परिक्खारं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नं विहारा वा विहारस्स उपचारा वा उपट्ठानसालाय वा मण्डपा वा रुक्खमूला वा अज्झोकासा वा निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्स परिक्खारं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

पुग्गलिके सङ्घिकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । पुग्गलिके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । पुग्गलिके पुग्गलिकसज्जी अज्जस्स पुग्गलिके आपत्ति दुक्कटस्स । अत्तनो पुग्गलिके अनापत्ति ।

१२८. अनापत्ति अलज्जिं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, तस्स परिक्खारं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, उम्मत्तकं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, तस्स परिक्खारं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, भण्डनकारकं कलहकारकं विवादकारकं भस्सकारकं सङ्घे अधिकरणकारकं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, तस्स परिक्खारं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, अन्तेवासिकं वा सङ्घिविहारिकं वा न सम्मा वत्तन्तं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, तस्स परिक्खारं निक्कट्ठति वा निक्कट्ठापेति वा, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

निक्कट्ठनसिक्खापदं निट्ठितं सत्तमं ।

८. वेहासकुटिसिक्खापदं

१२९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन द्वे भिक्खू सङ्घिके विहारे उपरिवेहासकुटिया विहरन्ति? । एको हेट्ठा विहरति [विहरन्ति, एको हेट्ठा (?)], एको उपरि । उपरिमो भिक्खु आहच्चपादकं मज्जं सहसा अभिनिसीदि । मज्जपादो निष्पतित्वा [पतित्वा (स्या०)] हेट्ठिमस्स भिक्खुनो मत्थके अवत्थासि । सो भिक्खु विस्सरमकासि । भिक्खू उपधावित्वा तं भिक्खुं एतदवोचुं — “किस्स त्वं, आवुसो, विस्सरमकासी”ति? अथ खो सो भिक्खु भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खु सङ्घिके विहारे उपरिवेहासकुटिया आहच्चपादकं मज्जं सहसा अभिनिसीदिस्सती”ति! अथ खो ते भिक्खू तं भिक्खुं अनेकपरियायेन विगारहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर त्वं, भिक्खु, सङ्घिके विहारे उपरिवेहासकुटिया आहच्चपादकं मज्जं सहसा अभिनिसीदसी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम त्वं, मोघपुरिस, सङ्घिके विहारे उपरिवेहासकुटिया आहच्चपादकं मज्जं सहसा अभिनिसीदिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१३०. “यो पन भिक्खु सङ्घिके विहारे उपरिवेहासकुटिया आहच्चपादकं मज्जं वा पीठं वा अभिनिसीदेय्य वा अभिनिपज्जेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१३१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

सङ्घिको नाम विहारो सङ्घस्स दिन्नो होति परिच्चत्तो ।

वेहासकुटि नाम मज्झिमस्स पुरिसस्स असीसघट्टा ।

आहच्चपादको नाम मज्जो अङ्गे विज्झित्वा ठितो होति । आहच्चपादकं नाम पीठं अङ्गे विज्झित्वा ठितं होति ।

अभिनिसीदेय्याति तस्मिं अभिनिसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अभिनिपज्जेय्याति तस्मिं अभिनिपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१३२. सङ्घिके सङ्घिकसज्जी उपरिवेहासकुटिया आहच्चपादकं मज्जं वा पीठं वा अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । सङ्घिके वेमतिको...पे०... सङ्घिके पुगगलिकसज्जी उपरिवेहासकुटिया आहच्चपादकं मज्जं वा पीठं वा अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

पुगगलिके सङ्घिकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । पुगगलिके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । पुगगलिके पुगगलिकसज्जी अज्जस्स पुगगलिके, आपत्ति दुक्कटस्स । अत्तनो पुगगलिके, अनापत्ति ।

१३३. अनापत्ति — अवेहासकुटिया सीसघट्टाय हेट्ठा अपरिभोगं होति, पदरसज्चितं होति, पटाणि दिन्ना होति, तस्मिं ठितो गण्हति वा लग्गेति वा, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

वेहासकुटिसिक्खापदं निट्ठितं अट्ठमं ।

९. महल्लकविहारसिक्खापदं

१३४. तेन समयेन बुद्धो भगवा कोसम्बियं विहरति घोसितारामे । तेन खो पन समयेन आयस्मतो छन्नस्स उपट्ठाको महामत्तो आयस्मतो छन्नस्स विहारं कारापेति । अथ खो आयस्मा छन्नो कतपरियोसितं विहारं पुनप्पुनं छादापेति, पुनप्पुनं लेपापेति । अतिभारितो विहारो परिपति । अथ खो आयस्मा छन्नो तिणज्च कट्ठज्च संकट्ठन्तो अज्जतरस्स ब्राह्मणस्स यवखेत्तं दूसेसि । अथ खो सो ब्राह्मणो उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथज्हि नाम भदन्ता अम्हाकं यवखेत्तं दूसेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तस्स ब्राह्मणस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा... पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम आयस्मा छन्नो कतपरियोसितं विहारं पुनप्पुनं छादापेस्सति, पुनप्पुनं लेपापेस्सति, अतिभारितो विहारो परिपती”ति! अथ खो ते भिक्खू आयस्मन्तं छन्नं अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर त्वं, छन्न, कतपरियोसितं विहारं पुनप्पुनं छादापेसि, पुनप्पुनं लेपापेसि, अतिभारितो विहारो परिपती”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्हि नाम त्वं, मोघपुरिस, कतपरियोसितं विहारं पुनप्पुनं छादापेस्ससि, पुनप्पुनं लेपापेस्ससि, अतिभारितो विहारो परिपति! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१३५. “महल्लकं पन भिक्खुना विहारं कारयमानेन यावद्धारकोसा अग्गळट्ठपनाय आलोकसन्धिपरिकम्माय

द्वत्तिच्छदनस्स परियाय अप्पहरिते ठितेन अधिद्वातब्बं। ततो चे उत्तरिं अप्पहरितेपि ठितो अधिद्दुहेय्य पाचित्तियं'न्ति।

१३६. महल्लको नाम विहारो सस्सामिको वुच्चति।

विहारो नाम उल्लित्तो वा होति अवलित्तो वा उल्लित्तावलित्तो वा।

कारयमानेनाति करोन्तो वा कारापेन्तो वा।

याव द्वारकोसाति पिट्टसङ्घाटस्स [पीठसंघाटस्स (इतिपि), पिट्टिसङ्घाटस्स (स्या०)] समन्ता हत्थपासा।

अग्गळट्टपनायाति द्वारट्टपनाय।

आलोकसन्धिपरिकम्मायाति वातपानपरिकम्माय सेतवणं काळवणं गेरुकपरिकम्मं मालाकम्मं लताकम्मं मकरदन्तकं पञ्चपटिकं।

द्वत्तिच्छदनस्स परियायं अप्पहरिते ठितेन अधिद्वातब्बन्ति — हरितं नाम पुब्बणं अपरणं। सचे हरिते ठितो अधिद्वाति, आपत्ति दुक्कटस्स। मग्गेन छादेन्तस्स द्वे मग्गे अधिद्दुहित्वा ततियं मग्गं आणापेत्वा पक्कमितब्बं। परियायेन छादेन्तस्स द्वे परियाये अधिद्दुहित्वा ततियं परियायं आणापेत्वा पक्कमितब्बं।

१३७. ततो चे उत्तरि अप्पहरितेपि ठितो अधिद्दुहेय्याति इट्ठकाय २.०२६२ छादेन्तस्स इट्ठकिट्ठकाय आपत्ति पाचित्तियस्स। सिलाय छादेन्तस्स सिलाय सिलाय आपत्ति पाचित्तियस्स। सुधाय छादेन्तस्स पिण्डे पिण्डे आपत्ति पाचित्तियस्स। तिणेन छादेन्तस्स करळे करळे आपत्ति पाचित्तियस्स। पण्णेन छादेन्तस्स पण्णे पण्णे आपत्ति पाचित्तियस्स।

अतिरेकद्वत्तिपरियाये अतिरेकसज्जी अधिद्वाति, आपत्ति पाचित्तियस्स। अतिरेकद्वत्तिपरियाये वेमतिको अधिद्वाति, आपत्ति पाचित्तियस्स। अतिरेकद्वत्तिपरियाये ऊनकसज्जी अधिद्वाति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

ऊनकद्वत्तिपरियाये अतिरेकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। ऊनकद्वत्तिपरियाये वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स। ऊनकद्वत्तिपरियाये ऊनकसज्जी, अनापत्ति।

१३८. अनापत्ति द्वत्तिपरियाये, ऊनकद्वत्तिपरियाये, लेणे, गुहाय, तिणकुटिकाय, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, वासागारं ठपेत्वा सब्बत्थ अनापत्ति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

महल्लकविहारसिक्खापदं निड्डितं नवमं।

१०. सप्पाणकसिक्खापदं

१३९. तेन समयेन बुद्धो भगवा आळवियं विहरति अग्गाळवे चेतिये। तेन खो पन समयेन आळवका भिक्खू नवकम्मं करोन्ता जानं सप्पाणकं उदकं तिणम्पि मत्तिकम्पि सिञ्चन्तिपि सिञ्चापेन्तिपि। ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते

उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम आळवका भिक्खू जानं सप्पाणकं उदकं तिणम्पि मत्तिकम्पि सिञ्चिस्सन्तिपि सिञ्चापेस्सन्तिपी”ति! अथ खो ते भिक्खू आळवके भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, जानं सप्पाणकं उदकं तिणम्पि मत्तिकम्पि सिञ्चथपि सिञ्चापेथपी”ति? “सच्चं, भगवा”ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, जानं सप्पाणकं उदकं तिणम्पि मत्तिकम्पि सिञ्चिस्सथपि सिञ्चापेस्सथपि! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१४०. “यो पन भिक्खू जानं सप्पाणकं उदकं तिणं वा मत्तिकं वा सिञ्चेय्य वा सिञ्चापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति।

१४१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति।

जानाति नाम [जानं नाम (स्या०)] सामं वा जानाति अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति।

सिञ्चेय्याति सयं सिञ्चति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

सिञ्चापेय्याति अज्जं आणापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स [आपत्ति दुक्कटस्स (कत्थचि)]। सकिं आणत्तो बहुकम्पि सिञ्चति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

१४२. सप्पाणके सप्पाणकसज्जी तिणं वा मत्तिकं वा सिञ्चति वा सिञ्चापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स। सप्पाणके वेमतिको तिणं वा मत्तिकं वा सिञ्चति वा सिञ्चापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स। सप्पाणके अप्पाणकसज्जी तिणं वा मत्तिकं वा सिञ्चति वा सिञ्चापेति वा, अनापत्ति। अप्पाणके सप्पाणकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। अप्पाणके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स। अप्पाणके अप्पाणकसज्जी, अनापत्ति।

१४३. अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

सप्पाणकसिक्खापदं निद्धितं दसमं।

भूतगामवग्गो दुतियो।

तस्सुद्धानं —

भूतं अज्जाय उज्झायं, पक्कमन्तेन ते दुवे।
पुब्बे निक्कट्टुनाहच्च, द्वारं सप्पाणकेन चाति॥

३. ओवादवग्गो

१. ओवादसिक्खापदं

१४४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदन्ता लाभिनो होन्ति चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारानं । अथ खो छब्बगियानं भिक्खूनां एतदहोसि — “एतरहि खो, आवुसो, थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदन्ता लाभिनो होन्ति चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारानं । हन्दावुसो, मयम्पि भिक्खुनियो ओवदामा”ति । अथ खो छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोचुं — “अम्हेपि, भगिनियो, उपसङ्कमथ; मयम्पि ओवदिस्सामा”ति ।

अथ खो ता भिक्खुनियो येन छब्बगिया भिक्खू तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा छब्बगिये भिक्खू अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु । अथ खो छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनीनां परित्तज्जेव धम्मिं कथं कत्वा दिवसं तिरच्छानकथाय वीतिनामेत्वा उय्योजेसुं — “गच्छथ, भगिनियो”ति । अथ खो ता भिक्खुनियो येन भगवा तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठंसु । एकमन्तं ठिता खो ता भिक्खुनियो भगवा एतदवोच — “कच्चि, भिक्खुनियो, ओवादो इद्धो अहोसी”ति? “कुतो, भन्ते, ओवादो इद्धो भविस्सति! अय्या छब्बगिया परित्तज्जेव धम्मिं कथं कत्वा दिवसं तिरच्छानकथाय वीतिनामेत्वा उय्योजेसुं”न्ति । अथ खो भगवा ता भिक्खुनियो धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो ता भिक्खुनियो भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहंसिता भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कमिंसु ।

अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा छब्बगिये भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुनीनां परित्तज्जेव धम्मिं कथं कत्वा दिवसं तिरच्छानकथाय वीतिनामेत्वा उय्योजेथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुनीनां परित्तज्जेव धम्मिं कथं कत्वा दिवसं तिरच्छानकथाय वीतिनामेत्वा उय्योजेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनोवादकं सम्मन्नितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, सम्मन्नितब्बो । पठमं भिक्खु याचितब्बो । याचित्वा ब्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो —

१४५. “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुं भिक्खुनोवादकं सम्मन्नेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुं भिक्खुनोवादकं सम्मन्नति । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो भिक्खुनोवादकस्स सम्मुति, सो तुण्हस्स; यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ततियम्पि एतमत्थं वदामि — सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुं भिक्खुनोवादकं सम्मन्नति । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो भिक्खुनोवादकस्स सम्मुति, सो तुण्हस्स; यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“सम्मतो सङ्घेन इत्थन्नामो भिक्खु भिक्खुनोवादको । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

अथ खो भगवा छब्बगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१४६. “यो पन भिक्खु असम्मतो भिक्खुनियो ओवदेय्य पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

१४७. तेन खो पन समयेन थेरा भिक्खू सम्मता भिक्खुनियो ओवदन्ता तथेव लाभिनो होन्ति चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारानं । अथ खो छब्बगियानं भिक्खूनं एतदहोसि — “एतरहि खो, आवुसो, थेरा भिक्खू सम्मता भिक्खुनियो ओवदन्ता तथेव लाभिनो होन्ति चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारानं । हन्दावुसो, मयम्पि निस्सीमं गन्त्वा अज्जमज्जं भिक्खुनोवादकं सम्मन्नित्वा भिक्खुनियो ओवदामा”ति । अथ खो छब्बगिया भिक्खू निस्सीमं गन्त्वा अज्जमज्जं भिक्खुनोवादकं सम्मन्नित्वा भिक्खुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोचुं — “मयम्पि, भगिनियो, सम्मता । अम्हेपि उपसङ्कमथ । मयम्पि ओवदिस्सामा”ति ।

अथ खो ता भिक्खुनियो येन छब्बगिया भिक्खू तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा छब्बगिये भिक्खू अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु । अथ खो छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनीनं परित्तज्जेव धम्मिं कथं कत्वा दिवसं तिरच्छानकथाय वीतिनामेत्वा उय्योजेसुं — “गच्छथ भगिनियो”ति । अथ खो ता भिक्खुनियो येन भगवा तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठंसु । एकमन्तं ठिता खो ता भिक्खुनियो भगवा एतदवोच — “कच्चि, भिक्खुनियो, ओवादो इद्धो अहोसी”ति? “कुतो, भन्ते, ओवादो इद्धो भविस्सति! अय्या छब्बगिया परित्तज्जेव धम्मिं कथं कत्वा दिवसं तिरच्छानकथाय वीतिनामेत्वा उय्योजेसुं”न्ति ।

अथ खो भगवा ता भिक्खुनियो धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि...पे०... अथ खो ता भिक्खुनियो भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहंसिता भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कमिंसु । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा छब्बगिये भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुनीनं परित्तज्जेव धम्मिं कथं कत्वा दिवसं तिरच्छानकथाय वीतिनामेत्वा उय्योजेथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुनीनं परित्तज्जेव धम्मिं कथं कत्वा दिवसं तिरच्छानकथाय वीतिनामेत्वा उय्योजेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगारहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, अट्ठहङ्गेहि समन्नागतं भिक्खुं भिक्खुनोवादकं सम्मन्नितुं । सीलवा होति, पातिमोक्खसंवरसंवृतो विहरति आचारगोचरसम्पन्नो अणुमत्तेसु वज्जेसु भयदस्सावी, समादाय सिक्खति सिक्खापदेसु; बहुस्सुतो होति सुतधरो सुतसन्निचयो, ये ते धम्मा आदिकल्याणा मज्झेकल्याणा परियोसानकल्याणा सात्थं सब्यञ्जनं केवलपरिपुण्णं परिसुद्धं ब्रह्मचरियं अभिवदन्ति तथारूपास्स धम्मा बहुस्सुता होन्ति धाता वचसा परिचिता मनसा अनुपेक्खिता दिट्ठिया सुप्पटिविद्धा; उभयानि खो पनस्स पातिमोक्खानि वित्थारेन स्वागतानि होन्ति सुविभत्तानि सुप्पवत्तीनि सुविनिच्छित्तानि सुत्तसो अनुब्यञ्जनसो; कल्याणवाचो होति कल्याणवाक्करणो; येभ्य्येन भिक्खुनीनं पियो होति मनापो; पटिबलो होति भिक्खुनियो ओवदितुं; न खो पनेतं [पन तं (?)] भगवन्तं उद्दिस्स पब्बजिताय कासायवत्थवसनाय गरुधम्मं अज्झापन्नपुब्बो होति; वीसतिवस्सो वा होति अतिरेकवीसतिवस्सो वा — अनुजानामि, भिक्खवे, इमेहि अट्ठहङ्गेहि समन्नागतं भिक्खुं भिक्खुनोवादकं सम्मन्नितुं”न्ति ।

१४८. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

असम्मतो नाम जत्तिचतुत्थेन कम्मेन असम्मतो ।

भिक्षुनियो नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

ओवदेय्याति अट्टहि गरुधम्मेहि ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अज्जेन धम्मेन ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।
एकतोउपसम्पन्नं ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१४९. तेन सम्मतेन भिक्षुना परिवेणं सम्मज्जित्वा पानीयं परिभोजनीयं उपट्ठापेत्वा आसनं पञ्जपेत्वा दुतियं गहेत्वा निसीदितब्बं । भिक्षुनीहि तत्थ गत्त्वा तं भिक्षुं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदितब्बं । तेन भिक्षुना पुच्छितब्बा —
“समग्गात्थ, भगिनियो”ति? सचे “समग्गाम्हाय्या”ति भणन्ति, “वत्तन्ति, भगिनियो, अट्ट गरुधम्मा”ति? सचे “वत्तन्ताय्या”ति भणन्ति, “एसो, भगिनियो, ओवादो”ति निय्यादेतब्बो [निय्यातेतब्बो (इतिपि)] । सचे “न वत्तन्ताय्या”ति भणन्ति, ओसारेतब्बा । “वस्ससतूपसम्पन्नाय भिक्षुनिया तदहुपसम्पन्नस्स भिक्षुनो अभिवादनं पच्चुट्ठानं अज्जलिकम्मं सामीचिकम्मं कातब्बं; अयम्पि धम्मो सक्कत्वा गरुक्त्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीवं अनतिक्कमनीयो । न भिक्षुनिया अभिक्खुके आवासे वस्सं वसितब्बं; अयम्पि धम्मो सक्कत्वा गरुक्त्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीवं अनतिक्कमनीयो । अन्वद्दमासं भिक्षुनिया भिक्षुसङ्घतो द्वे धम्मा पच्चासीसितब्बा [पच्चासंसितब्बा (इतिपि)] उपोसथपुच्छकज्ज ओवादुपसङ्गमनज्ज, अयम्पि धम्मो...पे०... वस्सं वुट्ठाय भिक्षुनिया उभतोसङ्गे तीहि ठानेहि पवारेतब्बं दिट्ठेन वा सुतेन वा परिसङ्काय वा; अयम्पि धम्मो...पे०... गरुधम्मं अज्झापन्नाय भिक्षुनिया उभतोसङ्गे पक्खमानत्तं चरितब्बं; अयम्पि धम्मो...पे०... द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सिक्खमानाय उभतोसङ्गे उपसम्पदा परियेसितब्बा; अयम्पि धम्मो...पे०... न भिक्षुनिया केन चि परियायेन भिक्षु अक्कोसितब्बो परिभासितब्बो; अयम्पि धम्मो...पे०... अज्जतगगे ओवटो भिक्षुनीनं भिक्षूसु वचनपथो, अनोवटो भिक्षूनं भिक्षुनीसु वचनपथो; अयम्पि धम्मो सक्कत्वा गरुक्त्वा मानेत्वा पूजेत्वा यावजीवं अनतिक्कमनीयो”ति ।

सचे “समग्गाम्हाय्या”ति भणन्तं अज्जं धम्मं भणति, आपत्ति दुक्कटस्स । सचे “वग्गाम्हाय्या”ति भणन्तं अट्ट गरुधम्मे भणति, आपत्ति दुक्कटस्स । ओवादं अनिय्यादेत्वा अज्जं धम्मं भणति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१५०. अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्षुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।
अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्षुनीसङ्घं वेमतिको ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्षुनिसङ्घं समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे वेमतिको वग्गं भिक्षुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको वग्गं भिक्षुनिसङ्घं वेमतिको ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको वग्गं भिक्षुनिसङ्घं समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्षुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्षुनिसङ्घं वेमतिको ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्षुनिसङ्घं समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी समगं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी समगं भिक्खुनिसङ्घं वेमतिको ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी समगं भिक्खुनिसङ्घं समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे वेमतिको समगं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति...पे०... वेमतिको ओवदति...पे०... समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी समगं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति...पे०... वेमतिको ओवदति...पे०... समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१५१. धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्खुनिसङ्घं वेमतिको ओवदति...पे०... समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

धम्मकम्मे वेमतिको वग्गं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति...पे०... वेमतिको ओवदति...पे०... समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी वग्गं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति...पे०... वेमतिको ओवदति...पे०... समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी समगं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति...पे०... वेमतिको ओवदति...पे०... समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

धम्मकम्मे वेमतिको समगं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति...पे०... वेमतिको ओवदति...पे०... समग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी समगं भिक्खुनिसङ्घं वग्गसज्जी ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स । धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी समगं भिक्खुनिसङ्घं वेमतिको ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स । धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी समगं भिक्खुनिसङ्घं समग्गसज्जी ओवदति, अनापत्ति ।

१५२. अनापत्ति उद्देसं देन्तो, परिपुच्छं देन्तो, “ओसारेहि अय्या”ति वुच्चमानो, ओसारेति, पज्जं पुच्छति, पज्जं पुट्ठो कथेति, अज्जस्सत्थाय भणन्तं भिक्खुनियो सुणन्ति, सिक्खमानाय, सामणेरिया, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

ओवादसिक्खापदं निट्ठितं पठमं ।

२. अत्थङ्गतसिक्खापदं

१५३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदन्ति परियायेन । तेन खो पन समयेन आयस्मतो चूळपन्थकस्स परियायो होति भिक्खुनियो ओवदितुं । भिक्खुनियो एवमाहंसु — “न दानि अज्ज ओवादो इद्धो भविस्सति, तज्जेव दानि उदानं अय्यो चूळपन्थको

पुनप्पुनं भणिस्सती”ति । अथ खो ता भिक्खुनियो येनायस्मा चूळपन्थको तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा आयस्मन्तं चूळपन्थकं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु । एकमन्तं निसिन्ना खो ता भिक्खुनियो आयस्मा चूळपन्थको एतदवोच — “समग्गात्थ, भगिनियो”ति? “समग्गाम्हाय्या”ति । “वत्तन्ति, भगिनियो, अट्ठ गरुधम्मा”ति? “वत्तन्ताय्या”ति । “एसो, भगिनियो, ओवादो”ति निव्यादेत्वा इमं उदानं पुनप्पुनं अभसि —

[उदा० ३७] “अधिचेतसो अप्पमज्जतो, मुनिनो मोनपथेसु सिक्खतो ।

सोका न भवन्ति तादिनो, उपसन्तस्स सदा सतीमतो”ति ॥

भिक्खुनियो एवमाहंसु — “ननु अवोचुम्हा — न दानि अज्ज ओवादो इद्धो भविस्सति, तज्जेव दानि उदानं अय्यो चूळपन्थको पुनप्पुनं भणिस्सती”ति! अस्सोसि खो आयस्मा चूळपन्थको तासं भिक्खुनीनं इमं कथासल्लापं । अथ खो आयस्मा चूळपन्थको वेहासं अब्भुगन्त्वा आकासे अन्तलिक्खे चङ्कमतिपि तिट्ठतिपि निसीदतिपि सेय्यम्पि कप्पेति धूमायतिपि पज्जलतिपि अन्तरधायतिपि, तज्जेव [तज्जेव (इतिपि)] उदानं भणति अज्जञ्च बहुं बुद्धवचनं । भिक्खुनियो एवमाहंसु — “अच्छरियं वत भो, अब्भुतं वत भो, न वत नो इतो पुब्बे ओवादो एवं इद्धो भूतपुब्बो यथा अय्यस्स चूळपन्थकस्स”ति । अथ खो आयस्मा चूळपन्थको ता भिक्खुनियो याव समन्धकारा ओवदित्वा उय्योजेसि — गच्छथ भगिनियोति ।

अथ खो ता भिक्खुनियो नगरद्वारे थकिते बहिनगरे वसित्वा कालस्सेव नगरं पविसन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “अब्रह्मचारिनियो इमा भिक्खुनियो; आरामे भिक्खूहि सद्धिं वसित्वा इदानि नगरं पविसन्ती”ति । अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा चूळपन्थको अत्थङ्गते सूरिये भिक्खुनियो ओवदिस्सती”ति...पे०... “सच्चं किर त्वं, चूळपन्थक, अत्थङ्गते सूरिये भिक्खुनियो ओवदसी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा... पे०... कथञ्चि नाम त्वं, चूळपन्थक, अत्थङ्गते सूरिये भिक्खुनियो ओवदिस्ससि! नेतं, चूळपन्थक, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१५४. “सम्मतोपि चे भिक्खु अत्थङ्गते सूरिये भिक्खुनियो ओवदेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१५५. सम्मतो नाम जत्तिचतुत्थेन कम्मेन सम्मतो ।

अत्थङ्गते सूरियेति ओग्गते सूरिये ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

ओवदेय्याति अट्ठहि वा गरुधम्मेहि अज्जेन वा धम्मेन ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१५६. अत्थङ्गते अत्थङ्गतसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्थङ्गते वेमतिको ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्थङ्गते अनत्थङ्गतसज्जी ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

एकतोउपसम्पन्नाय ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनत्थङ्गते अत्थङ्गतसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनत्थङ्गते

वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनत्थङ्गते अनत्थङ्गतसज्जी, अनापत्ति ।

१५७. अनापत्ति उद्देसं देन्तो, परिपुच्छं देन्तो, “ओसारेहि अय्या”ति वुच्चमानो, ओसारेति, पज्जं पुच्छति, पज्जं पुट्ठो कथेति, अज्जस्सत्थाय भणन्तं भिक्खुनियो सुणन्ति, सिक्खमानाय सामणेरिया, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अत्थङ्गतसिक्खापदं निट्ठितं द्रुतियं ।

३. भिक्खुनुपस्सयसिक्खापदं

१५८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं निग्रोधारामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा छब्बगिया भिक्खुनियो ओवदन्ति । भिक्खुनियो छब्बगिया भिक्खुनियो एतदवोचुं — “एथाय्ये, ओवादं गमिस्सामा”ति । “यम्मि [यं हि (क०)] मयं, अय्ये, गच्छेय्याम ओवादस्स कारणा, अय्या छब्बगिया इधेव आगन्त्वा अम्हे ओवदन्ती”ति । भिक्खुनियो उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा भिक्खुनियो ओवदिस्सन्ती”ति [छब्बगिया भिक्खुनियो ओवादं न गच्छिस्सन्तीति (सी०)]! अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा भिक्खुनियो ओवदिस्सन्ती”ति...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा भिक्खुनियो ओवदथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा भिक्खुनियो ओवदिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा भिक्खुनियो ओवदेय्य, पाचित्तियं”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

१५९. तेन खो पन समयेन महापजापति गोतमी गिलाना होति । थेरा भिक्खू येन महापजापति गोतमी तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा महापजापतिं गोतमिं एतदवोचुं — “कच्चि ते, गोतमि, खमनीयं कच्चि यापनीयं”न्ति? “न मे, अय्या, खमनीयं न यापनीयं” । “इद्धय्या, धम्मं देसेथा”ति । “न, भगिनि, कप्पति भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा भिक्खुनियो धम्मं देसेतु”न्ति कुक्कुच्चायन्ता न देसेसुं । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन महापजापति गोतमी तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा पज्जत्ते आसने निसीदि । निसज्ज खो भगवा महापजापतिं गोतमिं एतदवोच — “कच्चि ते, गोतमि, खमनीयं कच्चि यापनीयं”न्ति? “पुब्बे मे, भन्ते, थेरा भिक्खू आगन्त्वा धम्मं देसेन्ति । तेन मे फासु होति । इदानि पन — “भगवता पटिक्खित्तं”न्ति, कुक्कुच्चायन्ता न देसेन्ति । तेन मे न फासु होती”ति । अथ खो भगवा महापजापतिं गोतमिं धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहंसेत्वा उट्ठायासना पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा गिलानं भिक्खुनिं ओवदितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१६०. “यो पन भिक्खु भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा भिक्खुनियो ओवदेय्य, अज्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलाना होति भिक्खुनी — अयं तत्थ समयो”ति ।

१६१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुनुपस्सयो नाम यत्थ भिक्खुनियो एकरत्तम्पि वसन्ति ।

उपसङ्कमित्वाति तत्थ गन्त्वा ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

ओवदेय्याति अट्ठहि गरुधम्मोहि ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अञ्जत्र समयाति ठपेत्वा समयं ।

गिलाना नाम भिक्खुनी न सक्कोति ओवादाय वा संवासाय वा गन्तुं ।

१६२. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसञ्जी भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा अञ्जत्र समया ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय वेमतिको भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा अञ्जत्र समया ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसञ्जी भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा अञ्जत्र समया ओवदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अञ्जेन धम्मेन ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स । एकतोउपसम्पन्नाय ओवदति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसञ्जी, अनापत्ति ।

१६३. अनापत्ति समये, उद्देसं देन्तो, परिपुच्छं देन्तो, “ओसारेहि अय्या”ति वुच्चमानो ओसारेति, पज्जं पुच्छति, पज्जं पुट्ठो कथेति, अञ्जस्सत्थाय भणन्तं भिक्खुनियो सुणन्ति, सिक्खमानाय सामणेरिया, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

भिक्खुनुपस्सयसिक्खापदं निट्ठितं ततियं ।

४. आमिससिक्खापदं

१६४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदन्ता लाभिनो होन्ति चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारानं । छब्बगिया भिक्खू एवं वदन्ति — “न बहुकता थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदितुं; आमिसहेतु थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदन्ती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू एवं वक्खन्ति — ‘न बहुकता थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदितुं; आमिसहेतु थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदन्ती’”ति...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, एवं वदेथ — ‘न बहुकता थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदितुं; आमिसहेतु थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदन्ती’”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, एवं वक्खथ — न बहुकता थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदितुं; आमिसहेतु थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवदन्तीति! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१६५. “यो पन भिक्खु एवं वदेय्य — ‘आमिसहेतु थेरा भिक्खू भिक्खुनियो ओवन्दती’ति, पाचित्तिय”न्ति ।

१६६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

आमिसहेतूति चीवरहेतु पिण्डपातहेतु सेनासनहेतु गिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारहेतु सक्कारहेतु गरुकारहेतु माननहेतु वन्दनहेतु पूजनहेतु ।

एवं वदेय्याति उपसम्पन्नं सङ्गेन सम्मतं भिक्खुनोवादकं अवण्णं कत्तुकामो अयसं कत्तुकामो मङ्कुलकत्तुकामो एवं वदेति — “चीवरहेतु पिण्डपातहेतु सेनासनहेतु गिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारहेतु सक्कारहेतु गरुकारहेतु माननहेतु वन्दनहेतु पूजनहेतु ओवदती”ति भणति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१६७. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी एवं वदेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिको एवं वदेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी एवं वदेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

उपसम्पन्नं सङ्गेन असम्मतं भिक्खुनोवादकं अवण्णं कत्तुकामो अयसं कत्तुकामो मङ्कुलकत्तुकामो एवं वदेति — “चीवरहेतु...पे०... पूजनहेतु ओवदती”ति भणति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नं सङ्गेन सम्मतं वा असम्मतं वा भिक्खुनोवादकं अवण्णं कत्तुकामो अयसं कत्तुकामो मङ्कुलकत्तुकामो एवं वदेति — “चीवरहेतु पिण्डपातहेतु सेनासनहेतु गिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारहेतु सक्कारहेतु गरुकारहेतु माननहेतु वन्दनहेतु पूजनहेतु ओवदती”ति भणति, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१६८. अनापत्ति पकतिया चीवरहेतु पिण्डपातहेतु सेनासनहेतु गिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारहेतु सक्कारहेतु गरुकारहेतु माननहेतु वन्दनहेतु पूजनहेतु ओवदन्तं भणति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

आमिससिक्खापदं निड्डितं चतुत्थं ।

५. चीवरदानसिक्खापदं

१६९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु सावत्थियं अज्जतरिस्सा विसिखाय पिण्डाय चरति । अज्जतरापि भिक्खुनी तस्सा विसिखाय पिण्डाय चरति । अथ खो सो भिक्खु तं भिक्खुनिं एतदवोच — “गच्छ, भगिनि, अमुकस्मिं ओकासे भिक्खा दिय्यती”ति । सापि खो एवमाह — “गच्छाय्य, अमुकस्मिं ओकासे भिक्खा दिय्यती”ति । ते अभिण्हदस्सनेन सन्दिट्ठा अहेसुं । तेन खो पन समयेन सङ्गस्स चीवरं भाजीयति । अथ खो सा भिक्खुनी ओवादं गन्त्वा येन सो भिक्खु तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं भिक्खुं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठासि । एकमन्तं ठितं खो तं भिक्खुनिं सो भिक्खु एतदवोच — “अयं मे, भगिनि, चीवरपटिवीसो [पटिविंसो (सी०), पटिविसो (इतिपि)]; सादियिस्ससी”ति? “आमाय्य, दुब्बलचीवराम्ही”ति ।

अथ खो सो भिक्खु तस्सा भिक्खुनिया चीवरं अदासि । सोपि खो भिक्खु दुब्बलचीवरो होति । भिक्खू तं भिक्खुं एतदवोचुं — “करोहि दानि ते, आवुसो, चीवर”न्ति । अथ खो सो भिक्खु भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू

अपिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खु भिक्खुनिया चीवरं दस्सती”ति...पे०... “सच्चं किर त्वं, भिक्खु, भिक्खुनिया चीवरं अदासी”ति? “सच्चं, भगवा”ति। “जातिका ते, भिक्खु, अज्जातिका”ति? “अज्जातिका, भगवा”ति। “अज्जातको, मोघपुरिस, अज्जातिकाय न जानाति पतिरूपं वा अप्पतिरूपं वा सन्तं वा असन्तं वा। कथञ्हि नाम त्वं, मोघपुरिस, अज्जातिकाय भिक्खुनिया चीवरं दस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु अज्जातिकाय भिक्खुनिया चीवरं ददेय्य, पाचित्तिय”न्ति।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति।

१७०. तेन खो पन समयेन भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता भिक्खुनीनं पारिवत्तकं [पारिवट्टकं (इतिपि)] चीवरं न देन्ति। भिक्खुनियो उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम अय्या अम्हाकं पारिवत्तकं चीवरं न दस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तासं भिक्खुनीनं उज्झायन्तीनं खियन्तीनं विपाचेन्तीनं। अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं। अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, पज्चन्नं पारिवत्तकं दातुं। भिक्खुस्स, भिक्खुनिया, सिक्खमानाय, सामणेस्स, सामणेरिया — अनुजानामि, भिक्खवे, इमेसं पज्चन्नं पारिवत्तकं दातुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१७१. “यो पन भिक्खु अज्जातिकाय भिक्खुनिया चीवरं ददेय्य, अज्जत्र पारिवत्तका, पाचित्तिय”न्ति।

१७२. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति।

अज्जातिका नाम मातितो वा पितितो वा याव सत्तमा पितामहयुगा असम्बद्धा।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं विकप्पनुपगं पच्छिमं [विकप्पनुपगपच्छिमं (सी०)]।

अज्जत्र पारिवत्तकाति ठपेत्वा पारिवत्तकं देति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

१७३. अज्जातिकाय अज्जातिकसज्जी चीवरं देति, अज्जत्र पारिवत्तका, आपत्ति पाचित्तियस्स। अज्जातिकाय वेमतिको चीवरं देति, अज्जत्र पारिवत्तका, आपत्ति पाचित्तियस्स। अज्जातिकाय जातिकसज्जी चीवरं देति, अज्जत्र पारिवत्तका, आपत्ति पाचित्तियस्स।

एकतो उपसम्पन्नाय चीवरं देति, अज्जत्र पारिवत्तका, आपत्ति दुक्कटस्स। जातिकाय अज्जातिकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। जातिकाय वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स। जातिकाय जातिकसज्जी, अनापत्ति।

१७४. अनापत्ति जातिकाय, पारिवत्तकं परित्तेन वा विपुलं, विपुलेन वा परित्तं, भिक्खुनी विस्सासं गण्हाति, तावकालिकं गण्हाति, चीवरं ठपेत्वा अज्जं परिक्खारं देति, सिक्खमानाय, सामणेरिया, उम्मत्तकस्स,

आदिकम्मिकस्साति ।

चीवरदानसिक्खापदं निट्ठितं पञ्चमं ।

६. चीवरसिब्बनसिक्खापदं

१७५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उदायी पट्टो [पट्टो (सी० स्या०)] होति चीवरकम्मं कातुं । अज्जतरा भिक्खुनी येनायस्मा उदायी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा आयस्मन्तं उदायिं एतदवोच — “साधु मे, भन्ते, अय्यो चीवरं सिब्बतू”ति । अथ खो आयस्मा उदायी तस्सा भिक्खुनिया चीवरं सिब्बित्वा सुरत्तं सुपरिकम्मकतं कत्वा मज्झे पटिभानचित्तं वुट्ठापेत्वा संहरित्वा निक्खिपि । अथ खो सा भिक्खुनी येनायस्मा उदायी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा आयस्मन्तं उदायिं एतदवोच — “कहं तं, भन्ते, चीवरं”न्ति? “हन्द, भगिनि, इमं चीवरं यथासंहटं हरित्वा निक्खिपित्वा यदा भिक्खुनिसङ्घो ओवादं आगच्छति तदा इमं चीवरं पारुपित्वा भिक्खुनिसङ्घस्स पिट्ठितो पिट्ठितो आगच्छा”ति । अथ खो सा भिक्खुनी तं चीवरं यथासंहटं हरित्वा निक्खिपित्वा यदा भिक्खुनिसङ्घो ओवादं आगच्छति तदा तं चीवरं पारुपित्वा भिक्खुनिसङ्घस्स पिट्ठितो पिट्ठितो आगच्छति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “याव छिन्निका इमा भिक्खुनियो धुत्तिका अहिरिकायो, यत्र हि नाम चीवरे पटिभानचित्तं वुट्ठापेस्सन्ती”ति!

भिक्खुनियो एवमाहंसु — “कस्सिदं कम्म”न्ति? “अय्यस्स उदायिस्सा”ति । “येपि ते छिन्निका धुत्तिका अहिरिका तेसम्पि एवरूपं न सोभेय्य, किं पन अय्यस्स उदायिस्सा”ति! अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा उदायी भिक्खुनिया चीवरं सिब्बिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, उदायि, भिक्खुनिया चीवरं सिब्बसी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । “जातिका ते, उदायि, अज्जातिका”ति? “अज्जातिका, भगवा”ति । “अज्जातको, मोघपुरिस, अज्जातिकाय न जानाति पतिरूपं वा अप्पतिरूपं वा पासादिकं वा अपासादिकं वा । कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, अज्जातिकाय भिक्खुनिया चीवरं सिब्बिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१७६. “यो पन भिक्खु अज्जातिकाय भिक्खुनिया चीवरं सिब्बेय्य वा सिब्बापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१७७. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

अज्जातिका नाम मातितो वा पितितो वा याव सत्तमा पितामहयुगा असम्बद्धा ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं ।

सिब्बेय्याति सयं सिब्बति आरापथे आरापथे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

सिब्बापेय्याति अज्जं आणापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । सकिं आणत्तो बहुकम्पि सिब्बति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१७८. अज्जातिकाय अज्जातिकसज्जी चीवरं सिब्बति वा सिब्बापेति वा, आपत्ति पाचिच्चियस्स । अज्जातिकाय वेमतिको चीवरं सिब्बति वा सिब्बापेति वा, आपत्ति पाचिच्चियस्स । अज्जातिकाय जातिकसज्जी चीवरं सिब्बति वा सिब्बापेति वा, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

एकतोउपसम्पन्नाय चीवरं सिब्बति वा सिब्बापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । जातिकाय अज्जातिकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । जातिकाय वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । जातिकाय जातिकसज्जी, अनापत्ति ।

१७९. अनापत्ति जातिकाय, चीवरं ठपेत्वा अज्जं परिक्खारं सिब्बति वा सिब्बापेति वा, सिक्खमानाय, सामणेरिया, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चीवरसिब्बनसिक्खापदं निट्ठितं छट्ठं ।

७. संविधानसिक्खापदं

१८०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “यथेव मयं सपजापतिका आहिण्डाम, एवमेविमे समणा सक्कपुत्तिया भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय आहिण्डन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जिस्सन्ती”ति... पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ ।

“यो पन भिक्खु भिक्खुनिया सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जेय्य, अन्तमसो गामन्तरप्पि, पाचिच्चिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

१८१. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू च भिक्खुनियो च साकेता सावत्थिं अद्धानमगपटिपन्ना होन्ति । अथ खो ता भिक्खुनियो ते भिक्खू एतदवोचुं — “मयम्पि अय्येहि सद्धिं गमिस्सामा”ति । “न, भगिनी, कप्पति भिक्खुनिया सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जितुं । तुम्हे वा पठमं गच्छथ मयं वा गमिस्सामा”ति । “अय्या, भन्ते, अग्गपुरिसा । अय्याव पठमं गच्छन्तू”ति । अथ खो तासं भिक्खुनीनं पच्छा गच्छन्तीनं अन्तरामगगे चोरा अच्छिन्दिसु च दूसेसुञ्च । अथ खो ता भिक्खुनियो सावत्थिं गन्त्वा भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खुनियो भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, सत्थगमनीये मग्गे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये भिक्खुनिया सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१८२. “यो पन भिक्खु भिक्खुनिया सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जेय्य, अन्तमसो गामन्तरप्पि,

अञ्जत्र समया, पाचित्तियं। तत्थायं समयो । सत्थगमनीयो होति मग्गो सासङ्कसम्मतो सप्पटिभयो — अयं तत्थ समयो’ति ।

१८३. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

सद्धिन्ति एकतो ।

संविधायाति — ‘गच्छाम, भगिनि, गच्छामाय्य; गच्छामाय्य, गच्छाम, भगिनि; अज्ज वा हिय्यो वा परे वा गच्छामा’ति संविदहति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अन्तमसो गामन्तरम्पीति कुक्कुटसम्पाते गामे, गामन्तरे गामन्तरे आपत्ति पाचित्तियस्स । अगामके अरज्जे, अद्धयोजने अद्धयोजने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अञ्जत्र समयाति ठपेत्वा समयं ।

सत्थगमनीयो नाम मग्गो न सक्का होति विना सत्थेन गन्तुं ।

सासङ्कं नाम तस्मिं मग्गे [यस्मिं मग्गे (?)] चोरानं निविट्ठोकासो दिस्सति, भुत्तोकासो दिस्सति, ठितोकासो दिस्सति, निसिन्नोकासो दिस्सति, निपन्नोकासो दिस्सति ।

सप्पटिभयं नाम तस्मिं मग्गे चोरेहि मनुस्सा हता दिस्सन्ति, विलुत्ता दिस्सन्ति, आकोटिता दिस्सन्ति, सप्पटिभयं गन्त्वा अप्पटिभयं दस्सेत्वा उय्योजेतब्बा — ‘गच्छथ भगिनियो’ति ।

१८४. संविदहिते संविदहितसज्जी एकद्धानमग्गं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, अञ्जत्र समया, आपत्ति पाचित्तियस्स । संविदहिते वेमतिको एकद्धानमग्गं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, अञ्जत्र समया, आपत्ति पाचित्तियस्स । संविदहिते, असंविदहितसज्जी एकद्धानमग्गं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, अञ्जत्र समया, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

भिक्खु संविदहति भिक्खुनी न संविदहति, आपत्ति दुक्कटस्स । असंविदहिते संविदहितसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । असंविदहिते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । असंविदहिते असंविदहितसज्जी, अनापत्ति ।

१८५. अनापत्ति समये, असंविदहित्वा गच्छति, भिक्खुनी संविदहति, भिक्खु न संविदहति, विसङ्केतेन गच्छन्ति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

संविधानसिक्खापदं निट्ठितं सत्तमं ।

८. नावाभिरुहनसिक्खापदं

१८६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय एकं नावं [एकनावं (स्या०)] अभिरुहन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “यथेव मयं सपजापतिका नावाय [एकनावाय (स्या०)] कीळाम, एवमेविमे समणा सकयपुत्तिया भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय नावाय कीळन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय एकं नावं अभिरुहस्सन्ती”ति...पे०... “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय एकं नावं अभिरुहथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुनीहि सद्धिं संविधाय एकं नावं अभिरुहस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु भिक्खुनिया सद्धिं संविधाय एकं नावं [एकनावं (स्या०)] अभिरुहेय्य, उद्धंगामिनिं वा अधोगामिनिं वा, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

१८७. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू च भिक्खुनियो च साकेता सावत्थिं अब्धानमग्गप्पटिपन्ना होन्ति । अन्तरामग्गे नदी तरितब्बा [उत्तरितब्बा (स्या०)] होति । अथ खो ता भिक्खुनियो ते भिक्खू एतदवोचुं — “मयम्पि अय्येहि सद्धिं उत्तरिस्सामा”ति । “न, भगिनी, कप्पति भिक्खुनिया सद्धिं संविधाय एकं नावं अभिरुहितुं; तुम्हे वा पठमं उत्तरथ मयं वा उत्तरिस्सामा”ति । “अय्या, भन्ते, अग्गपुरिसा । अय्याव पठमं उत्तरन्तू”ति । अथ खो तासं भिक्खुनीनं पच्छा उत्तरन्तीनं चोरा अच्छिन्दिसु च दूसेसुञ्च । अथ खो ता भिक्खुनियो सावत्थिं गन्त्वा भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खुनियो भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, तिरियं तरणाय भिक्खुनिया सद्धिं संविधाय एकं नावं अभिरुहितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१८८. “यो पन भिक्खु भिक्खुनिया सद्धिं संविधाय एकं नावं अभिरुहेय्य उद्धंगामिनिं वा अधोगामिनिं वा, अञ्जत्र तिरियं तरणाय, पाचित्तिय”न्ति ।

१८९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

सद्धिन्ति एकतो ।

संविधायाति “अभिरुहाम, भगिनि, अभिरुहामाय्य; अभिरुहामाय्य, अभिरुहाम, भगिनि; अज्ज वा हिज्जो वा परे वा अभिरुहामा”ति संविदहति आपत्तिं दुक्कटस्स ।

भिक्खुनिया अभिरुहहे भिक्खु अभिरुहति, आपत्तिं पाचित्तियस्स । भिक्खुम्हि अभिरुहहे भिक्खुनी अभिरुहति, आपत्तिं पाचित्तियस्स । उभो वा अभिरुहन्ति, आपत्तिं पाचित्तियस्स ।

उद्धंगामिनिन्ति उज्जवनिकाय ।

अधोगामिनिन्ति ओजवनिकाय ।

अज्जत्र तिरियं तरणायाति ठपेत्वा तिरियं तरणं ।

कुक्कुटसम्पाते गामे, गामन्तरे गामन्तरे आपत्ति पाचित्तियस्स । अगामके अरज्जे, अट्टयोजने अट्टयोजने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१९०. संविदहिते संविदहितसज्जी एकं नावं अभिरुहति उद्धंगामिनिं वा अधोगामिनिं वा, अज्जत्र तिरियं तरणाय, आपत्ति पाचित्तियस्स । संविदहिते वेमतिको एकं नावं अभिरुहति उद्धंगामिनिं वा अधोगामिनिं वा, अज्जत्र तिरियं तरणाय, आपत्ति पाचित्तियस्स । संविदहिते असंविदहितसज्जी एकं नावं अभिरुहति उद्धंगामिनिं वा अधोगामिनिं वा, अज्जत्र तिरियं तरणाय, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

भिक्षु संविदहति, भिक्षुनी न संविदहति, आपत्ति दुक्कटस्स । असंविदहिते संविदहितसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । असंविदहिते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । असंविदहिते, असंविदहितसज्जी, अनापत्ति ।

१९१. अनापत्ति तिरियं तरणाय, असंविदहित्वा अभिरुहन्ति, भिक्षुनी संविदहति, भिक्षु न संविदहति, विसङ्केतेन अभिरुहन्ति, आपदासु उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिस्साति ।

नावाभिरुहनसिक्खापदं निट्ठितं अट्ठमं ।

९. परिपाचितसिक्खापदं

१९२. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्षुनी अज्जतरस्स कुलस्स कुलूपिका होति निच्चभत्तिका । तेन च गहपतिना थेरा भिक्षू निमन्तिता होन्ति । अथ खो थुल्लनन्दा भिक्षुनी पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन तं कुलं तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं गहपतिं एतदवोच — “किमिदं, गहपति, पट्ठतं खादनीयं भोजनीयं पटियत्त”न्ति? “थेरा मया, अय्ये, निमन्तिता”ति । “के पन ते, गहपति, थेरा”ति? “अय्यो सारिपुत्तो अय्यो महामोगल्लानो अय्यो महाकच्चानो अय्यो महाकोट्टिको अय्यो महाकप्पिनो अय्यो महाचुन्दो अय्यो अनुरुद्धो अय्यो रेवतो अय्यो उपालि अय्यो आनन्दो अय्यो राहुलो”ति । “किं पन त्वं, गहपति, महानागे तिट्ठमाने चेटके निमन्तेसी”ति?

“के पन ते, अय्ये, महानागा”ति? “अय्यो देवदत्तो अय्यो कोकालिको अय्यो कटमोदकतिस्सको [कटमोरकतिस्सको (सी०) कतमोरकतिस्सको (स्या०)] अय्यो खण्डदेविया पुत्तो अय्यो समुद्दत्तो”ति । अयं चरहि थुल्लनन्दाय भिक्षुनिया अन्तरा कथा विप्पकता, अथ ते थेरा भिक्षू पविसिंसु । “सच्चं महानागा खो तथा, गहपति, निमन्तिता”ति । “इदनेव खो त्वं, अय्ये, चेटके अकासि; इदानी महानागे”ति । घरतो च निक्कट्ठि, निच्चभत्तज्च पच्छिन्दि । ये ते भिक्षू अपिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम देवदत्तो जानं भिक्षुनिपरिपाचितं पिण्डपातं भुज्जिस्सती”ति...पे०... “सच्चं किर त्वं, देवदत्त, जानं भिक्षुनिपरिपाचितं पिण्डपातं भुज्जसी”ति? “सच्चं,

भगवा'ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, जानं भिक्खुनिपरिपाचितं पिण्डपातं भुज्जिस्ससि । नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु जानं भिक्खुनिपरिपाचितं पिण्डपातं भुज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

१९३. तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु राजगहा पब्बजितो जातिकुलं अगमासि । मनुस्सा — “चिरस्सम्पि भदन्तो आगतो'ति सक्कच्चं भत्तं अकंसु । तस्स कुलस्स कुलूपिका भिक्खुनी ते मनुस्से एतदवोच — “देथय्यस्स, आवुसो, भत्त”न्ति । अथ खो सो भिक्खु — “भगवता पटिक्खित्तं जानं भिक्खुनिपरिपाचितं पिण्डपातं भुज्जितु”न्ति कुक्कुच्चायन्तो न पटिग्गहेसि । नासक्खि पिण्डाय चरितुं, छिन्नभत्तो अहोसि । अथ खो सो भिक्खु आरामं गन्त्वा भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, पुब्बे गिहिसमारम्भे जानं भिक्खुनिपरिपाचितं पिण्डपातं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१९४. “यो पन भिक्खु जानं भिक्खुनिपरिपाचितं पिण्डपातं भुज्जेय्य, अज्जत्र पुब्बे गिहिसमारम्भा, पाचित्तिय”न्ति ।

१९५. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति सा वा आरोचेति ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

परिपाचेति नाम पुब्बे अदातुकामानं अकत्तुकामानं — “अय्यो भाणको, अय्यो बहुस्सुतो, अय्यो सुत्तन्तिको, अय्यो विनयधरो, अय्यो धम्मकथिको, देथ अय्यस्स, करोथ अय्यस्सा”ति एसा परिपाचेति नाम ।

पिण्डपातो नाम पज्चन्नं भोजनानं अज्जतरं भोजनं ।

अज्जत्र पुब्बे गिहिसमारम्भाति ठपेत्वा गिहिसमारम्भं ।

गिहिसमारम्भो नाम जातका वा होन्ति पवारिता वा पकतिपटियत्तं वा ।

अज्जत्र पुब्बे गिहिसमारम्भा भुज्जिस्सामीति पटिग्गणाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१९६. परिपाचिते परिपाचितसज्जी भुज्जति, अज्जत्र पुब्बे गिहिसमारम्भा, आपत्ति पाचित्तियस्स । परिपाचिते वेमतिको भुज्जति, अज्जत्र पुब्बे गिहिसमारम्भा, आपत्ति दुक्कटस्स । परिपाचिते अपरिपाचितसज्जी भुज्जति, अज्जत्र पुब्बे गिहिसमारम्भा, अनापत्ति । एकतोउपसम्पन्नाय परिपाचितं भुज्जति, अज्जत्र पुब्बे गिहिसमारम्भा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अपरिपाचिते परिपाचितसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अपरिपाचिते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अपरिपाचिते अपरिपाचितसज्जी, अनापत्ति ।

१९७. अनापत्ति पुब्बे गिहिसमारम्भे, सिक्खमाना परिपाचेति, सामणेरी परिपाचेति, पञ्च भोजनानि ठपेत्वा सब्बत्थ अनापत्ति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

परिपाचितसिक्खापदं निद्रितं नवमं ।

१०. रहोनिसज्जसिक्खापदं

१९८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मतो उदायिस्स पुराणदुतियिका भिक्खुनीसु पब्बजिता होति । सा आयस्मतो उदायिस्स सन्तिके अभिक्खणं आगच्छति, आयस्मापि उदायी तस्सा भिक्खुनिया सन्तिके अभिक्खणं गच्छति । तेन खो पन समयेन आयस्मा उदायी तस्सा भिक्खुनिया सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम आयस्मा उदायी भिक्खुनिया सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, उदायि, भिक्खुनिया सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथहि नाम त्वं, मोघपुरिस, भिक्खुनिया सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

१९९. “यो पन भिक्खु भिक्खुनिया सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

२००. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

सद्धिन्ति एकतो ।

एको एकायाति भिक्खु चेव होति भिक्खुनी च ।

[पाचि० २८६, २९१; पारा० ४४५, ४५४] रहो नाम चक्खुस्स रहो सोतस्स रहो । चक्खुस्स रहो नाम न सक्का होति अक्खिं वा निक्खणीयमाने भमुकं वा उक्खिणीयमाने सीसं वा उक्खिणीयमाने पस्सितुं । सोतस्स रहो नाम न सक्का होति पकतिकथा सोतुं ।

निसज्जं कप्पेय्याति भिक्खुनिया निसिन्नाय भिक्खु उपनिसिन्नो वा होति उपनिपन्नो वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

भिक्खु निसिन्ने भिक्खुनी उपनिसिन्ना वा होति उपनिपन्ना वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उभो वा निसिन्ना होन्ति उभो वा निपन्ना, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२०१. रहो रहोसज्जी एको एकाय निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । रहो वेमतिको एको एकाय निसज्जं

कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । रहो अरहोसज्जी एको एकाय निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अरहो रहोसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अरहो वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अरहो अरहोसज्जी, अनापत्ति ।

२०२. अनापत्ति यो कोचि विज्जू दुतियो होति, तिट्ठति न निसीदति, अरहोपेक्खो, अज्जविहितो निसीदति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

रहोनिसज्जसिक्खापदं निट्ठितं दसमं ।

ओवादवग्गो ततियो ।

तस्सुद्धानं —

असम्मतअत्थङ्गतू, पस्सयामिसदानेन ।

सिब्बति अद्धानं नावं भुज्जेय्य, एको एकाय ते दसाति ॥

४. भोजनवग्गो

१. आवसथपिण्डसिक्खापदं

२०३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सावत्थिया अविदूरे अज्जतरस्स पूगस्स आवसथपिण्डो पज्जत्तो होति । छब्बगिया भिक्खू पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय सावत्थिं पिण्डाय पविसित्वा पिण्डं अलभमाना आवसथं अगमंसु । मनुस्सा — “चिरस्सम्पि भदन्ता आगता”ति ते सक्कच्चं परिविसिंसु । अथ खो छब्बगिया भिक्खू दुतियम्पि दिवसं...पे०... ततियम्पि दिवसं पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय सावत्थिं पिण्डाय पविसित्वा पिण्डं अलभमाना आवसथं गन्त्वा भुज्जिंसु । अथ खो छब्बगियानं भिक्खूनां एतदहोसि — “किं मयं करिस्साम आरामं गन्त्वा! हिय्योपि इधेव आगन्तब्बं भविस्सती”ति, तत्थेव अनुवसित्वा अनुवसित्वा आवसथपिण्डं भुज्जन्ति । तित्थिया अपसक्कन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम समणा सक्कपुत्तिया अनुवसित्वा अनुवसित्वा आवसथपिण्डं भुज्जिस्सन्ति! नयिमेसज्जेव आवसथपिण्डो पज्जत्तो; सब्बेसज्जेव आवसथपिण्डो पज्जत्तो”ति ।

अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — कथज्हि नाम छब्बगिया भिक्खू अनुवसित्वा अनुवसित्वा आवसथपिण्डं भुज्जिस्सन्तीति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, अनुवसित्वा अनुवसित्वा आवसथपिण्डं भुज्जथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, अनुवसित्वा अनुवसित्वा आवसथपिण्डं भुज्जिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“एको आवसथपिण्डो भुज्जितब्बो । ततो चे उत्तरिं भुज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवज्जिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२०४. तेन खो पन समयेन आयस्मा सारिपुत्तो कोसलेसु जनपदे सावत्थिं गच्छन्तो येन अज्जतरो आवसथो तेनुपसङ्गमि। मनुस्सा — “चिरस्सम्पि थेरो आगतो”ति सक्कच्चं परिविसिंसु। अथ खो आयस्मतो सारिपुत्तस्स भुत्ताविस्स खरो आबाधो उप्पज्जि, नासक्खि तम्हा आवसथा पक्कमितुं। अथ खो ते मनुस्सा दुतियम्पि दिवसं आयस्मन्तं सारिपुत्तं एतदवोचुं — “भुज्जथ, भन्ते”ति। अथ खो आयस्मा सारिपुत्तो — “भगवता पटिक्खित्तं अनुवसित्वा अनुवसित्वा आवसथपिण्डं भुज्जितुं”न्ति कुक्कुच्चायन्तो न पटिग्गहेसि; छिन्नभत्तो अहोसि। अथ खो आयस्मा सारिपुत्तो सावत्थिं गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसि। भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं। अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना अनुवसित्वा अनुवसित्वा आवसथपिण्डं भुज्जितुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२०५. “अगिलानेन भिक्खुना एको आवसथपिण्डो भुज्जितब्बो। ततो चे उत्तरि भुज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति।

२०६. अगिलानो नाम सक्कोति तम्हा आवसथा पक्कमितुं।

गिलानो नाम न सक्कोति तम्हा आवसथा पक्कमितुं।

आवसथपिण्डो नाम पञ्चन्नं भोजनानं अज्जतरं भोजनं — सालाय वा मण्डपे वा रुक्खमूले वा अज्झोकासे वा अनोदिस्स यावदत्थो पज्जत्तो होति। अगिलानेन भिक्खुना सकिं भुज्जितब्बो। ततो चे उत्तरि ‘भुज्जिस्सामी’ति पटिग्गहाति, आपत्ति दुक्कटस्स। अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स।

२०७. अगिलानो अगिलानसज्जी ततुत्तरि आवसथपिण्डं भुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स। अगिलानो वेमतिको ततुत्तरि आवसथपिण्डं भुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स। अगिलानो गिलानसज्जी ततुत्तरि आवसथपिण्डं भुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

गिलानो अगिलानसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। गिलानो वेमतिको आपत्ति दुक्कटस्स। गिलानो गिलानसज्जी, अनापत्ति।

२०८. अनापत्ति गिलानस्स, अगिलानो सकिं भुज्जति, गच्छन्तो, वा आगच्छन्तो वा भुज्जति, सामिका निमन्तेत्वा भोजेन्ति, ओदिस्स पज्जत्तो होति, न यावदत्थो पज्जत्तो होति, पञ्च भोजनानि ठपेत्वा सब्बत्थ अनापत्ति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

आवसथपिण्डसिक्खापदं निट्ठितं पठमं।

२. गणभोजनसिक्खापदं

२०९. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे। तेन खो पन समयेन देवदत्तो परिहीनलाभसक्कारो सपरिसो कुलेसु विज्जापेत्वा विज्जापेत्वा भुज्जति। मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्कपुत्तिया कुलेसु विज्जापेत्वा विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ति! कस्स सम्पन्नं न मनापं, कस्स सादुं न रुच्चती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं। ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे... ते

उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम देवदत्तो सपरिसो कुलेसु विज्जापेत्वा विज्जापेत्वा भुज्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, देवदत्त, सपरिसो कुलेसु विज्जापेत्वा विज्जापेत्वा भुज्जसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम त्वं, मोघपुरिस, सपरिसो कुलेसु विज्जापेत्वा विज्जापेत्वा भुज्जिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“गणभोजने पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२१०. तेन खो पन समयेन मनुस्सा गिलाने भिक्खू भत्तेन निमन्तेन्ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता गणभोजन”न्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना गणभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“गणभोजने, अज्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२११. तेन खो पन समयेन मनुस्सा चीवरदानसमये सचीवरभत्तं पटियादेत्वा भिक्खू निमन्तेन्ति — “भोजेत्वा चीवरेन अच्छादेस्सामा”ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता गणभोजन”न्ति । चीवरं परित्तं उप्पज्जति । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, चीवरदानसमये गणभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“गणभोजने, अज्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो, चीवरदानसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२१२. तेन खो पन समयेन मनुस्सा चीवरकारके भिक्खू भत्तेन निमन्तेन्ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता गणभोजन”न्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, चीवरकारसमये गणभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“गणभोजने, अज्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो, चीवरदानसमयो, चीवरकारसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२१३. तेन खो पन समयेन भिक्खू मनुस्सेहि सद्धिं अद्धानं गच्छन्ति । अथ खो ते भिक्खू ते मनुस्से एतदवोचुं — “मुहुत्तं, आवुसो, आगमेथ; पिण्डाय चरिस्सामा”ति । ते एवमाहंसु — “इधेव, भन्ते, भुज्जथा”ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता

न पटिगणहन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता गणभोजनं”न्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, अद्धानगमनसमये गणभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“गणभोजने, अज्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो, चीवरदानसमयो, चीवरकारसमयो, अद्धानगमनसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२१४. तेन खो पन समयेन भिक्खू मनुस्सेहि सद्धिं नावाय गच्छन्ति । अथ खो ते भिक्खू ते मनुस्से एतदवोचुं — “मुहुत्तं, आवुसो, तीरं उपनेथ; पिण्डाय चरिस्सामा”ति । ते एवमाहंसु — “इधेव, भन्ते, भुज्जथा”ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता न पटिगणहन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता गणभोजनं”न्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, नावाभिरुहनसमये गणभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“गणभोजने, अज्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो, चीवरदानसमयो, चीवरकारसमयो, अद्धानगमनसमयो, नावाभिरुहनसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२१५. तेन ० खो पन समयेन दिसासु वस्संवुट्ठा भिक्खू राजगहं आगच्छन्ति भगवन्तं दस्सनाय । मनुस्सा नानावेरज्जके भिक्खू पस्सित्वा भत्तेन निमन्तेन्ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता गणभोजनं”न्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, महासमये गणभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“गणभोजने, अज्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो, चीवरदानसमयो, चीवरकारसमयो, अद्धानगमनसमयो, नावाभिरुहनसमयो, महासमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२१६. तेन खो पन समयेन रज्जो मागधस्स सेनियस्स बिम्बिसारस्स जातिसालोहितो आजीवकेसु पब्बजितो होति । अथ खो सो आजीवको येन राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा राजानं मागधं सेनियं बिम्बिसारं एतदवोच — “इच्छामहं, महाराज, सब्बपासण्डिकभत्तं कातु”न्ति । “सचे त्वं, भन्ते, बुद्धप्पमुखं भिक्खुसङ्घं पठमं भोजेय्यासि” । “एवं करेय्यामी”ति । अथ खो सो आजीवको भिक्खूनं सन्तिके दूतं पाहेसि — “अधिवासेन्तु मे भिक्खू स्वातनाय भत्त”न्ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता गणभोजनं”न्ति । अथ खो सो आजीवको येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवता सद्धिं सम्मोदि, सम्मोदनीयं कथं सारणीयं वीतिसारेत्वा एकमन्तं अट्ठासि । एकमन्तं ठितो खो सो आजीवको भगवन्तं एतदवोच — “भवम्पि गोतमो पब्बजितो, अहम्पि पब्बजितो; अरहति पब्बजितो पब्बजितस्स पिण्डं पटिगहेतुं । अधिवासेतु मे भवं गोतमो स्वातनाय भत्तं सद्धिं भिक्खुसङ्घेना”ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन । अथ खो सो आजीवको भगवतो अधिवासनं विदित्वा पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, समणभत्तसमये गणभोजनं

भुञ्जितुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२१७. गणभोजने, अञ्जत्र समया, पाचित्तियं। तत्थायं समयो। गिलानसमयो, चीवरदानसमयो, चीवरकारसमयो, अद्धानगमनसमयो, नावाभिरुहनसमयो, महासमयो, समणभत्तसमयो — अयं तत्थ समयो”ति।

२१८. गणभोजनं नाम यत्थ चत्तारो भिक्खू पञ्चन्नं भोजनानं अञ्जतरेन भोजनेन निमन्तिता भुञ्जन्ति। एतं गणभोजनं नाम।

अञ्जत्र समयाति ठपेत्वा समयं।

गिलानसमयो नाम अन्तमसो पादापि फलिता [फालिता (स्या० क०)] होन्ति। “गिलानसमयो”ति भुञ्जितब्बं।

चीवरदानसमयो नाम अनत्थते कथिने वस्सानस्स पच्छिमो मासो, अत्थते कथिने पञ्चमासा। “चीवरदानसमयो”ति भुञ्जितब्बं।

चीवरकारसमयो नाम चीवरे कथिरमाने। “चीवरकारसमयो”ति भुञ्जितब्बं।

अद्धानगमनसमयो नाम “अद्ध्योजनं गच्छिस्सामी”ति भुञ्जितब्बं, गच्छन्तेन भुञ्जितब्बं, गतेन भुञ्जितब्बं।

नावाभिरुहनसमयो नाम “नावं अभिरुहिस्सामी”ति भुञ्जितब्बं, आरुळ्हेन भुञ्जितब्बं, ओरुळ्हेन भुञ्जितब्बं।

महासमयो नाम यत्थ द्वे तयो भिक्खू पिण्डाय चरित्वा यापेन्ति, चतुत्थे आगते न यापेन्ति। “महासमयो”ति भुञ्जितब्बं।

समणभत्तसमयो नाम यो कोचि परिब्बाजकसमापन्नो भत्तं करोति। “समणभत्तसमयो”ति भुञ्जितब्बं।

“अञ्जत्र समया भुञ्जिस्सामी”ति पटिगणहाति, आपत्ति दुक्कटस्स। अञ्जोहारे अञ्जोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स।

२१९. गणभोजने गणभोजनसञ्जी, अञ्जत्र समया, भुञ्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स। गणभोजने वेमतिको, अञ्जत्र समया, भुञ्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स। गणभोजने नगणभोजनसञ्जी, अञ्जत्र समया, भुञ्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

नगणभोजने गणभोजनसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। नगणभोजने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स। नगणभोजने नगणभोजनसञ्जी, अनापत्ति।

२२०. अनापत्ति समये, द्वे तयो एकतो भुञ्जन्ति, पिण्डाय चरित्वा एकतो सन्निपतित्वा भुञ्जन्ति, निच्चभत्तं, सलाकभत्तं, पक्खिकं, उपोसथिकं, पाटिपदिकं, पञ्च भोजनानि ठपेत्वा सब्बत्थ अनापत्ति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

गणभोजनसिक्खापदं निद्धितं दुतियं ।

३. परम्परभोजनसिक्खापदं

२२१. तेन समयेन बुद्धो भगवा वेसालियं विहरति महावने कूटागारसालायं । तेन खो पन समयेन वेसालियं पणीतानं भत्तानं भत्तपटिपाटि अधिद्धिता होति । अथ खो अज्जरत्तस्स दलिदस्स कम्मकारस्स [कम्मकरस्स (सी०)] एतदहोसि — “न खो इदं ओरकं भविस्सति यथयिमे मनुस्सा सक्कच्चं भत्तं करोन्ति; यंनूनाहम्पि भत्तं करेय्य”न्ति । अथ खो सो दलिदो कम्मकारो येन किरपतिको तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं किरपतिकं एतदवोच — “इच्छामहं, अय्यपुत्त, बुद्धप्पमुखस्स भिक्खुसङ्गस्स भत्तं कातुं । देहि मे वेतन”न्ति । सोपि खो किरपतिको सद्धो होति पसन्नो । अथ खो सो किरपतिको तस्स दलिदस्स कम्मकारस्स अब्भातिरेकं [अतिरेकं (स्या०)] वेतनं अदासि । अथ खो सो दलिदो कम्मकारो येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो सो दलिदो कम्मकारो भगवन्तं एतदवोच — “अधिवासेतु मे, भन्ते, भगवा स्वातनाय भत्तं सद्धिं भिक्खुसङ्गेना”ति । “महा खो, आवुसो, भिक्खुसङ्गो । जानाही”ति । “होतु [होतु मे (क०)] भन्ते, महा भिक्खुसङ्गो । बहू मे बदरा पटियत्ता बदरमिस्सेन पेय्या परिपूरिस्सन्ती”ति । अधिवासेसि भगवा तुण्हीभावेन ।

अथ खो सो दलिदो कम्मकारो भगवतो अधिवासनं विदित्वा उट्ठायासना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि । अस्सोसुं खो भिक्खू — “दलिदेन किर कम्मकारेन स्वातनाय बुद्धप्पमुखो भिक्खुसङ्गो निमन्तितो, बदरमिस्सेन पेय्या परिपूरिस्सन्ती”ति । ते कालस्सेव पिण्डाय चरित्वा भुज्जिंसु । अस्सोसुं खो मनुस्सा — “दलिदेन किर कम्मकारेन बुद्धप्पमुखो भिक्खुसङ्गो निमन्तितो”ति । ते दलिदस्स कम्मकारस्स पहतं खादनीयं भोजनीयं अभिहरिंसु । अथ खो सो दलिदो कम्मकारो तस्सा रत्तिया अच्चयेन पणीतं खादनीयं भोजनीयं पटियादापेत्वा भगवतो कालं आरोचापेसि — “कालो, भन्ते, निद्धितं भत्त”न्ति ।

अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन तस्स दलिदस्स कम्मकारस्स निवेसनं तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा पज्जत्ते आसने निसीदि सद्धिं भिक्खुसङ्गेन । अथ खो सो दलिदो कम्मकारो भत्तगो भिक्खू परिविसति । भिक्खू एवमाहंसु — “थोकं, आवुसो, देहि । थोकं, आवुसो, देही”ति । “मा खो तुम्हे, भन्ते, ‘अयं दलिदो कम्मकारो’ति थोकं थोकं पटिग्गण्हित्थ । पहतं मे खादनीयं भोजनीयं पटियत्तं ।

पटिग्गण्हथ, भन्ते, यावदत्थ”न्ति । “न खो मयं, आवुसो, एतंकारणा थोकं थोकं पटिग्गण्हाम । अपिच, मयं कालस्सेव पिण्डाय चरित्वा भुज्जिम्हा; तेन मयं थोकं थोकं पटिग्गण्हामा”ति ।

अथ खो सो दलिदो कम्मकारो उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथञ्चि नाम भदन्ता मया निमन्तिता अज्जर भुज्जिस्सन्ति! न चाहं पटिबलो यावदत्थं दातु”न्ति? अस्सोसुं खो भिक्खू तस्स दलिदस्स कम्मकारस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खू अज्जर निमन्तिता अज्जर भुज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू अज्जर निमन्तिता अज्जर भुज्जन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा अज्जर निमन्तिता अज्जर भुज्जिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“परम्परभोजने पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

२२२. तेन खो पन समयेन अञ्जतरो भिक्खु गिलानो होति । अञ्जतरो भिक्खु पिण्डपातं आदाय येन सो भिक्खु तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा तं भिक्खुं एतदवोच — “भुज्जाहि, आवुसो”ति । “अलं, आवुसो, अत्थि मे भत्तपच्चासा”ति । तस्स भिक्खुनो पिण्डपातो उस्सूरे [उस्सूरेन (क०)] आहरीयित्थ । सो भिक्खु न चित्तरूपं भुज्जि । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना परम्परभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“परम्परभोजने, अञ्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

२२३. तेन खो पन समयेन मनुस्सा चीवरदानसमये सचीवरभत्तं पटियादेत्वा [पटियादापेत्वा (इतिपि)] भिक्खू निमन्तेन्ति — “भोजेत्वा चीवरेन अच्छादेस्सामा”ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता परम्परभोजन”न्ति । चीवरं परित्तं उप्पज्जति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, चीवरदानसमये परम्परभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“परम्परभोजने, अञ्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो, चीवरदानसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

२२४. तेन खो पन समयेन मनुस्सा चीवरकारके भिक्खू भत्तेन निमन्तेन्ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता परम्परभोजन”न्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, चीवरकारसमये परम्परभोजनं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२२५. “परम्परभोजने, अञ्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । गिलानसमयो, चीवरदानसमयो, चीवरकारसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

२२६. अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय आयस्मता आनन्देन पच्छासमणेन येन अञ्जतरं कुलं तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा पञ्जत्ते आसने निसीदि । अथ खो ते मनुस्सा भगवतो च आयस्मतो च आनन्दस्स भोजनं अदंसु । आयस्मा आनन्दो कुक्कुच्चायन्तो न पटिगण्हाति । “गण्हाहि [पतिगण्हाहि (सी०)], आनन्दा”ति । “अलं, भगवा, अत्थि मे भत्तपच्चासा”ति । “तेनहानन्द, विकप्पेत्वा गण्हाही”ति । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, विकप्पेत्वा [भत्तपच्चासं विकप्पेत्वा (स्या०)] परम्परभोजनं

भुञ्जितुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, विकप्पेतब्बं — ‘मय्हं भत्तपच्चासं इत्थन्नामस्स दम्मी’”ति।

२२७. परम्परभोजनं नाम पञ्चन्नं भोजनानं अञ्जतरेन भोजनेन निमन्तितो, तं ठपेत्वा अञ्जं पञ्चन्नं भोजनानं अञ्जतरं भोजनं भुञ्जति, एतं परम्परभोजनं नाम।

अञ्जत्र समयाति ठपेत्वा समयं।

गिलानसमयो नाम न सक्कोति एकासने निसिन्नो यावदत्थं भुञ्जितुं। “गिलानसमयो”ति भुञ्जितब्बं।

चीवरदानसमयो नाम अनत्थते कथिने वस्सानस्स पच्छिमो मासो, अत्थते कथिने पञ्च मासा।
“चीवरदानसमयो”ति भुञ्जितब्बं।

चीवरकारसमयो नाम चीवरे कथिरमाने। “चीवरकारसमयो”ति भुञ्जितब्बं।

“अञ्जत्र समया भुञ्जिस्सामी”ति पटिग्गणाति, आपत्ति दुक्कटस्स। अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स।

२२८. परम्परभोजने परम्परभोजनसञ्जी, अञ्जत्र समया, भुञ्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स। परम्परभोजने वेमतिको, अञ्जत्र समया, भुञ्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स। परम्परभोजने नपरम्परभोजनसञ्जी, अञ्जत्र समया, भुञ्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

नपरम्परभोजने परम्परभोजनसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। नपरम्परभोजने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स।
नपरम्परभोजने नपरम्परभोजनसञ्जी, अनापत्ति।

२२९. अनापत्ति समये, विकप्पेत्वा भुञ्जति, द्वे तयो निमन्तने एकतो भुञ्जति, निमन्तनपटिपाटिया भुञ्जति, सकलेन गामेन निमन्तितो तस्मिं गामे यत्थ कत्थचि भुञ्जति, सकलेन पूगेन निमन्तितो तस्मिं पूगे यत्थ कत्थचि भुञ्जति, निमन्तियमानो भिक्खं गहेस्सामीति भणति, निच्चभत्ते, सलाकभत्ते, पक्खिके, उपोसथिके, पाटिपदिके, पञ्च भोजनानि ठपेत्वा सब्बत्थ अनापत्ति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

परम्परभोजनसिक्खापदं निड्डितं ततियं।

४. काणमातुसिक्खापदं

२३०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन काणमाता उपासिका सद्धा होति पसन्ना। काणा गामके अञ्जतरस्स पुरिसस्स दिन्ना होति। अथ खो काणा मातुघरं अगमासि केनचिदेव करणीयेन। अथ खो काणाय सामिको काणाय सन्तिके दूतं पाहेसि — “आगच्छतु काणा, इच्छामि काणाय आगतं”न्ति। अथ खो काणमाता उपासिका “किस्मिं विय रित्तहत्थं गन्तु”न्ति पूर्वं [\[पूषं \(ण्वादिमोग्गल्लाने\)\]](#) पचि। पक्के पूर्वे अञ्जतरो पिण्डचारिको भिक्खु काणमाताय उपासिकाय निवेसनं पाविसि। अथ खो काणमाता उपासिका तस्स भिक्खुनो पूर्वं दापेसि। सो निक्खमित्वा अञ्जस्स आचिक्खि। तस्सपि पूर्वं दापेसि। सोपि निक्खमित्वा अञ्जस्स आचिक्खि। तस्सपि पूर्वं दापेसि। यथापटियत्तं पूर्वं परिक्खयं अगमासि। दुतियम्पि खो काणाय सामिको काणाय सन्तिके

दूतं पाहेसि — “आगच्छतु काणा, इच्छामि काणाय आगतं”न्ति । ततियम्पि खो काणमाता उपासिका “किस्मिं विय रिच्छहत्तं गन्तु”न्ति पूर्वं पचि । पक्के पूवे अज्जतरो पिण्डचारिको भिक्खु काणमाताय उपासिकाय निवेसनं पाविसि । अथ खो काणमाता उपासिका तस्स भिक्खुनो पूर्वं दापेसि । सो निक्खमित्वा अज्जस्स आचिक्खि । तस्सपि पूर्वं दापेसि । सोपि निक्खमित्वा अज्जस्स आचिक्खि । तस्सपि पूर्वं दापेसि । यथापटियत्तं पूर्वं परिक्खयं अगमासि । ततियम्पि खो काणाय सामिको काणाय सन्तिके दूतं पाहेसि — “आगच्छतु काणा, इच्छामि काणाय आगतं । सचे काणा नागच्छिस्सति, अहं अज्जं पजापतिं आनेस्सामी”ति । ततियम्पि खो काणमाता उपासिका किस्मिं विय रिच्छहत्तं गन्तुन्ति पूर्वं पचि । पक्के पूवे अज्जतरो पिण्डचारिको भिक्खु काणमाताय उपासिकाय निवेसनं पाविसि । अथ खो काणमाता उपासिका तस्स भिक्खुनो पूर्वं दापेसि । सो निक्खमित्वा अज्जस्स आचिक्खि । तस्सपि पूर्वं दापेसि । सोपि निक्खमित्वा अज्जस्स आचिक्खि । तस्सपि पूर्वं दापेसि । यथापटियत्तं पूर्वं परिक्खयं अगमासि । अथ खो काणाय सामिको अज्जं पजापतिं आनेसि ।

अस्सोसि खो काणा — “तेन किर पुरिसेन अज्जा पजापति आनीता”ति । सा रोदन्ती अट्ठासि । अथ खो भगवा पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन काणमाताय उपासिकाय निवेसनं तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा पज्जत्ते आसने निसीदि । अथ खो काणमाता उपासिका येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नं खो काणमातरं उपासिकं भगवा एतदवोच — “किस्सायं काणा रोदती”ति? अथ खो काणमाता उपासिका भगवतो एतमत्थं आरोचेसि । अथ खो भगवा काणमातरं उपासिकं धम्मिया कथाय सन्दस्सेत्वा समादपेत्वा समुत्तेजेत्वा सम्पहंसेत्वा उट्ठायासना पक्कामि ।

२३१. तेन खो पन समयेन अज्जतरो सत्थो राजगहा पटियालोकं गन्तुकामो होति । अज्जतरो पिण्डचारिको भिक्खु तं सत्थं पिण्डाय पाविसि । अज्जतरो उपासको तस्स भिक्खुनो सत्तुं दापेसि । सो निक्खमित्वा अज्जस्स आचिक्खि । तस्सपि सत्तुं दापेसि । सो निक्खमित्वा अज्जस्स आचिक्खि । तस्सपि सत्तुं दापेसि । यथापटियत्तं पाथेय्यं परिक्खयं अगमासि । अथ खो सो उपासको ते मनुस्से एतदवोच — “अज्जण्हो, अय्या, आगमेथ, यथापटियत्तं पाथेय्यं अय्यानं दिन्नं । पाथेय्यं पटियादेस्सामी”ति । “नाय्यो [नाय्य (स्या०)] सक्का आगमेतुं, पयातो सत्थो”ति अगमंसु । अथ खो तस्स उपासकस्स पाथेय्यं पटियादेत्वा पच्छा गच्छन्तस्स चोरा अच्छिन्दिंसु । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्कपुत्तिया न मत्तं जानित्वा पटिग्गहेस्सन्ति! अयं इमेसं दत्त्वा पच्छा गच्छन्तो चोरेहि अच्छिन्नो”ति । अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खूनां सिक्खापदं पज्जपेस्सामि दस अत्थवसे पटिच्च — सङ्गसुट्ठुताय, सङ्गफासुताय...पे०... विनयानुगहाय । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२३२. “भिक्खुं पनेव कुलं उपगतं पूवेहि वा मन्थेहि वा अभिहट्ठं पवारेय्य, आकङ्खमानेन भिक्खुना द्वत्तिपत्तपूरा पटिग्गहेतब्बा ततो चे उत्तरि पटिग्गण्हेय्य पाचित्तियं । द्वत्तिपत्तपूरे पटिग्गहेत्वा ततो नीहरित्वा भिक्खूहि सद्धिं संविभजितब्बं । अयं तत्थ सामीची”ति ।

२३३. भिक्खुं पनेव कुलं उपगतन्ति कुलं नाम चत्तारि कुलानि — खत्तियकुलं, ब्राह्मणकुलं, वेस्सकुलं, सुद्धकुलं ।

उपगतन्ति तत्थ गतं ।

पूर्वं नाम यंकिञ्चि पहेणकत्थाय पटियत्तं ।

मन्थं नाम यंकिञ्चि पाथेय्यत्थाय पटियत्तं ।

अभिहट्ठं पवारेय्याति यावतकं इच्छसि तावतकं गणहाहीति ।

आकङ्खमानेनाति इच्छमानेन ।

द्वत्तिपत्तपूरा पटिग्गहेतब्बाति द्वेतयो पत्तपूरा पटिग्गहेतब्बा ।

ततो चे उत्तरि पटिग्गहेय्याति ततुत्तरि पटिग्गणहाति, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

द्वत्तिपत्तपूरे पटिग्गहेत्वा ततो निक्खमन्तेन भिक्खुं पस्सित्वा आचिक्खितब्बं — “अमुत्र मया द्वत्तिपत्तपूरा पटिग्गहिता, मा खो तत्थ पटिग्गणही”ति । सचे पस्सित्वा न आचिक्खति, आपत्ति दुक्कटस्स । सचे आचिक्खते पटिग्गणहाति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

ततो नीहरित्वा भिक्खूहि सद्धिं संविभजितब्बन्ति पटिक्कमनं नीहरित्वा संविभजितब्बं ।

अयं तत्थ सामीचीति अयं तत्थ अनुधम्मता ।

२३४. अतिरेकद्वत्तिपत्तपूरे अतिरेकसज्जी पटिग्गणहाति, आपत्ति पाचिच्चियस्स । अतिरेकद्वत्तिपत्तपूरे वेमतिको पटिग्गणहाति, आपत्ति पाचिच्चियस्स । अतिरेकद्वत्तिपत्तपूरे ऊनकसज्जी पटिग्गणहाति, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

ऊनकद्वत्तिपत्तपूरे अतिरेकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकद्वत्तिपत्तपूरे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकद्वत्तिपत्तपूरे ऊनकसज्जी, अनापत्ति ।

२३५. अनापत्ति द्वत्तिपत्तपूरे पटिग्गणहाति, ऊनकद्वत्तिपत्तपूरे पटिग्गणहाति, न पहेणकत्थाय न पाथेय्यत्थाय पटियत्तं देन्ति, पहेणकत्थाय वा पाथेय्यत्थाय वा पटियत्तसेसकं देन्ति, गमने पटिप्पस्सद्धे देन्ति, जातकानं पवारितानं, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

काणमातुसिक्खापदं निद्धितं चतुत्थं ।

५. पठमपवारणासिक्खापदं

२३६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरो ब्राह्मणो भिक्खू निमन्तेत्वा भोजेसि । भिक्खू भुत्तावी पवारिता जातिकुलानि गन्त्वा एकच्चे भुज्जिंसु एकच्चे पिण्डपातं आदाय अगमंसु । अथ खो सो ब्राह्मणो पटिविस्सके [पटिविस्सके (योजना)] एतदवोच — “भिक्खू मया अय्या सन्तप्पिता । एथ, तुम्हेपि सन्तप्पेस्सामी”ति । ते एवमाहंसु — “किं त्वं, अय्यो [अय्य (स्या०)], अम्हे सन्तप्पेस्ससि? येपि तया निमन्तिता तेपि अम्हाकं घरानि आगन्त्वा एकच्चे भुज्जिंसु एकच्चे पिण्डपातं आदाय अगमंसू”ति ।

अथ खो सो ब्राह्मणो उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथञ्हि नाम भदन्ता अम्हाकं घरे भुज्जित्वा अज्जत्र भुज्जिस्सन्ति! न चाहं पटिबलो यावदत्थं दातु”न्ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तस्स ब्राह्मणस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स। ये ते भिक्खू अपिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खू भुत्तावी पवारिता अज्जत्र भुज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू भुत्तावी पवारिता अज्जत्र भुज्जन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा भुत्तावी पवारिता अज्जत्र भुज्जिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु भुत्तावी पवारितो खादनीयं वा भोजनीयं वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति।

२३७. तेन खो पन समयेन भिक्खू गिलानानं भिक्खूनं पणीते पिण्डपाते नीहरन्ति। गिलाना न चित्तरूपं भुज्जन्ति। तानि भिक्खू छट्टेन्ति। अस्सोसि खो भगवा उच्चासदं महासदं काकोरवसदं। सुत्वान आयस्मन्तं आनन्दं आमन्तेसि — “किं नु खो सो, आनन्द, उच्चासदो महासदो काकोरवसदो”ति? अथ खो आयस्मा आनन्दो भगवतो एतमत्थं आरोचेसि। “भुज्जेय्युं पनानन्द, भिक्खू गिलानातिरित्त”न्ति। “न भुज्जेय्युं, भगवा”ति। अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि भिक्खवे, गिलानस्स च अगिलानस्स च अतिरित्तं भुज्जितुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, अतिरित्तं कातब्बं — “अलमेतं सब्ब”न्ति। एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२३८. “यो पन भिक्खु भुत्तावी पवारितो अनतिरित्तं खादनीयं वा भोजनीयं वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति।

२३९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति।

भुत्तावी नाम पज्चन्नं भोजनानं अज्जतरं भोजनं अन्तमसो कुसग्गेनपि भुत्तं होति।

पवारितो नाम असनं पज्जायति, भोजनं पज्जायति, हत्थपासे ठितो अभिहरति, पटिक्खेपो पज्जायति।

अनतिरित्तं नाम अकप्पियकतं होति, अप्पटिग्गहितकतं होति, अनुच्चारितकतं होति, अहत्थपासे कतं होति, अभुत्ताविना कतं होति, भुत्ताविना पवारितेन आसना वुद्धितेन कतं होति, “अलमेतं सब्बन्ति अवुत्तं होति, न गिलानातिरित्तं होति” — एतं अनतिरित्तं नाम।

अतिरित्तं नाम कप्पियकतं होति, पटिग्गहितकतं होति, उच्चारितकतं होति, हत्थपासे कतं होति, भुत्ताविना कतं होति, भुत्ताविना पवारितेन आसना अवुद्धितेन कतं होति, “अलमेतं सब्ब”न्ति वुत्तं होति, गिलानातिरित्तं होति — एतं अतिरित्तं नाम।

खादनीयं नाम पज्च भोजनानि — यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम।

भोजनीयं नाम पज्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं।

“खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिगण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२४०. अनतिरित्ते अनतिरित्तसज्जी खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनतिरित्ते वेमतिको खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनतिरित्ते अतिरित्तसज्जी खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं आहारत्थाय पटिगण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । अतिरित्ते अनतिरित्तसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अतिरित्ते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अतिरित्ते अतिरित्तसज्जी, अनापत्ति ।

२४१. अनापत्ति अतिरित्तं कारापेत्वा भुज्जति, “अतिरित्तं कारापेत्वा भुज्जिस्सामी”ति पटिगण्हाति, अज्जस्सत्थाय हरन्तो गच्छति, गिलानस्स सेसकं भुज्जति, यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं सति पच्चये परिभुज्जति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पठमपवारणासिक्खापदं निद्वितं पञ्चमं ।

६. दुतियपवारणासिक्खापदं

२४२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन द्वे भिक्खू कोसलेसु जनपदे सावत्थिं अद्धानमगगप्पटिपन्ना होन्ति । एको भिक्खु अनाचारं आचरति । दुतियो भिक्खु तं भिक्खुं एतदवोच — “मावुसो, एवरूपमकासि, नेतं कप्पती”ति । सो तस्मिं उपनन्धि । अथ खो ते भिक्खू सावत्थिं अगमंसु । तेन खो पन समयेन सावत्थियं अज्जतरस्स पूगस्स सङ्गभत्तं होति । दुतियो भिक्खु भुत्तावी पवारितो होति । उपनद्धो [उपनन्थो (क०)] भिक्खु जातिकुलं गन्त्वा पिण्डपातं आदाय येन सो भिक्खु तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं भिक्खुं एतदवोच — “भुज्जाहि, आवुसो”ति । “अलं, आवुसो, परिपुण्णोम्ही”ति । “सुन्दरो, आवुसो, पिण्डपातो, भुज्जाही”ति । अथ खो सो भिक्खु तेन भिक्खुना निप्पीळियमानो तं पिण्डपातं भुज्जि । उपनद्धो भिक्खु तं भिक्खुं एतदवोच — “त्वम्पि [त्वं हि (स्या०)] नाम, आवुसो, मं वत्तब्बं मज्जसि यं त्वं भुत्तावी पवारितो अनतिरित्तं भोजनं भुज्जसी”ति । “ननु, आवुसो, आचिक्खितब्ब”न्ति । “ननु, आवुसो, पुच्छितब्ब”न्ति ।

अथ खो सो भिक्खु भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खु भिक्खुं भुत्ताविं पवारितं अनतिरित्तेन भोजनेन अभिहट्ठं पवारेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, भिक्खुं भुत्ताविं पवारितं अनतिरित्तेन भोजनेन अभिहट्ठं पवारेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा... पे०... कथज्झि नाम त्वं, मोघपुरिस, भिक्खुं भुत्ताविं पवारितं अनतिरित्तेन भोजनेन अभिहट्ठं पवारेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन भिक्खवे इमं सिक्खापदं उद्विसेय्याथ —

२४३. “यो पन भिक्खु भिक्खुं भुत्ताविं पवारितं अनतिरित्तेन खादनीयेन वा भोजनीयेन वा अभिहट्ठं पवारेय्य — ‘हन्द, भिक्खु, खाद वा भुज्ज वा’ति, जानं आसादनापेक्खो, भुत्तस्मिं, पाचित्तिय”न्ति ।

२४४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्षुन्ति अञ्जं भिक्षुं ।

भुत्तावी नाम पञ्चन्नं भोजनानं अञ्जतरं भोजनं, अन्तमसो कुसग्गेनपि भुत्तं होति ।

पवारितो नाम असनं पञ्जायति, भोजनं पञ्जायति, हत्थपासे ठितो अभिहरति, पटिक्खेपो पञ्जायति ।

अनतिरित्तं नाम अकप्पियकतं होति, अप्पटिग्गहितकतं होति, अनुच्चारितकतं होति, अहत्थपासे कतं होति, अभुत्ताविना कतं होति, भुत्ताविना पवारितेन आसना वुट्ठितेन कतं होति, “अलमेतं सब्ब”न्ति अवुत्तं होति, न गिलानातिरित्तं होति — एतं अनतिरित्तं नाम ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

अभिहट्ठं पवारेय्याति यावतकं इच्छसि तावतकं गणहाहीति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अञ्जे वा तस्स आरोचेन्ति, सो वा आरोचेति ।

आसादनापेक्खोति “इमिना इमं चोदेस्सामि सारेस्सामि पटिचोदेस्सामि पटिसारेस्सामि मङ्कु करिस्सामी”ति अभिहरति, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्स वचनेन “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गणहाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । भोजनपरियोसाने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२४५. पवारिते पवारितसञ्जी अनतिरित्तेन खादनीयेन वा भोजनीयेन वा अभिहट्ठं पवारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । पवारिते वेमतिको अनतिरित्तेन खादनीयेन वा भोजनीयेन वा अभिहट्ठं पवारेति, आपत्ति दुक्कटस्स । पवारिते अप्पवारितसञ्जी अनतिरित्तेन खादनीयेन वा भोजनीयेन वा अभिहट्ठं पवारेति, अनापत्ति । यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं आहारत्थाय अभिहरति, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्स वचनेन “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गणहाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । अप्पवारिते पवारितसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अप्पवारिते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अप्पवारिते अप्पवारितसञ्जी, अनापत्ति ।

२४६. अनापत्ति अतिरित्तं कारापेत्वा देति, “अतिरित्तं कारापेत्वा भुज्जाही”ति देति, अञ्जस्सत्थाय हरन्तो गच्छाहीति देति, गिलानस्स सेसकं देति, “यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं सति पच्चये परिभुज्जा”ति देति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियपवारणासिक्खापदं निद्धितं छट्ठं ।

७. विकालभोजनसिक्खापदं

२४७. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन राजगहे गिरगसमज्जो होति । सत्तरसवगिया भिक्षू गिरगसमज्जं दस्सनाय अगमंसु । मनुस्सा सत्तरसवगिये भिक्षू पस्सित्वा

नहापेत्वा विलिम्पेत्वा भोजेत्वा खादनीयं अदंसु । सत्तरसवगिया भिक्खू खादनीयं आदाय आरामं गन्त्वा छब्बगिया भिक्खू एतदवोचुं — “गण्हाथावुसो, खादनीयं खादथा”ति । “कुतो तुम्हेहि, आवुसो, खादनीयं लद्ध”न्ति? सत्तरसवगिया भिक्खू छब्बगियानं भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । “किं पन तुम्हे, आवुसो, विकाले भोजनं भुज्जथा”ति? “एवमावुसो”ति । छब्बगिया भिक्खू उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम सत्तरसवगिया भिक्खू विकाले भोजनं भुज्जिस्सन्ती”ति! अथ खो छब्बगिया भिक्खू भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम सत्तरसवगिया भिक्खू विकाले भोजनं भुज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, विकाले भोजनं भुज्जथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, विकाले भोजनं भुज्जिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२४८. यो पन भिक्खू विकाले खादनीयं वा भोजनीयं वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

२४९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

विकालो नाम मज्झन्हिके वीतिवत्ते याव अरुणुगमना ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

“खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिगण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२५०. विकाले विकालसज्जी खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । विकाले वेमतिको खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । विकाले कालसज्जी खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं आहारत्थाय पटिगण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । काले विकालसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । काले वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । काले कालसज्जी, अनापत्ति ।

२५१. अनापत्ति यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं सति पच्चये परिभुज्जति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

विकालभोजनसिक्खापदं निट्ठितं सत्तमं ।

८. सन्निधिकारकसिक्खापदं

२५२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मतो आनन्दस्स उपज्झायो आयस्मा बेलट्टुसीसो [बेलट्टुसीसो (सी०) वेळट्टुसीसो (स्या०)] अरज्जे विहरति । सो

पिण्डाय चरित्वा सुखकुरं आरामं हरित्वा सुखापेत्वा निक्खिपति । यदा आहारेन अत्थो होति, तदा उदकेन तेमेत्वा तेमेत्वा भुञ्जति, चिरेन गामं पिण्डाय पविसति । भिक्खू आयस्मन्तं बेलट्टसीसं एतदवोचुं — “किस्स त्वं, आवुसो, चिरेन गामं पिण्डाय पविससी”ति? अथ खो आयस्मा बेलट्टसीसो भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसि । “किं पन त्वं, आवुसो, सन्निधिकारकं भोजनं भुञ्जसी”ति? “एवमावुसो”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिद्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा बेलट्टसीसो सन्निधिकारकं भोजनं भुञ्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, बेलट्टसीस, सन्निधिकारकं भोजनं भुञ्जसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, बेलट्टसीस, सन्निधिकारकं भोजनं भुञ्जिस्ससि! नेतं, बेलट्टसीस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२५३. “यो पन भिक्खु सन्निधिकारकं खादनीयं वा भोजनीयं वा खादेय्य वा भुञ्जेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

२५४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

सन्निधिकारकं नाम अज्ज पटिग्गहितं अपरज्जु खादितं होति ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

“खादिस्सामि भुञ्जिस्सामी”ति पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२५५. सन्निधिकारके सन्निधिकारकसज्जी खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुञ्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । सन्निधिकारके वेमतिको खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुञ्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । सन्निधिकारके असन्निधिकारकसज्जी खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुञ्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं आहारत्थाय पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । असन्निधिकारके सन्निधिकारकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । असन्निधिकारके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । असन्निधिकारके असन्निधिकारकसज्जी, अनापत्ति ।

२५६. अनापत्ति यावकालिकं यावकाले निदहित्वा भुञ्जति, यामकालिकं यामे निदहित्वा भुञ्जति, सत्ताहकालिकं सत्ताहं निदहित्वा भुञ्जति, यावजीविकं सति पच्चये परिभुञ्जति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सन्निधिकारकसिक्खापदं निद्धितं अट्टमं ।

९. पणीतभोजनसिक्खापदं

२५७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुञ्जन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिद्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्कपुत्तिया पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुञ्जिस्सन्ति! कस्स सम्पन्नं न मनापं,

कस्स सादुं न रुच्चती”ति!! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ती”ति ...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा ...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यानि खो पन तानि पणीतभोजनानि, सेय्यथिदं — सप्पि नवनीतं तेलं मधु फाणितं मच्छो मंसं खीरं दधि। यो पन भिक्खु एवरूपानि पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२५८. तेन खो पन समयेन भिक्खू गिलाना होन्ति । गिलानपुच्छका भिक्खू गिलाने भिक्खू एतदवोचुं — “कच्चावुसो खमनीयं, कच्चि यापनीय”न्ति? “पुब्बे मयं, आवुसो, पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जाम, तेन नो फासु होति; इदानी पन “भगवता पटिक्खित्त”न्ति कुक्कुच्चायन्ता न विज्जापेम, तेन नो न फासु होती”ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२५९. “यानि खो पन तानि पणीतभोजनानि, सेय्यथिदं — सप्पि नवनीतं तेलं मधु फाणितं मच्छो मंसं खीरं दधि। यो पन भिक्खु एवरूपानि पणीतभोजनानि अगिलानो अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

२६०. यानि खो पन तानि पणीतभोजनानीति सप्पि नाम गोसप्पि वा अजिकासप्पि वा महिससप्पि वा, येसं मंसं कप्पति तेसं सप्पि ।

नवनीतं नाम तेसज्जेव नवनीतं ।

तेलं नाम तिलतेलं सासपतेलं मधुकतेलं एरण्डतेलं वसातेलं ।

मधु नाम मक्खिकामधु ।

फाणितं नाम उच्छुम्हा निब्बत्तं ।

मच्छो नाम उदको [उदकचरो (स्या० क०)] वुच्चति ।

मंसं नाम येसं मंसं कप्पति, तेसं मंसं ।

खीरं नाम गोखीरं वा अजिकाखीरं वा महिसखीरं वा, येसं मंसं कप्पति, तेसं खीरं ।

दधि नाम तेसज्जेव दधि ।

यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

एवरूपानि पणीतभोजनानीति तथारूपानि पणीतभोजनानि ।

अगिलानो नाम यस्स विना पणीतभोजनानि फासु होति ।

गिलानो नाम यस्स विना पणीतभोजनानि न फासु होति ।

अगिलानो अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्ति, पयोगे [पयोगे पयोगे (क०)] दुक्कटं । पटिलाभेन “भुज्जिस्सामी”ति पटिगण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२६१. अगिलानो अगिलानसज्जी पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्त्वा भुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगिलानो वेमतिको पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्त्वा भुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगिलानो गिलानसज्जी पणीतभोजनानि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्त्वा भुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

गिलानो अगिलानसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलानो वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलानो गिलानसज्जी अनापत्ति ।

२६२. अनापत्ति गिलानस्स, गिलानो हुत्वा विज्जापेत्त्वा अगिलानो भुज्जति, गिलानस्स सेसकं भुज्जति, जातकानं पवारितानं अज्जस्सत्थाय अत्तनो धनेन, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पणीतभोजनसिक्खापदं निड्डितं नवमं ।

१०. दन्तपोनसिक्खापदं

२६३. तेन समयेन बुद्धो भगवा वेसालियं विहरति महावने कूटागारसालायं । तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु सव्वपंसुकूलिको सुसाने विहरति । सो मनुस्सेहि दिव्यमानं न इच्छति पटिगहेतुं, सुसानेपि रुक्खमूलेपि उम्मारपि अय्यवोसाटितकानि सामं गहेत्वा परिभुज्जति [भुज्जति (स्या०)] । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अयं भिक्खु अम्हाकं अय्यवोसाटितकानि सामं गहेत्वा परिभुज्जिस्सति! थेरोयं भिक्खु वठरो मनुस्समंसं मज्जे खादती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खु तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खु अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खु अदिन्नं मुखद्वारं आहारं आहरिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, अदिन्नं मुखद्वारं आहारं आहरसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम त्वं, मोघपुरिस, अदिन्नं मुखद्वारं आहारं आहरिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु अदिन्नं मुखद्वारं आहारं आहरेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खून् सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२६४. तेन खो पन समयेन भिक्खू उदकदन्तपोने [उदकदन्तपोणे (स्या० क०)] कुक्कुच्चायन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... “अनुजानामि, भिक्खवे, उदकदन्तपोनं सामं गहेत्वा परिभुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२६५. “यो पन भिक्खु अदिन्नं मुखद्वारं आहारं आहरेय्य, अज्जत्र उदकदन्तपोना, पाचित्तिय”न्ति ।

२६६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिपेतो भिक्खूति ।

अदिन्नं नाम अप्पटिग्गहितकं वुच्चति ।

दिन्नं नाम कायेन वा कायपटिबद्धेन वा निस्सगियेन वा देन्ते हत्थपासे ठितो कायेन वा कायपटिबद्धेन वा पटिग्गहाति, एतं दिन्नं नाम ।

आहारो नाम उदकदन्तपोनं ठपेत्वा यंकिञ्चि अज्झोहरणीयं, एसो आहारो नाम ।

अज्जत्र उदकदन्तपोनाति ठपेत्वा उदकदन्तपोनं ।

“खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति गणहाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२६७. अप्पटिग्गहितके अप्पटिग्गहितकसज्जी अदिन्नं मुखद्वारं आहारं आहारेति, अज्जत्र उदकदन्तपोना, आपत्ति पाचित्तियस्स । अप्पटिग्गहितके वेमतिको अदिन्नं मुखद्वारं आहारं आहारेति, अज्जत्र उदकदन्तपोना, आपत्ति पाचित्तियस्स । अप्पटिग्गहितके पटिग्गहितकसज्जी अदिन्नं मुखद्वारं आहारं आहारेति, अज्जत्र उदकदन्तपोना, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

पटिग्गहितके अप्पटिग्गहितकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । पटिग्गहितके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । पटिग्गहितके पटिग्गहितकसज्जी, अनापत्ति ।

२६८. अनापत्ति उदकदन्तपोने, चत्तारि महाविकतानि सति पच्चये असति कप्पियकारके सामं गहेत्वा परिभुज्जति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दन्तपोनसिक्खापदं निद्धितं दसमं ।

भोजनवग्गो चतुत्थो ।

तस्सुद्धानं —

पिण्डो गणं परं पूवं, द्वे च वुत्ता पवारणा ।

विकाले सन्निधी खीरं, दन्तपोनेन ते दसाति ॥

५. अचेलकवग्गो

१. अचेलकसिक्खापदं

२६९. तेन समयेन बुद्धो भगवा वेसालियं विहरति महावने कूटागारसालायं । तेन खो पन समयेन सङ्गस्स खादनीयं उस्सन्नं होति । अथ खो आयस्मा आनन्दो भगवतो एतमत्थं आरोचेसि । “तेनहानन्द, विघासादानं पूर्वं देही”ति । “एवं भन्ते”ति खो आयस्मा आनन्दो भगवतो पटिस्सुणित्वा विघासादे पटिपाटिया निसीदापेत्वा एकेकं पूर्वं देन्तो अज्जतरिस्सा परिब्बाजिकाय एकं मज्जमानो द्वे पूर्वे अदासि । सामन्ता परिब्बाजिकायो तं परिब्बाजिकं एतदवोचुं — “जारो ते एसो समणो”ति । “न मे सो समणो जारो, एकं मज्जमानो द्वे पूर्वे अदासी”ति । दुतियम्पि खो...पे०... ततियम्पि खो आयस्मा आनन्दो एकेकं पूर्वं देन्तो तस्सायेव परिब्बाजिकाय एकं मज्जमानो द्वे पूर्वे अदासि । सामन्ता परिब्बाजिकायो तं परिब्बाजिकं एतदवोचुं — “जारो ते एसो समणो”ति । “न मे सो समणो जारो, एकं मज्जमानो द्वे पूर्वे अदासी”ति । “जारो न जारो”ति भण्डिसु । अज्जतरोपि आजीवको परिवेसनं अगमासि । अज्जतरो भिक्खु पहूतेन सप्पिना ओदनं महित्वा तस्स आजीवकस्स महन्तं पिण्डं अदासि । अथ खो सो आजीवको तं पिण्डं आदाय अगमासि । अज्जतरो आजीवको तं आजीवकं एतदवोच — “कुतो तया, आवुसो, पिण्डो लद्धो”ति? “तस्सावुसो, समणस्स गोतमस्स मुण्डगहपतिकस्स परिवेसनाय लद्धो”ति ।

अस्सोसुं खो उपासका तेसं आजीवकानं इमं कथासल्लापं । अथ खो ते उपासका येन भगवा तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदिंसु । एकमन्तं निसिन्ना खो ते उपासका भगवन्तं एतदवोचुं — “इमे, भन्ते, तिथिया अवण्णकामा बुद्धस्स अवण्णकामा धम्मस्स अवण्णकामा सङ्गस्स । साधु, भन्ते, अय्या तिथियानं सहत्था न ददेय्यु”न्ति । अथ खो भगवा ते उपासके धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो ते उपासका भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहंसिता उट्ठायासना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कमिंसु । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जपेस्सामि दस अत्थवसे पटिच्च — सङ्गसुट्ठुताय, सङ्गफासुताय ...पे०... सद्धम्मट्ठितिया, विनयानुगहाय । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२७०. “यो पन भिक्खु अचेलकस्स वा परिब्बाजकस्स वा परिब्बाजिकाय वा सहत्था खादनीयं वा भोजनीयं वा ददेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

२७१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

अचेलको नाम यो कोचि परिब्बाजकसमापन्नो नग्गो ।

परिब्बाजको नाम भिक्खुञ्च सामणेरञ्च ठपेत्वा यो कोचि परिब्बाजकसमापन्नो ।

परिब्बाजिका नाम भिक्खुनिञ्च सिक्खमानञ्च सामणेरञ्च ठपेत्वा या काचि परिब्बाजिकसमापन्ना ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — उदकदन्तपोनं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

ददेय्याति कायेन वा कायपटिबद्धेन वा निस्सगियेन वा देति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२७२. तित्थिये तित्थियसज्जी सहत्था खादनीयं वा भोजनीयं वा देति, आपत्ति पाचित्तियस्स । तित्थिये वेमतिको सहत्था खादनीयं वा भोजनीयं वा देति, आपत्ति पाचित्तियस्स । तित्थिये अतित्थियसज्जी सहत्था खादनीयं वा भोजनीयं वा देति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

उदकदन्तपोनं देति, आपत्ति दुक्कटस्स । अतित्थिये तित्थियसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अतित्थिये वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अतित्थिये अतित्थियसज्जी, अनापत्ति ।

२७३. अनापत्ति दापेति न देति, उपनिक्खिपित्वा देति, बाहिरालेपं देति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अचेलकसिक्खापदं निद्रितं पठमं ।

२. उय्योजनसिक्खापदं

२७४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो भातुनो सद्धिविहारिकं भिक्खुं एतदवोच — “एहावुसो, गामं पिण्डाय पविसिस्सामा”ति । तस्स अदापेत्वा उय्योजेसि — “गच्छावुसो, न मे तथा सद्धि कथा वा निसज्जा वा फासु होति, एककस्स मे कथा वा निसज्जा वा फासु होती”ति । अथ खो सो भिक्खु उपकट्टे काले नासक्खि पिण्डाय चरितुं, पटिक्कमनेपि भत्तविस्सगं न सम्भावेसि, छिन्नभत्तो अहोसि । अथ खो सो भिक्खु आरामं गन्त्वा भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा... पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो भिक्खुं — ‘एहावुसो, गामं पिण्डाय पविसिस्सामा’ति तस्स अदापेत्वा उय्योजेस्सती”ति ...पे०... सच्चं किर त्वं, उपनन्द, भिक्खुं — “एहावुसो, गामं पिण्डाय पविसिस्सामा”ति तस्स अदापेत्वा उय्योजेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम त्वं, मोघपुरिस, भिक्खुं — “एहावुसो, गामं पिण्डाय पविसिस्सामा”ति तस्स अदापेत्वा उय्योजेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२७५. “यो पन भिक्खु भिक्खुं — “एहावुसो, गामं वा निगमं वा पिण्डाय पविसिस्सामा”ति तस्स दापेत्वा वा अदापेत्वा वा उय्योजेय्य — ‘गच्छावुसो, न मे तथा सद्धि कथा वा निसज्जा वा फासु होति, एककस्स मे कथा वा निसज्जा वा फासु होती’ति, एतदेव पच्चयं करित्वा अनज्जं, पाचित्तिय”न्ति ।

२७६. यो पनाति यो, यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुन्ति अज्जं भिक्खुं ।

एहावुसो, गामं वा निगमं वाति गामोपि निगमोपि नगरम्पि, गामो चेव निगमो च ।

तस्स दापेत्वाति यागुं वा भत्तं वा खादनीयं वा भोजनीयं वा दापेत्वा ।

अदापेत्वाति न किञ्चि दापेत्वा ।

उय्योजेय्याति मातुगामेन सद्धिं हसितुकामो कीळितुकामो रहो निसीदितुकामो अनाचारं आचरितुकामो एवं वदेति — “गच्छावुसो, न मे तथा सद्धिं कथा वा निसज्जा वा फासु होति, एककस्स मे कथा वा निसज्जा वा फासु होती”ति उय्योजेति, आपत्ति दुक्कटस्स । दस्सनूपचारं वा सवनूपचारं वा विजहन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स । विजहिते, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

एतदेव पच्चयं करित्वा अनज्जन्ति न अज्जो कोचि पच्चयो होति उय्योजेतुं ।

२७७. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी उय्योजेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको उय्योजेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी उय्योजेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

कलिसासनं आरोपेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नं उय्योजेति, आपत्ति दुक्कटस्स । कलिसासनं आरोपेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

२७८. अनापत्ति “उभो एकतो न यापेस्सामा”ति उय्योजेति, “महग्घं भण्डं पस्सित्वा लोभधम्मं उप्पादेस्सती”ति उय्योजेति, “मातुगामं पस्सित्वा अनभिरतिं उप्पादेस्सती”ति उय्योजेति, “गिलानस्स वा ओहिय्यकस्स वा विहारपालस्स वा यागुं वा भत्तं वा खादनीयं वा भोजनीयं वा नीहरा”ति उय्योजेति, न अनाचारं आचरितुकामो, सति करणीये उय्योजेति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

उय्योजनसिक्खापदं निद्धितं दुतियं ।

३. सभोजनसिक्खापदं

२७९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो सहायकस्स घरं गन्त्वा तस्स पजापतिया सद्धिं सयनिघरे [सयनीघरे (स्या०)] निसज्जं कप्पेसि । अथ खो सो पुरिसो येनायस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा आयस्मन्तं उपनन्दं सक्कपुत्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो सो पुरिसो पजापतिं एतदवोच — “ददेहाय्यस्स भिक्खं”ति । अथ खो सा इत्थी आयस्मतो उपनन्दस्स सक्कपुत्तस्स भिक्खं अदासि । अथ खो सो पुरिसो आयस्मन्तं उपनन्दं सक्कपुत्तं एतदवोच — “गच्छथ, भन्ते, यतो अय्यस्स भिक्खा दिन्ना”ति । अथ खो सा इत्थी सल्लक्खेत्वा — “परियुद्धितो अयं पुरिसो”ति, आयस्मन्तं उपनन्दं सक्कपुत्तं एतदवोच — “निसीदथ, भन्ते, मा अगमित्था”ति । दुतियम्पि खो सो पुरिसो... पे०... ततियम्पि खो सो पुरिसो आयस्मन्तं उपनन्दं सक्कपुत्तं एतदवोच — “गच्छथ, भन्ते, यतो अय्यस्स भिक्खा दिन्ना”ति । ततियम्पि खो सा इत्थी आयस्मन्तं उपनन्दं सक्कपुत्तं एतदवोच — “निसीदथ, भन्ते, मा अगमित्था”ति ।

अथ खो सो पुरिसो निक्खमित्वा भिक्खू उज्झापेसि — “अयं, भन्ते, अय्यो उपनन्दो मय्हं पजापतिया सद्धिं सयनिघरे निसिन्नो । सो मया उय्योजीयमानो न इच्छति गन्तुं । बहुकिच्चा मयं बहुकरणीया”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो सभोजने कुले अनुपखज्ज निसज्जं

कप्पेस्सती’ति...पे०... सच्चं किर त्वं, उपनन्द, सभोजने कुले अनुपखज्ज निसज्जं कप्पेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, सभोजने कुले अनुपखज्ज निसज्जं कप्पेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२८०. “यो पन भिक्खु सभोजने कुले अनुपखज्ज निसज्जं कप्पेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

२८१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

सभोजनं नाम कुलं इत्थी चेव होति पुरिसो च, इत्थी च पुरिसो च उभो अनिक्खन्ता होन्ति, उभो अवीतरागा ।

अनुपखज्जाति अनुपविसित्वा ।

निसज्जं कप्पेय्याति महल्लके घरे पिट्टुसङ्घाटस्स [पिट्टिसङ्घाटस्स (स्या०)] हत्थपासं विजहित्वा निसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । खुद्दके घरे पिट्टिवंसं अतिक्कमित्वा निसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२८२. सयनिघरे सयनिघरसज्जी सभोजने कुले अनुपखज्ज निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । सयनिघरे वेमतिको सभोजने कुले अनुपखज्ज निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । सयनिघरे नसयनिघरसज्जी सभोजने कुले अनुपखज्ज निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

नसयनिघरे सयनिघरसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । नसयनिघरे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । नसयनिघरे नसयनिघरसज्जी, अनापत्ति ।

२८३. अनापत्ति महल्लके घरे पिट्टुसङ्घाटस्स हत्थपासं अविजहित्वा निसीदति, खुद्दके घरे पिट्टिवंसं अनतिक्कमित्वा निसीदति, भिक्खु दुतियो होति, उभो निक्खन्ता होन्ति, उभो वीतरागा, नसयनिघरे, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सभोजनसिक्खापदं निद्धितं ततियं ।

४. रहोपटिच्छन्नसिक्खापदं

२८४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो सहायकस्स घरं गन्त्वा तस्स पजापतिया सद्धिं रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेसि । अथ खो सो पुरिसो उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथञ्चि नाम अय्यो उपनन्दो मय्हं पजापतिया सद्धिं रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेस्सती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तस्स पुरिसस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — कथञ्चि नाम आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो मातुगामेन सद्धिं रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेस्सतीति...पे०... सच्चं किर त्वं, उपनन्द, मातुगामेन सद्धिं रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, मातुगामेन सद्धिं रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२८५. “यो पन भिक्खु मातुगामेन सद्धिं रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

२८६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

मातुगामो नाम मनुस्सित्थी, न यक्खी न पेती न तिरच्छानगता, अन्तमसो तदहुजातापि दारिका, पगेव महत्तरी ।

सद्धिन्ति एकतो ।

[पाचि० २००, २९१; पारा० ४४५, ४५४] रहो नाम चक्खुस्स रहो सोतस्स रहो । चक्खुस्स रहो नाम न सक्का होति अक्खिं वा निक्खणीयमाने भमुकं वा उक्खिपीयमाने सीसं वा उक्खिपीयमाने पस्सितुं । सोतस्स रहो नाम न सक्का होति पकतिकथा सोतुं ।

[पारा० ४४५] पटिच्छन्नं नाम आसनं कुट्टेन [कुट्टेन (सी० स्या०)] वा कवाटेन वा किलज्जेन वा साणिपाकारेण वा रुक्खेन वा थम्भेन वा कोत्थळिया [कोट्ठळिया (सी० स्या०) कोत्थळिकाय (क०)] वा, येन केनचि पटिच्छन्नं होति ।

निसज्जं कप्पेय्याति मातुगामे निसिन्ने भिक्खु उपनिसिन्नो वा होति उपनिपन्नो वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । भिक्खु निसिन्ने मातुगामो उपनिसिन्नो वा होति उपनिपन्नो वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उभो वा निसिन्ना होन्ति उभो वा निपन्ना, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२८७. मातुगामे मातुगामसज्जी रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । मातुगामे वेमतिको रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । मातुगामे अमातुगामसज्जी रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

यक्खिया वा पेतिया वा पण्डकेन वा तिरच्छानगताय वा मनुस्सविग्गहित्थिया वा सद्धिं रहो पटिच्छन्ने आसने निसज्जं कप्पेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे मातुगामसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे अमातुगामसज्जी, अनापत्ति ।

२८८. अनापत्ति यो कोचि विज्जू पुरिसो दुत्तियो होति, तिड्ढति न निसीदति, अरहोपेक्खो, अज्जविहितो निसीदति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

रहोपटिच्छन्नसिक्खापदं निड्ढितं चतुत्थं ।

५. रहोनिसज्जसिक्खापदं

२८९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो सहायकस्स घरं गन्त्वा तस्स पजापतिया सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेसि । अथ खो सो पुरिसो उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथज्झि नाम अय्यो उपनन्दो मय्हं पजापतिया सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेस्सती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तस्स पुरिसस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । ये ते भिक्खू अपिच्छा... पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो मातुगामेन सद्धिं एको एकाय रहो

निसज्जं कप्पेस्सती'ति...पे०... सच्चं किर त्वं, उपनन्द, मातुगामेन सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेसीति?
 “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, मातुगामेन सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं
 कप्पेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पासादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२९०. “यो पन भिक्खु मातुगामेन सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

२९१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

मातुगामो नाम मनुस्सित्थी, न यक्खी न पेती न तिरच्छानगता, विञ्जू पटिबला सुभासितदुब्भासितं दुट्ठुल्लादुट्ठुल्लं
 आजानितुं ।

सद्धिन्ति एकतो ।

एको एकायाति भिक्खु चेव होति मातुगामो च ।

[पाचि० २००, २८६; पारा० ४४५, ४५४] रहो नाम चक्खुस्स रहो, सोतस्स रहो । चक्खुस्स रहो नाम न सक्का होति
 अक्खिं वा निखणीयमाने भमुकं वा उक्खिपीयमाने सीसं वा उक्खिपीयमाने पस्सितुं । सोतस्स रहो नाम न सक्का होति
 पकतिकथा सोतुं ।

निसज्जं कप्पेय्याति मातुगामे निसिन्ने भिक्खु उपनिसिन्नो वा होति उपनिपन्नो वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । भिक्खु
 निसिन्ने मातुगामो उपनिसिन्नो वा होति उपनिपन्नो वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उभो वा निसिन्ना होन्ति उभो वा निपन्ना,
 आपत्ति पाचित्तियस्स ।

२९२. मातुगामे मातुगामसज्जी एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । मातुगामे वेमतिको एको
 एकाय रहो निसज्जं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । मातुगामे अमातुगामसज्जी एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेति, आपत्ति
 पाचित्तियस्स ।

यक्खिया वा पेतिया वा पण्डकेन वा तिरच्छानगतमनुस्सविग्गहित्थिया वा [तिरच्छानगताय वा मनुस्सविग्गहित्थिया
 वा (क०)] सद्धिं एको एकाय रहो निसज्जं कप्पेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे मातुगामसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।
 अमातुगामे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे अमातुगामसज्जी, अनापत्ति ।

२९३. अनापत्ति यो कोचि विञ्जू पुरिसो दुतियो होति, तिड्ढति न निसीदति, अरहोपेक्खो अज्जविहितो निसीदति,
 उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

रहोनिसज्जसिक्खापदं निड्ढितं पञ्चमं ।

६. चारित्तिसिक्खापदं

२९४. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन आयस्मतो

उपनन्दस्स सक्कपुत्तस्स उपट्ठाककुलं आयस्मन्तं उपनन्दं सक्कपुत्तं भत्तेन निमन्तेसि । अज्जेपि भिक्खू भत्तेन निमन्तेसि । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो पुरेभत्तं, कुलानि पयिरुपासति । अथ खो ते भिक्खू ते मनुस्से एतदवोचुं — “देथावुसो भत्त”न्ति । “आगमेथ, भन्ते, यावाय्यो उपनन्दो आगच्छती”ति । दुतियम्पि खो ते भिक्खू...पे०... ततियम्पि खो ते भिक्खू ते मनुस्से एतदवोचुं — “देथावुसो, भत्तं; पुरे कालो अतिक्कमती”ति । “यम्पि मयं, भन्ते, भत्तं करिम्हा अय्यस्स उपनन्दस्स कारणा । आगमेथ, भन्ते, यावाय्यो उपनन्दो आगच्छती”ति ।

अथ खो आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो पुरेभत्तं कुलानि पयिरुपासित्वा दिवा आगच्छति । भिक्खू न चित्तरूपं भुज्जिंसु । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो निमन्तितो सभत्तो समानो पुरेभत्तं कुलेसु चारित्तं आपज्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, उपनन्द, निमन्तितो सभत्तो समानो पुरेभत्तं कुलेसु चारित्तं आपज्जिस्सीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम त्वं, मोघपुरिस, निमन्तितो सभत्तो समानो पुरेभत्तं कुलेसु चारित्तं आपज्जिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू निमन्तितो सभत्तो समानो पुरेभत्तं कुलेसु चारित्तं आपज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२९५. [महाव० २७७] तेन खो पन समयेन आयस्मतो उपनन्दस्स सक्कपुत्तस्स उपट्ठाककुलं सङ्गस्सत्थाय खादनीयं पाहेसि — “अय्यस्स उपनन्दस्स दस्सेत्वा सङ्गस्स दातब्ब”न्ति । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो गामं पिण्डाय पविट्ठो होति । अथ खो ते मनुस्सा आरामं गन्त्वा भिक्खू पुच्छिंसु — “कहं, भन्ते, अय्यो उपनन्दो”ति? “एसावुसो, आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो गामं पिण्डाय पविट्ठो”ति । “इदं, भन्ते, खादनीयं अय्यस्स उपनन्दस्स दस्सेत्वा सङ्गस्स दातब्ब”न्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, पटिग्गहेत्वा निक्खिपथ याव उपनन्दो आगच्छती”ति ।

अथ खो आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो — “भगवता पटिक्खित्तं पुरेभत्तं कुलेसु चारित्तं आपज्जितु”न्ति पच्छाभत्तं कुलानि पयिरुपासित्वा दिवा पटिक्कमि, खादनीयं उस्सारियित्थ । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो पच्छाभत्तं कुलेसु चारित्तं आपज्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, उपनन्द, पच्छाभत्तं कुलेसु चारित्तं आपज्जिस्सीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम त्वं, मोघपुरिस, पच्छाभत्तं कुलेसु चारित्तं आपज्जिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन भिक्खवे इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू निमन्तितो सभत्तो समानो पुरेभत्तं वा पच्छाभत्तं वा कुलेसु चारित्तं आपज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

२९६. तेन खो पन समयेन भिक्खू चीवरदानसमये कुक्कुच्चायन्ता कुलानि न पयिरुपासन्ति । चीवरं परित्तं उप्पज्जति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, चीवरदानसमये कुलानि पयिरुपासितुं । एवञ्च पन,

भिक्षवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्षु निमन्तितो सभत्तो समानो पुरेभत्तं वा पच्छाभत्तं वा कुलेसु चारित्तं आपज्जेय्य, अज्जत्र समया, पाचित्तियं। तत्थायं समयो। चीवरदानसमयो — अयं तत्थ समयो”ति।

एवञ्चिदं भगवता भिक्षूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति।

२९७. तेन खो पन समयेन भिक्षू चीवरकम्मं करोन्ति, अत्थो च होति सूचियापि सुत्तेनपि सत्थकेनपि। भिक्षू कुक्कुच्चायन्ता कुलानि न पयिरुपासन्ति। भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्षवे, चीवरकारसमये कुलानि पयिरुपासितुं। एवञ्च पन, भिक्षवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्षु निमन्तितो सभत्तो समानो पुरेभत्तं वा पच्छाभत्तं वा कुलेसु चारित्तं आपज्जेय्य, अज्जत्र समया, पाचित्तियं। तत्थायं समयो। चीवरदानसमयो, चीवरकारसमयो — अयं तत्थ समयो”ति।

एवञ्चिदं भगवता भिक्षूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति।

२९८. तेन खो पन समयेन भिक्षू गिलाना होन्ति, अत्थो च होति भेसज्जेहि। भिक्षू कुक्कुच्चायन्ता कुलानि न पयिरुपासन्ति। भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्षवे, सन्तं भिक्षुं आपुच्छा कुलानि पयिरुपासितुं। एवञ्च पन, भिक्षवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

२९९. “यो पन भिक्षु निमन्तितो सभत्तो समानो सन्तं भिक्षुं अनापुच्छा पुरेभत्तं वा पच्छाभत्तं वा कुलेसु चारित्तं आपज्जेय्य, अज्जत्र समया, पाचित्तियं। तत्थायं समयो। चीवरदानसमयो, चीवरकारसमयो — अयं तत्थ समयो”ति।

३००. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्षूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्षूति।

निमन्तितो नाम पज्जन्नं भोजनानं अज्जतरेन भोजनेन निमन्तितो।

सभत्तो नाम येन निमन्तितो तेन सभत्तो।

सन्तं नाम भिक्षुं सक्का होति आपुच्छा पविसितुं।

असन्तं नाम भिक्षुं न सक्का होति आपुच्छा पविसितुं।

पुरेभत्तं नाम येन निमन्तितो तं अभुत्तावी।

पच्छाभत्तं नाम येन निमन्तितो तं अन्तमसो कुसग्गेनपि [अरुणुग्गमनेपि (सी०)] भुत्तं होति।

कुलं नाम चत्तारि कुलानि — खत्तियकुलं, ब्राह्मणकुलं, वेस्सकुलं, सुद्धकुलं।

कुलेसु चारित्तं आपज्जेय्याति अज्जस्स घरूपचारं ओक्कमन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स । पठमं पादं उम्मारं अतिक्कामेति, आपत्ति दुक्कटस्स । दुतियं पादं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

अज्जत्र समयाति ठपेत्वा समयं ।

चीवरदानसमयो नाम अनत्थते कथिने वस्सानस्स पच्छिमो मासो, अत्थते कथिने पञ्च मासा ।

चीवरकारसमयो नाम चीवरे कथिरमाने ।

३०१. निमन्तिते निमन्तितसज्जी सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा पुरेभत्तं वा पच्छाभत्तं वा कुलेसु चारित्तं आपज्जति, अज्जत्र समया, आपत्ति पाचिच्चियस्स । निमन्तिते वेमतिको सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा पुरेभत्तं वा पच्छाभत्तं वा कुलेसु चारित्तं आपज्जति, अज्जत्र समया, आपत्ति पाचिच्चियस्स । निमन्तिते अनिमन्तितसज्जी सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा पुरेभत्तं वा पच्छाभत्तं वा कुलेसु चारित्तं आपज्जति, अज्जत्र समया, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

अनिमन्तिते निमन्तितसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनिमन्तिते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनिमन्तिते अनिमन्तितसज्जी, अनापत्ति ।

३०२. अनापत्ति समये, सन्तं भिक्खुं आपुच्छा पविसति, असन्तं भिक्खुं अनापुच्छा पविसति, अज्जस्स घरेन मग्गो होति, घरूपचारेण मग्गो होति, अन्तरारामं गच्छति, भिक्खुनुपस्सयं गच्छति, तित्थियसेय्यं गच्छति, पटिक्कमनं गच्छति, भत्तियघरं गच्छति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चारित्तसिक्खापदं निद्धितं छट्ठं ।

७. महानामसिक्खापदं

३०३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं निग्रोधारामे । तेन खो पन समयेन महानामस्स सक्कस्स भेसज्जं उस्सन्नं होति । अथ खो महानामो सक्को येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो महानामो सक्को भगवन्तं एतदवोच — “इच्छामहं, भन्ते, सङ्गं चतुमासं [चतुम्मासं (सी०) चातुमासं (स्या०)] भेसज्जेन पवारेतु”न्ति । “साधु साधु, महानाम! तेन हि त्वं, महानाम, सङ्गं चतुमासं भेसज्जेन पवारेही”ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, चतुमासं भेसज्जप्पच्चयपवारणं सादितुन्ति ।

३०४. तेन खो पन समयेन भिक्खू महानामं सक्कं परित्तं भेसज्जं विज्जापेन्ति । तथेव महानामस्स सक्कस्स भेसज्जं उस्सन्नं होति । दुतियम्पि खो महानामो सक्को येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो महानामो सक्को भगवन्तं एतदवोच — “इच्छामहं, भन्ते, सङ्गं अपरम्पि चतुमासं भेसज्जेन पवारेतु”न्ति । “साधु साधु, महानाम! तेन हि त्वं, महानाम, सङ्गं अपरम्पि चतुमासं भेसज्जेन पवारेही”ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, पुन पवारणम्पि सादितुन्ति ।

३०५. तेन खो पन समयेन भिक्खू महानामं सक्कं परित्तंयेव भेसज्जं विज्जापेन्ति । तथेव महानामस्स सक्कस्स भेसज्जं उस्सन्नं होति । ततियम्पि खो महानामो सक्को येन भगवा तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो महानामो सक्को भगवन्तं एतदवोच — “इच्छामहं, भन्ते, सङ्गं यावजीवं भेसज्जेन पवारेतु”न्ति । “साधु साधु, महानाम! तेन हि त्वं, महानाम, सङ्गं यावजीवं भेसज्जेन पवारेही”ति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, निच्चपवारणम्पि सादितुन्ति ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू दुन्निवत्था होन्ति दुप्पारुता अनाकप्पसम्पन्ना । महानामो सक्को वत्ता होति — “किस्स तुम्हे, भन्ते, दुन्निवत्था दुप्पारुता अनाकप्पसम्पन्ना? ननु नाम पब्बजितेन सुनिवत्थेन भवितब्बं सुपारुतेन आकप्पसम्पन्नेना”ति? छब्बगिया भिक्खू महानामे सक्के उपनन्धिंसु । अथ खो छब्बगियानं भिक्खूनं एतदहोसि — “केन नु खो मयं उपायेन महानामं सक्कं मङ्कु करेय्यामा”ति? अथ खो छब्बगियानं भिक्खूनं एतदहोसि — “महानामेन खो, आवुसो, सक्केन सङ्गो भेसज्जेन पवारितो । हन्द मयं, आवुसो, महानामं सक्कं सप्पिं विज्जापेमा”ति । अथ खो छब्बगिया भिक्खू येन महानामो सक्को तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा महानामं सक्कं एतदवोचुं — “दोणेन, आवुसो, सप्पिना अत्थो”ति । “अज्जण्हो, भन्ते, आगमेथ । मनुस्सा वजं गता सप्पिं आहरितुं । कालं आहरिस्सथा”ति [काले हरिस्सथाति (स्या०)] ।

दुतियम्पि खो...पे०... ततियम्पि खो छब्बगिया भिक्खू महानामं सक्कं एतदवोचुं — “दोणेन, आवुसो, सप्पिना अत्थो”ति । “अज्जण्हो, भन्ते, आगमेथ । मनुस्सा वजं गता सप्पिं आहरितुं । कालं आहरिस्सथा”ति । “किं पन तया, आवुसो, अदातुकामेन पवारितेन, यं त्वं पवारेत्वा न देसी”ति! अथ खो महानामो सक्को उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथज्हि नाम भदन्ता — ‘अज्जण्हो, भन्ते, आगमेथा’ति वुच्चमाना नागमेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू महानामस्स सक्कस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम छब्बगिया भिक्खू महानामेन सक्केन — ‘अज्जण्हो, भन्ते, आगमेथा’ति वुच्चमाना नागमेस्सन्ती”ति... पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, महानामेन सक्केन — “अज्जण्हो, भन्ते, आगमेथा”ति वुच्चमाना नागमेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, महानामेन सक्केन — “अज्जण्हो, भन्ते आगमेथा”ति वुच्चमाना नागमेस्सथा! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३०६. “अगिलानेन भिक्खुना चतुमासप्पच्चयपवारणा सादितब्बा, अज्जत्र पुनपवारणाय, अज्जत्र निच्चपवारणाय; ततो चे उत्तरि सादियेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३०७. अगिलानेन भिक्खुना चतुमासप्पच्चयपवारणा सादितब्बाति गिलानप्पच्चयपवारणा सादितब्बा ।

पुनपवारणापि सादितब्बाति यदा गिलानो भविस्सामि तदा विज्जापेस्सामीति ।

निच्चपवारणापि सादितब्बाति यदा गिलानो भविस्सामि तदा विज्जापेस्सामीति ।

ततो चे उत्तरि सादियेय्याति अत्थि पवारणा भेसज्जपरियन्ता न रत्तिपरियन्ता, अत्थि पवारणा रत्तिपरियन्ता न भेसज्जपरियन्ता, अत्थि पवारणा भेसज्जपरियन्ता च रत्तिपरियन्ता च, अत्थि पवारणा नेव भेसज्जपरियन्ता न

रत्तिपरियन्ता ।

भेसज्जपरियन्ता नाम भेसज्जानि परिग्गहितानि होन्ति — “एत्तकेहि भेसज्जेहि पवारमी”ति । **रत्तिपरियन्ता** नाम रत्तियो परिग्गहितायो होन्ति — “एत्तकासु रत्तीसु पवारमी”ति । **भेसज्जपरियन्ता च रत्तिपरियन्ता च** नाम भेसज्जानि च परिग्गहितानि होन्ति रत्तियो च परिग्गहितायो होन्ति — “एत्तकेहि भेसज्जेहि एत्तकासु रत्तीसु पवारमी”ति । **नेव भेसज्जपरियन्ता न रत्तिपरियन्ता** नाम भेसज्जानि च अपरिग्गहितानि होन्ति रत्तियो च अपरिग्गहितायो होन्ति ।

३०८. भेसज्जपरियन्ते — येहि भेसज्जेहि पवारितो होति तानि भेसज्जानि ठपेत्वा अज्जानि भेसज्जानि विज्जापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । रत्तिपरियन्ते — यासु रत्तीसु पवारितो होति, ता रत्तियो ठपेत्वा अज्जासु रत्तीसु विज्जापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । भेसज्जपरियन्ते च रत्तिपरियन्ते च — येहि भेसज्जेहि पवारितो होति, तानि भेसज्जानि ठपेत्वा यासु रत्तीसु पवारितो होति, ता रत्तियो ठपेत्वा अज्जानि भेसज्जानि अज्जासु रत्तीसु विज्जापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । नेव भेसज्जपरियन्ते न रत्तिपरियन्ते, अनापत्ति ।

३०९. न भेसज्जेन करणीयेन [करणीये (सी० स्या०)] भेसज्जं विज्जापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अज्जेन भेसज्जेन करणीयेन अज्जं भेसज्जं विज्जापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । ततुत्तरि ततुत्तरिसज्जी भेसज्जं विज्जापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । ततुत्तरि वेमतिको भेसज्जं विज्जापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । ततुत्तरि नततुत्तरिसज्जी भेसज्जं विज्जापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

नततुत्तरि ततुत्तरिसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । नततुत्तरि वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । नततुत्तरि नततुत्तरिसज्जी, अनापत्ति ।

३१०. अनापत्ति येहि भेसज्जेहि पवारितो होति तानि भेसज्जानि विज्जापेति, यासु रत्तीसु पवारितो होति तासु रत्तीसु विज्जापेति, “इमेहि तया भेसज्जेहि पवारिताम्ह, अम्हाकज्ज इमिना च इमिना च भेसज्जेन अत्थो”ति आचिक्खित्वा विज्जापेति, “यासु तया रत्तीसु पवारिताम्ह तायो च रत्तियो वीतिवत्ता अम्हाकज्ज भेसज्जेन अत्थो”ति आचिक्खित्वा विज्जापेति, जातकानं पवारितानं, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

महानामसिक्खापदं निड्डितं सत्तमं ।

८. उय्युत्तसेनासिक्खापदं

३११. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन राजा पसेनदि कोसलो सेनाय अब्भुय्यातो होति । छब्बगिया भिक्खू उय्युत्तं सेनं दस्सनाय अगमंसु । अदसा खो राजा पसेनदि कोसलो छब्बगिये भिक्खू दूरतोव आगच्छन्ते । दिस्वान पक्कोसापेत्वा एतदवोच — “किस्स तुम्हे, भन्ते, आगतत्था”ति? “महाराजानं मयं दड्ढुकामा” [महाराज महाराजानं मयं दड्ढुकामा (क०)] ति । “किं, भन्ते, मं दिट्ठेन युद्धाभिनन्दिनं [युद्धाभिनन्दिना (क०)]; ननु भगवा पस्सितब्बो”ति? मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम समणा सक्कपुत्तिया उय्युत्तं सेनं दस्सनाय आगच्छिस्सन्ति! अम्हाकम्पि अलाभा, अम्हाकम्पि दुल्लब्धं, ये मयं आजीवस्स हेतु पुत्तदारस्स कारणा सेनाय आगच्छामा”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू उय्युत्तं सेनं दस्सनाय

गच्छिस्सन्ती’ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, उय्युत्तं सेनं दस्सनाय गच्छथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, उय्युत्तं सेनं दस्सनाय गच्छिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु उय्युत्तं सेनं दस्सनाय गच्छेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पञ्चत्तं होति ।

३१२. तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स भिक्खुनो मातुलो सेनाय गिलानो होति । सो तस्स भिक्खुनो सन्तिके दूतं पाहेसि — “अहञ्चि सेनाय गिलानो । आगच्छतु भदन्तो । इच्छामि भदन्तस्स आगत”न्ति । अथ खो तस्स भिक्खुनो एतदहोसि — “भगवता सिक्खापदं पञ्चत्तं — ‘न उय्युत्तं सेनं दस्सनाय गन्तब्ब’न्ति । अयञ्च मे मातुलो सेनाय गिलानो । कथं नु खो मया पटिपज्जितब्ब”न्ति? भगवतो एतमत्थं आरोचेसि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, तथारूपप्पच्चया सेनाय गन्तुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३१३. “यो पन भिक्खु उय्युत्तं सेनं दस्सनाय गच्छेय्य, अञ्जत्र तथारूपप्पच्चया, पाचित्तिय”न्ति ।

३१४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

उय्युत्ता नाम सेना गामतो निक्खमित्वा निविट्ठा वा होति पयाता वा ।

सेना नाम हत्थी अस्सा रथा पत्ती । द्वादसपुरिसो हत्थी, तिपुरिसो अस्सो, चतुपुरिसो रथो, चत्तारो पुरिसा सरहत्था पत्ति । दस्सनाय गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठितो पस्सति, आपत्ति पाचित्तियस्स । दस्सनूपचारं विजहित्वा पुनप्पुनं पस्सति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अञ्जत्र तथारूपप्पच्चयाति ठपेत्वा तथारूपप्पच्चयं ।

३१५. उय्युत्ते उय्युत्तसञ्जी दस्सनाय गच्छति, अञ्जत्र तथारूपप्पच्चया, आपत्ति पाचित्तियस्स । उय्युत्ते वेमतिको दस्सनाय गच्छति, अञ्जत्र तथारूपप्पच्चया, आपत्ति पाचित्तियस्स । उय्युत्ते अनुय्युत्तसञ्जी दस्सनाय गच्छति, अञ्जत्र तथारूपप्पच्चया, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

एकमेकं दस्सनाय गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठितो पस्सति, आपत्ति दुक्कटस्स । दस्सनूपचारं विजहित्वा पुनप्पुनं पस्सति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुय्युत्ते उय्युत्तसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुय्युत्ते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुय्युत्ते अनुय्युत्तसञ्जी, अनापत्ति ।

३१६. अनापत्ति आरामे ठितो पस्सति, भिक्खुस्स ठितोकासं वा निसिन्नोकासं वा निपन्नोकासं वा आगच्छति, पटिपथं गच्छन्तो पस्सति, तथारूपप्पच्चया, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

उय्युत्तसेनासिक्खापदं निद्धितं अट्टमं ।

९. सेनावाससिक्खापदं

३१७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सति करणीये सेनं गन्त्वा अतिरेकतिरत्तं सेनाय वसन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्कपुत्तिया सेनाय वसिस्सन्ति! अम्हाकम्पि अलाभा, अम्हाकम्पि दुल्लब्धं, ये मयं आजीवस्स हेतु पुत्तदारस्स कारणा सेनाय पटिवसामा”ति । अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू अतिरेकतिरत्तं सेनाय वसिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, अतिरेकतिरत्तं सेनाय वसथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, अतिरेकतिरत्तं सेनाय वसिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३१८. “सिया च तस्स भिक्खुनो कोचिदेव पच्चयो सेनं गमनाय, दिरत्ततिरत्तं तेन भिक्खुना सेनाय वसितब्बं । ततो चे उत्तरिं वसेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३१९. सिया च तस्स भिक्खुनो कोचिदेव पच्चयो सेनं गमनायाति सिया पच्चयो सिया करणीयं ।

दिरत्ततिरत्तं तेन भिक्खुना सेनाय वसितब्बन्ति द्वेतिस्सो रत्तियो वसितब्बं ।

ततो चे उत्तरि वसेय्याति चतुत्थे दिवसे अत्थङ्गते सूरिये सेनाय वसति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३२०. अतिरेकतिरत्ते अतिरेकसज्जी सेनाय वसति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अतिरेकतिरत्ते वेमतिको सेनाय वसति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अतिरेकतिरत्ते ऊनकसज्जी सेनाय वसति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

ऊनकतिरत्ते अतिरेकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकतिरत्ते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकतिरत्ते ऊनकसज्जी, अनापत्ति ।

३२१. अनापत्ति द्वेतिस्सो रत्तियो वसति, ऊनकद्वेतिस्सो रत्तियो वसति, द्वे रत्तियो वसित्वा ततियाय रत्तिया पुरारुणा निक्खमित्वा पुन वसति, गिलानो वसति, गिलानस्स करणीयेन वसति, सेना वा पटिसेनाय रुद्धा होति, केनचि पलिबुद्धो होति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सेनावाससिक्खापदं निद्धितं नवमं ।

१०. उय्योधिकसिक्खापदं

३२२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू दिरत्ततिरत्तं सेनाय वसमाना उय्योधिकम्पि बलग्गम्पि सेनाब्यूहम्पि अनीकदस्सनम्पि गच्छन्ति । अज्जतरोपि छब्बगियो भिक्खू उय्योधिकं गन्त्वा कण्डेन पटिविद्धो होति । मनुस्सा तं भिक्खुं उप्पण्डेसुं — “कच्चि, भन्ते,

सुयुद्धं अहोसि, कति ते लक्खानि लद्धानी’ति? सो भिक्खु तेहि मनुस्सेहि उप्पण्डीयमानो मङ्कु अहोसि । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्कपुत्तिया उय्योधिकं दस्सनाय आगच्छिस्सन्ति! अम्हाकम्पि अलाभा, अम्हाकम्पि दुल्लब्धं, ये मयं आजीवस्स हेतु पुत्तदारस्स कारणा उय्योधिकं आगच्छामा’ति । अस्सोसुं खो भिक्खु तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अपिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू उय्योधिकं दस्सनाय गच्छिस्सन्ती’ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, उय्योधिकं दस्सनाय गच्छथाति? “सच्चं, भगवा’ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, उय्योधिकं दस्सनाय गच्छिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३२३. “दिरत्तितरत्तं चे भिक्खु सेनाय वसमानो उय्योधिकं वा बलग्गं वा सेनाब्बूहं वा अनीकदस्सनं वा गच्छेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३२४. दिरत्तितरत्तं चे भिक्खु सेनाय वसमानोति द्वेतिस्सो रत्तियो वसमानो ।

उय्योधिकं नाम यत्थ सम्पहारो दिस्सति ।

बलग्गं नाम एत्तका हत्थी, एत्तका अस्सा, एत्तका रथा, एत्तका पत्ती ।

सेनाब्बूहं नाम इतो हत्थी होन्तु, इतो अस्सा होन्तु, इतो रथा होन्तु, इतो पत्तिका होन्तु ।

अनीकं नाम हत्थानीकं, अस्सानीकं, रथानीकं, पत्तानीकं । तयो हत्थी पच्छिमं हत्थानीकं, तयो अस्सा पच्छिमं अस्सानीकं, तयो रथा पच्छिमं रथानीकं, चत्तारो पुरिसा सरहत्था पत्ती पच्छिमं पत्तानीकं । दस्सनाय गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठितो पस्सति, आपत्ति पाचित्तियस्स । दस्सनूपचारं विजहित्वा पुनप्पुनं पस्सति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

एकमेकं दस्सनाय गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठितो पस्सति, आपत्ति दुक्कटस्स । दस्सनूपचारं विजहित्वा पुनप्पुनं पस्सति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

३२५. अनापत्ति आरामे ठितो पस्सति, भिक्खुस्स ठितोकासं वा निसिन्नोकासं वा निपन्नोकासं वा आगन्त्वा सम्पहारो दिस्सति, पटिपथं गच्छन्तो पस्सति, सति करणीये गन्त्वा पस्सति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिक्कस्साति ।

उय्योधिकसिक्खापदं निद्धितं दसमं ।

अचेलकवग्गो पञ्चमो ।

तस्सुद्धानं —

पूर्वं कथोपनन्दस्स, तयंपट्ठाकमेव च ।

महानामो पसेनदि, सेनाविद्धो इमे दसाति [अचेलकं उय्योजञ्च, सभोजनं दुवे रहो । सभत्तकञ्च भेसज्जं,

उय्युत्तं सेनुय्योधिकं] ॥

६. सुरापानवग्गो

१. सुरापानसिक्खापदं

३२६. तेन समयेन बुद्धो भगवा चेति येसु चारिकं चरमानो येन भद्ववतिका तेन पायासि । अद्वसंसु खो गोपालका पसुपालका कस्सका पथाविनो भगवन्तं दूरतोव आगच्छन्तं । दिस्वान भगवन्तं एतदवोचुं — “मा खो, भन्ते, भगवा अम्बतित्थं अगमासि । अम्बतित्थे, भन्ते, जटिलस्स अस्समे नागो पटिवसति इद्धिमा आसिविसो [आसीविसो (सी० स्या०)] घोरविसो । सो भगवन्तं मा विहेठेसी”ति । एवं वुत्ते भगवा तुण्ही अहोसि । दुतियम्पि खो...पे०... ततियम्पि खो गोपालका पसुपालका कस्सका पथाविनो भगवन्तं एतदवोचुं — “मा खो, भन्ते, भगवा अम्बतित्थं अगमासि । अम्बतित्थे, भन्ते, जटिलस्स अस्समे नागो पटिवसति इद्धिमा आसिविसो घोरविसो । सो भगवन्तं मा विहेठेसी”ति । ततियम्पि खो भगवा तुण्ही अहोसि ।

अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन भद्ववतिका तदवसरि । तत्र सुदं भगवा भद्ववतिकायं विहरति । अथ खो आयस्मा सागतो येन अम्बतित्थस्स [अम्बतित्थकस्स (सी०), अम्बतित्थं (स्या०)] जटिलस्स अस्समो तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा अग्यागारं पविसित्वा तिणसन्थारकं पज्जपेत्वा निसीदि पल्लङ्कं आभुजित्वा उजुं कायं पणिधाय परिमुखं सति उपट्टपेत्वा । अद्वसा खो सो नागो आयस्मन्तं सागतं पविट्ठं । दिस्वान दुम्मनो [दुक्खी दुम्मनो (सी० स्या०)] पधूपायि [पधूपासि (स्या० क०)] । आयस्मापि सागतो पधूपायि [पधूपासि (स्या० क०)] । अथ खो सो नागो मक्खं असहमानो पज्जलि । आयस्मापि सागतो तेजोधातुं समापज्जित्वा पज्जलि । अथ खो आयस्मा सागतो तस्स नागस्स तेजसा तेजं परियादित्वा येन भद्ववतिका तेनुपसङ्गमि । अथ खो भगवा भद्ववतिकायं यथाभिरन्तं विहरित्वा येन कोसम्बी तेन चारिकं पक्कामि । अस्सोसुं खो कोसम्बिका उपासका — “अय्यो किर सागतो अम्बतित्थिकेन नागेन सद्धिं सङ्गामेसी”ति ।

अथ खो भगवा अनुपुब्बेन चारिकं चरमानो येन कोसम्बी तदवसरि । अथ खो कोसम्बिका उपासका भगवतो पच्चुगमनं करित्वा येनायस्मा सागतो तेनुपसङ्गमिंसु; उपसङ्गमित्वा आयस्मन्तं सागतं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठंसु । एकमन्तं ठिता खो कोसम्बिका उपासका आयस्मन्तं सागतं एतदवोचुं — “किं, भन्ते, अय्यानं दुल्लभञ्च मनापञ्च, किं पटियादेमा”ति? एवं वुत्ते छब्बगिया भिक्खू कोसम्बिके उपासके एतदवोचुं — “अत्थावुसो, कापोतिका नाम पसन्ना भिक्खूनं दुल्लभा च मनापा च, तं पटियादेथा”ति । अथ खो कोसम्बिका उपासका घरे घरे कापोतिकं पसन्नं पटियादेत्वा आयस्मन्तं सागतं पिण्डाय पविट्ठं दिस्वान आयस्मन्तं सागतं एतदवोचुं — “पिवतु, भन्ते, अय्यो सागतो कापोतिकं पसन्नं, पिवतु, भन्ते, अय्यो सागतो कापोतिकं पसन्नं”न्ति । अथ खो आयस्मा सागतो घरे घरे कापोतिकं पसन्नं पिवित्वा नगरम्हा निक्खमन्तो नगरद्वारे परिपति ।

अथ खो भगवा सम्बहुलेहि भिक्खूहि सद्धिं नगरम्हा निक्खमन्तो अद्वस आयस्मन्तं सागतं नगरद्वारे परिपतन्तं । दिस्वान भिक्खू आमन्तेसि — “गण्हथ, भिक्खवे, सागतं”न्ति । “एवं, भन्ते”ति खो ते भिक्खू भगवतो पटिस्सुणित्वा आयस्मन्तं सागतं आरामं नेत्वा येन भगवा तेन सीसं कत्वा निपातेसुं । अथ खो आयस्मा सागतो परिवत्तित्वा येन भगवा तेन पादे करित्वा सेय्यं कप्पेसि । अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि — “ननु, भिक्खवे, पुब्बे सागतो तथागते सगारवो अहोसि सप्पतिस्सो”ति? “एवं, भन्ते” । “अपि नु खो, भिक्खवे, सागतो एतरहि तथागते सगारवो सप्पतिस्सो”ति? “नो

हेतं, भन्ते” । “ननु, भिक्खवे, सागतो अम्बतित्थिकेन नागेन [डेडुभेनापि (सी० स्या०)] सद्धिं सङ्गामेसी”ति? “एवं, भन्ते” । “अपि नु खो, भिक्खवे, सागतो एतरहि पहाति नागेन सद्धिं सङ्गामेतु”न्ति? “नो हेतं, भन्ते” । “अपि नु खो, भिक्खवे, तं पातब्बं यं पिवित्वा विसज्जी अस्सा”ति? “नो हेतं, भन्ते” । “अननुच्छविकं, भिक्खवे, सागतस्स अननुलोमिकं अप्पतिरूपं अस्सामणकं अकप्पियं अकरणीयं । कथञ्चि नाम, भिक्खवे, सागतो मज्जं पिविस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३२७. “सुरामेरयपाने पाचित्तिय”न्ति ।

३२८. सुरा नाम पिट्टसुरा पूवसुरा ओदनसुरा किण्णपक्खित्ता सम्भारसंयुत्ता ।

मेरयो नाम पुष्पासवो फलासवो मध्वासवो गुळासवो सम्भारसंयुत्तो ।

पिवेय्याति अन्तमसो कुसग्गेनपि पिवति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

मज्जे मज्जसज्जी पिवति, आपत्ति पाचित्तियस्स । मज्जे वेमतिको पिवति, आपत्ति पाचित्तियस्स । मज्जे अमज्जसज्जी पिवति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अमज्जे मज्जसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अमज्जे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अमज्जे अमज्जसज्जी, अनापत्ति ।

३२९. अनापत्ति अमज्जज्ज होति मज्जवण्णं मज्जगन्धं मज्जरसं तं पिवति, सूपसम्पाके, मंससम्पाके, तेलसम्पाके, आमलकफाणिते, अमज्जं अरिट्ठं पिवति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सुरापानसिक्खापदं निट्ठितं पठमं ।

२. अङ्गुलिपतोदकसिक्खापदं

३३०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सत्तरसवगियं भिक्खुं अङ्गुलिपतोदकेन हासेसुं । सो भिक्खु उत्तन्तो अनस्सासको कालमकासि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खुं अङ्गुलिपतोदकेन हासेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुं अङ्गुलिपतोदकेन हासेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुं अङ्गुलिपतोदकेन हासेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३३१. “अङ्गुलिपतोदके पाचित्तिय”न्ति ।

३३२. अङ्गुलिपतोदको नाम [अङ्गुलिपतोदको नाम अङ्गुलियापि तुदन्ति (स्या०)] उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं हसाधिप्पायो [हस्साधिप्पायो (सी० स्या०)] कायेन कायं आमसति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी अङ्गुलिपतोदकेन हासेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको अङ्गुलिपतोदकेन हासेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी अङ्गुलिपतोदकेन हासेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

कायेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन निस्सगियं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

३३३. अनुपसम्पन्नं कायेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन निस्सगियं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

३३४. अनापत्ति न हसाधिप्पायो, सति करणीये आमसति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अङ्गुलिपतोदकसिक्खापदं निड्डितं दुतियं ।

३. हसधम्मसिक्खापदं

३३५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सत्तरसवगिया भिक्खू अचिरवतिया नदिया उदके कीळन्ति । तेन खो पन समयेन राजा पसेनदि कोसलो मल्लिकाय देविया सद्धिं उपरिपासादवरगतो होति । अदसा खो राजा पसेनदि कोसलो सत्तरसवगिये भिक्खू अचिरवतिया नदिया उदके कीळन्ते । दिस्वान मल्लिकं देविं एतदवोच — “एते ते, मल्लिके, अरहन्तो उदके कीळन्ती”ति । “निस्संसयं खो, महाराज, भगवता सिक्खापदं अपज्जत्तं । ते वा भिक्खू अप्पकतञ्जुनो”ति । अथ खो रज्जो पसेनदिस्स कोसलस्स एतदहोसि — “केन नु खो अहं उपायेन भगवतो च न आरोचेय्यं, भगवा च जानेय्य इमे भिक्खू उदके कीळिता”ति? अथ खो राजा पसेनदि कोसलो सत्तरसवगिये भिक्खू पक्कोसापेत्वा महन्तं गुळपिण्डं अदासि — “इमं, भन्ते, गुळपिण्डं भगवतो देथा”ति । सत्तरसवगिया भिक्खू तं गुळपिण्डं आदाय येन भगवा तेनुपसङ्गमिसु; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं एतदवोचुं — “इमं, भन्ते, गुळपिण्डं राजा पसेनदि कोसलो भगवतो देती”ति । “कहं पन तुम्हे, भिक्खवे, राजा अदसा”ति । “अचिरवतिया नदिया, भगवा, उदके कीळन्ते”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, उदके कीळिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३३६. “उदके हसधम्मे [हस्सधम्मे (सी० स्या०)] पाचित्तिय”न्ति ।

३३७. उदके हसधम्मो नाम उपरिगोप्फके उदके हसाधिप्पायो निमुज्जति वा उम्मुज्जति वा पलवति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३३८. उदके हसधम्मे हसधम्मसञ्जी, आपत्ति पाचित्तियस्स । उदके हसधम्मे वेमतिको, आपत्ति पाचित्तियस्स । उदके हसधम्मे अहसधम्मसञ्जी, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

हेट्ठागोप्फके उदके कीळति, आपत्ति दुक्कटस्स । उदके नावाय कीळति, आपत्ति दुक्कटस्स । हत्थेन वा पादेन वा कट्ठेन वा कठलाय वा उदकं पहरति, आपत्ति दुक्कटस्स । भाजनगतं उदकं वा कज्जिकं वा खीरं वा तक्कं वा रजनं वा

पस्सावं वा चिक्खल्लं वा कीळति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

उदके अहसधम्मं हसधम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । उदके अहसधम्मं वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । उदके अहसधम्मं अहसधम्मसज्जी, अनापत्ति ।

३३९. अनापत्ति न हसाधिप्पायो, सति करणीये उदकं ओतरित्वा निमुज्जति वा उम्मुज्जति वा पलवति वा, पारं गच्छन्तो निमुज्जति वा उम्मुज्जति वा पलवति वा, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

हसधम्मसिक्खापदं निट्ठितं ततियं ।

४. अनादरियसिक्खापदं

३४०. तेन समयेन बुद्धो भगवा कोसम्बियं विहरति घोसितारामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा छन्नो अनाचारं आचरति । भिक्खू एवमाहुंसु — “मावुसो छन्न, एवरूपं अकासि । नेतं कप्पती”ति । सो अनादरियं पटिच्च करोतियेव । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा छन्नो अनादरियं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, छन्न, अनादरियं करोसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, अनादरियं करिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३४१. “अनादरिये पाचित्तिय”न्ति ।

३४२. अनादरियं नाम द्वे अनादरियानि — पुग्गलानादरियञ्च धम्मानादरियञ्च ।

पुग्गलानादरियं नाम उपसम्पन्नेन पज्जत्तेन वुच्चमानो — “अयं उक्खित्तको वा वम्भितो वा गरहितो वा, इमस्स वचनं अकतं भविस्सती”ति अनादरियं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

धम्मानादरियं नाम उपसम्पन्नेन पज्जत्तेन वुच्चमानो “कथायं नस्सेय्य वा विनस्सेय्य वा अन्तरधायेय्य वा”, तं वा न सिक्खितुकामो अनादरियं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३४३. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी अनादरियं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको अनादरियं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी अनादरियं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अपज्जत्तेन वुच्चमानो — “इदं न सल्लेखाय न धुतत्थाय न पासादिकताय न अपचयाय न वीरियारम्भाय संवत्तती”ति अनादरियं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नेन पज्जत्तेन वा अपज्जत्तेन वा वुच्चमानो — “इदं न सल्लेखाय न धुतत्थाय न पासादिकताय न अपचयाय न वीरियारम्भाय संवत्तती”ति अनादरियं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

३४४. अनापत्ति — “एवं अम्हाकं आचरियानं उग्गहो परिपुच्छा”ति भणति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अनादरियसिक्खापदं निट्ठितं चतुत्थं ।

५. भिंसापनसिक्खापदं

३४५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सत्तरसवगिये भिक्खू भिंसापेन्ति । ते भिंसापीयमाना रोदन्ति । भिक्खू एवमाहंसु — “किस्स तुम्हे, आवुसो, रोदथा”ति? “इमे, आवुसो, छब्बगिया भिक्खू अम्हे भिंसापेन्ती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खुं भिंसापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुं भिंसापेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुं भिंसापेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३४६. “यो पन भिक्खु भिक्खुं भिंसापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३४७. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुन्ति अज्जं भिक्खुं ।

भिंसापेय्याति उपसम्पन्नो उपसम्पन्नं भिंसापेतुकामो रूपं वा सद्दं वा गन्धं वा रसं वा फोड्डब्बं वा उपसंहरति । भायेय्य वा सो न वा भायेय्य, आपत्ति पाचित्तियस्स । चोरकन्तारं वा वाळकन्तारं वा पिसाचकन्तारं वा आचिक्खति । भायेय्य वा सो न वा भायेय्य, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३४८. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी भिंसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको भिंसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । ‘उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी भिंसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नं भिंसापेतुकामो रूपं वा सद्दं वा गन्धं वा रसं वा फोड्डब्बं वा उपसंहरति । भायेय्य वा सो न वा भायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । चोरकन्तारं वा वाळकन्तारं वा पिसाचकन्तारं वा आचिक्खति । भायेय्य वा सो न वा भायेय्य, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

३४९. अनापत्ति न भिंसापेतुकामो रूपं वा सद्दं वा गन्धं वा रसं वा फोड्डब्बं वा उपसंहरति, चोरकन्तारं वा वाळकन्तारं वा पिसाचकन्तारं वा आचिक्खति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

भिंसापनसिक्खापदं निट्ठितं पञ्चमं ।

६. जोतिकसिक्खापदं

३५०. तेन समयेन बुद्धो भगवा भग्गेसु विहरति सुंसुमारगिरे [सुंसुमारगिरे (सी० स्या०) सुंसुमारगिरे (क०)]

भेसकळावने मिगदाये । तेन खो पन समयेन भिक्खू हेमन्तिके काले अज्जतरं महन्तं सुसिरकट्ठं जोतिं समादहित्वा विसिब्बेसुं । तस्मिञ्च सुसिरे कण्हसप्पो अग्गिना सन्ततो निक्खमित्वा भिक्खू परिपातेसि । भिक्खू तहं तहं उपधाविसु । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खू जोतिं समादहित्वा विसिब्बेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू जोतिं समादहित्वा विसिब्बेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा जोतिं समादहित्वा विसिब्बेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु विसिब्बनापेक्खो जोतिं समादहेय्य वा समादहापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

३५१. तेन खो पन समयेन भिक्खू गिलाना होन्ति । गिलानपुच्छका भिक्खू गिलाने भिक्खू एतदवोचुं — “कच्चावुसो, खमनीयं, कच्चि यापनीय”न्ति? “पुब्बे मयं, आवुसो, जोतिं समादहित्वा विसिब्बेम; तेन नो फासु होति । इदानि पन “भगवता पटिक्खित्त”न्ति कुक्कुच्चायन्ता न विसिब्बेम, तेन नो न फासु होती”ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना जोतिं समादहित्वा वा समादहापेत्वा वा विसिब्बेतुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु अगिलानो विसिब्बनापेक्खो जोतिं समादहेय्य वा समादहापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

३५२. तेन खो पन समयेन भिक्खू पदीपेपि जोतिकेपि जन्ताघरेपि कुक्कुच्चायन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, तथारूपप्पच्चया जोतिं समादहितुं समादहापेतुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३५३. **“यो पन भिक्खु अगिलानो विसिब्बनापेक्खो जोतिं समादहेय्य वा समादहापेय्य वा, अज्जत्र तथारूपप्पच्चया, पाचित्तिय”न्ति ।**

३५४. **यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।**

अगिलानो नाम यस्स विना अग्गिना फासु होति ।

गिलानो नाम यस्स विना अग्गिना न फासु होति ।

विसिब्बनापेक्खोति तप्पितुकामो ।

जोति नाम अग्गि वुच्चति ।

समादहेय्याति सयं समादहति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

समादहापेय्याति अज्जं आणापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । सकिं आणत्तो बहुकम्पि समादहति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जत्र तथा रूपप्पच्चयाति ठपेत्वा तथारूपप्पच्चयं ।

३५५. अगिलानो अगिलानसज्जी विसिब्बनापेक्खो जोतिं समादहति वा समादहापेति वा, अज्जत्र तथारूपप्पच्चया, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगिलानो वेमतिको विसिब्बनापेक्खो जोतिं समादहति वा समादहापेति वा, अज्जत्र तथारूपप्पच्चया, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगिलानो गिलानसज्जी विसिब्बनापेक्खो जोतिं समादहति वा समादहापेति वा, अज्जत्र तथारूपप्पच्चया, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

पटिलातं उक्खिपति, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलानो अगिलानसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलानो वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलानो गिलानसज्जी, अनापत्ति ।

३५६. अनापत्ति गिलानस्स, अज्जेन कतं विसिब्बेति, वीतच्चितङ्गारं विसिब्बेति, पदीपे जोतिके जन्ताधरे तथारूपप्पच्चया, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

जोतिकसिक्खापदं निड्ढितं छट्ठं ।

७. नहानसिक्खापदं

३५७. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन भिक्खू तपोदे नहायन्ति । तेन खो पन समयेन [अथ खो (सी० स्या०)] राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो “सीसं नहायिस्सामी”ति तपोदं गन्त्वा — “यावाय्या नहायन्ती”ति एकमन्तं पटिमानेसि । भिक्खू याव समन्धकारा नहायिंसु । अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो विकाले सीसं नहायित्वा, नगरद्वारे थकिते बहिनगरे वसित्वा, कालस्सेव असम्भिन्नेन विलेपनेन येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नं खो राजानं मागधं सेनियं बिम्बिसारं भगवा एतदवोच — “किस्स त्वं, महाराज, कालस्सेव आगतो असम्भिन्नेन विलेपनेना”ति? अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो भगवतो एतमत्थं आरोचेसि । अथ खो भगवा राजानं मागधं सेनियं बिम्बिसारं धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो राजा मागधो सेनियो बिम्बिसारो भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहंसितो उट्ठायासना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू राजानम्पि पस्सित्वा न मत्तं जानित्वा नहायन्ती”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा राजानम्पि पस्सित्वा न मत्तं जानित्वा नहायिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु ओरेनद्धमासं नहायेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

३५८. तेन खो पन समयेन भिक्खू उण्हसमये परिळाहसमये कुक्कुच्चायन्ता न नहायन्ति, सेदगतेन गत्तेन सयन्ति । चीवरम्पि सेनासनम्पि दुस्सति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, उण्हसमये परिळाहसमये ओरेनद्धमासं नहायितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू ओरेनद्धमासं नहायेय्य, अञ्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । दियड्ढो मासो सेसो गिम्हानन्ति [गिम्हानं (इतिपि)] वस्सानस्स पठमो मासो इच्चेते अड्ढतेय्यमासा उण्हसमयो परिळाहसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

३५९. तेन खो पन समयेन भिक्खू गिलाना होन्ति । गिलानपुच्छका भिक्खू गिलाने भिक्खू एतदवोचुं — “कच्चावुसो, खमनीयं, कच्चि यापनीय”न्ति? “पुब्बे मयं, आवुसो, ओरेनद्धमासं नहायाम, तेन नो फासु होति; इदानि पन “भगवता पटिक्खित्तं”न्ति कुक्कुच्चायन्ता न नहायाम, तेन नो न फासु होती”ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना ओरेनद्धमासं नहायितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू ओरेनद्धमासं नहायेय्य, अञ्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । दियड्ढो मासो सेसो गिम्हानन्ति [गिम्हानं (इतिपि)] वस्सानस्स पठमो मासो इच्चेते अड्ढतेय्यमासा उण्हसमयो, परिळाहसमयो, गिलानसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

३६०. तेन खो पन समयेन भिक्खू नवकम्मं कत्वा कुक्कुच्चायन्ता न नहायन्ति । ते सेदगतेन गत्तेन सयन्ति । चीवरम्पि सेनासनम्पि दुस्सति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, कम्मसमये ओरेनद्धमासं नहायितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू ओरेनद्धमासं नहायेय्य, अञ्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । दियड्ढो मासो सेसो गिम्हानन्ति वस्सानस्स पठमो मासो इच्चेते अड्ढतेय्यमासा उण्हसमयो, परिळाहसमयो, गिलानसमयो, कम्मसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

३६१. तेन खो पन समयेन भिक्खू अद्धानं गन्त्वा कुक्कुच्चायन्ता न नहायन्ति । ते सेदगतेन गत्तेन सयन्ति । चीवरम्पि सेनासनम्पि दुस्सति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, अद्धानगमनसमये ओरेनद्धमासं नहायितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू ओरेनद्धमासं नहायेय्य, अञ्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । दियड्ढो मासो सेसो गिम्हानन्ति वस्सानस्स पठमो मासो इच्चेते अड्ढतेय्यमासा उण्हसमयो, परिळाहसमयो, गिलानसमयो, कम्मसमयो, अद्धानगमनसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पज्जतं होति ।

३६२. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू अज्झोकासे चीवरकम्मं करोन्ता सरजेन वातेन ओकिण्णा होन्ति । देवो च थोकं थोकं फुसायति । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता न नहायन्ति, किलिन्नेन गतेन सयन्ति । चीवरम्पि सेनासनम्पि दुस्सति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, वातवुट्टिसमये ओरेनद्धमासं नहायितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३६३. “यो पन भिक्खू ओरेनद्धमासं नहायेय्य, अज्जत्र समया, पाचित्तियं । तत्थायं समयो । दियट्ठो मासो सेसो गिम्हानन्ति वस्सानस्स पठमो मासो इच्चेते अट्ठतेय्यमासा उण्हसमयो, परिळाहसमयो, गिलानसमयो, कम्मसमयो, अद्धानगमनसमयो, वातवुट्टिसमयो — अयं तत्थ समयो”ति ।

३६४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

ओरेनद्धमासन्ति ऊनकद्धमासं ।

नहायेय्याति चुण्णेन वा मत्तिकाय वा नहायति, पयोगे पयोगे दुक्कटं । नहानपरियोसाने, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जत्र समयाति ठपेत्वा समयं ।

उण्हसमयो नाम दियट्ठो मासो सेसो गिम्हानं । परिळाहसमयो नाम वस्सानस्स पठमो मासो “इच्चेते अट्ठतेय्यमासा उण्हसमयो परिळाहसमयो”ति नहायितब्बं ।

गिलानसमयो नाम यस्स विना नहानेन न फासु होति । गिलानसमयोति नहायितब्बं ।

कम्मसमयो नाम अन्तमसो परिवेणम्पि सम्मट्ठं होति । “कम्मसमयो”ति नहायितब्बं ।

अद्धानगमनसमयो नाम “अद्धयोजनं गच्छिस्सामी”ति नहायितब्बं, गच्छन्तेन नहायितब्बं, गतेन नहायितब्बं ।

वातवुट्टिसमयो नाम भिक्खू सरजेन वातेन ओकिण्णा होन्ति, द्वे वा तीणि वा उदकफुसितानि काये पतितानि होन्ति । “वातवुट्टिसमयो”ति नहायितब्बं ।

३६५. ऊनकद्धमासे ऊनकसज्जी, अज्जत्र समया, नहायति, आपत्ति पाचित्तियस्स । ऊनकद्धमासे वेमतिको, अज्जत्र समया, नहायति, आपत्ति पाचित्तियस्स । ऊनकद्धमासे अतिरेकसज्जी, अज्जत्र समया, नहायति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अतिरेकद्धमासे ऊनकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अतिरेकद्धमासे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अतिरेकद्धमासे अतिरेकसज्जी, अनापत्ति ।

३६६. अनापत्ति समये, अद्धमासं नहायति, अतिरेकद्धमासं नहायति, पारं गच्छन्तो नहायति, सब्बपच्चन्तिमेसु

जनपदेसु, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

नहानसिक्खापदं निड्डितं सत्तमं ।

८. दुब्बण्णकरणसिक्खापदं

३६७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू च परिब्बाजका च साकेता सावत्थिं अद्धानमगगप्पटिपन्ना होन्ति । अन्तरामग्गे चोरा निक्खमित्वा ते अच्छिन्दिंसु । सावत्थिया राजभटा निक्खमित्वा ते चोरे सभण्डे गहेत्वा भिक्खूनं सन्तिके दूतं पाहेसुं — “आगच्छन्तु, भदन्ता, सकं सकं चीवरं सज्जानित्वा गणहन्तू”ति । भिक्खू न सज्जानन्ति । ते उज्झायन्ति खिद्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भदन्ता अत्तनो अत्तनो चीवरं न सज्जानिस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिद्यन्तानं विपाचेन्तानं । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खूनं तदनुच्छविकं तदनुलोमिकं धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जपेस्सामि दस अत्थवसे पटिच्च — सङ्घसुद्धताय, सङ्घफासुताय...पे०... सद्धम्मट्ठितिया, विनयानुगहाय । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३६८. “नवं पन भिक्खुना चीवरलाभेन तिण्णं दुब्बण्णकरणानं अज्जतरं दुब्बण्णकरणं आदातब्बं — नीलं वा क्हमं वा काळसामं वा । अनादा चे भिक्खु तिण्णं दुब्बण्णकरणानं अज्जतरं दुब्बण्णकरणं नवं चीवरं परिभुज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३६९. नवं नाम अकतकप्पं वुच्चति ।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं ।

तिण्णं दुब्बण्णकरणानं अज्जतरं दुब्बण्णकरणं आदातब्बन्ति अन्तमसो कुसग्गेनपि आदातब्बं ।

नीलं नाम द्वे नीलानि — कंसनीलं, पलासनीलं ।

क्हमो नाम ओदको वुच्चति ।

काळसामं नाम यंकिञ्चि काळसामकं [काळकं (सी० स्या०)] ।

अनादा चे भिक्खु तिण्णं दुब्बण्णकरणानं अज्जतरं दुब्बण्णकरणन्ति अन्तमसो कुसग्गेनपि अनादियित्वा तिण्णं दुब्बण्णकरणानं अज्जतरं दुब्बण्णकरणं नवं चीवरं परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३७०. अनादिन्ने अनादिन्नसज्जी परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनादिन्ने वेमतिको परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनादिन्ने आदिन्नसज्जी परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आदिन्ने अनादिन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । आदिन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । आदिन्ने आदिन्नसज्जी,

अनापत्ति ।

३७१. अनापत्तिआदियित्वा परिभुञ्जति, कप्पो नट्ठो होति, कप्पकतोकासो जिण्णो होति, कप्पकतेन अकप्पकतं संसिब्बितं होति, अग्गळे अनुवाते परिभण्डे, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुब्बण्णकरणसिक्खापदं निट्ठितं अट्ठमं ।

९. विकप्पनसिक्खापदं

३७२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो भातुनो सद्धिविहारिकस्स भिक्खुनो सामं चीवरं विकप्पेत्वा अप्पच्चुद्धारणं [अपच्चुद्धारकं (सी० स्या०)] परिभुञ्जति । अथ खो सो भिक्खु भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि — “अयं, आवुसो, आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो मय्हं चीवरं सामं विकप्पेत्वा अप्पच्चुद्धारणं परिभुञ्जती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो भिक्खुस्स सामं चीवरं विकप्पेत्वा अप्पच्चुद्धारणं परिभुञ्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, उपनन्द, भिक्खुस्स सामं चीवरं विकप्पेत्वा अप्पच्चुद्धारणं परिभुञ्जसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, भिक्खुस्स सामं चीवरं विकप्पेत्वा अप्पच्चुद्धारणं परिभुञ्जिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३७३. “यो पन भिक्खु भिक्खुस्स वा भिक्खुनिया वा सिक्खमानाय वा सामणेस्स वा सामणेरिया वा सामं चीवरं विकप्पेत्वा अप्पच्चुद्धारणं [अपच्चुद्धारकं (सी० स्या०)] परिभुञ्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३७४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुस्साति अज्जस्स भिक्खुस्स ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

सिक्खमाना नाम द्वे वस्सानि छसु धम्मेषु सिक्खितसिक्खा ।

सामणेरो नाम दससिक्खापदिको ।

सामणेरी नाम दससिक्खापदिका ।

सामन्ति सयं विकप्पेत्वा ।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं विकप्पनुपगं पच्छिमं ।

विकप्पना नाम द्वे विकप्पना — सम्मुखाविकप्पना च परम्मुखाविकप्पना च ।

सम्मुखाविकप्पना नाम “इमं चीवरं तुहं विकप्पेमि इत्थन्नामस्स वा”ति ।

परम्मुखाविकप्पना नाम “इमं चीवरं विकप्पनत्थाय तुहं दम्मी”ति । तेन वत्तब्बो — “को ते मित्तो वा सन्दिट्ठो वा”ति? “इत्थन्नामो च इत्थन्नामो चा”ति । तेन वत्तब्बो — “अहं तेसं दम्मि, तेसं सन्तकं परिभुज्ज वा विस्सज्जेहि वा यथापच्चयं वा करोही”ति ।

अप्पच्चुद्धारणं नाम तस्स वा अदिन्नं, तस्स वा अविस्ससन्तो परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३७५. अप्पच्चुद्धारणे अप्पच्चुद्धारणसज्जी परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अप्पच्चुद्धारणे वेमतिको परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अप्पच्चुद्धारणे अप्पच्चुद्धारणसज्जी परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधिट्ठेति वा विस्सज्जेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । पच्चुद्धारणे अप्पच्चुद्धारणसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । पच्चुद्धारणे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । पच्चुद्धारणे पच्चुद्धारणसज्जी, अनापत्ति ।

३७६. अनापत्ति सो वा देति, तस्स वा विस्ससन्तो परिभुज्जति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

विकप्पनसिक्खापदं निट्ठितं नवमं ।

१०. चीवरअपनिधानसिक्खापदं

३७७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सत्तरसवगिया भिक्खू असन्निहितपरिक्खारा होन्ति । छब्बगिया भिक्खू सत्तरसवगियानं भिक्खूनं पत्तम्पि चीवरम्पि अपनिधेन्ति । सत्तरसवगिया भिक्खू छब्बगिये भिक्खू एतदवोचुं — “देथावुसो, अम्हाकं पत्तम्पि चीवरम्पी”ति । छब्बगिया भिक्खू हसन्ति, ते रोदन्ति । भिक्खू एवमाहंसु — “किस्स तुम्हे, आवुसो, रोदथा”ति? “इमे, आवुसो, छब्बगिया भिक्खू अम्हाकं पत्तम्पि चीवरम्पि अपनिधेन्ती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खूनं पत्तम्पि चीवरम्पि अपनिधेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खूनं पत्तम्पि चीवरम्पि अपनिधेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खूनं पत्तम्पि चीवरम्पि अपनिधेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३७८. “यो पन भिक्खु भिक्खुस्स पत्तं वा चीवरं वा निसीदनं वा सूचिघरं वा कायबन्धनं वा अपनिधेय्य वा अपनिधापेय्य वा, अन्तमसो हसापेक्खोपि, पाचित्तिय”न्ति ।

३७९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुस्साति अज्जस्स भिक्खुस्स ।

पत्तो नाम द्वे पत्ता — अयोपत्तो, मत्तिकापत्तो ।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं, विकप्पनुपगं पच्छिमं ।

निसीदनं नाम सदसं वुच्चति ।

सूचिघरं नाम ससूचिकं वा असूचिकं वा ।

कायबन्धनं नाम द्वे कायबन्धनानि — पट्टिका, सूकरन्तकं ।

अपनिधेय्य वाति सयं अपनिधेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अपनिधापेय्य वाति अज्जं आणापेसि, आपत्ति पाचित्तियस्स । अपनिधापेय्य वा ति अय्यं आणापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । सर्किं आणत्तो बहुकम्पि अपनिधेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अन्तमसो हसापेक्खोपीति कीळाधिप्पायो ।

३८०. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी पत्तं वा चीवरं वा निसीदनं वा सूचिघरं वा कायबन्धनं वा अपनिधेति वा अपनिधापेति वा, अन्तमसो हसापेक्खोपि, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको...पे०... उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी पत्तं वा चीवरं वा निसीदनं वा सूचिघरं वा कायबन्धनं वा अपनिधेति वा अपनिधापेति वा, अन्तमसो हसापेक्खोपि, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जं परिक्खारं अपनिधेति वा अपनिधापेति वा, अन्तमसो हसापेक्खोपि, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नस्स पत्तं वा चीवरं वा अज्जं वा परिक्खारं अपनिधेति वा अपनिधापेति वा, अन्तमसो हसापेक्खोपि, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

३८१. अनापत्ति नहसाधिप्पायो, दुन्निक्खित्तं पटिसामेति, “धम्मिं कथं कत्वा दस्सामी”ति पटिसामेति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चीवरअपनिधानसिक्खापदं निट्ठितं दसमं ।

सुरापानवग्गो छट्ठो ।

तस्सुद्धानं —

सुरा अङ्गुलि हासो च [तोयज्ज (इतिपि)], अनादरियज्ज भिसनं ।

जोतिनहानदुब्बण्णं, सामं अपनिधेन चाति ॥

७. सप्पाणकवग्गो

१. सञ्चिच्चसिक्खापदं

३८२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उदायी इस्सासो होति, काका चस्स अमनापा होन्ति । सो काके विज्झित्वा विज्झित्वा सीसं छिन्दित्वा सूले पटिपाटिया ठपेसि । भिक्खू एवमाहंसु — “केनिमे, आवुसो, काका जीविता वोरपेत्ता”ति? “मया, आवुसो । अमनापा मे काका”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम आयस्मा उदायी सञ्चिच्च पाणं जीविता वोरपेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, उदायि, सञ्चिच्च पाणं जीविता वोरपेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम त्वं, मोघपुरिस, सञ्चिच्च पाणं जीविता वोरपेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३८३. “यो पन भिक्खू सञ्चिच्च पाणं जीविता वोरपेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३८४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

सञ्चिच्चाति जानन्तो सज्जानन्तो चेच्च अभिवितरित्वा वीतिक्कमो ।

पाणो नाम तिरच्छानगतपाणो वुच्चति ।

जीविता वोरपेय्याति जीवितिन्द्रियं उपच्छिन्दति उपरोधेति सन्ततिं विकोपेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३८५. पाणे पाणसज्जी जीविता वोरपेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । पाणे वेमतिको जीविता वोरपेति, आपत्ति दुक्कटस्स । पाणे अप्पाणसज्जी जीविता वोरपेति, अनापत्ति । अप्पाणे पाणसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अप्पाणे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अप्पाणे अप्पाणसज्जी, अनापत्ति ।

३८६. अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, नमरणाधिप्पायस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सञ्चिच्चसिक्खापदं निद्रितं पठमं ।

२. सप्पाणकसिक्खापदं

३८७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू जानं सप्पाणकं उदकं परिभुज्जन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम छब्बगिया भिक्खू जानं सप्पाणकं उदकं परिभुज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, जानं सप्पाणकं उदकं परिभुज्जथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, जानं सप्पाणकं उदकं परिभुज्जिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३८८. “यो पन भिक्खू जानं सप्पाणकं उदकं परिभुज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३८९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति । “सप्पाणक”न्ति जानन्तो, “परिभोगेन मरिस्सन्ती”ति जानन्तो परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३९०. सप्पाणके सप्पाणकसज्जी परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । सप्पाणके वेमतिको परिभुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सप्पाणके अप्पाणकसज्जी परिभुज्जति, अनापत्ति । अप्पाणके सप्पाणकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अप्पाणके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अप्पाणके अप्पाणकसज्जी, अनापत्ति ।

३९१. अनापत्ति “सप्पाणक”न्ति अजानन्तो, “अप्पाणक”न्ति जानन्तो, “परिभोगेन न मरिस्सन्ती”ति जानन्तो परिभुज्जति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सप्पाणकसिक्खापदं निद्रितं दूतियं ।

३. उक्कोटनसिक्खापदं

३९२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू जानं यथाधम्मं निहताधिकरणं पुनकम्माय उक्कोटेन्ति — “अकतं कम्मं दुक्कटं कम्मं पुन कातब्बं कम्मं अनिहतं दुन्निहतं पुन निहनितब्ब”न्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू जानं यथाधम्मं निहताधिकरणं पुनकम्माय उक्कोटेस्सन्ती”ति ...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, जानं यथाधम्मं निहताधिकरणं पुनकम्माय उक्कोटेथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, जानं यथाधम्मं निहताधिकरणं पुनकम्माय उक्कोटेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३९३. “यो पन भिक्खू जानं यथाधम्मं निहताधिकरणं पुनकम्माय उक्कोटेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३९४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति, सो वा आरोचेति ।

यथाधम्मं नाम धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन कतं, एतं यथाधम्मं नाम ।

अधिकरणं नाम चत्तारि अधिकरणानि — विवादाधिकरणं, अनुवादाधिकरणं, आपत्ताधिकरणं, किच्चाधिकरणं ।

पुनकम्माय उक्कोटेय्याति “अकतं कम्मं दुक्कटं कम्मं पुनकातब्बं कम्मं अनिहतं दुन्निहतं पुन निहनितब्ब”ति उक्कोटेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

३९५. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी उक्कोटेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिको उक्कोटेति, आपत्ति दुक्कटस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी उक्कोटेति, अनापत्ति । अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी, अनापत्ति ।

३९६. अनापत्ति “अधम्मेन वा वग्गेन वा न कम्मरहस्स वा कम्मं कत”न्ति जानन्तो उक्कोटेति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

उक्कोटनसिक्खापदं निद्रितं ततियं ।

४. दुट्ठल्लसिक्खापदं

३९७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो सज्जेतनिकं सुक्कविस्सट्ठिं आपत्तिं आपज्जित्वा भातुनो सद्धिविहारिकस्स भिक्खुनो आरोचेसि — “अहं, आवुसो, सज्जेतनिकं सुक्कविस्सट्ठिं आपत्तिं आपन्नो । मा कस्सचि आरोचेही”ति । तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु सज्जेतनिकं सुक्कविस्सट्ठिं आपत्तिं आपज्जित्वा सद्धं तस्सा आपत्तिया परिवासं याचि । तस्स सद्धो तस्सा आपत्तिया परिवासं अदासि । सो परिवसन्तो तं भिक्खुं पस्सित्वा एतदवोच — “अहं, आवुसो, सज्जेतनिकं सुक्कविस्सट्ठिं आपत्तिं आपज्जित्वा सद्धं तस्सा आपत्तिया परिवासं याचिं, तस्स मे सद्धो तस्सा आपत्तिया परिवासं अदासि, सोहं परिवसामि, वेदियामहं [वेदियामहं (स्या०)], आवुसो, वेदियती”ति मं आयस्मा धारेतू”ति ।

“किं नु खो, आवुसो, यो अज्जोपि इमं आपत्तिं आपज्जति सोपि एवं करोती”ति? “एवमावुसो”ति । “अयं, आवुसो, आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो सज्जेतनिकं सुक्कविस्सट्ठिं आपत्तिं आपज्जित्वा [आपज्जि (?)] सो मे आरोचेति मा कस्सचि आरोचेही”ति । “किं पन त्वं, आवुसो, पटिच्छादेसी”ति? “एवमावुसो”ति । अथ खो सो भिक्खु भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्जायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खु भिक्खुस्स जानं दुट्ठल्लं आपत्तिं पटिच्छादेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, भिक्खुस्स जानं दुट्ठल्लं आपत्तिं पटिच्छादेसीति । “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम त्वं, मोघपुरिस, भिक्खुस्स जानं दुट्ठल्लं आपत्तिं पटिच्छादेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

३९८. “यो पन भिक्खु भिक्खुस्स जानं दुट्ठल्लं आपत्तिं पटिच्छादेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

३९९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुस्साति अज्जस्स भिक्खुस्स ।

जानाति नाम सामं वा जानाति अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति, सो वा आरोचेति ।

दुट्ठल्ला नाम आपत्ति चत्तारि च पाराजिकानि तेरस च सङ्घादिसेसा ।

पटिच्छादेय्याति “इमं जानित्वा चोदेस्सन्ति, सारेस्सन्ति खुंसेस्सन्ति, वम्भेस्सन्ति, मङ्कुं करिस्सन्ति नारोचेस्सामी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४००. दुट्ठल्लाया आपत्तिया दुट्ठल्लापत्तिसज्जी पटिच्छादेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । दुट्ठल्लाया आपत्तिया वेमतिको

पटिच्छादेति, आपत्ति दुक्कटस्स । दुट्ठुल्लाय आपत्तिया अदुट्ठुल्लापत्तिसज्जी पटिच्छादेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अदुट्ठुल्लं आपत्तिं पटिच्छादेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नस्स दुट्ठुल्लं वा अदुट्ठुल्लं वा अज्झाचारं पटिच्छादेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अदुट्ठुल्लाय आपत्तिया दुट्ठुल्लापत्तिसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अदुट्ठुल्लाय आपत्तिया वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अदुट्ठुल्लाय आपत्तिया अदुट्ठुल्लापत्तिसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४०१. अनापत्ति — “सङ्घस्स भण्डनं वा कलहो वा विग्गहो वा विवादो वा भविस्सती”ति नारोचेति, “सङ्घभेदो वा सङ्घराजि वा भविस्सती”ति नारोचेति, “अयं कक्खळो फरुसो जीवितन्तरायं वा ब्रह्मचरियन्तरायं वा करिस्सती”ति नारोचेति, अज्जे पतिरूपे भिक्खू अपस्सन्तो नारोचेति, नछादेतुकामो नारोचेति, “पज्जायिस्सति सकेन कम्मेना”ति नारोचेति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुट्ठुल्लसिक्खापदं निवृत्तं चतुर्थं ।

५. ऊनवीसतिवस्ससिक्खापदं

४०२. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । [इदं वत्थु महाव० ९९] तेन खो पन समयेन राजगहे सत्तरसवगिया दारका सहायका होन्ति । उपालिदारको तेसं पामोक्खो होति । अथ खो उपालिस्स मातापितूनं एतदहोसि — “केन नु खो उपायेन उपालि अम्हाकं अच्चयेन सुखञ्च जीवेय्य न च किलमेय्या”ति? अथ खो उपालिस्स मातापितूनं एतदहोसि — “सचे खो उपालि लेखं सिक्खेय्य, एवं खो उपालि अम्हाकं अच्चयेन सुखञ्च जीवेय्य, न च किलमेय्या”ति । अथ खो उपालिस्स मातापितूनं एतदहोसि — “सचे खो उपालि लेखं सिक्खिस्सति, अङ्गुलियो दुक्खा भविस्सन्ति । सचे खो उपालि गणनं सिक्खेय्य, एवं खो उपालि अम्हाकं अच्चयेन सुखञ्च जीवेय्य न च किलमेय्या”ति । अथ खो उपालिस्स मातापितूनं एतदहोसि — “सचे खो उपालि गणनं सिक्खिस्सति, उरस्स दुक्खो भविस्सति । सचे खो उपालि रूपं सिक्खेय्य, एवं खो उपालि अम्हाकं अच्चयेन सुखञ्च जीवेय्य न च किलमेय्या”ति । अथ खो उपालिस्स मातापितूनं एतदहोसि — “सचे खो उपालि रूपं सिक्खिस्सति, अक्खीनि दुक्खा भविस्सन्ति । इमे खो समणा सक्कपुत्तिया सुखसीला सुखसमाचारा सुभोजनानि भुज्जित्वा निवातेसु सयनेसु सयन्ति । सचे खो उपालि समणेसु सक्कपुत्तियेसु पब्बजेय्य, एवं खो उपालि अम्हाकं अच्चयेन सुखञ्च जीवेय्य, न च किलमेय्या”ति ।

अस्सोसि खो उपालिदारको मातापितूनं इमं कथासल्लापं । अथ खो उपालिदारको येन ते दारका तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा ते दारके एतदवोच — “एथ मयं, अय्या, समणेसु सक्कपुत्तियेसु पब्बजिस्सामा”ति । “सचे खो त्वं, अय्य, पब्बजिस्ससि, एवं मयम्पि पब्बजिस्सामा”ति । अथ खो ते दारका एकमेकस्स मातापितरो उपसङ्गमित्वा एतदवोचुं — “अनुजानाथ मं अगारस्मा अनगारियं पब्बज्जाया”ति । अथ खो तेसं दारकानं मातापितरो — “सब्बेपिमे दारका समानच्छन्दा कल्याणाधिप्पाया”ति अनुजानिंसु । ते भिक्खू उपसङ्गमित्वा पब्बज्जं याचिंसु । ते भिक्खू पब्बाजेसुं उपसम्पादेसुं । ते रत्तिया पच्चूससमयं पच्चुट्ठाय रोदन्ति — “यागुं देथ, भत्तं देथ, खादनीयं देथा”ति । भिक्खू एवमाहंसु — “आगमेथ, आवुसो, याव रत्ति विभायति । सचे यागु भविस्सति, पिविस्सथ । सचे भत्तं भविस्सति, भुज्जिस्सथ । सचे खादनीयं भविस्सति, खादिस्सथ । नो चे भविस्सति यागु वा भत्तं वा खादनीयं वा, पिण्डाय चरित्वा भुज्जिस्सथा”ति । एवम्पि खो ते भिक्खू भिक्खूहि वुच्चमाना रोदन्तियेव — “यागुं देथ, भत्तं देथ, खादनीयं देथा”ति । सेनासनं ऊहदन्तिपि उम्मिहन्तिपि ।

अस्सोसि खो भगवा रत्तिता पच्चूससमयं पच्चुट्ठाय दारकसहं । सुत्वान आयस्मन्तं आनन्दं आमन्तेसि — “किं नु खो सो, आनन्द, दारकसहो”ति? अथ खो आयस्मा आनन्दो भगवतो एतमत्थं आरोचेसि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू जानं ऊनवीसतिवस्सं पुग्गलं उपसम्पादेन्ती”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा जानं ऊनवीसतिवस्सं पुग्गलं उपसम्पादेस्सन्ति! ऊनकवीसतिवस्सो, भिक्खवे, पुग्गलो अक्खमो होति सीतस्स उण्हस्स जिघच्छाय पिपासाय डंसमकसवातातपसरीसपसम्फस्सानं दुरुत्तानं दुरागतानं वचनपथानं उप्पन्नानं सारीरिकानं वेदनानं दुक्खानं तिब्बानं खरानं कटुकानं असातानं अमनापानं पाणहरानं अनधिवासकजातिको होति । वीसतिवस्सोव खो, भिक्खवे, पुग्गलो खमो होति सीतस्स उण्हस्स...पे०... पाणहरानं अधिवासकजातिको होति । नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४०३. “यो पन भिक्खु जानं ऊनवीसतिवस्सं पुग्गलं उपसम्पादेय्य, सो च पुग्गलो अनुपसम्पन्नो, ते च भिक्खू गारह्हा, इदं तस्मिं पाचित्तिय”न्ति ।

४०४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... **भिक्खूति**...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति, सो वा आरोचेति ।

ऊनवीसतिवस्सो नाम अप्पत्तवीसतिवस्सो ।

“उपसम्पादेस्सामी”ति गणं वा आचरियं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति [सम्मनति (क०)], आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिता दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायस्स आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरियस्स च आपत्ति दुक्कटस्स ।

४०५. ऊनवीसतिवस्से ऊनवीसतिवस्ससज्जी उपसम्पादेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । ऊनवीसतिवस्से वेमतिको उपसम्पादेति, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनवीसतिवस्से परिपुण्णवीसतिवस्ससज्जी उपसम्पादेति, अनापत्ति । परिपुण्णवीसतिवस्से ऊनवीसतिवस्ससज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । परिपुण्णवीसतिवस्से वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । परिपुण्णवीसतिवस्से परिपुण्णवीसतिवस्ससज्जी, अनापत्ति ।

४०६. अनापत्ति ऊनवीसतिवस्सं परिपुण्णवीसतिवस्ससज्जी उपसम्पादेति, परिपुण्णवीसतिवस्सं परिपुण्णवीसतिवस्ससज्जी उपसम्पादेति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

ऊनवीसतिवस्ससिक्खापदं निद्रितं पञ्चमं ।

६. थेय्यसत्थसिक्खापदं

४०७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरो सत्थो राजगहा पटियालोकं गन्तुकामो होति । अज्जतरो भिक्खु ते मनुस्से एतदवोच — “अहम्पायस्मन्तेहि सद्धिं गमिस्सामी”ति । “मयं खो, भन्ते, सुद्धं परिहरिस्सामा”ति । “पजानाथावुसो”ति । अस्सोसुं खो कम्मिया [कम्मिका (सी०

स्या०]] — “सत्थो किर सुङ्गं परिहरिस्सती”ति । ते मग्गे परियुट्ठिसु । अथ खो ते कम्मिका तं सत्थं गहेत्वा अच्छिन्दित्वा तं भिक्खुं एतदवोचुं — “किस्स त्वं, भन्ते, जानं थेय्यसत्थेन सद्धिं गच्छसी”ति? पलिबुन्धेत्वा मुञ्चिसु । अथ खो सो भिक्खु सावत्थिं गन्त्वा भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खु जानं थेय्यसत्थेन सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, जानं थेय्यसत्थेन सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा... पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, जानं थेय्यसत्थेन सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४०८. “यो पन भिक्खु जानं थेय्यसत्थेन सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जेय्य, अन्तमसो गामन्तरम्पि, पाचित्तिय”ति ।

४०९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति, सो वा आरोचेति ।

थेय्यसत्थो नाम चोरा कतकम्मा वा होन्ति अकतकम्मा वा, राजानं वा थेय्यं गच्छन्ति सुङ्गं वा परिहरन्ति ।

सद्धिन्ति एकतो ।

संविधायाति — “गच्छामावुसो, गच्छाम भन्ते; गच्छाम भन्ते, गच्छामावुसो, अज्ज वा हिय्यो वा परे वा गच्छामा”ति संविदहति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अन्तमसो गामन्तरम्पीति कुक्कुटसम्पाते गामे गामन्तरे गामन्तरे आपत्ति पाचित्तियस्स । अगामके अरज्जे अद्ध्ययोजने अद्ध्ययोजने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४१०. थेय्यसत्थे थेय्यसत्थसज्जी संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, आपत्ति पाचित्तियस्स । थेय्यसत्थे वेमतिको संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, आपत्ति दुक्कटस्स । थेय्यसत्थे अथेय्यसत्थसज्जी संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, अनापत्ति । भिक्खु संविदहति, मनुस्सा न संविदहन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । अथेय्यसत्थे थेय्यसत्थसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अथेय्यसत्थे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अथेय्यसत्थे अथेय्यसत्थसज्जी अनापत्ति ।

४११. अनापत्ति असंविदहित्वा गच्छति, मनुस्सा संविदहन्ति भिक्खु न संविदहति, विसङ्केतेन गच्छति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

थेय्यसत्थसिक्खापदं निद्धितं छट्ठं ।

७. संविधानसिक्खापदं

४१२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

अञ्जतरो भिक्खु कोसलेसु जनपदे सावत्थिं गच्छन्तो अञ्जतरेण गामद्वारेण अतिक्कमति । अञ्जतरा इत्थी सामिकेन सह भण्डित्वा गामतो निक्खमित्वा तं भिक्खुं पस्सित्वा एतदवोच — “कहं, भन्ते, अय्यो गमिस्सती”ति? “सावत्थिं खो अहं, भगिनि, गमिस्सामी”ति । “अहं अय्येन सद्धिं गमिस्सामी”ति । “एय्यासि, भगिनी”ति । अथ खो तस्सा इत्थिया सामिको गामतो निक्खमित्वा मनुस्से पुच्छि — “अपाय्यो [अपय्या (सी० स्या०)] एवरूपिं इत्थिं पस्सेय्याथा”ति? “एसाय्यो, पब्बजितेन सह गच्छती”ति । अथ खो सो पुरिसो अनुबन्धित्वा तं भिक्खुं गहेत्वा आकोटेत्वा मुञ्चि । अथ खो सो भिक्खु अञ्जतरस्मिं रुक्खमूले पधूपेन्तो निसीदि । अथ खो सा इत्थी तं पुरिसं एतदवोच — “नाय्यो सो भिक्खु मं निप्पातेसि; अपिच, अहमेव तेन भिक्खुना सद्धिं गच्छामि; अकारको सो भिक्खु; गच्छ, नं खमापेही”ति । अथ खो सो पुरिसो तं भिक्खुं खमापेसि । अथ खो सो भिक्खु सावत्थिं गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा... पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खु मातुगामेन सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जिस्सती”ति... पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, मातुगामेन सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा... पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, मातुगामेन सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं, उद्दिसेय्याथ —

४१३. “यो पन भिक्खु मातुगामेन सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जेय्य, अन्तमसो गामन्तरम्पि, पाचित्तिय”न्ति ।

४१४. यो पनाति यो यादिसो... पे०... भिक्खूति... पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

मातुगामो नाम मनुस्सित्थी, न यक्खी न पेती न तिरच्छानगता विञ्जू पटिबला सुभासितदुब्भासितं दुडुल्लादुडुल्लं आजानितुं ।

सद्धिन्ति एकतो ।

संविधायति — “गच्छाम भगिनि, गच्छामाय्य, गच्छामाय्य, गच्छाम भगिनि, अज्ज वा हिय्यो वा परे वा गच्छामा”ति संविदहति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अन्तमसो गामन्तरम्पीति कुक्कुटसम्पाते गामे गामन्तरे गामन्तरे आपत्ति पाचित्तियस्स । अगामके अरज्जे अद्ध्ययोजने अद्ध्ययोजने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४१५. मातुगामे मातुगामसज्जी संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, आपत्ति पाचित्तियस्स । मातुगामे वेमतिको संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, आपत्ति पाचित्तियस्स । मातुगामे अमातुगामसज्जी संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

भिक्खु संविदहति मातुगामो न संविदहति, आपत्ति दुक्कटस्स । यक्खिया वा पेतिया पण्डकेन वा तिरच्छानगतमनुस्सविग्गहित्थिया वा सद्धिं संविधाय एकद्धानमगं पटिपज्जति, अन्तमसो गामन्तरम्पि, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे मातुगामसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अमातुगामे अमातुगामसज्जी, अनापत्ति ।

४१६. अनापत्ति असंविदहित्वा गच्छति, मातुगामो संविदहति भिक्खु न संविदहति, विसङ्केतेन गच्छति, आपदासु, उम्मतकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

संविधानसिक्खापदं निद्धितं सत्तमं ।

८. अरिट्टसिक्खापदं

४१७. [इदं वत्थु चूळव० ६५; म० नि० १.२३४] तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अरिट्टस्स नाम भिक्खुनो गद्धबाधिपुब्बस्स [गन्धबाधिपुब्बस्स (स्या० क०)] एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं होति — “तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया”ति । अस्सोसुं खो सम्बहुला भिक्खू — “अरिट्टस्स किर नाम भिक्खुनो गद्धबाधिपुब्बस्स एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति । अथ खो ते भिक्खू येन अरिट्टो भिक्खु गद्धबाधिपुब्बो तेनुपसङ्गमिसु; उपसङ्गमित्वा अरिट्टं भिक्खुं गद्धबाधिपुब्बं एतदवोचुं — “सच्चं किर ते, आवुसो अरिट्ट, एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति? “एवंब्याखो अहं, आवुसो, भगवता धम्मं देसितं आजानामि — ‘यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति ।

“मा, आवुसो अरिट्ट, एवं अवच । मा भगवन्तं अब्भाचिक्खि । न हि साधु भगवतो अब्भक्खानं [अब्भाचिक्खनं (इतिपि)] । न हि भगवा एवं वदेय्य । अनेकपरियायेनावुसो अरिट्ट, अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता भगवता । अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाय । अप्पस्सादा कामा वुत्ता भगवता बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो । अट्ठिकङ्कलूपमा कामा वुत्ता भगवता बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो । मंसपेसूपमा कामा वुत्ता भगवता...पे०... तिणुकूपमा कामा वुत्ता भगवता... अङ्गारकासूपमा कामा वुत्ता भगवता... सुपिनकूपमा कामा वुत्ता भगवता... याचितकूपमा कामा वुत्ता भगवता... रुक्खफलूपमा कामा वुत्ता भगवता... असिसूनूपमा कामा वुत्ता भगवता... सत्तिसूलूपमा कामा वुत्ता भगवता... सप्पसिरूपमा कामा वुत्ता भगवता बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो”ति ।

एवम्पि खो अरिट्टो भिक्खु गद्धबाधिपुब्बो तेहि भिक्खूहि वुच्चमानो तथेव तं पापकं दिट्ठिगतं थामसा परामासा अभिनिविस्स वोहरति — “एवंब्याखो अहं, आवुसो, भगवता धम्मं देसितं आजानामि, — ‘यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति । यतो च खो ते भिक्खू नासक्खिसु अरिट्टं भिक्खुं गद्धबाधिपुब्बं एतस्मा पापका दिट्ठिगता विवेचेतुं, अथ खो ते भिक्खू येन भगवा तेनुपसङ्गमिसु; उपसङ्गमित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा अरिट्टं भिक्खुं गद्धबाधिपुब्बं पटिपुच्छि — “सच्चं किर ते, अरिट्ट, एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति? “एवंब्याखो अहं, भन्ते, भगवता धम्मं देसितं आजानामि — ‘यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति ।

कस्स नु खो नाम त्वं, मोघपुरिस, मया एवं धम्मं देसितं आजानासि? ननु मया, मोघपुरिस, अनेकपरियायेन अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता । अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाय । अप्पस्सादा कामा वुत्ता मया बहुदुक्खा

बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो । अट्टिकङ्कलूपमा कामा वुत्ता मया...पे०... मंसपेसूपमा कामा वुत्ता मया... तिणुकूपमा कामा वुत्ता मया... अङ्गारकासूपमा कामा वुत्ता मया... सुपिनकूपमा कामा वुत्ता मया... याचितकूपमा कामा वुत्ता मया... रुक्खफलूपमा कामा वुत्ता मया... असिसूनूपमा कामा वुत्ता मया... सत्तिसूलूपमा कामा वुत्ता मया... सप्पसिरूपमा कामा वुत्ता मया बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो । अथ च पन त्वं, मोघपुरिस, अत्तना दुग्गहितेन अम्हे चेव अब्भाचिक्खसि, अत्तानञ्च खणसि, बहुञ्च अपुञ्जं पसवसि । तज्झि ते, मोघपुरिस, भविस्सति दीघरत्तं अहिताय दुक्खाय । नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४१८. “यो पन भिक्खु एवं वदेय्य — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’ति सो भिक्खु भिक्खूहि एवमस्स वचनीयो — ‘मायस्मा एवं अवच, मा भगवन्तं अब्भाचिक्खि, न हि साधु भगवतो अब्भक्खानं, न हि भगवा एवं वदेय्य, अनेकपरियायेनावुसो, अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता भगवता, अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाया’ति । एवञ्च [एवञ्च पन (क०)] सो भिक्खु भिक्खूहि वुच्चमानो तथेव पग्गणहेय्य, सो भिक्खु भिक्खूहि यावततियं समनुभासितब्बो तस्स पटिनिस्सग्गाय । यावततियञ्चे समनुभासियमानो तं पटिनिस्सज्जेय्य, इच्चेतं कुसलं, नो चे पटिनिस्सज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४१९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

एवं वदेय्याति — “तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया”ति ।

सो भिक्खूति यो सो एवंवादी भिक्खु ।

भिक्खूहीति अज्जेहि भिक्खूहि । ये पस्सन्ति ये सुणन्ति तेहि वत्तब्बो — “मायस्मा एवं अवच, मा भगवन्तं अब्भाचिक्खि, न हि साधु भगवतो अब्भक्खानं, न हि भगवा एवं वदेय्य, अनेकपरियायेनावुसो अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता भगवता । अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाया”ति । दुतियम्पि वत्तब्बो । ततियम्पि वत्तब्बो । सचे पटिनिस्सज्जति, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सुत्वा न वदन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । सो भिक्खु सङ्गमज्झम्पि आकट्ठित्वा वत्तब्बो — “मायस्मा एवं अवच, मा भगवन्तं अब्भाचिक्खि, न हि साधु भगवतो अब्भक्खानं, न हि भगवा एवं वदेय्य, अनेकपरियायेनावुसो अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता भगवता । अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाया”ति । दुतियम्पि वत्तब्बो । ततियम्पि वत्तब्बो । सचे पटिनिस्सज्जति, इच्चेतं कुसलं । नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सो भिक्खु समनुभासितब्बो । एवञ्च पन, भिक्खवे, समनुभासितब्बो । ब्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्गो जापेतब्बो —

४२०. “सुणातु मे, भन्ते, सङ्गो । इत्थन्नामस्स भिक्खुनो एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’ति । सो तं दिट्ठिं न पटिनिस्सज्जति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं, सङ्गो इत्थन्नामं भिक्खुं समनुभासेय्य — तस्सा दिट्ठिया पटिनिस्सग्गाय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्गो । इत्थन्नामस्स भिक्खुनो एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’ति । सो तं दिट्ठिं न पटिनिस्सज्जति । सङ्गो इत्थन्नामं भिक्खुं समनुभासति तस्सा दिट्ठिया पटिनिस्सग्गाय । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो समनुभासना, तस्सा दिट्ठिया पटिनिस्सग्गाय, सो तुण्हस्स; यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दुतियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ततियम्पि एतमत्थं वदामि — “सुणातु मे, भन्ते, सङ्गो । इत्थन्नामस्स भिक्खुनो एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’ति । सो तं दिट्ठिं न पटिनिस्सज्जति । सङ्गो इत्थन्नामं भिक्खुं समनुभासति तस्सा दिट्ठिया पटिनिस्सग्गाय । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो समनुभासना, तस्सा दिट्ठिया पटिनिस्सग्गाय, सो तुण्हस्स; यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“समनुभट्ठो सङ्गेन इत्थन्नामो भिक्खु, तस्सा दिट्ठिया पटिनिस्सग्गाय । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी’ति ।

जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४२१. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिको न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४२२. अनापत्ति असमनुभासन्तस्स, पटिनिस्सज्जन्तस्स, उम्मत्तकस्साति ।

अरिट्ठसिक्खापदं निट्ठितं अट्ठमं ।

९. उक्खित्तसम्भोगसिक्खापदं

४२३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू जानं तथावादिना अरिट्ठेन भिक्खुना [भिक्खुना गद्धबाधिपुब्बेन (?)] अकटानुधम्मेन तं दिट्ठिं अप्पटिनिस्सट्ठेन सद्धिं सम्भुज्जन्तिपि संवसन्तिपि सहापि सेय्यं कप्पेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू जानं तथावादिना अरिट्ठेन भिक्खुना [भिक्खुना गद्धबाधिपुब्बेन (?)] अकटानुधम्मेन तं दिट्ठिं अप्पटिनिस्सट्ठेन सद्धिं सम्भुज्जिस्सन्तिपि संवसिस्सन्तिपि सहापि सेय्यं कप्पेस्सन्तीति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, जानं तथावादिना अरिट्ठेन भिक्खुना [भिक्खुना गद्धबाधिपुब्बेन (?)] अकटानुधम्मेन तं दिट्ठिं अप्पटिनिस्सट्ठेन सद्धिं सम्भुज्जन्तिपि संवसन्तिपि सहापि सेय्यं कप्पेत्थति? “सच्चं, भगवा’ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, जानं तथावादिना अरिट्ठेन भिक्खुना [भिक्खुना गद्धबाधिपुब्बेन (?)] अकटानुधम्मेन तं दिट्ठिं अप्पटिनिस्सट्ठेन सद्धिं सम्भुज्जिस्सन्तिपि संवसिस्सन्तिपि सहापि सेय्यं कप्पेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४२४. “यो पन भिक्खु जानं तथावादिना भिक्खुना अकटानुधम्मेन तं दिट्ठिं अप्पटिनिस्सट्ठेन सद्धिं सम्भुज्जेय्य वा संवसेय्य वा सह वा सेय्यं कप्पेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४२५. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति, सो वा आरोचेति ।

तथावादिनाति — “तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया”ति एवं वादिना ।

अकटानुधम्मो नाम उक्खित्तो अनोसारितो ।

तं दिट्ठिं अप्पटिनिस्सट्ठेन सद्धिन्ति एतं दिट्ठिं अप्पटिनिस्सट्ठेन सद्धिं ।

सम्भुज्जेय्य वाति सम्भोगो नाम द्वे सम्भोगा — आमिससम्भोगो च धम्मसम्भोगो च । आमिससम्भोगो नाम आमिसं देति वा पटिग्गण्हाति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मसम्भोगो नाम उद्दिसति वा उद्दिसापेति वा, पदेन उद्दिसति वा उद्दिसापेति वा, पदे पदे आपत्ति पाचित्तियस्स । अक्खराय उद्दिसति वा उद्दिसापेति वा, अक्खरक्खराय आपत्ति पाचित्तियस्स ।

संवसेय्य वाति उक्खित्तकेन सद्धिं उपोसथं वा पवारणं वा सङ्गकम्मं वा करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

सह वा सेय्यं कप्पेय्याति एकच्छन्ने उक्खित्तके निपन्ने भिक्खु निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । भिक्खु निपन्ने उक्खित्तको निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उभो वा निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उट्ठित्वा पुनप्पुनं निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४२६. उक्खित्तके उक्खित्तकसज्जी सम्भुज्जति वा संवसति वा सह वा सेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उक्खित्तके वेमतिको सम्भुज्जति वा संवसति वा सह वा सेय्यं कप्पेति, आपत्ति दुक्कटस्स । उक्खित्तके अनुक्खित्तकसज्जी सम्भुज्जति वा संवसति वा सह वा सेय्यं कप्पेति, अनापत्ति । अनुक्खित्तके उक्खित्तकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुक्खित्तके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुक्खित्तके अनुक्खित्तकसज्जी, अनापत्ति ।

४२७. अनापत्ति अनुक्खित्तोति जानाति, उक्खित्तो ओसारितोति जानाति, उक्खित्तो तं दिट्ठिं पटिनिस्सट्ठोति जानाति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

उक्खित्तसम्भोगसिक्खापदं निट्ठितं नवमं ।

१०. कण्टकसिक्खापदं

४२८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन कण्टकस्स [कण्डकस्स (स्या० क०)] नाम समणुद्देसस्स एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं होति — “तथाहं भगवता धम्मं

देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया”ति । अस्सोसुं खो सम्बहुला भिक्खू कण्टकस्स नाम किर समणुद्देसस्स एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — “तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया”ति । अथ खो ते भिक्खू येन कण्टको समणुद्देसो तेनुपसङ्गमिंसु; उपसङ्गमित्वा कण्टकं समणुद्देसं एतदवोचुं — “सच्चं किर ते, आवुसो कण्टक, एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति? “एवंब्याखो अहं, भन्ते, भगवता धम्मं देसितं आजानामि — ‘यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति ।

मा, आवुसो कण्टक, एवं अवच । मा भगवन्तं अब्भाचिक्खि । न हि साधु भगवतो अब्भक्खानं । न हि भगवा एवं वदेय्य । अनेकपरियायेन, आवुसो कण्टक, अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता भगवता । अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाय । अप्पस्सादा कामा वुत्ता भगवता बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो...पे०... एवम्पि खो कण्टको समणुद्देसो तेहि भिक्खूहि वुच्चमानो तथेव तं पापकं दिट्ठिगतं थामसा परामासा अभिनिविस्स वोहरति — “एवंब्याखो अहं, भन्ते, भगवता धम्मं देसितं आजानामि — ‘यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति ।

यतो च खो ते भिक्खू नासक्खिंसु कण्टकं समणुद्देसं एतस्मा पापका दिट्ठिगता विवेचेतुं, अथ खो ते भिक्खू येन भगवा तेनुपसङ्गमिंसु; उपसङ्गमित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा कण्टकं समणुद्देसं पटिपुच्छि — “सच्चं किर ते, कण्टक, एवरूपं पापकं दिट्ठिगतं उप्पन्नं — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति? “एवंब्याखो अहं, भन्ते, भगवता धम्मं देसितं आजानामि — ‘यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’”ति ।

“कस्स नु खो नाम त्वं, मोघपुरिस, मया एवं धम्मं देसितं आजानासि? ननु मया, मोघपुरिस, अनेकपरियायेन अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता, अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाय? अप्पस्सादा कामा वुत्ता मया बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो । अट्ठिकङ्कलूपमा कामा वुत्ता मया...पे०... सप्पसिरूपमा कामा वुत्ता मया बहुदुक्खा बहुपायासा, आदीनवो एत्थ भिय्यो । अथ च पन त्वं, मोघपुरिस, अत्तना दुग्गहितेन अम्हे चेव अब्भाचिक्खसि अत्तानञ्च खणसि बहुञ्च अपुञ्जं पसवसि । तज्जि ते, मोघपुरिस, भविस्सति दीघरत्तं अहिताय दुक्खाय । नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... पसन्नानञ्च एकच्चानं अञ्जथत्ताया”ति । विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, सङ्घो कण्टकं समणुद्देसं नासेतु । एवञ्च पन, भिक्खवे, नासेतब्बो — अञ्जतग्गे ते, आवुसो कण्टक, न चेव सो भगवा सत्था अपदिसितब्बो । यम्पि चञ्जे समणुद्देसा लभन्ति भिक्खूहि सद्धिं दिरत्ततिरत्तं सहसेय्यं सापि ते नत्थि । चर पिरे विनस्सा”ति । अथ खो सङ्घो कण्टकं समणुद्देसं नासेसि ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू जानं तथानासितं कण्टकं समणुद्देसं उपलापेन्तिपि उपट्ठापेन्तिपि सम्भुञ्जन्तिपि सहापि सेय्यं कप्पेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू जानं तथानासितं कण्टकं समणुद्देसं उपलापेस्सन्तिपि उपट्ठापेस्सन्तिपि सम्भुञ्जिस्सन्तिपि सहापि सेय्यं कप्पेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, जानं तथानासितं कण्टकं समणुद्देसं उपलापेथापि उपट्ठापेथापि

सम्भुज्जथापि सहापि सेय्यं कप्पेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, जानं तथानासितं कण्टकं समणुद्देसं उपलापेस्सथापि उपट्ठापेस्सथापि सम्भुज्जिस्सथापि सहापि सेय्यं कप्पेस्सथा! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४२९. “समणुद्देसोपि चे एवं वदेय्य — ‘तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’ति, सो समणुद्देसो भिक्खूहि एवमस्स वचनीयो — ‘मावुसो समणुद्देस, एवं अवच, मा भगवन्तं अब्भाचिक्खि, न हि साधु भगवतो अब्भक्खानं, न हि भगवा एवं वदेय्य । अनेकपरियायेनावुसो समणुद्देस, अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता भगवता । अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाया’ति । एवञ्च [एवञ्च पन (क०)] सो समणुद्देसो भिक्खूहि वुच्चमानो तथेव पग्गणहेय्य, सो समणुद्देसो भिक्खूहि एवमस्स वचनीयो — ‘अज्जतग्गे ते, आवुसो समणुद्देस, न चेव सो भगवा सत्था अपदिसितब्बो । यम्पि चञ्जे समणुद्देसा लभन्ति भिक्खूहि सद्धिं दिरत्ततिरत्तं सहसेय्यं सापि ते नत्थि । चर पिरे विनस्सा’ति । यो पन भिक्खु जानं तथानासितं समणुद्देसं उपलापेय्य वा उपट्ठापेय्य वा सम्भुज्जेय्य वा सह वा सेय्यं कप्पेय्य, पाचित्तिय’न्ति ।

४३०. समणुद्देसो नाम सामणेरो वुच्चति ।

एवं वदेय्याति — “तथाहं भगवता धम्मं देसितं आजानामि, यथा येमे अन्तरायिका धम्मा वुत्ता भगवता, ते पटिसेवतो नालं अन्तरायाया’ति ।

सो समणुद्देसोति यो सो एवंवादी समणुद्देसो ।

भिक्खूहीति अज्जेहि भिक्खूहि, ये पस्सन्ति ये सुणन्ति तेहि वत्तब्बो — “मा, आवुसो समणुद्देस, एवं अवच । मा भगवन्तं अब्भाचिक्खि । न हि साधु भगवतो अब्भक्खानं । न हि भगवा एवं वदेय्य । अनेकपरियायेनावुसो समणुद्देस, अन्तरायिका धम्मा अन्तरायिका वुत्ता भगवता । अलञ्च पन ते पटिसेवतो अन्तरायाया’ति । दुतियम्पि वत्तब्बो... ततियम्पि वत्तब्बो...पे०... सचे पटिनिस्सज्जति इच्चेतं कुसलं, नो चे पटिनिस्सज्जति सो समणुद्देसो भिक्खूहि एवमस्स वचनीयो — “अज्जतग्गे ते, आवुसो समणुद्देस, न चेव सो भगवा सत्था अपदिसितब्बो । यम्पि चञ्जे समणुद्देसा लभन्ति भिक्खूहि सद्धिं दिरत्ततिरत्तं सहसेय्यं सापि ते नत्थि । चर पिरे विनस्सा’ति ।

यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति, सो वा आरोचेति ।

तथानासितन्ति एवं नासितं ।

समणुद्देसो नाम सामणेरो वुच्चति ।

उपलापेय्य वाति तस्स पत्तं वा चीवरं वा उद्देसं वा परिपुच्छं वा दस्सामीति उपलापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

उपट्ठापेय्य वाति तस्स चुण्णं वा मत्तिकं वा दन्तकट्ठं वा मुखोदकं वा सादियति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

सम्भुज्जेय्य वाति सम्भोगो नाम द्वे सम्भोगा — आमिससम्भोगो च धम्मसम्भोगो च । **आमिससम्भोगो** नाम आमिसं देति वा पटिग्गण्हाति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । **धम्मसम्भोगो** नाम उद्दिसति वा उद्दिसापेति वा, पदेन उद्दिसति वा उद्दिसापेति वा, पदे पदे आपत्ति पाचित्तियस्स । अक्खराय उद्दिसति वा उद्दिसापेति वा, अक्खरक्खराय आपत्ति पाचित्तियस्स ।

सह वा सेय्यं कप्पेय्याति एकच्छन्ने नासितके समणुद्देसे निपन्ने भिक्खु निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । भिक्खु निपन्ने नासितको समणुद्देसो निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उभो वा निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उद्धित्वा पुनप्पुनं निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४३१. नासितके नासितकसज्जी उपलापेति वा उपट्ठापेति वा सम्भुज्जति वा सह वा सेय्यं कप्पेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । नासितके वेमतिको उपलापेति वा उपट्ठापेति वा सम्भुज्जति वा सह वा सेय्यं कप्पेति, आपत्ति दुक्कटस्स । नासितके अनासितकसज्जी उपलापेति वा उपट्ठापेति वा सम्भुज्जति वा सह वा सेय्यं कप्पेति, अनापत्ति । अनासितके नासितकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनासितके वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनासितके अनासितकसज्जी, अनापत्ति ।

४३२. अनापत्ति अनासितकोति जानाति, तं दिट्ठिं पटिनिस्सट्ठोति जानाति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

कण्टकसिक्खापदं निट्ठितं दसमं ।

सप्पाणकवग्गो सत्तमो ।

तस्सुद्धानं —

सज्जिच्चवधसप्पाणं, उक्कोटं दुट्ठुल्लछादनं ।

ऊनवीसति सत्थज्ज, संविधानं अरिट्ठकं ।

उक्खित्तं कण्टकज्जेव, दस सिक्खापदा इमेति ॥

८. सहधम्मिकवग्गो

१. सहधम्मिकसिक्खापदं

४३३. तेन समयेन बुद्धो भगवा कोसम्बियं विहरति घोसितारामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा छन्नो अनाचारं आचरति । भिक्खू एवमाहं सु — “मावुसो छन्न, एवरूपं अकासि । नेतं कप्पती”ति । सो एवं वदेति — “न तावाहं, आवुसो, एतस्मिं सिक्खापदे सिक्खिस्सामि याव न अज्जं भिक्खुं ब्यत्तं विनयधरं परिपुच्छामी”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा छन्नो भिक्खूहि सहधम्मिकं वुच्चमानो एवं वक्खति — न तावाहं, आवुसो, एतस्मिं सिक्खापदे सिक्खिस्सामि याव न अज्जं भिक्खुं ब्यत्तं विनयधरं परिपुच्छामी”ति...पे... सच्चं किर त्वं, छन्न, भिक्खूहि सहधम्मिकं वुच्चमानो एवं वदेसि — “न तावाहं, आवुसो, एतस्मिं सिक्खापदे सिक्खिस्सामि याव न अज्जं भिक्खुं ब्यत्तं विनयधरं परिपुच्छामी”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे... कथञ्चि नाम त्वं,

मोघपुरिस, भिक्खूहि सहधम्मिकं वुच्चमानो एवं वक्खसि — “न तावाहं, आवुसो, एतस्मिं सिक्खापदे सिक्खिस्सामि याव न अज्जं भिक्खुं ब्यत्तं विनयधरं परिपुच्छामी”ति । नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४३४. “यो पन भिक्खु भिक्खूहि सहधम्मिकं वुच्चमानो एवं वदेय्य — ‘न तावाहं, आवुसो, एतस्मिं सिक्खापदे सिक्खिस्सामि याव न अज्जं भिक्खुं ब्यत्तं विनयधरं परिपुच्छामी’ति, पाचित्तियं । सिक्खमानेन, भिक्खवे, भिक्खुना अज्जातब्बं परिपुच्छितब्बं परिपज्झितब्बं । अयं तत्थ सामीची”ति ।

४३५. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खूहीति अज्जेहि भिक्खूहि ।

सहधम्मिकं नाम यं भगवता पज्जत्तं सिक्खापदं एतं सहधम्मिकं नाम । तेन वुच्चमानो एवं वदेति [वदेय्य (क०)] — “न तावाहं, आवुसो, एतस्मिं सिक्खापदे सिक्खिस्सामि याव न अज्जं भिक्खुं ब्यत्तं विनयधरं परिपुच्छामी”ति [इमानि पदानि स्या० पोत्थके न दिस्सन्ति] । पण्डितं ब्यत्तं [इमानि पदानि स्या० पोत्थके न दिस्सन्ति] मेधाविं बहुस्सुतं धम्मकथिकं परिपुच्छामीति भणति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४३६. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी एवं वदेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको एवं वदेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी एवं वदेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अपज्जत्तेन वुच्चमानो — “इदं न सल्लेखाय न धुतत्थाय न पासादिकताय न अपचयाय न वीरियारम्भाय संवत्तती”ति एवं वदेति, “न तावाहं, आवुसो, एतस्मिं सिक्खापदे सिक्खिस्सामि याव न अज्जं भिक्खुं ब्यत्तं विनयधरं पण्डितं मेधाविं बहुस्सुतं धम्मकथिकं परिपुच्छामी”ति भणति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनुपसम्पन्नेन पज्जत्तेन वा अपज्जत्तेन वा वुच्चमानो — “इदं न सल्लेखाय न धुतत्थाय न पासादिकताय न अपचयाय न वीरियारम्भाय संवत्तती”ति एवं वदेति, “न तावाहं, आवुसो, एतस्मिं सिक्खापदे सिक्खिस्सामि याव न अज्जं भिक्खुं ब्यत्तं विनयधरं पण्डितं मेधाविं बहुस्सुतं धम्मकथिकं परिपुच्छामी”ति भणति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

सिक्खमानेनाति सिक्खितुकामेन ।

अज्जातब्बन्ति जानितब्बं ।

परिपुच्छितब्बन्ति “इदं, भन्ते, कथं; इमस्स वा क्वत्थो”ति?

परिपज्झितब्बन्ति चिन्तेतब्बं तुलयितब्बं ।

अयं तत्थ सामीचीति अयं तत्थ अनुधम्मता ।

४३७. अनापत्ति “जानिस्सामि सिक्खिस्सामी”ति भणति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सहधम्मिकसिक्खापदं निट्ठितं पठमं ।

२. विलेखनसिक्खापदं

४३८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । [इदं वत्थु चूळव० ३२०] तेन खो पन समयेन भगवा भिक्खूनां अनेकपरियायेन विनयकथं कथेति, विनयस्स वण्णं भासति, विनयपरियत्तिया वण्णं भासति, आदिस्स आदिस्स आयस्मतो उपालिस्स वण्णं भासति । भिक्खूनां एतदहोसि [भिक्खू भगवा (स्या० क०)] — “भगवा खो अनेकपरियायेन विनयकथं कथेति, विनयस्स वण्णं भासति, विनयपरियत्तिया वण्णं भासति, आदिस्स आदिस्स आयस्मतो उपालिस्स वण्णं भासति । हन्द मयं, आवुसो, आयस्मतो उपालिस्स सन्तिके विनयं परियापुणामा”ति, ते च बहू भिक्खू थेरा च नवा च मज्झिमा च आयस्मतो उपालिस्स सन्तिके विनयं परियापुणन्ति ।

अथ खो छब्बगियानं भिक्खूनां एतदहोसि — “एतरहि खो, आवुसो, बहू भिक्खू थेरा च नवा च मज्झिमा च आयस्मतो उपालिस्स सन्तिके विनयं परियापुणन्ति । सचे इमे विनये पकतञ्जुनो भविस्सन्ति अम्हे येनिच्छकं यदिच्छकं यावदिच्छकं आकट्ठिस्सन्ति परिकट्ठिस्सन्ति । हन्द मयं, आवुसो, विनयं विवण्णेमा”ति । अथ खो छब्बगिया भिक्खू भिक्खू उपसङ्गमित्वा एवं वदन्ति — “किं पनिमेहि खुद्धानुखुद्दकेहि सिक्खापदेहि उद्दिट्ठेहि, यावदेव कुक्कुच्चाय विहेसाय विलेखाय संवत्तन्ती”ति! ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू विनयं विवण्णेस्सन्तीति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, विनयं विवण्णेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, विनयं विवण्णेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४३९. “यो पन भिक्खु पातिमोक्खे उद्दिस्समाने एवं वदेय्य — ‘किं पनिमेहि खुद्धानुखुद्दकेहि सिक्खापदेहि उद्दिट्ठेहि, यावदेव कुक्कुच्चाय विहेसाय विलेखाय संवत्तन्ती’ति, सिक्खापदविवण्णके पाचित्तिय”न्ति ।

४४०. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

पातिमोक्खे उद्दिस्समानेति उद्दिसन्ते वा उद्दिसापन्ते वा सज्झायं वा करोन्ते ।

एवं वदेय्याति — “किं पनिमेहि खुद्धानुखुद्दकेहि सिक्खापदेहि उद्दिट्ठेहि, यावदेव कुक्कुच्चाय विहेसाय विलेखाय संवत्तन्तीति । “ये इमं परियापुणन्ति तेसं कुक्कुच्चं होति, विहेसा होति, विलेखा होति, ये इमं न परियापुणन्ति तेसं कुक्कुच्चं न होति विहेसा न होति विलेखा न होति । अनुद्दिट्ठं इदं वरं, अनुगहितं इदं वरं, अपरियापुटं इदं वरं, अधारितं इदं वरं, विनयो वा अन्तरधायतु, इमे वा भिक्खू अपकतञ्जुनो होन्तू”ति उपसम्पन्नस्स विनयं विवण्णेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४४१. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसञ्जी विनयं विवण्णेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको विनयं विवण्णेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसञ्जी विनयं विवण्णेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जं धम्मं विवण्णेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नस्स विनयं वा अज्जं वा धम्मं विवण्णेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४४२. अनापत्ति न विवण्णेतुकामो, “इद्धं त्वं सुत्तन्ते वा गाथायो वा अभिधम्मं वा परियापुणस्सु, पच्छा विनयं परियापुणस्ससी”ति भणति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

विलेखनसिक्खापदं निड्डितं दुतियं ।

३. मोहनसिक्खापदं

४४३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू अनाचारं आचरित्वा “अज्जाणकेन आपन्नाति जानन्तू”ति पातिमोक्खे उद्दिस्समाने एवं वदन्ति — “इदनेव खो मयं जानाम, अयम्पि किर धम्मो सुत्तागतो सुत्तपरियापन्नो अन्वद्धमासं उद्देसं आगच्छती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्जायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू पातिमोक्खे उद्दिस्समाने एवं वक्खन्ति — इदनेव खो मयं जानाम, अयम्पि किर धम्मो सुत्तागतो सुत्तपरियापन्नो अन्वद्धमासं उद्देसं आगच्छती”ति... पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, पातिमोक्खे उद्दिस्समाने एवं वदेथ — “इदनेव खो मयं जानाम, अयम्पि किर धम्मो सुत्तागतो सुत्तपरियापन्नो अन्वद्धमासं उद्देसं आगच्छती”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, पातिमोक्खे उद्दिस्समाने एवं वक्खथ — “इदनेव खो मयं जानाम, अयम्पि किर धम्मो सुत्तागतो सुत्तपरियापन्नो अन्वद्धमासं उद्देसं आगच्छती”ति! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४४४. “यो पन भिक्खू अन्वद्धमासं पातिमोक्खे उद्दिस्समाने एवं वदेय्य — ‘इदनेव खो अहं जानामि, अयम्पि किर धम्मो सुत्तागतो सुत्तपरियापन्नो अन्वद्धमासं उद्देसं आगच्छती’ति । तज्जे भिक्खुं अज्जे भिक्खू जानेय्युं निसिन्नपुब्बं इमिना भिक्खुना द्वत्तिक्खत्तुं पातिमोक्खे उद्दिस्समाने, को पन वादो भिय्यो [भिय्योति (स्या०)], न च तस्स भिक्खुनो अज्जाणकेन मुत्ति अत्थि, यज्ज तत्थ आपत्तिं आपन्नो तज्ज यथाधम्मो कारेतब्बो, उत्तरि चस्स मोहो आरोपेतब्बो — ‘तस्स ते, आवुसो, अलाभा, तस्स ते दुल्लब्धं, यं त्वं पातिमोक्खे उद्दिस्समाने न साधुकं अट्ठि कत्वा [अट्ठिकत्वा (स्या० क०)] मनसि करोसी’ति । इदं तस्मिं मोहनके पाचित्तिय’न्ति ।

४४५. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

अन्वद्धमासन्ति अनुपोसथिकं ।

पातिमोक्खे उद्दिस्समानेति उद्दिस्सन्ते ।

एवं वदेय्याति अनाचारं आचरित्वा — “अज्जाणकेन आपन्नोति जानन्तू”ति पातिमोक्खे उद्दिस्समाने एवं वदेति — “इदनेव खो अहं जानामि, अयम्पि किर धम्मो सुत्तागतो सुत्तपरियापन्नो अन्वद्धमासं उद्देसं आगच्छती”ति, आपत्ति

दुक्कटस्स ।

तज्जे मोहेतुकामं भिक्खुं अज्जे भिक्खू जानेय्युं निसिन्नपुब्बं इमिना भिक्खुना द्वत्तिक्खत्तुं पातिमोक्खे उद्दिस्समाने, को पन वादो भिय्यो, न च तस्स भिक्खुनो अज्जाणकेन मुत्ति अत्थि, यज्ज तत्थ आपत्तिं आपन्नो, तज्ज यथाधम्मो कारेतब्बो, उत्तरि चस्स मोहो आरोपेतब्बो । एवज्ज पन, भिक्खवे, आरोपेतब्बो । ब्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्गो जापेतब्बो —

४४६. “सुणातु मे, भन्ते, सङ्गो । अयं इत्थन्नामो भिक्खु पातिमोक्खे उद्दिस्समाने न साधुकं अट्ठिं कत्वा मनसि करोति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं, सङ्गो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो मोहं आरोपेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्गो । अयं इत्थन्नामो भिक्खु पातिमोक्खे उद्दिस्समाने न साधुकं अट्ठिं कत्वा मनसि करोति । सङ्गो इत्थन्नामस्स भिक्खुनो मोहं आरोपेति । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामस्स भिक्खुनो मोहस्स आरोपना, सो तुण्हस्स; यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“आरोपितो सङ्गेन इत्थन्नामस्स भिक्खुनो मोहो । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

अनारोपिते मोहे मोहेति, आपत्ति दुक्कटस्स । आरोपिते मोहे मोहेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४४७. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी मोहेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४४८. अनापत्ति न वित्थारेन सुतं होति, ऊनकद्वत्तिक्खत्तुं वित्थारेन सुतं होति, न मोहेतुकामस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

मोहनसिक्खापदं निड्डितं ततियं ।

४. पहारसिक्खापदं

४४९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना सत्तरसवगियानं भिक्खूनां पहारं देन्ति । ते रोदन्ति । भिक्खू एवमाहंसु — “किस्स तुम्हे, आवुसो, रोदथा”ति? “इमे, आवुसो, छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना अम्हाकं पहारं देन्ती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना भिक्खूनां पहारं दस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, कुपिता अनत्तमना भिक्खूनां पहारं देथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, कुपिता अनत्तमना भिक्खूनां पहारं दस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४५०. “यो पन भिक्खु भिक्खुस्स कुपितो अनत्तमनो पहारं ददेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४५१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुस्साति अज्जस्स भिक्खुस्स ।

कुपितो अनत्तमनोति अनभिरद्धो आहतचित्तो खिलजातो ।

पहारं ददेय्याति कायेन वा कायपटिबद्धेन वा निस्सगियेन वा अन्तमसो उप्पलपत्तेनपि पहारं देति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४५२. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी कुपितो अनत्तमनो पहारं देति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको कुपितो अनत्तमनो पहारं देति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी कुपितो अनत्तमनो पहारं देति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नस्स कुपितो अनत्तमनो पहारं देति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४५३. अनापत्ति केनचि विहेठीयमानो मोक्खाधिप्पायो पहारं देति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पहारसिक्खापदं निड्डितं चतुत्थं ।

५. तलसत्तिकसिक्खापदं

४५४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना सत्तरसवगियानं भिक्खूनां तलसत्तिकं उगिरन्ति । ते पहारसमुच्चिता रोदन्ति । भिक्खू एवमाहं सु — “किस्स तुम्हे, आवुसो, रोदथा”ति? “इमे, आवुसो, छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना अम्हाकं तलसत्तिकं उगिरन्ती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू कुपिता अनत्तमना सत्तरसवगियानं भिक्खूनां तलसत्तिकं उगिरिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, कुपिता अनत्तमना सत्तरसवगियानं भिक्खूनां तलसत्तिकं उगिरथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, कुपिता अनत्तमना सत्तरसवगियानं भिक्खूनां तलसत्तिकं उगिरिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४५५. “यो पन भिक्खु भिक्खुस्स कुपितो अनत्तमनो तलसत्तिकं उगिरेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४५६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुस्साति अज्जस्स भिक्खुस्स ।

कुपितो अनत्तमनोति अनभिरद्धो आहतचित्तो खिलजातो ।

तलसत्तिकं उगिरेय्याति कायं वा कायपटिबद्धं वा अन्तमसो उपपलपत्तम्पि उच्चारैति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४५७. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी कुपितो अनत्तमनो तलसत्तिकं उगिरति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको कुपितो अनत्तमनो तलसत्तिकं उगिरति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी कुपितो अनत्तमनो तलसत्तिकं उगिरति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नस्स कुपितो अनत्तमनो तलसत्तिकं उगिरति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४५८. अनापत्ति केनचि विहेठीयमानो मोक्खाधिप्पायो तलसत्तिकं उगिरति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

तलसत्तिकसिक्खापदं निट्ठितं पञ्चमं ।

६. अमूलकसिक्खापदं

४५९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू भिक्खुं अमूलकेन सङ्गादिसेसेन अनुद्धंसेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खुं अमूलकेन सङ्गादिसेसेन अनुद्धंसेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुं अमूलकेन सङ्गादिसेसेन अनुद्धंसेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुं अमूलकेन सङ्गादिसेसेन अनुद्धंसेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४६०. “यो पन भिक्खु भिक्खुं अमूलकेन सङ्गादिसेसेन अनुद्धंसेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४६१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुन्ति अज्जं भिक्खुं ।

अमूलकं नाम अदिट्ठं अस्सुतं अपरिसङ्कितं ।

सङ्गादिसेसेनाति तेरसन्नं अज्जतरेन ।

अनुद्धंसेय्याति चोदेति वा चोदापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४६२. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी अमूलकेन सङ्गादिसेसेन अनुद्धंसेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको अमूलकेन सङ्गादिसेसेन अनुद्धंसेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी अमूलकेन सङ्गादिसेसेन अनुद्धंसेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आचारविपत्तिया वा दिट्ठिविपत्तिया वा अनुद्धंसेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नं अनुद्धंसेति, आपत्ति

दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४६३. अनापत्ति तथासज्जी चोदेति, वा चोदापेति वा, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अमूलकसिक्खापदं निट्ठितं छट्ठं ।

७. सज्जिच्चसिक्खापदं

४६४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सत्तरसवगियानं भिक्खूनां सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहन्ति — “भगवता, आवुसो, सिक्खापदं पज्जत्तं — ‘न ऊनवीसतिवस्सो पुग्गलो उपसम्पादेतब्बो’ति । तुम्हे च ऊनवीसतिवस्सा उपसम्पन्ना । कच्चि नो तुम्हे अनुपसम्पन्ना’ति? ते रोदन्ति । भिक्खू एवमाहंसु — “किस्स तुम्हे, आवुसो, रोदथा’ति? “इमे, आवुसो, छब्बगिया भिक्खू अम्हाकं सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहन्ती’ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खूनां सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहिस्सन्ती’ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खूनां सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहथाति? “सच्चं, भगवा’ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खूनां सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४६५. “यो पन भिक्खु भिक्खुस्स सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहेय्य [उप्पादेय्य (इतिपि)] — ‘इतिस्स मुहुत्तम्पि अफासु भविस्सती’ति एतदेव पच्चयं करित्वा अनज्जं, पाचित्तिय’न्ति ।

४६६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खुस्साति अज्जस्स भिक्खुस्स ।

सज्जिच्चाति जानन्तो सज्जानन्तो चेच्च अभिवितरित्वा वीतिक्कमो ।

कुक्कुच्चं उपदहेय्याति “ऊनवीसतिवस्सो मज्जे त्वं उपसम्पन्नो, विकाले मज्जे तया भुत्तं, मज्जं मज्जे तया पीतं, मातुगामेन सद्धिं रहो मज्जे तया निसिन्न’न्ति कुक्कुच्चं उपदहति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

एतदेव पच्चयं करित्वा, अनज्जन्ति न अज्जो कोचि पच्चयो होति कुक्कुच्चं उपदहितुं ।

४६७. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नस्स सज्जिच्च कुक्कुच्चं उपदहति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स ।

४६८. अनापत्ति न कुक्कुच्चं उपदहितुकामो “ऊनवीसतिवस्सो मज्जे त्वं उपसम्पन्नो, विकाले मज्जे तथा भुत्तं, मज्जं मज्जे तथा पीतं, मातुगामेन सद्धिं रहो मज्जे तथा निसिन्नं, इङ्ग जानाहि, मा ते पच्छा कुक्कुच्चं अहोसी”ति भणति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सञ्चिच्चसिक्खापदं निद्रितं सत्तमं ।

८. उपस्सुतिसिक्खापदं

४६९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पेसलेहि भिक्खूहि सद्धिं भण्डन्ति । पेसला भिक्खू एवं वदन्ति — “अलज्जिनो इमे, आवुसो, छब्बगिया भिक्खू । न सक्का इमेहि सह भण्डितु”न्ति । छब्बगिया भिक्खू एवं वदन्ति — “किस्स तुम्हे, आवुसो, अम्हे अलज्जिवादेन पापेथा”ति? “कहं पन तुम्हे, आवुसो, अस्सुत्था”ति? “मयं आयस्मन्तानं उपस्सुतिं [उपस्सुति (?)] तिट्ठम्हा”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खूनं भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानं उपस्सुतिं [उपस्सुति (?)] तिट्ठिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खूनं भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानं उपस्सुतिं [उपस्सुति (?)] तिट्ठथाति? “सच्च, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खूनं भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानं उपस्सुतिं [उपस्सुति (?)] तिट्ठिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४७०. “यो पन भिक्खु भिक्खूनं भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानं उपस्सुतिं तिट्ठेय्य — ‘यं इमे भणिस्सन्ति तं सोस्सामी’ति एतदेव पच्चयं करित्वा अनज्जं, पाचित्तिय”न्ति ।

४७१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

भिक्खूनन्ति अज्जेसं भिक्खूनं ।

भण्डनजातानं कलहजातानं विवादापन्नानन्ति अधिकरणजातानं ।

उपस्सुतिं तिट्ठेय्याति “इमेसं सुत्वा चोदेस्सामि सारेस्सामि पटिचोदेस्सामि पटिसारेस्सामि मङ्कू करिस्सामी”ति गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठितो सुणाति, आपत्ति पाचित्तियस्स । पच्छतो गच्छन्तो तुरितो गच्छति सोस्सामीति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठितो सुणाति, आपत्ति पाचित्तियस्स । पुरतो गच्छन्तो ओहिय्यति सोस्सामीति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठितो सुणाति, आपत्ति पाचित्तियस्स । भिक्खुस्स ठितोकासं वा निसिन्नोकासं वा निपन्नोकासं वा आगन्त्वा मन्तेनं उक्कासितब्बं, विजानापेतब्बं, नो चे उक्कासेय्य वा विजानापेय्य वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

एतदेव पच्चयं करित्वा अनज्जन्ति न अज्जो कोचि पच्चयो होति उपस्सुतिं तिट्ठितुं ।

४७२. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी उपस्सुतिं तिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिको उपस्सुतिं तिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी उपस्सुतिं तिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नस्स उपस्सुतिं तिष्ठति, आपत्तिं दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जी, आपत्तिं दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमतिको, आपत्तिं दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जी, आपत्तिं दुक्कटस्स ।

४७३. अनापत्ति — “इमेसं सुत्वा ओरमिस्सामि विरमिस्सामि वूपसमिस्सामि [वूपसमेस्सामि (सी०)] अत्तानं परिमोचेस्सामी”ति गच्छति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

उपस्सुतिसिक्खापदं निष्ठितं अट्टमं ।

९. कम्मपटिबाहनसिक्खापदं

४७४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू अनाचारं आचरित्वा एकमेकस्स कम्मे कयिरमाने पटिकोसन्ति । तेन खो पन समयेन सङ्घो सन्निपतितो होति केनचिदेव करणीयेन । छब्बगिया भिक्खू चीवरकम्मं करोन्ता एकस्स छन्दं अदंसु । अथ खो सङ्घो — “अयं, आवुसो, छब्बगियो भिक्खु एकको आगतो, हन्दस्स मयं कम्मं करोमा”ति तस्स कम्मं अकासि । अथ खो सो भिक्खु येन छब्बगिया भिक्खू तेनुपसङ्गमि । छब्बगिया भिक्खू तं भिक्खुं एतदवोचुं — “किं, आवुसो, सङ्घो अकासी”ति? “सङ्घो मे, आवुसो, कम्मं अकासी”ति । “न मयं, आवुसो, एतदत्थाय छन्दं अदम्हा — “तुहं कम्मं करिस्सती”ति । सचे च मयं जानेय्याम “तुहं कम्मं करिस्सती”ति, न मयं छन्दं ददेय्यामा”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू धम्मिकानं कम्मानं छन्दं दत्वा पच्छा खीयनधम्मं [खिय्यधम्मं (इतिपि)] आपज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, धम्मिकानं कम्मानं छन्दं दत्वा पच्छा खीयनधम्मं [खिय्यधम्मं (इतिपि)] आपज्जथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, धम्मिकानं कम्मानं छन्दं दत्वा पच्छा खीयनधम्मं [खिय्यधम्मं (इतिपि)] आपज्जिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४७५. “यो पन भिक्खु धम्मिकानं कम्मानं छन्दं दत्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४७६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

धम्मिकं नाम कम्मं अपलोकनकम्मं जत्तिकम्मं जत्तिदुतियकम्मं जत्तिचतुत्थकम्मं धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन कतं, एतं धम्मिकं नाम कम्मं । छन्दं दत्वा खिय्यति आपत्तिं पाचित्तियस्स ।

४७७. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी छन्दं दत्वा खिय्यति, आपत्तिं पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिको छन्दं दत्वा खिय्यति, आपत्तिं दुक्कटस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी छन्दं दत्वा खिय्यति, अनापत्ति । अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्तिं दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्तिं दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी, अनापत्ति ।

४७८. अनापत्ति — “अधम्मेन वा वगगेन वा न कम्मरहस्स वा कम्मं कत”न्ति जानन्तो खिय्यति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

कम्मपटिबाहनसिक्खापदं निद्रितं नवमं ।

१०. छन्दं अदत्वा गमनसिक्खापदं

४७९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सङ्घो सन्निपतितो होति केनचिदेव करणीयेन । छब्बगिया भिक्खू चीवरकम्मं करोन्ता एकस्स छन्दं अदंसु । अथ खो सङ्घो “यस्सत्थाय सन्निपतितो तं कम्मं करिस्सामी”ति जत्तिं ठपेसि । अथ खो सो भिक्खु — “एवमेविमे एकमेकस्स कम्मं करोन्ति, कस्स तुम्हे कम्मं करिस्सथा”ति छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कामि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खु सङ्घे विनिच्छयकथाय वत्तमानाय छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कमिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, सङ्घे विनिच्छयकथाय वत्तमानाय छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कमसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, सङ्घे विनिच्छयकथाय वत्तमानाय छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कमिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४८०. “यो पन भिक्खु सङ्घे विनिच्छयकथाय वत्तमानाय छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कमेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४८१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

सङ्घे विनिच्छयकथा नाम वत्थु वा आरोचितं होति अविनिच्छितं, जत्ति वा ठपिता होति, कम्मवाचा वा विप्पकता होति ।

छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कमेय्याति — “कथं इदं कम्मं कुप्पं अस्स वग्गं अस्स न करेय्या”ति गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । परिसाय हत्थपासं विजहन्तस्स आपत्ति दुक्कटस्स । विजहिते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४८२. धम्मकम्मे धम्मकम्मसञ्जी छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कमति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिको छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कमति, आपत्ति दुक्कटस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसञ्जी छन्दं अदत्वा उट्ठायासना पक्कमति, अनापत्ति । अधम्मकम्मे धम्मकम्मसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसञ्जी, अनापत्ति ।

४८३. अनापत्ति — “सङ्घस्स भण्डनं वा कलहो वा विगहो वा विवादो वा भविस्सती”ति गच्छति, “सङ्घभेदो वा सङ्घराजि वा भविस्सती”ति गच्छति, “अधम्मेन वा वग्गेन वा न कम्मरहस्स वा कम्मं करिस्सती”ति गच्छति, गिलानो गच्छति, गिलानस्स करणीयेन गच्छति, उच्चारेन वा पस्सावेन वा पीळितो गच्छति, “न कम्मं कोपेतुकामो पुन पच्चागमिस्सामी”ति गच्छति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

छन्दं अदत्वा गमनसिक्खापदं निद्रितं दसमं ।

११. दुब्बलसिक्खापदं

४८४. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन आयस्मा दब्बो मल्लपुत्तो सङ्गस्स सेनासनञ्च पज्जपेति भत्तानि च उद्दिशति । सो चायस्मा दुब्बलचीवरो होति । तेन खो पन समयेन सङ्गस्स एकं चीवरं उप्पन्नं होति । अथ खो सङ्गो तं चीवरं आयस्मतो दब्बस्स मल्लपुत्तस्स अदासि । छब्बगिया भिक्खू उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “यथासन्थुतं भिक्खू सङ्घिकं लाभं परिणामेन्ती”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू समग्गेन सङ्गेन चीवरं दत्त्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, समग्गेन सङ्गेन चीवरं दत्त्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, समग्गेन सङ्गेन चीवरं दत्त्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं, वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४८५. “यो पन भिक्खू समग्गेन सङ्गेन चीवरं दत्त्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जेय्य ‘यथासन्थुतं भिक्खू सङ्घिकं लाभं परिणामेन्ती’ति, पाचित्तिय”न्ति ।

४८६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

समग्गो नाम सङ्गो समानसंवासको समानसीमायं ठितो ।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं विकप्पनुपगं पच्छिमं ।

दत्त्वाति सयं दत्त्वा ।

यथासन्थुतं नाम यथामित्ता यथासन्दिट्ठता यथासम्भत्ता यथासमानुपज्झायकता यथासमानाचरियकता ।

सङ्घिकं नाम सङ्गस्स दिन्नं होति परिच्चत्तं ।

लाभो नाम चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिक्खारा, अन्तमसो चुण्णपिण्डोपि, दन्तकट्ठम्पि, दसिकसुत्तम्पि ।

पच्छा खीयनधम्मं आपज्जेय्याति उपसम्पन्नस्स सङ्गेन सम्मतस्स सेनासनपज्जापकस्स वा भत्तुद्देसकस्स वा यागुभाजकस्स वा फलभाजकस्स वा खज्जभाजकस्स वा अप्पमत्तकविस्सज्जकस्स वा चीवरं दिन्ने खिय्यति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४८७. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी चीवरं दिन्ने खिय्यति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिको चीवरं दिन्ने खिय्यति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी चीवरं दिन्ने खिय्यति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जं परिक्खारं दिन्ने खिय्यति, आपत्ति दुक्कटस्स । उपसम्पन्नस्स सङ्गेन असम्मतस्स सेनासनपज्जापकस्स वा भत्तुद्देसकस्स वा यागुभाजकस्स वा फलभाजकस्स वा खज्जभाजकस्स वा अप्पमत्तकविस्सज्जकस्स वा चीवरं वा अज्जं वा परिक्खारं दिन्ने खिय्यति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नस्स सङ्गेन सम्मतस्स वा असम्मतस्स वा

सेनासनपञ्चापकस्स वा भत्तुद्देसकस्स वा यागुभाजकस्स वा फलभाजकस्स वा खज्जभाजकस्स वा अप्पमत्तकविस्सज्जकस्स वा चीवरं वा अज्जं वा परिकखारं दिन्ने खिय्यति, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जी, अनापत्ति ।

४८८. अनापत्ति — पकतिया छन्दा दोसा मोहा भया करोन्तं “क्वत्थो तस्स दिन्नेन लद्धापि विनिपातेस्सति न सम्मा उपनेस्सती”ति खिय्यति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुब्बलसिक्खापदं निट्ठितं एकादसमं ।

१२. परिणामनसिक्खापदं

४८९. [इदं वत्थु पारा० ६५७] तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सावत्थियं अज्जतरस्स पूगस्स सङ्गस्स सचीवरभत्तं पटियत्तं होति — “भोजेत्वा चीवरेन अच्छादेस्सामा”ति । अथ खो छब्बगिया भिक्खू येन सो पूगो तेनुपसङ्गमिंसु; उपसङ्गमित्वा तं पूगं एतदवोचुं — “देथावुसो, इमानि चीवरानि इमेसं भिक्खून”न्ति । “न मयं, भन्ते, दस्साम । अम्हाकं सङ्गस्स अनुवस्सं सचीवरभिक्खा पज्जत्ता”ति । “बहू, आवुसो, सङ्गस्स दायका, बहू सङ्गस्स भत्ता [भद्दा (क०)] । इमे तुम्हे निस्साय तुम्हे सम्पस्सन्ता इध विहरन्ति । तुम्हे चे इमेसं न दस्सथ, अथ को चरहि इमेसं दस्सति? देथावुसो, इमानि चीवरानि इमेसं भिक्खून”न्ति । अथ खो सो पूगो छब्बगियेहि भिक्खूहि निष्पीळियमानो यथापटियत्तं चीवरं छब्बगियानं भिक्खूनं दत्वा सङ्गं भत्तेन परिविसि । ये ते भिक्खू जानन्ति सङ्गस्स सचीवरभत्तं पटियत्तं “न च जानन्ति छब्बगियानं भिक्खूनं दिन्”न्ति ते एवमाहंसु — “ओणोजेथावुसो, सङ्गस्स चीवर”न्ति । “नत्थि, भन्ते । यथापटियत्तं चीवरं अय्या छब्बगिया अय्यानं छब्बगियानं परिणामेसु”न्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू जानं सङ्घिकं लाभं परिणतं पुगलस्स परिणामेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, जानं सङ्घिकं लाभं परिणतं पुगलस्स परिणामेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, जानं सङ्घिकं लाभं परिणतं पुगलस्स परिणामेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४९०. “यो पन भिक्खू जानं सङ्घिकं लाभं परिणतं पुगलस्स परिणामेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४९१. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्स आरोचेन्ति, सो वा आरोचेति ।

सङ्घिकं नाम सङ्गस्स दिन्नं होति परिच्चत्तं ।

लाभो नाम चीवरपिण्डपातसेनासनगिलानप्पच्चयभेसज्जपरिकखारा, अन्तमसो चुण्णपिण्डोपि, दन्तकट्टुप्पि, दसिकसुत्तप्पि ।

परिणतं नाम “दस्साम करिस्सामा”ति वाचा भिन्ना होति, तं पुग्गलस्स परिणामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

४९२. परिणते परिणतसज्जी पुग्गलस्स परिणामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परिणते वेमतिको पुग्गलस्स परिणामेति, आपत्ति दुक्कटस्स । परिणते अपरिणतसज्जी पुग्गलस्स परिणामेति, अनापत्ति । सङ्घस्स परिणतं अज्जसङ्घस्स वा चेतियस्स वा परिणामेति, आपत्ति दुक्कटस्स । चेतियस्स परिणतं अज्जचेतियस्स वा सङ्घस्स वा पुग्गलस्स वा परिणामेति, आपत्ति दुक्कटस्स । पुग्गलस्स परिणतं अज्जपुग्गलस्स वा सङ्घस्स वा चेतियस्स वा परिणामेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अपरिणते परिणतसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अपरिणते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अपरिणते अपरिणतसज्जी, अनापत्ति ।

४९३. अनापत्ति — “कथं देमा”ति पुच्छीयमानो — “यत्थ तुम्हाकं देय्यधम्मो परिभोगं वा लभेय्य पटिसङ्घारं वा लभेय्य चिरद्वित्तिको वा अस्स यत्थ वा पन तुम्हाकं चित्तं पसीदति तत्थ देथा”ति भणति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

परिणामनसिक्खापदं निद्वितं द्वादसमं ।

सहधम्मिकवग्गो अट्ठमो ।

तस्सुद्धानं —

सहधम्म-विवण्णज्ज, मोहापनं पहारकं ।
तलसत्ति अमूलज्ज, सज्जिच्च च उपस्सुति ।
पटिबाहनछन्दज्ज, दब्बज्ज परिणामनन्ति ॥

९. रतनवग्गो

१. अन्तेपुरसिक्खापदं

४९४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन राजा पसेनदि कोसलो उय्यानपालं आणापेसि — “गच्छ, भणे, उय्यानं सोधेहि । उय्यानं गमिस्सामा”ति । “एवं, देवा”ति खो सो उय्यानपालो रज्जो पसेनदिस्स कोसलस्स पटिस्सुत्वा उय्यानं सोधेन्तो अद्दस भगवन्तं अज्जतरस्मिं रुक्खमूले निसिन्नं । दिस्वान येन राजा पसेनदि कोसलो तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा राजानं पसेनदिं कोसलं एतदवोच — “सुद्धं, देव, उय्यानं । अपिच, भगवा तत्थ निसिन्नो”ति । “होतु, भणे! मयं भगवन्तं पयिरुपासिस्सामा”ति । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो उय्यानं गन्त्वा येन भगवा तेनुपसङ्कमि । तेन खो पन समयेन अज्जतरो उपासको भगवन्तं पयिरुपासन्तो निसिन्नो होति । अद्दसा खो राजा पसेनदि कोसलो तं उपासकं भगवन्तं पयिरुपासन्तं निसिन्नं । दिस्वान भीतो अट्ठासि । अथ खो रज्जो पसेनदिस्स कोसलस्स एतदहोसि — “नारहतायं पुरिसो पापो होतुं, यथा भगवन्तं पयिरुपासती”ति । येन भगवा तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । अथ खो सो उपासको भगवतो गारवेन राजानं पसेनदिं कोसलं नेव अभिवादेसि न पच्चुट्ठासि । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो अनत्तमनो अहोसि — “कथञ्चि नामायं पुरिसो मयि आगते नेव अभिवादेस्सति न पच्चुट्ठेस्सती”ति! अथ खो भगवा राजानं पसेनदिं कोसलं अनत्तमनं विदित्वा

राजानं पसेनदिं कोसलं एतदवोच — “एसो खो, महाराज, उपासको बहुस्सुतो आगतागमो कामेसु वीतरागो”ति । अथ खो रज्जो पसेनदिस्स कोसलस्स एतदहोसि — “नारहतायं उपासको ओरको होतुं, भगवापि इमस्स वण्णं भासती”ति । तं उपासकं एतदवोच — “वदेय्यासि, उपासक, येन अत्थो”ति । “सुट्ठु, देवा”ति । अथ खो भगवा राजानं पसेनदिं कोसलं धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहंसितो उट्ठायासना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि ।

४९५. तेन खो पन समयेन राजा पसेनदि कोसलो उपरिपासादवरगतो होति । अदसा खो राजा पसेनदि कोसलो तं उपासकं रथिकाय [रथियाय (इतिपि)] छत्तपाणिं गच्छन्तं । दिस्वान पक्कोसापेत्वा एतदवोच — “त्वं किर, उपासक, बहुस्सुतो आगतागमो । साधु, उपासक, अम्हाकं इत्थागारं धम्मं वाचेही”ति । “यमहं [यम्पाहं (सी०)], देव, जानामि अय्यानं वाहसा, अय्याव देवस्स इत्थागारं धम्मं वाचेस्सन्ती”ति । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो — “सच्चं खो उपासको आहा”ति येन भगवा तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नो खो राजा पसेनदि कोसलो भगवन्तं एतदवोच — “साधु, भन्ते, भगवा एकं भिक्खुं आणापेतु यो अम्हाकं इत्थागारं धम्मं वाचेस्सती”ति । अथ खो भगवा राजानं पसेनदिं कोसलं धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि...पे०... पदक्खिणं कत्वा पक्कामि । अथ खो भगवा आयस्मन्तं आनन्दं आमन्तेसि — “तेनहानन्द, रज्जो इत्थागारं धम्मं वाचेही”ति । “एवं, भन्ते”ति खो आयस्मा आनन्दो भगवतो पटिस्सुत्वा कालेन कालं पविसित्वा रज्जो इत्थागारं धम्मं वाचेति । अथ खो आयस्मा आनन्दो पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन रज्जो पसेनदिस्स कोसलस्स निवेसनं तेनुपसङ्कमि ।

४९६. तेन खो पन समयेन राजा पसेनदि कोसलो मल्लिकाय देविया सद्धिं सयनगतो होति । अदसा खो मल्लिका देवी आयस्मन्तं आनन्दं दूरतोव आगच्छन्तं । दिस्वान सहसा वुट्ठासि; पीतकमट्ठं दुस्सं पभस्सित्थ । अथ खो आयस्मा आनन्दो ततोव पटिनिवत्तित्वा आरामं गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिद्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम आयस्मा आनन्दो पुब्बे अप्पटिसंविदितो रज्जो अन्तेपुरं पविसिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, आनन्द, पुब्बे अप्पटिसंविदितो रज्जो अन्तेपुरं पविसिस्सती? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा... पे०... कथञ्चि नाम त्वं, आनन्द, पुब्बे अप्पटिसंविदितो रज्जो अन्तेपुरं पविसिस्ससि! नेतं, आनन्द, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

४९७. [अ० नि० १०.४५] “दसयिमे, भिक्खवे, आदीनवा राजन्तेपुरप्पवेसने । कतमे दस? इध, भिक्खवे, राजा महेसिया सद्धिं निसिन्नो होति, तत्थ भिक्खु पविसति । महेसी वा भिक्खुं दिस्वा सितं पातुकरोति । भिक्खु वा महेसिं दिस्वा सितं पातुकरोति । तत्थ रज्जो एवं होति — “अद्धा इमेसं कतं वा करिस्सन्ति वा”ति । अयं, भिक्खवे, पठमो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, राजा बहुकिच्चो बहुकरणीयो । अज्जतरं इत्थिं गन्त्वा नस्सरति । सा तेन गब्भं गण्णिह । तत्थ रज्जो एवं होति — “न खो इध अज्जो कोचि पविसति अज्जत्र पब्बजितेन । सिया नु खो पब्बजितस्स कम्म”न्ति । अयं, भिक्खवे, दुतियो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, रज्जो अन्तेपुरे अज्जतरं रतनं नस्सति । तत्थ रज्जो एवं होति — “न खो इध अज्जो कोचि पविसति अज्जत्र पब्बजितेन । सिया नु खो पब्बजितस्स कम्म”न्ति । अयं, भिक्खवे, ततियो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, रज्जो अन्तेपुरे अब्भन्तरा गुहमन्ता बहिद्धा सम्भेदं गच्छन्ति । तत्थ रज्जो एवं होति — “न खो इध अज्जो कोचि पविसति अज्जत्र पब्बजितेन । सिया नु खो पब्बजितस्स कम्म”न्ति । अयं, भिक्खवे, चतुत्थो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, रज्जो अन्तेपुरे पुत्तो वा पितरं पत्थेति पिता वा पुत्तं पत्थेति । तेसं एवं होति — “न खो इध अज्जो कोचि पविसति अज्जत्र पब्बजितेन । सिया नु खो पब्बजितस्स कम्म”न्ति । अयं, भिक्खवे, पञ्चमो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, राजा नीचट्टानियं उच्चे ठाने ठपेति । येसं तं अमनापं तेसं एवं होति — “राजा खो पब्बजितेन संसट्ठो । सिया नु खो पब्बजितस्स कम्म”न्ति । अयं, भिक्खवे, छट्ठो आदीनवो, राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, राजा उच्चट्टानियं नीचे ठाने ठपेति । येसं तं अमनापं तेसं एवं होति — “राजा खो पब्बजितेन संसट्ठो । सिया नु खो पब्बजितस्स कम्म”न्ति । अयं, भिक्खवे, सत्तमो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, राजा अकाले सेनं उय्योजेति । येसं तं अमनापं तेसं एवं होति — “राजा खो पब्बजितेन संसट्ठो । सिया नु खो पब्बजितस्स कम्म”न्ति । अयं, भिक्खवे, अट्ठमो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, राजा काले सेनं उय्योजेत्वा अन्तरामगतो निवत्तापेति । येसं तं अमनापं तेसं एवं होति — “राजा खो पब्बजितेन संसट्ठो । सिया नु खो पब्बजितस्स कम्म”न्ति । अयं, भिक्खवे, नवमो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने ।

“पुन चपरं, भिक्खवे, रज्जो राजन्तेपुरं हत्थिसम्महं अस्ससम्महं रथसम्महं रज्जनीयानि [रज्जनीयानि (क०)] रूपसद्दगन्धरसफोटुब्बानि, यानि न पब्बजितस्स सारुप्पानि । अयं, भिक्खवे, दसमो आदीनवो राजन्तेपुरप्पवेसने । इमे खो, भिक्खवे, दस आदीनवा राजन्तेपुरप्पवेसने”ति । अथ खो भगवा आयस्मन्तं आनन्दं अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

४९८. “यो पन भिक्खु रज्जो खत्तियस्स मुद्धावसित्तस्स [मुद्धाभिसित्तस्स (स्या०)] अनिक्खन्तराजके अनिगतरतनके पुब्बे अप्पटिसंविदितो इन्द्रखीलं अतिक्कामेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

४९९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

खत्तियो नाम उभतो सुजातो होति, मातितो च पितितो च संसुद्धगहणिको, याव सत्तमा पितामहयुगा अक्खित्तो अनुपकुट्ठो जातिवादेन ।

मुद्धावसित्तो नाम खत्तियाभिसेकेन अभिसित्तो होति ।

अनिक्खन्तराजकेति राजा सयनिघरा अनिक्खन्तो होति ।

अनिगतरतनकेति महेसी सयनिघरा अनिक्खन्ता होति, उभो वा अनिक्खन्ता होन्ति ।

पुब्बे अप्पटिसंविदितोति पुब्बे अनामन्तेत्वा ।

इन्दखीलो नाम सयनिघरस्स उम्मारो वुच्चति ।

सयनिघरं नाम यत्थ कत्थचि रज्जो सयनं पज्जत्तं होति, अन्तमसो साणिपाकारपरिक्खित्तम्पि ।

इन्दखीलं अतिक्कामेय्याति पठमं पादं उम्मारं अतिक्कामेति, आपत्ति दुक्कटस्स । दुतियं पादं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

५००. अप्पटिसंविदिते अप्पटिसंविदितसज्जी इन्दखीलं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अप्पटिसंविदिते वेमतिको इन्दखीलं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अप्पटिसंविदिते पटिसंविदितसज्जी इन्दखीलं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

पटिसंविदिते अप्पटिसंविदितसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । पटिसंविदिते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । पटिसंविदिते पटिसंविदितसज्जी, अनापत्ति ।

५०१. अनापत्ति पटिसंविदिते, न खत्तियो होति, न खत्तियाभिसेकेन अभिसित्तो होति, राजा सयनिघरा निक्खन्तो होति, महेसी सयनिघरा निक्खन्ता होति, उभो वा निक्खन्ता होन्ति, न सयनिघरे, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अन्तेपुरसिक्खापदं निड्डितं पठमं ।

२. रतनसिक्खापदं

५०२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु अचिरवतिया नदिया नहायति । अज्जतरोपि ब्राह्मणो पज्जसतानं थविकं थले निक्खिपित्वा अचिरवतिया नदिया नहायन्तो विस्सरित्वा अगमासि । अथ खो सो भिक्खु — “तस्सायं ब्राह्मणस्स थविका, मा इध नस्सी”ति अगगहेसि । अथ खो सो ब्राह्मणो सरित्वा तुरितो आधावित्वा तं भिक्खुं एतदवोच — “अपि मे, भो, थविकं पस्सेय्यासी”ति? “हन्द, ब्राह्मणा”ति अदासि । अथ खो तस्स ब्राह्मणस्स एतदहोसि — “केन नु खो अहं उपायेन इमस्स भिक्खुनो पुण्णपत्तं न ददेय्य”न्ति! “न मे, भो, पज्जसतानि, सहस्सं मे”ति पलिबुन्धेत्वा मुज्जि । अथ खो सो भिक्खु आरामं गन्त्वा भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खु रतनं उगगहेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, रतनं उगगहेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, रतनं उगगहेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु रतनं वा रतनसम्मतं वा उगगहेय्य वा उगगहापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

एवज्जिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

५०३. तेन खो पन समयेन सावत्थिया उस्सवो होति । मनुस्सा अलङ्कतप्पटियत्ता उय्यानं गच्छन्ति । विसाखापि

मिगारमाता अलङ्कृतप्पटियता “उय्यानं गमिस्सामी”ति गामतो निक्खमित्वा — “क्याहं करिस्सामि उय्यानं गन्त्वा, यंनूनाहं भगवन्तं पयिरुपासेय्य”न्ति आभरणं ओमुञ्चित्वा उत्तरासङ्गेन भण्डिकं बन्धित्वा दासिया अदासि — “हन्द, जे, इमं भण्डिकं गण्हाही”ति । अथ खो विसाखा मिगारमाता येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नं खो विसाखं मिगारमातरं भगवा धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो विसाखा मिगारमाता भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहंसिता उट्ठायासना भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि । अथ खो सा दासी तं भण्डिकं विस्सरित्वा अगमासि । भिक्खू पस्सित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । “तेन हि, भिक्खवे, उग्गहेत्वा निक्खिपथा”ति । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, रतनं वा रतनसम्मतं वा अज्झारामे उग्गहेत्वा वा उग्गहापेत्वा वा निक्खिपितुं — “यस्स भविस्सति सो हरिस्सती”ति । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खु रतनं वा रतनसम्मतं वा, अज्जत्र अज्झारामा, उग्गहेय्य वा उग्गहापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

५०४. तेन खो पन समयेन कासीसु जनपदे अनाथपिण्डिकस्स गहपतिस्स कम्मन्तगामो होति । तेन च गहपतिना अन्तेवासी आणत्तो होति — “सचे भदन्ता आगच्छन्ति भत्तं करेय्यासी”ति । तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कासीसु जनपदे चारिकं चरमाना येन अनाथपिण्डिकस्स गहपतिस्स कम्मन्तगामो तेनुपसङ्गमिंसु । अदसा खो सो पुरिसो ते भिक्खू दूरतोव आगच्छन्ते । दिस्वान येन ते भिक्खू तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा ते भिक्खू अभिवादेत्वा एतदवोच — “अधिवासेन्तु, भन्ते, अय्या स्वातनाय गहपतिनो भत्त”न्ति । अधिवासेसुं खो ते भिक्खू तुण्हीभावेन । अथ खो सो पुरिसो तस्सा रत्तिया अच्चयेन पणीतं खादनीयं भोजनीयं पटियादापेत्वा कालं आरोचापेत्वा अङ्गुलिमुद्दिकं ओमुञ्चित्वा ते भिक्खू भत्तेन परिविसित्वा — “अय्या भुज्जित्वा गच्छन्तु, अहमि कम्मन्तं गमिस्सामी”ति अङ्गुलिमुद्दिकं विस्सरित्वा अगमासि । भिक्खू पस्सित्वा — “सचे मयं गमिस्साम नस्सिस्सतायं अङ्गुलिमुद्दिका”ति तत्थेव अच्चिंसु । अथ खो सो पुरिसो कम्मन्ता आगच्छन्तो ते भिक्खू पस्सित्वा एतदवोच — “किस्स, भन्ते, अय्या इधेव अच्चन्ती”ति? अथ खो ते भिक्खू तस्स पुरिसस्स एतमत्थं आरोचेत्वा सावत्थिं गन्त्वा भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, रतनं वा रतनसम्मतं वा अज्झारामे वा अज्झावसथे वा उग्गहेत्वा वा उग्गहापेत्वा वा निक्खिपितुं — यस्स भविस्सति सो हरिस्सती”ति । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५०५. “यो पन भिक्खु रतनं वा रतनसम्मतं वा, अज्जत्र अज्झारामा वा अज्झावसथा वा, उग्गहेय्य वा उग्गहापेय्य वा, पाचित्तियं । रतनं वा पन भिक्खुना रतनसम्मतं वा अज्झारामे वा अज्झावसथे वा उग्गहेत्वा वा उग्गहापेत्वा वा निक्खिपितब्बं — “यस्स भविस्सति सो हरिस्सती”ति । अयं तत्थ सामीची”ति ।

५०६. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

रतनं नाम मुत्ता मणि वेळुरियो सङ्खो सिला पवालं रजतं जातरूपं लोहितङ्को [लोहितको (?)] मसारगल्लं ।

रतनसम्मत्तं नाम यं मनुस्सानं उपभोगपरिभोगं, एतं रतनसम्मत्तं नाम ।

अञ्जत्र अज्झारामा वा अज्झावसथा वाति ठपेत्वा अज्झारामं अज्झावसथं ।

अज्झारामो नाम परिक्खित्तस्स आरामस्स अन्तो आरामो, अपरिक्खित्तस्स उपचारो ।

अज्झावसथो नाम परिक्खित्तस्स आवसथस्स अन्तो आवसथो, अपरिक्खित्तस्स उपचारो ।

उग्गणहेय्याति सयं गण्हाति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

उग्गणहापेय्याति अञ्जं गाहापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

रतनं वा पन भिक्खुना रतनसम्मत्तं वा अज्झारामे वा अज्झावसथे वा उग्गहेत्वा वा उग्गहापेत्वा वा निक्खिपितब्बन्ति रूपेन वा निमित्तेन वा सञ्जाणं कत्वा निक्खिपित्वा आचिक्खितब्बं — “यस्स भण्डं नट्ठं सो आगच्छतू”ति । सचे तत्थ आगच्छति सो वत्तब्बो — “आवुसो, कीदिसं ते भण्ड”न्ति? सचे रूपेन वा निमित्तेन वा सम्पादेति दातब्बं, नो चे सम्पादेति “विचिनाहि आवुसो”ति वत्तब्बो । तम्हा आवासा पक्कमन्तेन ये तत्थ होन्ति भिक्खू पतिरूपा, तेसं हत्थे निक्खिपित्वा पक्कमितब्बं । नो चे होन्ति भिक्खू पतिरूपा, ये तत्थ होन्ति गहपतिका पतिरूपा, तेसं हत्थे निक्खिपित्वा पक्कमितब्बं ।

अयं तत्थ सामीचीति अयं तत्थ अनुधम्मता ।

५०७. अनापत्ति रतनं वा रतनसम्मत्तं वा अज्झारामे वा अज्झावसथे वा उग्गहेत्वा वा उग्गहापेत्वा वा निक्खिपति — “यस्स भविस्सति सो हरिस्सती”ति, रतनसम्मत्तं विस्सासं गण्हाति, तावकालिकं गण्हाति, पंसुकूलसज्जिस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

रतनसिक्खापदं निद्धितं दुतियं ।

३. विकालगामप्पविसनसिक्खापदं

५०८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू विकाले गामं पविसित्वा सभायं निसीदित्वा अनेकविहितं तिरच्छानकथं कथेन्ति, सेय्यथिदं — [इमा तिरच्छानकथायो दी० १.१७; म० नि० २.२२३; सं० नि०; अ० नि० १०.६९] राजकथं चोरकथं महामत्तकथं सेनाकथं भयकथं युद्धकथं अन्नकथं पानकथं वत्थकथं सयनकथं मालाकथं गन्धकथं जातिकथं यानकथं गामकथं निगमकथं नगरकथं जनपदकथं इत्थिकथं [इत्थिकथं पुरिसकथं (क०) मज्झिमपण्णासङ्कथा १५६ पिट्ठे ओलोकेतब्बा] सूरकथं विसिखाकथं कुम्भट्टानकथं पुब्बपेतकथं नानत्तकथं लोकक्खायिकं समुद्दक्खायिकं इतिभवाभवकथं इति वा । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्कपुत्तिया विकाले गामं पविसित्वा सभायं निसीदित्वा अनेकविहितं तिरच्छानकथं कथेस्सन्ति, सेय्यथिदं — राजकथं चोरकथं...पे०... इतिभवाभवकथं इति वा, सेय्यथापि गिही कामभोगिनो”ति!

अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू विकाले गामं पविसित्वा सभायं निसीदित्वा अनेकविहितं तिरच्छानकथं कथेस्सन्ति, सेय्यथिदं — राजकथं चोरकथं...पे०... इतिभवाभवकथं इति वा”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, विकाले गामं पविसित्वा सभायं निसीदित्वा अनेकविहितं तिरच्छानकथं कथेथ, सेय्यथिदं — राजकथं चोरकथं...पे०... इतिभवाभवकथं इति वाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, विकाले गामं पविसित्वा सभायं निसीदित्वा अनेकविहितं तिरच्छानकथं कथेस्सथ, सेय्यथिदं — राजकथं चोरकथं...पे०... इतिभवाभवकथं इति वा! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू विकाले गामं पविसेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

५०९. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू कोसलेसु जनपदे सावत्थिं गच्छन्ता सायं अज्जतरं गामं उपगच्छिंसु । मनुस्सा ते भिक्खू पस्सित्वा एतदवोचुं — “पविसथ, भन्ते”ति । अथ खो ते भिक्खू — “भगवता पटिक्खित्तं विकाले गामं पविसितु”न्ति कुक्कुच्चायन्ता न पविसिंसु । चोरा ते भिक्खू अच्छिन्दिंसु । अथ खो ते भिक्खू सावत्थिं गन्त्वा भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, आपुच्छा विकाले गामं पविसितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू अनापुच्छा विकाले गामं पविसेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

५१०. तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खू कोसलेसु जनपदे सावत्थिं गच्छन्तो सायं अज्जतरं गामं उपगच्छि । मनुस्सा तं भिक्खुं पस्सित्वा एतदवोचुं — “पविसथ, भन्ते”ति । अथ खो सो भिक्खू — “भगवता पटिक्खित्तं अनापुच्छा विकाले गामं पविसितु”न्ति कुक्कुच्चायन्तो न पाविसि । चोरा तं भिक्खुं अच्छिन्दिंसु । अथ खो सो भिक्खू सावत्थिं गन्त्वा भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, सन्तं भिक्खुं आपुच्छा विकाले गामं पविसितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यो पन भिक्खू सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा विकाले गामं पविसेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

५११. तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खू अहिना दट्ठो होति । अज्जतरो भिक्खू “अग्गिं आहरिस्सामी”ति गामं गच्छति । अथ खो सो भिक्खू — “भगवता पटिक्खित्तं सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा विकाले गामं पविसितु”न्ति कुक्कुच्चायन्तो न पाविसि...पे०... भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं

कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, तथारूपे अच्चायिके करणीये सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा विकाले गामं पविसितुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५१२. “यो पन भिक्खु सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा विकाले गामं पविसेय्य, अञ्जत्र तथारूपा अच्चायिका करणीया, पाचित्तिय”न्ति।

५१३. यो पनाति यो यादिसो...पे० ... **भिक्खूति**...पे० ... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति।

सन्तो नाम भिक्खु सक्का होति आपुच्छा पविसितुं।

असन्तो नाम भिक्खु न सक्का होति आपुच्छा पविसितुं।

विकालो नाम मज्झन्हिके वीतिवत्ते याव अरुणुगमना।

गामं पविसेय्याति परिक्खित्तस्स गामस्स परिक्खेपं अतिक्कमन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स। अपरिक्खित्तस्स गामस्स उपचारं ओक्कमन्तस्स आपत्ति पाचित्तियस्स।

अञ्जत्र तथारूपा अच्चायिका करणीयाति ठपेत्वा तथारूपं अच्चायिकं करणीयं।

५१४. विकाले विकालसञ्जी सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा गामं पविसति, अञ्जत्र तथारूपा अच्चायिका करणीया, आपत्ति पाचित्तियस्स। विकाले वेमतिको सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा गामं पविसति, अञ्जत्र तथारूपा अच्चायिका करणीया, आपत्ति पाचित्तियस्स। विकाले कालसञ्जी सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा गामं पविसति, अञ्जत्र तथारूपा अच्चायिका करणीया, आपत्ति पाचित्तियस्स।

काले विकालसञ्जी, आपत्ति दुक्कटस्स। काले वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स। काले कालसञ्जी, अनापत्ति।

५१५. अनापत्ति तथारूपे अच्चायिके करणीये, सन्तं भिक्खुं आपुच्छा पविसति, असन्तं भिक्खुं अनापुच्छा पविसति, अन्तरारामं गच्छति, भिक्खुनुपस्सयं गच्छति, तिथियसेय्यं गच्छति, पटिक्कमनं गच्छति, गामेन मग्गो होति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

विकालगामप्पविसनसिक्खापदं निट्ठितं ततियं।

४. सूचिघरसिक्खापदं

५१६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं निग्रोधारामे। तेन खो पन समयेन अञ्जतरेन दन्तकारेन भिक्खू पवारिता होन्ति — “येसं अय्यानं सूचिघरेन अत्थो अहं सूचिघरेना”ति। तेन खो पन समयेन भिक्खू बहू सूचिघरे विज्जापेन्ति। येसं खुद्दका सूचिघरा ते महन्ते सूचिघरे विज्जापेन्ति। येसं महन्ता सूचिघरा ते खुद्दके सूचिघरे विज्जापेन्ति। अथ खो सो दन्तकारो भिक्खूनं बहू सूचिघरे करोन्तो न सक्कोति अञ्जं विक्कायिकं भण्डं कातुं, अत्तनापि न यापेति, पुत्तदारोपिस्स किलमति। मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्कपुत्तिया न

मत्तं जानित्वा बहू सूचिघरे विज्जापेस्सन्ति! अयं इमेसं बहू सूचिघरे करोन्तो न सक्कोति अज्जं विक्कायिकं भण्डं कातुं, अत्तनापि न यापेति, पुत्तदारोपिस्स किलमती'ति । अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खू न मत्तं जानित्वा बहू सूचिघरे विज्जापेस्सन्ती'ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू न मत्तं जानित्वा बहू सूचिघरे विज्जापेन्तीति? “सच्चं, भगवा'ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा न मत्तं जानित्वा बहू सूचिघरे विज्जापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५१७. “यो पन भिक्खु अट्ठिमयं वा दन्तमयं वा विसाणमयं वा सूचिघरं कारापेय्य भेदनकं, पाचित्तिय'न्ति ।

५१८. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

अट्ठि नाम यं किञ्चि अट्ठि ।

दन्तो नाम हत्थिदन्तो वुच्चति ।

विसाणं नाम यं किञ्चि विसाणं ।

कारापेय्याति करोति वा कारापेति वा, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन भिन्दित्वा पाचित्तियं देसेतब्बं ।

५१९. अत्तना विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्तना विप्पकतं परेहि परियोसापेति [परियोसावापेति (क०)], आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं परेहि परियोसापेति [परियोसावापेति (क०)], आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जस्सत्थाय करोति वा कारापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्जेन कतं पटिलभित्वा परिभुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

५२०. अनापत्ति गण्ठिकाय [गण्ठिकाय (स्या०)], अरणिके, विधे [वीठे (सी०), वीथे (स्या०)], अज्जनिया, अज्जनिसलाकाय, वासिजटे, उदकपुञ्छनिया, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सूचिघरसिक्खापदं निड्ढितं चतुत्थं ।

५. मज्जपीठसिक्खापदं

५२१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो उच्चै मज्जे सयति । अथ खो भगवा सम्बहुलेहि भिक्खूहि सङ्घि सेनासनचारिकं आहिण्डन्तो येनायस्मतो उपनन्दस्स सक्कपुत्तस्स विहारो तेनुपसङ्गमि । अद्दसा खो आयस्मा उपनन्दो सक्कपुत्तो भगवन्तं दूरतोव आगच्छन्तं । दिस्वान भगवन्तं एतदवोच — “आगच्छतु मे, भन्ते, भगवा सयनं पस्सतू'ति । अथ खो भगवा ततोव पटिनिवत्तित्वा भिक्खू आमन्तेसि — “आसयतो, भिक्खवे, मोघपुरिसो वेदितब्बो'ति । अथ खो भगवा आयस्मन्तं उपनन्दं

सक्यपुत्तं अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५२२. “नवं पन भिक्खुना मञ्चं वा पीठं वा कारयमानेन अट्टङ्गुलपादकं कारेतब्बं सुगतङ्गुलेन, अञ्जत्र हेट्ठिमाय अटनिया; तं अतिक्कामयतो छेदनकं पाचित्तिय”न्ति ।

५२३. नवं नाम करणं उपादाय वुच्चति ।

मञ्चो नाम चत्तारो मञ्चा — मसारको, बुन्दिकाबद्धो, कुळीरपादको, आहच्चपादको ।

पीठं नाम चत्तारि पीठानि — मसारकं, बुन्दिकाबद्धं, कुळीरपादकं, आहच्चपादकं ।

कारयमानेनाति करोन्तो वा कारापेन्तो वा ।

अट्टङ्गुलपादकं कारेतब्बं सुगतङ्गुलेन, अञ्जत्र हेट्ठिमाय अटनियाति ठपेत्वा हेट्ठिमं अटनिं; तं अतिक्कामेत्वा करोति वा कारापेति वा, पयोगे दुक्कटं, पटिलाभेन छिन्दित्वा पाचित्तियं देसेतब्बं ।

५२४. अत्तना विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्तना विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अञ्जस्सत्थाय करोति वा कारापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अञ्जेन कतं पटिलभित्वा परिभुञ्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

५२५. अनापत्ति पमाणिकं करोति, ऊनकं करोति, अञ्जेन कतं पमाणातिक्कन्तं पटिलभित्वा छिन्दित्वा परिभुञ्जति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

मञ्चपीठसिक्खापदं निट्ठितं पञ्चमं ।

६. तूलोनद्धसिक्खापदं

५२६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू मञ्चम्पि पीठम्पि तूलोनद्धं कारापेन्ति । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्यपुत्तिया मञ्चम्पि पीठम्पि तूलोनद्धं कारापेस्सन्ति, सेय्यथापि गिही कामभोगिनो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू मञ्चम्पि पीठम्पि तूलोनद्धं कारापेस्सन्ती”ति... पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, मञ्चम्पि पीठम्पि तूलोनद्धं कारापेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, मञ्चम्पि पीठम्पि तूलोनद्धं कारापेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५२७. “यो पन भिक्खु मज्जं वा पीठं वा तूलोनद्धं कारापेय्य, उद्दालनकं पाचित्तिय”न्ति ।

५२८. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

मज्जो नाम चत्तारो मज्जा — मसारको, बुन्दिकाबद्धो, कुळीरपादको, आहच्चपादको ।

पीठं नाम चत्तारि पीठानि — मसारकं, बुन्दिकाबद्धं, कुळीरपादकं, आहच्चपादकं ।

तूलं नाम तीणि तूलानि — रुक्खतूलं, लतातूलं, पोटकितूलं ।

कारापेय्याति करोति वा कारापेति वा, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन उद्दालेत्वा पाचित्तियं देसेतब्बं ।

५२९. अत्तना विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्तना विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जस्सत्थाय करोति वा कारापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्जेन कतं पटिलभित्वा परिभुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

५३०. अनापत्ति आयोगे, कायबन्धने, अंसबद्धके, पत्तथविकाय, परिस्सावने, बिब्बोहनं करोति, अज्जेन कतं पटिलभित्वा उद्दालेत्वा परिभुज्जति, उम्मतकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

तूलोनद्धसिक्खापदं निट्ठितं छट्ठं ।

७. निसीदनसिक्खापदं

५३१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भगवता भिक्खूनां निसीदनं अनुज्जातं होति । छब्बगिया भिक्खू — “भगवता निसीदनं अनुज्जातं”न्ति अप्पमाणिकानि निसीदनानि धारेन्ति । मज्जस्सपि पीठस्सपि पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू अप्पमाणिकानि निसीदनानि धारेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, अप्पमाणिकानि निसीदनानि धारेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, अप्पमाणिकानि निसीदनानि धारेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“निसीदनं पन भिक्खुना कारयमानेन पमाणिकं कारेतब्बं । तत्रिदं पमाणं — दीघसो द्वे विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं दियड्ढं । तं अतिक्कामयतो छेदनकं पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

५३२. तेन खो पन समयेन आयस्मा उदायी महाकायो होति । सो भगवतो पुरतो निसीदनं पञ्जपेत्वा समन्ततो समञ्छमानो निसीदति । अथ खो भगवा आयस्मन्तं उदायिं एतदवोच — “किस्स त्वं, उदायि, निसीदनं समन्ततो समञ्छसि; सेय्यथापि पुराणासिकोद्धो”ति? “तथा हि पन, भन्ते, भगवता भिक्खून् अतिखुद्दकं निसीदनं अनुज्जात”न्ति । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, निसीदनस्स दसं विदत्थिं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५३३. “निसीदनं पन भिक्खुना कारयमानेन पमाणिकं कारेतब्बं । तत्रिदं पमाणं — दीघसो द्वे विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं दियड्ढं । दसा विदत्थि । तं अतिक्कामयतो छेदनकं पाचित्तिय”न्ति ।

५३४. निसीदनं नाम सदसं वुच्चति ।

कारयमानेनाति करोन्तो वा कारापेन्तो वा पमाणिकं कारेतब्बं । तत्रिदं पमाणं — दीघसो द्वे विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं दियड्ढं । दसा विदत्थि । तं अतिक्कामेत्वा करोति वा कारापेति वा, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन छिन्दित्वा पाचित्तियं देसेतब्बं ।

५३५. अत्तना विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्तना विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जस्सत्थाय करोति वा कारापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्जेन कतं पटिलभित्वा परिभुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

५३६. अनापत्ति पमाणिकं करोति, ऊनकं करोति, अज्जेन कतं पमाणातिक्कन्तं पटिलभित्वा छिन्दित्वा परिभुज्जति, वितानं वा भूमत्थरणं वा साणिपाकारं वा भिसिं वा बिब्बोहनं वा करोति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

निसीदनसिक्खापदं निद्धितं सत्तमं ।

८. कण्डुप्पटिच्छादिसिक्खापदं

५३७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भगवता भिक्खून् कण्डुप्पटिच्छादि अनुज्जाता होति । छब्बगिया भिक्खू — “भगवता कण्डुप्पटिच्छादि अनुज्जाता”ति अप्पमाणिकायो कण्डुप्पटिच्छादियो धारेन्ति; पुरतोपि पच्छतोपि आकड्ढन्ता आहिण्डन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू अप्पमाणिकायो कण्डुप्पटिच्छादियो धारेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, अप्पमाणिकायो कण्डुप्पटिच्छादियो धारेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, अप्पमाणिकायो कण्डुप्पटिच्छादियो धारेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५३८. “कण्डुप्पटिच्छादिं पन भिक्खुना कारयमानेन पमाणिका कारेतब्बा । तत्रिदं पमाणं — दीघसो

चतस्सो विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं द्वे विदत्थियो। तं अतिक्कामयतो छेदनकं पाचित्तियं”न्ति।

५३९. कण्डुप्पटिच्छादि नाम यस्स अधोनाभि उब्भजाणुमण्डलं कण्डु वा पीळका वा अस्सावो वा थुल्लकच्छु वा आबाधो, तस्स पटिच्छादनत्थाय।

कारयमानेनाति करोन्तो वा कारापेन्तो वा। पमाणिका कारेतब्बा। तत्रिदं पमाणं — दीघसो चतस्सो विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं द्वे विदत्थियो। तं अतिक्कामेत्वा करोति वा कारापेति वा, पयोगे दुक्कटं। पटिलाभेन छिन्दित्वा पाचित्तियं देसेतब्बं।

५४०. अत्तना विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स। अत्तना विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स। परेहि विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स। परेहि विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स।

अज्जस्सत्थाय करोति वा कारापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स। अज्जेन कतं पटिलभित्वा परिभुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स।

५४१. अनापत्ति पमाणिकं करोति, ऊनकं करोति, अज्जेन कतं पमाणातिक्कन्तं पटिलभित्वा छिन्दित्वा परिभुज्जति, वितानं वा भूमत्थरणं वा साणिपाकारं वा भिसिं वा बिब्बोहनं वा करोति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

कण्डुप्पटिच्छादिसिक्खापदं निद्रितं अट्टमं।

९. वस्सिकसाटिकासिक्खापदं

५४२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन भगवता भिक्खूनां वस्सिकसाटिका अनुज्जाता होति। छब्बगिया भिक्खू — “भगवता वस्सिकसाटिका अनुज्जाता”ति अप्पमाणिकायो वस्सिकसाटिकायो धारेन्ति। पुरतोपि पच्छतोपि आकट्ठन्ता आहिण्डन्ति। ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू अप्पमाणिकायो वस्सिकसाटिकायो धारेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, अप्पमाणिकायो वस्सिकसाटिकायो धारेत्थति? “सच्चं, भगवा”ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, अप्पमाणिकायो वस्सिकसाटिकायो धारेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५४३. “वस्सिकसाटिकं पन भिक्खुना कारयमानेन पमाणिका कारेतब्बा। तत्रिदं पमाणं — दीघसो छ विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं अट्ठतेय्या। तं अतिक्कामयतो छेदनकं पाचित्तियं”न्ति।

५४४. वस्सिकसाटिका नाम वस्सानस्स चतुमासत्थाय।

कारयमानेनाति करोन्तो वा कारापेन्तो वा। पमाणिका कारेतब्बा। तत्रिदं पमाणं — दीघसो छ विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं अट्ठतेय्या। तं अतिक्कामेत्वा करोति वा कारापेति वा, पयोगे दुक्कटं। पटिलाभेन छिन्दित्वा

पाचित्तियं देसेतब्बं ।

५४५. अत्तना विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्तना विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जस्सत्थाय करोति वा कारापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्जेन कतं पटिलभित्वा परिभुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

५४६. अनापत्ति पमाणिकं करोति, ऊनकं करोति, अज्जेन कतं पमाणातिक्कन्तं पटिलभित्वा छिन्दित्वा परिभुज्जति, वितानं वा भूमत्थरणं वा साणिपाकारं वा भिसिं वा बिब्बोहनं वा करोति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

वस्सिकसाटिकासिक्खापदं निट्ठितं नवमं ।

१०. नन्दसिक्खापदं

५४७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आयस्मा नन्दो भगवतो मातुच्छापुत्तो अभिरूपो होति दस्सनीयो पासादिको चतुरङ्गुलोमको भगवता [भगवतो (क०)] । सो सुगतचीवरप्पमाणं चीवरं धारेति । अद्दसंसु खो थेरा भिक्खू आयस्मन्तं नन्दं दूरतोव आगच्छन्तं । दिस्वान — “भगवा आगच्छती”ति आसना वुट्ठहन्ति । ते उपगते जानित्वा [उपगतं सज्जानित्वा (स्या०), उपगते सज्जानित्वा (सी०)] उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम आयस्मा नन्दो सुगतचीवरप्पमाणं चीवरं धारेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, नन्द, सुगतचीवरप्पमाणं चीवरं धारेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम त्वं, नन्द, सुगतचीवरप्पमाणं चीवरं धारेस्ससि! नेतं, नन्द, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५४८. “यो पन भिक्खु सुगतचीवरप्पमाणं चीवरं कारापेय्य अतिरेकं वा, छेदनकं पाचित्तियं । तत्रिदं सुगतस्स सुगतचीवरप्पमाणं — दीघसो नव विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं छ विदत्थियो । इदं सुगतस्स सुगतचीवरप्पमाणं”न्ति ।

५४९. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

सुगतचीवरप्पमाणं [सुगतचीवरं (क०)] नाम दीघसो नव विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं छ विदत्थियो ।

कारापेय्याति करोति वा कारापेति वा, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन छिन्दित्वा पाचित्तियं देसेतब्बं ।

५५०. अत्तना विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्तना विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अञ्जस्सत्थाय करोति वा कारापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अञ्जेन कतं पटिलभित्वा परिभुञ्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

५५१. अनापत्ति ऊनकं करोति, अञ्जेन कतं पटिलभित्वा छिन्दित्वा परिभुञ्जति, वितानं वा भूमत्थरणं वा साणिपाकारं वा भिसिं वा बिब्बोहनं वा करोति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

नन्दसिक्खापदं निद्धितं दसमं ।

रतनवग्गो [राजवग्गो (सी०)] नवमो ।

तस्सुद्धानं —

रञ्जो च रतनं सन्तं, सूचि मञ्चञ्च तूलिकं ।

निसीदनञ्च कण्डुञ्च, वस्सिका सुगतेन चाति ॥

उद्दिट्ठा खो, आयस्मन्तो, द्वेनवुति पाचित्तिया धम्मा । तत्थायस्मन्ते पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेत्थायस्मन्तो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

खुद्दकं समत्तं ।

पाचित्तियकण्डं निद्धितं ।

६. पाटिदेसनीयकण्डं

१. पठमपाटिदेसनीयसिक्खापदं

इमे खो पनायस्मन्तो चत्तारो पाटिदेसनीया

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

५५२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अञ्जतरा भिक्खुनी सावत्थियं पिण्डाय चरित्वा पटिक्कमनकाले अञ्जतरं भिक्खुं पस्सित्वा एतदवोच — “हन्दाय्य, भिक्खं पटिग्गण्हा”ति । “सुद्धु, भगिनी”ति सब्बेव अग्गहेसि । सा उपकट्ठे काले नासक्खि पिण्डाय चरितुं, छिन्नभत्ता अहोसि । अथ खो सा भिक्खुनी दुतियम्पि दिवसं...पे०... ततियम्पि दिवसं सावत्थियं पिण्डाय चरित्वा पटिक्कमनकाले तं भिक्खुं पस्सित्वा एतदवोच — “हन्दाय्य, भिक्खं पटिग्गण्हा”ति । “सुद्धु, भगिनी”ति सब्बेव अग्गहेसि । सा उपकट्ठे काले नासक्खि पिण्डाय चरितुं, छिन्नभत्ता अहोसि । अथ खो सा भिक्खुनी चतुत्थे दिवसे रथिकाय पवेधेन्ती गच्छति । सेट्ठि गहपति रथेन पटिपथं आगच्छन्तो तं भिक्खुनिं एतदवोच — “अपेहाय्ये”ति । सा वोक्कमन्ती तत्थेव परिपति । सेट्ठि गहपति

तं भिक्खुनिं खमापेसि — “खमाहाय्ये, मयासि पातिता”ति । “नाहं, गहपति, तया पातिता । अपिच, अहमेव दुब्बला”ति । “किस्स पन त्वं, अय्ये, दुब्बला”ति? अथ खो सा भिक्खुनी सेट्ठिस्स गहपतिस्स एतमत्थं आरोचेसि । सेट्ठि गहपति तं भिक्खुनिं घरं नेत्वा भोजेत्वा उज्झायति खिद्यति विपाचेति — “कथञ्चि नाम भदन्ता भिक्खुनिया हत्थतो आमिसं पटिग्गहेस्सन्ति! किच्छलाभो मातुगामो”ति!

अस्सोसुं खो भिक्खू तस्स सेट्ठिस्स गहपतिस्स उज्झायन्तस्स खिद्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा... पे०... ते उज्झायन्ति खिद्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खु भिक्खुनिया हत्थतो आमिसं पटिग्गहेस्सती”ति ...पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, भिक्खुनिया हत्थतो आमिसं पटिग्गहेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । “जातिका ते, भिक्खु, अज्जातिका”ति? “अज्जातिका, भगवा”ति । “अज्जातको, मोघपुरिस, अज्जातिकाय न जानाति पतिरूपं वा अप्पतिरूपं वा सन्तं वा असन्तं वा । कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, अज्जातिकाय भिक्खुनिया हत्थतो आमिसं पटिग्गहेस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५५३. “यो पन भिक्खु अज्जातिकाय भिक्खुनिया अन्तरघरं पविट्ठाय हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पटिदेसेतब्बं तेन भिक्खुना — ‘गारय्हं, आवुसो, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं, तं पटिदेसेमी’”ति ।

५५४. यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

अज्जातिका नाम मातितो वा । पितितो वा याव सत्तमा पितामहयुगा असम्बद्धा ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

अन्तरघरं नाम रथिका ब्यूहं सिङ्घाटकं घरं ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं । “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गणाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

५५५. अज्जातिकाय अज्जातिकसज्जी अन्तरघरं पविट्ठाय हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । अज्जातिकाय वेमतिको अन्तरघरं पविट्ठाय हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । अज्जातिकाय जातिकसज्जी अन्तरघरं पविट्ठाय हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं आहारत्थाय पटिग्गणाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । एकतोउपसम्पन्नाय हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा — “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गणाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । जातिकाय अज्जातिकसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । जातिकाय वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । जातिकाय जातिकसज्जी, अनापत्ति ।

५५६. अनापत्ति जातिकाय, दापेति न देति, उपनिक्खिपित्वा देति अन्तरारामे, भिक्खुनुपस्सये, तिथियसेय्याय, पटिक्कमने, गामतो नीहरित्वा देति, यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं “सति पच्चये परिभुज्जा”ति देति, सिक्खमानाय, सामणेरिया, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पठमपाटिदेसनीयसिक्खापदं निड्डितं ।

२. दुतियपाटिदेसनीयसिक्खापदं

५५७. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन भिक्खू कुलेसु निमन्तिता भुज्जन्ति । छब्बगिया भिक्खुनियो छब्बगियानं भिक्खूनं वोसासन्तियो ठिता होन्ति — “इध सूपं देथ, इध ओदनं देथा”ति । छब्बगिया भिक्खू यावदत्थं भुज्जन्ति । अज्जे भिक्खू न चित्तरूपं भुज्जन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा... पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनियो वोसासन्तियो न निवारेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, भिक्खुनियो वोसासन्तियो न निवारेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा ...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, भिक्खुनियो वोसासन्तियो न निवारेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५५८. “भिक्खू पनेव कुलेसु निमन्तिता भुज्जन्ति, तत्र चे सा [तत्र चे (स्या०)] भिक्खुनी वोसासमानरूपा ठिता होति — “इध सूपं देथ, इध ओदनं देथा”ति, तेहि भिक्खूहि सा भिक्खुनी अपसादेतब्बा — ‘अपसक्क ताव, भगिनि, याव भिक्खू भुज्जन्ती’ति । एकस्स चेपि [एकस्सपि चे (सी० स्या०)] भिक्खुनो न पटिभासेय्य तं भिक्खुनिं अपसादेतुं — ‘अपसक्क ताव, भगिनि, याव भिक्खू भुज्जन्ती’ति पटिदेसेतब्बं तेहि भिक्खूहि — ‘गारहं, आवुसो, धम्मं आपज्जिम्हा असप्पायं पाटिदेसनीयं, तं पटिदेसेमा’”ति ।

५५९. भिक्खू पनेव कुलेसु निमन्तिता भुज्जन्तीति कुलं नाम चत्तारि कुलानि — खत्तियकुलं, ब्राह्मणकुलं, वेस्सकुलं, सुद्धकुलं ।

निमन्तिता भुज्जन्तीति पच्चन्नं भोजनानं अज्जतरेन भोजनेन निमन्तिता भुज्जन्ति ।

भिक्खुनी नाम उभतोसङ्गे उपसम्पन्ना ।

वोसासन्ती नाम यथामित्ता यथासन्दिट्ठता यथासम्भत्ता यथासमानुपज्झायकता यथासमानाचरियकता — “इध सूपं देथ, इध ओदनं देथा”ति । एसा वोसासन्ती नाम ।

तेहि भिक्खूहीति भुज्जमानेहि भिक्खूहि ।

सा भिक्खुनीति या सा वोसासन्ती भिक्खुनी ।

तेहि भिक्खूहि सा भिक्खुनी अपसादेतब्बा — “अपसक्क ताव, भगिनि, याव भिक्खू भुज्जन्ती”ति । एकस्स चेपि [एकस्सपि चे (सी० स्या०)] भिक्खुनो अनपसादितो [अनपसादिते (सी० स्या०)] — “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिगण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

५६०. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जी वोसासन्तिया न निवारेति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । उपसम्पन्नाय वेमतिको वोसासन्तिया न निवारेति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जी वोसासन्तिया न निवारेति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

एकतोउपसम्पन्नाय वोसासन्तिया न निवारेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जी, अनापत्ति ।

५६१. अनापत्ति अत्तनो भत्तं दापेति न देति, अज्जेसं भत्तं देति न दापेति, यं न दिन्नं तं दापेति, यत्थ न दिन्नं तत्थ दापेति, सब्बेसं समकं दापेति, सिक्खमाना वोसासति, सामणेरी वोसासति, पञ्च भोजनानि ठपेत्वा सब्बत्थ, अनापत्ति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियपाटिदेसनीयसिक्खापदं निड्डितं ।

३. ततियपाटिदेसनीयसिक्खापदं

५६२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सावत्थियं अज्जतरं कुलं उभतोपसन्नं होति । सद्भाय वड्ढति, भोगेन हायति, यं तस्मिं कुले उप्पज्जति पुरेभत्तं खादनीयं वा भोजनीयं वा तं सब्बं भिक्खून् विस्सज्जेत्वा अप्पेकदा अनसिता अच्छन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम समणा सक्कपुत्तिया न मत्तं जानित्वा पटिग्गहेस्सन्ति! इमे इमेसं दत्त्वा अप्पेकदा अनसिता अच्छन्ती”ति!! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, यं कुलं सद्भाय वड्ढति, भोगेन हायति एवरूपस्स कुलस्स जत्तिदुतियेन कम्मेन सेक्खसम्मुतिं दातुं । एवज्ज पन, भिक्खवे, दातब्बा । ब्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतब्बो —

५६३. “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामं कुलं सद्भाय वड्ढति, भोगेन हायति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो इत्थन्नामस्स कुलस्स सेक्खसम्मुतिं ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । इत्थन्नामं कुलं सद्भाय वड्ढति, भोगेन हायति । सङ्घो इत्थन्नामस्स कुलस्स सेक्खसम्मुतिं देति । यस्सायस्मतो खमति इत्थन्नामस्स कुलस्स सेक्खसम्मुतिया दानं, सो तुण्हस्स; यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्घेन इत्थन्नामस्स कुलस्स सेक्खसम्मुति । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यानि खो पन तानि सेक्खसम्मत्तानि कुलानि, यो पन भिक्खु तथारूपेसु सेक्खसम्मत्तेसु कुलेसु खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पटिदेसेतब्बं तेन भिक्खुना — “गारह्मं, आवुसो, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं तं पटिदेसेमी”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खून् सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

५६४. तेन खो पन समयेन सावत्थियं उस्सवो होति । मनुस्सा भिक्खू निमन्तेत्वा भोजेन्ति । तम्पि खो कुलं भिक्खू निमन्तेसि । भिक्खू कुक्कुच्चायन्ता नाधिवासेन्ति — “पटिक्खित्तं भगवता सेक्खसम्मतेसु कुलेसु खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादितुं भुज्जितुं”न्ति । ते उज्जायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “किं नु खो नाम अम्हाकं जीवितेन यं अय्या अम्हाकं न पटिग्गहन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्जायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, निमन्तितेन सेक्खसम्मतेसु कुलेसु खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादितुं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यानि खो पन तानि सेक्खसम्मतानि कुलानि, यो पन भिक्खु तथारूपेसु सेक्खसम्मतेसु कुलेसु पुब्बे अनिमन्तितो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पटिदेसेतब्बं तेन भिक्खुना — ‘गारह्मं, आवुसो, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं, तं पटिदेसेमी’”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खून् सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

५६५. तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु तस्स कुलस्स कुलूपको होति । अथ खो सो भिक्खु पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन तं कुलं तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा पञ्जत्ते आसने निसीदि । तेन खो पन समयेन सो भिक्खु गिलानो होति । अथ खो ते मनुस्सा तं भिक्खुं एतदवोचुं — “भुज्जथ, भन्ते”ति । अथ खो सो भिक्खु — “भगवता पटिक्खित्तं अनिमन्तितेन सेक्खसम्मतेसु कुलेसु खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादितुं भुज्जितुं”न्ति कुक्कुच्चायन्तो न पटिग्गहेसि; नासक्खि पिण्डाय चरितुं; छिन्नभत्तो अहोसि । अथ खो सो भिक्खु आरामं गन्त्वा भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना सेक्खसम्मतेसु कुलेसु खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादितुं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५६६. “यानि खो पन तानि सेक्खसम्मतानि कुलानि, यो पन भिक्खु तथारूपेसु सेक्खसम्मतेसु कुलेसु पुब्बे अनिमन्तितो अगिलानो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पटिदेसेतब्बं तेन भिक्खुना — ‘गारह्मं, आवुसो, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं, तं पटिदेसेमी’”ति ।

५६७. यानि खो पन तानि सेक्खसम्मतानि कुलानीति सेक्खसम्मतं नाम कुलं यं कुलं सद्भाय वड्ढति, भोगेन हायति । एवरूपस्स कुलस्स जत्तिदुतियेन कम्मेन सेक्खसम्मुति दिन्ना होति ।

यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

तथारूपेसु सेक्खसम्मतेसु कुलेसूति एवरूपेसु सेक्खसम्मतेसु कुलेसु ।

अनिमन्तितो नाम अज्जतनाय वा स्वातनाय वा अनिमन्तितो, घरूपचारं ओक्कमन्ते निमन्तेति, एसो अनिमन्तितो नाम ।

निमन्तितो नाम अज्जतनाय वा स्वातनाय वा निमन्तितो, घरूपचारं अनोक्कमन्ते निमन्तेति, एसो निमन्तितो नाम ।

अगिलानो नाम सक्कोति पिण्डाय चरितुं ।

गिलानो नाम न सक्कोति पिण्डाय चरितुं ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

अनिमन्तितो अगिलानो “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

५६८. सेक्खसम्मते सेक्खसम्मतसज्जी अनिमन्तितो अगिलानो खादनीयं वा भोजनीयं सहत्था पटिग्गहेत्वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । सेक्खसम्मते वेमतिको...पे०... सेक्खसम्मते असेक्खसम्मतसज्जी अनिमन्तितो अगिलानो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं आहारत्थाय पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । असेक्खसम्मते सेक्खसम्मतसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । असेक्खसम्मते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । असेक्खसम्मते असेक्खसम्मतसज्जी, अनापत्ति ।

५६९. अनापत्ति निमन्तितस्स, गिलानस्स, निमन्तितस्स वा गिलानस्स वा सेसकं भुज्जति, अज्जेसं भिक्खा तत्थ पज्जत्ता होति, घरतो नीहरित्वा देन्ति, निच्चभत्ते, सलाकभत्ते, पक्खिके, उपोसथिके, पाटिपदिके, यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं — “सति पच्चये परिभुज्जा”ति देति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

ततियपाटिदेसनीयसिक्खापदं निड्डितं ।

४. चतुत्थपाटिदेसनीयसिक्खापदं

५७०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं निग्रोधारामे । तेन खो पन समयेन साकियदासका अवरूद्धा होन्ति । साकियानियो इच्छन्ति आरज्जकेसु सेनासनेसु भत्तं कातुं । अस्सोसुं खो साकियदासका — “साकियानियो किर आरज्जकेसु सेनासनेसु भत्तं कत्तुकामा”ति । ते मग्गे परियुट्ठिंसु । साकियानियो पणीतं खादनीयं भोजनीयं आदाय आरज्जकं सेनासनं अगमंसु । साकियदासका निक्खमित्वा साकियानियो अच्छिन्दिंसु च दूसेसुज्ज । साकिया निक्खमित्वा ते चोरे सभण्डे [सह भण्डेन (क०)] गहेत्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भदन्ता आरामे चोरे पटिवसन्ते नारोचेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू साकियानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खून् सिक्खापदं पज्जपेस्सामि दस अत्थवसे पटिच्च — सङ्घसुट्ठुताय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“यानि खो पन तानि आरज्जकानि सेनासनानि सासङ्कसम्मतानि सप्पटिभयानि, यो पन भिक्खु तथारूपेसु सेनासनेसु [सेनासनेसु विहरन्तो (सी० स्या०)] पुब्बे अप्पटिसंविदितं खादनीयं वा भोजनीयं वा अज्झारामे सहत्था पटिग्गहेत्वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पटिदेसेतब्बं तेन भिक्खुना — ‘गारह्मं, आवुसो, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं तं पटिदेसेमी’”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

५७१. तेन खो पन समयेन अज्जतरो भिक्खु आरज्जकेसु सेनासनेसु गिलानो होति । मनुस्सा खादनीयं वा भोजनीयं वा आदाय आरज्जकं सेनासनं अगमंसु । अथ खो ते मनुस्सा तं भिक्खुं एतदवोचुं — “भुज्जथ, भन्ते”ति । अथ खो सो भिक्खु — “भगवता पटिक्खित्तं आरज्जकेसु सेनासनेसु खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादितुं भुज्जितु”न्ति कुक्कुच्चायन्तो न पटिग्गहेसि, नासक्खि पिण्डाय चरितुं [पविसितुं (क०)], छिन्नभत्तो अहोसि । अथ खो सो भिक्खु भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसि । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसु । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना आरज्जकेसु सेनासनेसु पुब्बे अप्पटिसंविदितं खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादितुं भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

५७२. “यानि खो पन तानि आरज्जकानि सेनासनानि सासङ्कसम्मतानि सप्पटिभयानि, यो पन भिक्खु तथारूपेसु सेनासनेसु पुब्बे अप्पटिसंविदितं खादनीयं वा भोजनीयं वा अज्झारामे सहत्था पटिग्गहेत्वा अगिलानो खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पटिदेसेतब्बं तेन भिक्खुना — ‘गारह्मं, आवुसो, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं, तं पटिदेसेमी’”ति ।

५७३. यानि खो पन तानि आरज्जकानि सेनासनानीति आरज्जकं नाम सेनासनं पञ्चधनुसतिकं पच्छिमं ।

सासङ्कं नाम आरामे आरामूपचारे चोरानं निविट्ठोकासो दिस्सति, भुत्तोकासो दिस्सति, ठितोकासो दिस्सति, निसिन्नोकासो दिस्सति, निपन्नोकासो दिस्सति ।

सप्पटिभयं नाम आरामे आरामूपचारे चोरेहि मनुस्सा हता दिस्सन्ति, विलुत्ता दिस्सन्ति, आकोटिता दिस्सन्ति ।

यो पनाति यो यादिसो...पे०... भिक्खूति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेतो भिक्खूति ।

तथारूपेसु सेनासनेसूति एवरूपेसु सेनासनेसु ।

अप्पटिसंविदितं नाम पञ्चन्नं पटिसंविदितं, एतं अप्पटिसंविदितं नाम । आरामं आरामूपचारं ठपेत्वा पटिसंविदितं, एतं [एतम्पि (सी०)] अप्पटिसंविदितं नाम ।

पटिसंविदितं नाम यो कोचि इत्थी वा पुरिसो वा आरामं आरामूपचारं आगन्त्वा आरोचेति — “इत्थन्नामस्स, भन्ते, खादनीयं वा भोजनीयं वा आहरिस्सन्ती”ति । सचे सासङ्कं होति, सासङ्कन्ति आचिक्खितब्बं; सचे सप्पटिभयं होति, सप्पटिभयन्ति आचिक्खितब्बं; सचे — “होतु, भन्ते, आहरियिस्सती”ति भणति, चोरा वत्तब्बा — “मनुस्सा इधूपचरन्ति

अपसक्कथा’ति । यागुया पटिसंविदिते तस्सा परिवारो आहरिय्यति, एतं पटिसंविदितं नाम । भत्तेन पटिसंविदिते तस्स परिवारो आहरिय्यति, एतं पटिसंविदितं नाम । खादनीयेन पटिसंविदिते तस्स परिवारो आहरिय्यति, एतं पटिसंविदितं नाम । कुलेन पटिसंविदिते यो तस्मिं कुले मनुस्सो खादनीयं वा भोजनीयं वा आहरति, एतं पटिसंविदितं नाम । गामेन पटिसंविदिते यो तस्मिं गामे मनुस्सो खादनीयं वा भोजनीयं वा आहरति, एतं पटिसंविदितं नाम । पूगेन पटिसंविदिते यो तस्मिं पूगे मनुस्सो खादनीयं वा भोजनीयं वा आहरति, एतं पटिसंविदितं नाम ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

अज्झारामो नाम परिक्खित्तस्स आरामस्स अन्तोआरामो । अपरिक्खित्तस्स उपचारो ।

अगिलानो नाम सक्कोति पिण्डाय चरितुं [गन्तुं (क०)] ।

गिलानो नाम न सक्कोति पिण्डाय चरितुं [गन्तुं (क०)] ।

अप्पटिसंविदितं अगिलानो “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिगगणहाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

५७४. अप्पटिसंविदिते अप्पटिसंविदितसज्जी खादनीयं वा भोजनीयं वा अज्झारामे सहत्था पटिगगहेत्वा अगिलानो खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । अप्पटिसंविदिते वेमतिको खादनीयं वा भोजनीयं वा अज्झारामे सहत्था पटिगगहेत्वा अगिलानो खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । अप्पटिसंविदिते पटिसंविदितसज्जी खादनीयं वा भोजनीयं वा अज्झारामे सहत्था पटिगगहेत्वा अगिलानो खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं आहारत्थाय पटिगगणहाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । पटिसंविदिते अप्पटिसंविदितसज्जी, आपत्ति दुक्कटस्स । पटिसंविदिते वेमतिको, आपत्ति दुक्कटस्स । पटिसंविदिते पटिसंविदितसज्जी, अनापत्ति ।

५७५. अनापत्ति पटिसंविदिते, गिलानस्स, पटिसंविदिते वा गिलानस्स वा सेसकं भुज्जति, बहारामे पटिगगहेत्वा अन्तोआरामे भुज्जति, तत्थ जातकं मूलं वा तचं वा पत्तं वा पुप्फं वा फलं वा भुज्जति, यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं सति पच्चये परिभुज्जति, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चतुत्थपाटिदेसनीयसिक्खापदं निट्ठितं ।

उद्दिट्ठा खो, आयस्मन्तो, चत्तारो पाटिदेसनीया धम्मा । तत्थायस्मन्ते पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेतथायस्मन्तो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

पाटिदेसनीयकण्डं निद्धितं ।

७. सेखियकण्डं

१. परिमण्डलवग्गो

इमे खो पनायस्मन्तो सेखिया

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

५७६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ता निवासेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम समणा सक्कपुत्तिया पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ता निवासेस्सन्ति, सेय्यथापि गिही कामभोगिनो”ति । अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खू पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ता निवासेस्सन्ती”ति! अथ खो ते भिक्खू छब्बगिये भिक्खू अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा छब्बगिये भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ता निवासेथा”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ता निवासेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“परिमण्डलं निवासेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

परिमण्डलं निवासेतब्बं नाभिमण्डलं जाणुमण्डलं पटिच्छादेन्तेन । यो अनादरियं पटिच्च पुरतो वा पच्छतो वा ओलम्बेन्तो निवासेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स,

आदिकम्मिकस्साति ।

पठमसिक्खापदं निद्धितं ।

५७७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ता पारुपन्ति...पे०... ।

“परिमण्डलं पारुपिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

परिमण्डलं पारुपितब्बं उभो कण्णे समं कत्वा । यो अनादरियं पटिच्च पुरतो वा पच्छतो वा ओलम्बेन्तो पारुपति,

आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स,

आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसिक्खापदं निट्ठितं ।

५७८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू कायं विवरित्वा अन्तरघरे गच्छन्ति...पे०... ।

“सुप्पटिच्छन्नो अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सुप्पटिच्छन्नेन अन्तरघरे गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च कायं विवरित्वा अन्तरघरे गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स,

आदिकम्मिकस्साति ।

ततियसिक्खापदं निट्ठितं ।

५७९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू कायं विवरित्वा अन्तरघरे निसीदन्ति...पे०... ।

“सुप्पटिच्छन्नो अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सुप्पटिच्छन्नेन अन्तरघरे निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च कायं विवरित्वा अन्तरघरे निसीदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, वासूपगतस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चतुत्थसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू हत्थम्पि पादम्पि कीळापेन्ता अन्तरघरे गच्छन्ति...पे०... ।

“सुसंवुतो अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सुसंवुतेन अन्तरघरे गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च हत्थं वा पादं वा कीळापेन्तो अन्तरघरे गच्छति, आपत्ति

दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पञ्चमसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू हत्थम्पि पादम्पि कीळापेन्ता अन्तरघरे निसीदन्ति...पे०... ।

“सुसंवुतो अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सुसंवुतेन अन्तरघरे निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च हत्थं वा पादं वा कीळापेन्तो अन्तरघरे निसीदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

छट्ठसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू तहं तहं ओलोकेन्ता अन्तरघरे गच्छन्ति...पे०... ।

“ओक्खित्तचक्खु अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

ओक्खित्तचक्खुना अन्तरघरे गन्तब्बं युगमत्तं पेक्खन्तेन । यो अनादरियं पटिच्च तहं तहं ओलोकेन्तो अन्तरघरे गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स,

आदिकम्मिकस्साति ।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू तहं तहं ओलोकेन्ता अन्तरघरे निसीदन्ति...पे०... ।

“ओक्खित्तचक्खु अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

ओक्खित्तचक्खुना अन्तरघरे निसीदितब्बं युगमत्तं पेक्खन्तेन । यो अनादरियं पटिच्च तहं तहं ओलोकेन्तो अन्तरघरे निसीदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स,
आदिकम्मिकस्साति ।

अट्टमसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन
छब्बगिया भिक्खू उक्खित्तकाय अन्तरघरे गच्छन्ति...पे०... ।

“न उक्खित्तकाय अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उक्खित्तकाय अन्तरघरे गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च एकतो वा उभतो वा उक्खिपित्वा अन्तरघरे गच्छति,
आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स,
आदिकम्मिकस्साति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन
छब्बगिया भिक्खू उक्खित्तकाय अन्तरघरे निसीदन्ति...पे०... ।

“न उक्खित्तकाय अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उक्खित्तकाय अन्तरघरे निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च एकतो वा उभतो वा उक्खिपित्वा अन्तरघरे निसीदति,
आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, वासूपगतस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स,
आदिकम्मिकस्साति ।

दसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

परिमण्डलवग्गो पठमो ।

२. उज्जग्घिकवग्गो

५८६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन
छब्बगिया भिक्खू महाहसितं हसन्ता अन्तरघरे गच्छन्ति...पे०... ।

“न उज्जग्घिकाय अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उज्जग्घिकाय अन्तरघरे गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च महाहसितं हसन्तो अन्तरघरे गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, हसनीयस्मिं वत्थुस्मिं मिहितमत्तं करोति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू महाहसितं हसन्ता अन्तरघरे निसीदन्ति...पे०... ।

“न उज्जग्घिकाय अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उज्जग्घिकाय अन्तरघरे निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च महाहसितं हसन्तो अन्तरघरे निसीदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, हसनीयस्मिं वत्थुस्मिं मिहितमत्तं करोति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उच्चासद्वं महासद्वं करोन्ता अन्तरघरे गच्छन्ति...पे०... ।

“अप्पसद्दो अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

अप्पसद्देन अन्तरघरे गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च उच्चासद्वं महासद्वं करोन्तो अन्तरघरे गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

ततियसिक्खापदं निट्ठितं ।

५८९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उच्चासद्वं महासद्वं करोन्ता अन्तरघरे निसीदन्ति...पे०... ।

“अप्पसद्दो अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

अप्पसद्देन अन्तरघरे निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च उच्चासदं महासदं करोन्तो अन्तरघरे निसीदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

चतुत्थसिक्खापदं निद्धितं ।

५९०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू कायप्पचालकं अन्तरघरे गच्छन्ति कायं ओलम्बेन्ता...पे०... ।

“न कायप्पचालकं अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न कायप्पचालकं अन्तरघरे गन्तब्बं । कायं पग्गहेत्वा गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च कायप्पचालकं अन्तरघरे गच्छति कायं ओलम्बेन्तो, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

पञ्चमसिक्खापदं निद्धितं ।

५९१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू कायप्पचालकं अन्तरघरे निसीदन्ति, कायं ओलम्बेन्ता...पे०... ।

“न कायप्पचालकं अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न कायप्पचालकं अन्तरघरे निसीदितब्बं । कायं पग्गहेत्वा निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च कायप्पचालकं अन्तरघरे निसीदति कायं ओलम्बेन्तो, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, वासूपगतस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

छट्ठसिक्खापदं निद्धितं ।

५९२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू बाहुप्पचालकं अन्तरघरे गच्छन्ति बाहुं ओलम्बेन्ता...पे०... ।

“न बाहुप्पचालकं अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न बाहुप्पचालकं अन्तरघरे गन्तब्बं । बाहुं पग्गहेत्वा गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च बाहुप्पचालकं अन्तरघरे गच्छति बाहुं ओलम्बेन्तो, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं ।

५९३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू बाहुप्पचालकं अन्तरघरे निसीदन्ति बाहुं ओलम्बेन्ता...पे०... ।

“न बाहुप्पचालकं अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न बाहुप्पचालकं अन्तरघरे निसीदितब्बं । बाहुं पगगहेत्वा निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च बाहुप्पचालकं अन्तरघरे निसीदति बाहुं ओलम्बेन्तो, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, वासूपगतस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अट्ठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

५९४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सीसप्पचालकं अन्तरघरे गच्छन्ति सीसं ओलम्बेन्ता...पे०... ।

“न सीसप्पचालकं अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न सीसप्पचालकं अन्तरघरे गन्तब्बं । सीसं पगगहेत्वा गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च सीसप्पचालकं अन्तरघरे गच्छति सीसं ओलम्बेन्तो, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

५९५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सीसप्पचालकं अन्तरघरे निसीदन्ति सीसं ओलम्बेन्ता...पे०... ।

“न सीसप्पचालकं अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न सीसप्पचालकं अन्तरघरे निसीदितब्बं । सीसं पगगहेत्वा निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च सीसप्पचालकं अन्तरघरे निसीदति सीसं ओलम्बेन्तो, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, वासूपगतस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दसमसिक्खापदं निद्धितं ।

उज्जग्घिकवग्गो दुतियो ।

३. खम्भकतवग्गो

५९६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू खम्भकता अन्तरघरे गच्छन्ति... पे०... ।

“न खम्भकतो अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न खम्भकतेन अन्तरघरे गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च एकतो वा उभतो वा खम्भं कत्वा अन्तरघरे गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च... पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

पठमसिक्खापदं निद्धितं ।

५९७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू खम्भकता अन्तरघरे निसीदन्ति... पे०... ।

“न खम्भकतो अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न खम्भकतेन अन्तरघरे निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च एकतो वा उभतो वा खम्भं कत्वा अन्तरघरे निसीदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, वासूपगतस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसिक्खापदं निद्धितं ।

५९८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू ससीसं पारुपित्वा अन्तरघरे गच्छन्ति... पे०... ।

“न ओगुण्ठितो अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न ओगुण्ठितेन अन्तरघरे गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च ससीसं पारुपित्वा अन्तरघरे गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च... पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

ततियसिक्खापदं निडितं ।

५९९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू ससीसं पारुपित्वा अन्तरघरे निसीदन्ति...पे०... ।

“न ओगुण्ठितो अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न ओगुण्ठितेन अन्तरघरे निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च ससीसं पारुपित्वा अन्तरघरे निसीदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, वासूपगतस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चतुत्थसिक्खापदं निडितं ।

६००. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उक्कुटिकाय अन्तरघरे गच्छन्ति...पे०... ।

“न उक्कुटिकाय अन्तरघरे गमिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उक्कुटिकाय अन्तरघरे गन्तब्बं । यो अनादरियं पटिच्च उक्कुटिकाय अन्तरघरे गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

पञ्चमसिक्खापदं निडितं ।

६०१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पल्लत्थिकाय [पल्लत्तिकाय (क०)] अन्तरघरे निसीदन्ति...पे०... ।

“न पल्लत्थिकाय अन्तरघरे निसीदिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न पल्लत्थिकाय अन्तरघरे निसीदितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च हत्थपल्लत्थिकाय वा दुस्सपल्लत्थिकाय वा अन्तरघरे निसीदति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, वासूपगतस्स, आपदासु,

उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

छट्ठसिक्खापदं निडितं ।

६०२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू असक्कच्चं पिण्डपातं पटिग्गण्हन्ति छडुतुकामा विय...पे०... ।

“सक्कच्चं पिण्डपातं पटिग्गहेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सक्कच्चं पिण्डपातो पटिग्गहेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च असक्कच्चं पिण्डपातं पटिग्गण्हति छडुतुकामो विय, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६०३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू तहं तहं ओलोकेन्ता पिण्डपातं पटिग्गण्हन्ति, आकिरन्तेपि अतिक्कन्तेपि [अतिक्कमन्तेपि (सी०)] न जानन्ति...पे०... ।

“पत्तसज्जी पिण्डपातं पटिग्गहेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

पत्तसज्जिना पिण्डपातो पटिग्गहेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च तहं तहं ओलोकेन्तो पिण्डपातं पटिग्गण्हति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

अट्ठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६०४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पिण्डपातं पटिग्गण्हन्ता सूपज्जेव बहुं पटिग्गण्हन्ति...पे०... ।

“समसूपकं पिण्डपातं पटिग्गहेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सूपो नाम द्वे सूपा — मुग्गसूपो, माससूपो । हत्थहारियो समसूपको पिण्डपातो पटिग्गहेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च सूपज्जेव बहुं पटिग्गण्हति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, रसरसे, जातकानं पवारितानं, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६०५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

छब्बगिया भिक्खू थूपीकतं पिण्डपातं पटिग्गहन्ति...पे०... ।

“समतित्तिकं [समतित्थिकं (क०)] पिण्डपातं पटिग्गहेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

समतित्तिको [समतित्थिकं (क०)] पिण्डपातो पटिग्गहेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च थूपीकतं पिण्डपातं पटिग्गहाति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

खम्भकतवग्गो ततियो ।

४. सक्कच्चवग्गो

६०६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू असक्कच्चं पिण्डपातं भुज्जन्ति अभुज्जितुकामा विय...पे०... ।

“सक्कच्चं पिण्डपातं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सक्कच्चं पिण्डपातो भुज्जितब्बो । यो अनादरियं पटिच्च असक्कच्चं पिण्डपातं भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स,

आदिकम्मिकस्साति ।

पठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६०७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू तहं तहं ओलोकेन्ता पिण्डपातं भुज्जन्ति, आकिरन्तेपि अतिक्कन्तेपि न जानन्ति...पे०... ।

“पत्तसज्जी पिण्डपातं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

पत्तसज्जिना पिण्डपातो भुज्जितब्बो । यो अनादरियं पटिच्च तहं तहं ओलोकेन्तो पिण्डपातं भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसिक्खापदं निट्ठितं ।

६०८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू तहं तहं ओमसित्वा [ओमदित्वा (क०)] पिण्डपातं भुञ्जन्ति...पे०... ।

“सपदानं पिण्डपातं भुञ्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सपदानं पिण्डपातो भुञ्जितब्बो । यो अनादरियं पटिच्च तहं तहं ओमसित्वा [ओमदित्वा (क०)] पिण्डपातं भुञ्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, अज्जेसं देन्तो ओमसति, अज्जस्स भाजने आकिरन्तो ओमसति, उत्तरिभङ्गे, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

ततियसिक्खापदं निट्ठितं ।

६०९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पिण्डपातं भुञ्जन्ता सूपज्जेव बहं भुञ्जन्ति...पे०... ।

“समसूपकं पिण्डपातं भुञ्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सूपो नाम द्वे सूपा — मुग्गसूपो, माससूपो हत्थहारियो । समसूपको पिण्डपातो भुञ्जितब्बो । यो अनादरियं पटिच्च सूपज्जेव बहं भुञ्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, रसरसे, जातकानं पवारितानं, अत्तनो धनेन, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चतुत्थसिक्खापदं निट्ठितं ।

६१०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू थूपकतो ओमदित्वा पिण्डपातं भुञ्जन्ति...पे०... ।

“न थूपकतो ओमदित्वा पिण्डपातं भुञ्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न थूपकतो ओमदित्वा पिण्डपातो भुञ्जितब्बो । यो अनादरियं पटिच्च थूपकतो ओमदित्वा पिण्डपातं भुञ्जति आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, परित्तके सेसे एकतो संकट्ठित्वा ओमदित्वा भुञ्जति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पञ्चमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६११. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सूपम्पि ब्यञ्जनम्पि ओदनेन पटिच्छादेन्ति भिय्योकम्यतं उपादाय...पे०...।

“न सूपं वा ब्यञ्जनं वा ओदनेन पटिच्छादेस्सामि भिय्योकम्यतं उपादायाति सिक्खा करणीया”ति।

न सूपं वा ब्यञ्जनं वा ओदनेन पटिच्छादेतब्बं भिय्योकम्यतं उपादाय। यो अनादरियं पटिच्च सूपं वा ब्यञ्जनं वा ओदनेन पटिच्छादेति भिय्योकम्यतं उपादाय, आपत्ति दुक्कटस्स।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, सामिका पटिच्छादेत्वा देन्ति, न भिय्योकम्यतं उपादाय, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति।

छट्ठसिक्खापदं निट्ठितं।

६१२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सूपम्पि ओदनम्पि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जन्ति। मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम समणा सक्कपुत्तिया सूपम्पि ओदनम्पि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ति! कस्स सम्पन्नं न मनापं! कस्स सादुं न रुच्चती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं। ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम छब्बगिया भिक्खू सूपम्पि ओदनम्पि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, सूपम्पि ओदनम्पि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जथाति? “सच्चं, भगवा”ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, सूपम्पि ओदनम्पि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न सूपं वा ओदनं वा अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पज्जत्तं होति।

६१३. तेन खो पन समयेन भिक्खू गिलाना होन्ति। गिलानपुच्छका भिक्खू गिलाने भिक्खू एतदवोचुं — “कच्चावुसो, खमनीयं, कच्चि यापनीय”न्ति? “पुब्बे मयं, आवुसो, सूपम्पि ओदनम्पि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जाम, तेन नो फासु होति। इदानी पन — “भगवता पटिक्खित्त”न्ति कुक्कुच्चायन्ता न विज्जापेम, तेन नो न फासु होती”ति। भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना सूपम्पि ओदनम्पि अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जितुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न सूपं वा ओदनं वा अगिलानो अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति।

न सूपं वा ओदनं वा अगिलानेन अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जितब्बं। यो अनादरियं पटिच्च सूपं वा ओदनं वा अगिलानो अत्तनो अत्थाय विज्जापेत्वा भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, जातकानं पवारितानं, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६१४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उज्झानसज्जी परेसं पत्तं ओलोकेन्ति...पे० ... ।

“न उज्झानसज्जी परेसं पत्तं ओलोकेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उज्झानसज्जिना परेसं पत्तो ओलोकेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च उज्झानसज्जी परेसं पत्तं ओलोकेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, “दस्सामी”ति वा “दापेस्सामी”ति वा ओलोकेति, न उज्झानसज्जिस्स, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अट्ठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६१५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू महन्तं कबळं करोन्ति...पे० ... ।

“नातिमहन्तं कबळं करिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

नातिमहन्तो कबळो कातब्बो । यो अनादरियं पटिच्च महन्तं कबळं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, खज्जके, फलाफले, उत्तरिभङ्गे, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६१६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू दीघं आलोपं करोन्ति...पे० ... ।

“परिमण्डलं आलोपं करिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

परिमण्डलो आलोपो कातब्बो । यो अनादरियं पटिच्च दीघं आलोपं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, खज्जके, फलाफले, उत्तरिभङ्गे, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

दसमसिक्खापदं निद्धितं ।

सक्कच्चवग्गो चतुत्थो ।

५. कबळवग्गो

६१७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू अनाहटे कबळे मुखद्वारं विवरन्ति...पे०... ।

“न अनाहटे कबळे मुखद्वारं विवरिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न अनाहटे कबळे मुखद्वारं विवरितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च अनाहटे कबळे मुखद्वारं विवरति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

पठमसिक्खापदं निद्धितं ।

६१८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू भुज्जमाना सब्बं हत्थं मुखे पक्खिपन्ति...पे०... ।

“न भुज्जमानो सब्बं हत्थं मुखे पक्खिपिस्सामीति सिक्खाकरणीया”ति ।

न भुज्जमानेन सब्बो हत्थो मुखे पक्खिपितब्बो । यो अनादरियं पटिच्च भुज्जमानो सब्बं हत्थं मुखे पक्खिपति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसिक्खापदं निद्धितं ।

६१९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सकबळेन मुखेन ब्याहरन्ति...पे०... ।

“न सकबळेन मुखेन ब्याहरिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न सकबळेन मुखेन ब्याहरितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च सकबळेन मुखेन ब्याहरति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

ततियसिक्खापदं निद्धितं ।

६२०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पिण्डुक्खेपकं भुज्जन्ति...पे०... ।

“न पिण्डुक्खेपकं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न पिण्डुक्खेपकं भुज्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च पिण्डुक्खेपकं भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, खज्जके, फलाफले, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चतुत्थसिक्खापदं निड्डितं ।

६२१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू कबळावच्छेदकं भुज्जन्ति...पे०... ।

“न कबळावच्छेदकं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न कबळावच्छेदकं भुज्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च कबळावच्छेदकं भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, खज्जके फलाफले, उत्तरिभङ्गे, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पञ्चमसिक्खापदं निड्डितं ।

६२२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू अवगण्डकारकं भुज्जन्ति...पे०... ।

“न अवगण्डकारकं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न अवगण्डकारकं भुज्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च एकतो वा उभतो वा गण्डं कत्वा भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, फलाफले, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

छट्ठसिक्खापदं निड्डितं ।

६२३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू हत्थनिद्धनकं भुज्जन्ति...पे०... ।

“न हत्थनिद्धनकं भुञ्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न हत्थनिद्धनकं भुञ्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च हत्थनिद्धनकं भुञ्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, कचवरं छुहेन्तो हत्थं निद्धनाति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६२४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सित्थावकारकं भुञ्जन्ति...पे०... ।

“न सित्थावकारकं भुञ्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न सित्थावकारकं भुञ्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च सित्थावकारकं भुञ्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, कचवरं छुहेन्तो सित्थं छुडुयति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

अट्ठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६२५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू जिह्वा निच्छारकं भुञ्जन्ति...पे०... ।

“न जिह्वानिच्छारकं भुञ्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न जिह्वानिच्छारकं भुञ्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च जिह्वानिच्छारकं भुञ्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६२६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू चपुचपुकारकं भुञ्जन्ति...पे०... ।

“न चपुचपुकारकं भुञ्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न चपुचपुकारकं भुञ्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च चपुचपुकारकं भुञ्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

दसमसिक्खापदं निद्धितं ।

कबळवग्गो पञ्चमो ।

६. सुरुसुरुवग्गो

६२७. तेन समयेन बुद्धो भगवा कोसम्बियं विहरति घोसितारामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरेन ब्राह्मणेन सङ्गस्स पयोपानं पटियत्तं होति । भिक्खू सुरुसुरुकारकं खीरं पिवन्ति । अज्जतरो नटपुब्बको भिक्खु एवमाह — “सब्बोयं मज्जे सङ्घो सीतीकतो”ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खु सङ्घं आरब्भ दवं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर त्वं, भिक्खु, सङ्घं आरब्भ दवं अकासीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम त्वं, मोघपुरिस, सङ्घं आरब्भ दवं करिस्ससि! नेतं, मोघपुरिस, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “न, भिक्खवे, बुद्धं वा धम्मं वा सङ्घं वा आरब्भ दवो कातब्बो । यो करेय्य, आपत्ति दुक्कटस्सा”ति । अथ खो भगवा तं भिक्खुं अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न सुरुसुरुकारकं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न सुरुसुरुकारकं भुज्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च सुरुसुरुकारकं भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

पठमसिक्खापदं निद्धितं ।

६२८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू हत्थनिल्लेहकं भुज्जन्ति...पे०... ।

“न हत्थनिल्लेहकं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न हत्थनिल्लेहकं भुज्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च हत्थनिल्लेहकं भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसिक्खापदं निद्धितं ।

६२९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पत्तनिल्लेहकं भुज्जन्ति...पे०... ।

“न पत्तनिल्लेहकं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न पत्तनिल्लेहकं भुज्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च पत्तनिल्लेहकं भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, परित्तके सेसे एकतो सङ्कट्टित्वा निल्लेहित्वा भुज्जति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

ततियसिक्खापदं निट्ठितं ।

६३०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू ओट्टनिल्लेहकं भुज्जन्ति...पे०... ।

“न ओट्टनिल्लेहकं भुज्जिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न ओट्टनिल्लेहकं भुज्जितब्बं । यो अनादरियं पटिच्च ओट्टनिल्लेहकं भुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

चतुत्थसिक्खापदं निट्ठितं ।

६३१. तेन समयेन बुद्धो भगवा भग्गेसु विहरति सुसुमारगिरे [सुसुमारगिरे (सी० स्या०), संसुमारगिरे (क०)] भेसकळावने मिगदाये । तेन खो पन समयेन भिक्खू कोकनदे [कोकनुदे (क०)] पासादे सामिसेन हत्थेन पानीयथालकं पटिग्गण्हन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम समणा सक्कपुत्तिया सामिसेन हत्थेन पानीयथालकं पटिग्गहेस्सन्ति, सेय्यथापि गिही कामभोगिनो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खू सामिसेन हत्थेन पानीयथालकं पटिग्गहेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू सामिसेन हत्थेन पानीयथालकं पटिग्गण्हन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा सामिसेन हत्थेन पानीयथालकं पटिग्गहेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न सामिसेन हत्थेन पानीयथालकं पटिग्गहेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न सामिसेन हत्थेन पानीयथालको पटिग्गहेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च सामिसेन हत्थेन पानीयथालकं पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, “धोविस्सामी”ति वा “धोवापेस्सामी”ति वा पटिग्गण्हाति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पञ्चमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६३२. तेन समयेन बुद्धो भगवा भग्गेसु विहरति सुसुमारगिरे भेसकळावने मिगदाये । तेन खो पन समयेन भिक्खू

कोकनदे पासादे ससित्थकं पत्तधोवनं अन्तरघरे छुट्टेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम समणा सक्कपुत्तिया ससित्थकं पत्तधोवनं अन्तरघरे छुट्टेस्सन्ति, सेय्यथापि गिही कामभोगिनो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खू ससित्थकं पत्तधोवनं अन्तरघरे छुट्टेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खू ससित्थकं पत्तधोवनं अन्तरघरे छुट्टेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम ते, भिक्खवे, मोघपुरिसा ससित्थकं पत्तधोवनं अन्तरघरे छुट्टेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न ससित्थकं पत्तधोवनं अन्तरघरे छुट्टेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न ससित्थकं पत्तधोवनं अन्तरघरे छुट्टेतब्बं । यो अनादरियं पटिच्च ससित्थकं पत्तधोवनं अन्तरघरे छुट्टेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, उद्धरित्वा वा भिन्दित्वा वा पटिग्गहे वा नीहरित्वा वा छुट्टेति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

छट्टसिक्खापदं निट्ठितं ।

६३३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू छत्तपाणिस्स धम्मं देसेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम छब्बगिया भिक्खू छत्तपाणिस्स धम्मं देसेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, छत्तपाणिस्स धम्मं देसेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, छत्तपाणिस्स धम्मं देसेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न छत्तपाणिस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

६३४. तेन खो पन समयेन भिक्खू छत्तपाणिस्स गिलानस्स धम्मं देसेतुं कुक्कुच्चायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम समणा सक्कपुत्तिया छत्तपाणिस्स गिलानस्स धम्मं न देसेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । अथ खो ते भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, छत्तपाणिस्स गिलानस्स धम्मं देसेतुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न छत्तपाणिस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

छत्तं नाम तीणि छत्तानि — सेतच्छत्तं, किलज्जच्छत्तं, पण्णच्छत्तं मण्डलबद्धं सलाकबद्धं ।

धम्मो नाम बुद्धभासितो सावकभासितो इसिभासितो देवताभासितो अत्थूपसञ्चितो धम्मूपसञ्चितो ।

देसेय्याति पदेन देसेति, पदे पदे आपत्ति दुक्कटस्स । अक्खराय देसेति, अक्खरक्खराय आपत्ति दुक्कटस्स । न छत्तपाणिस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च छत्तपाणिस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे० ... आदिकम्मिकस्साति ।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६३५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू दण्डपाणिस्स धम्मं देसेन्ति...पे० ... ।

“न दण्डपाणिस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

दण्डो नाम मज्झिमस्स पुरिसस्स चतुहत्थो दण्डो । ततो उक्कट्ठो अदण्डो, ओमको अदण्डो ।

न दण्डपाणिस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च दण्डपाणिस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे० ... आदिकम्मिकस्साति ।

अट्ठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६३६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सत्थपाणिस्स धम्मं देसेन्ति...पे० ... ।

“न सत्थपाणिस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

सत्थं नाम एकतोधारं उभतोधारं पहरणं ।

न सत्थपाणिस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च सत्थपाणिस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे० ... आदिकम्मिकस्साति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६३७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

छब्बगिया भिक्खू आवुधपाणिस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न आवुधपाणिस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

आवुधं नाम चापो कोदण्डो ।

न आवुधपाणिस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च आवुधपाणिस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

दसमसिक्खापदं निष्ठितं ।

सुरुसुरुवग्गो छट्ठो ।

७. पादुकवग्गो

६३८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पादुकारुळहस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न पादुकारुळहस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न पादुकारुळहस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च अक्कन्तस्स वा पटिमुक्कस्स वा ओमुक्कस्स वा अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

पठमसिक्खापदं निष्ठितं ।

६३९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उपाहनारुळहस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न उपाहनारुळहस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खाकरणीया”ति ।

न उपाहनारुळहस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च अक्कन्तस्स वा पटिमुक्कस्स वा ओमुक्कस्स वा अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

दुतियसिक्खापदं निष्ठितं ।

६४०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू यानगतस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न यानगतस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

यानं नाम वय्हं रथो सकटं सन्दमानिका सिविका पाटङ्की ।

न यानगतस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च यानगतस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

ततियसिक्खापदं निड्डितं ।

६४१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू सयनगतस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न सयनगतस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न सयनगतस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च अन्तमसो छमायम्पि निपन्नस्स सयनगतस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

चतुत्थसिक्खापदं निड्डितं ।

६४२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पल्लत्थिकाय निसिन्नस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न पल्लत्थिकाय निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न पल्लत्थिकाय निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च हत्थपल्लत्थिकाय वा दुस्सपल्लत्थिकाय वा निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

पञ्चमसिक्खापदं निड्डितं ।

६४३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

छब्बगिया भिक्खू वेठितसीसस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न वेठितसीसस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

वेठितसीसो नाम केसन्तं न दस्सापेत्वा वेठितो होति ।

न वेठितसीसस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च वेठितसीसस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, केसन्तं विवरापेत्वा देसेति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

छट्ठसिक्खापदं निट्ठितं ।

६४४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू ओगुण्ठितसीसस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न ओगुण्ठितसीसस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

ओगुण्ठितसीसो नाम ससीसं पारुतो वुच्चति ।

न ओगुण्ठितसीसस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च ओगुण्ठितसीसस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, सीसं विवरापेत्वा देसेति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६४५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू छमायं निसीदित्वा आसने निसिन्नस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न छमायं निसीदित्वा आसने निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न छमायं निसीदित्वा [निसिन्नेन (अट्ठकथा)] आसने निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च छमायं निसीदित्वा आसने निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

अट्टमसिक्खापदं निद्रितं ।

६४६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स धम्मं देसेन्ति । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स धम्मं देसेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स धम्मं देसेथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स धम्मं देसेस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

६४७. “भूतपुब्बं, भिक्खवे, बाराणसियं अज्जतरस्स छपकस्स [छवकस्स (स्या०)] पजापति गब्भिनी अहोसि । अथ खो, भिक्खवे, सा छपकी तं छपकं एतदवोच — ‘गब्भिनीम्हि, अय्यपुत्त! इच्छामि अम्बं खादितुं’न्ति । ‘नत्थि अम्बं [अम्बो (स्या०)], अकालो अम्बस्सा’ति । ‘सचे न लभिस्सामि मरिस्सामी’ति । तेन खो पन समयेन, रज्जो अम्बो ध्रुवफलो होति । अथ खो, भिक्खवे, सो छपको येन सो अम्बो तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं अम्बं अभिरुहित्वा निलीनो अच्छि । अथ खो, भिक्खवे, राजा पुरोहितेन ब्राह्मणेन सद्धिं येन सो अम्बो तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा उच्चे आसने निसीदित्वा मन्तं परियापुणाति । अथ खो, भिक्खवे, तस्स छपकस्स एतदहोसि — ‘याव अधम्मिको अयं राजा, यत्र हि नाम उच्चे आसने निसीदित्वा मन्तं परियापुणिस्सति । अयज्ज ब्राह्मणो अधम्मिको, यत्र हि नाम नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स मन्तं वाचेस्सति । अहज्जम्हि अधम्मिको, योहं इत्थिया कारणा रज्जो अम्बं अवहरामि । सब्बमिदं चरिमं कतं’न्ति तत्थेव परिपति ।

[इमा गाथायो जा० १.४.३३-३५ जातके अज्जथा दिस्सन्ति] “उभो अत्थं न जानन्ति, उभो धम्मं न पस्सरे । यो चायं मन्तं वाचेति, यो चाधम्मेनधीयति ॥

“सालीनं ओदनो भुत्तो, सुचिमंसूपसेचनो ।
तस्मा धम्मे न वत्तामि, धम्मो अरियेभि वण्णितो ॥

“धिरत्थु तं धनलाभं, यसलाभज्ज ब्राह्मण ।
या वुत्ति विनिपातेन, अधम्मचरणेन वा ॥

“परिब्बज महाब्रह्मे, पचन्तज्जेपि पाणिनो ।
मा त्वं अधम्मो आचरितो, अस्मा कुम्भमिवाभिदा”ति ॥

“तदापि मे, भिक्खवे, अमनापा नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स मन्तं वाचेतुं, किमङ्ग पन एतरहि न अमनापा भविस्सति नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स धम्मं देसेतुं । नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च नीचे आसने निसीदित्वा उच्चे आसने निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६४८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू ठिता निसिन्नस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न ठितो निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न ठितेन निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च ठितो निसिन्नस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

दसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६४९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू पच्छतो गच्छन्ता पुरतो गच्छन्तस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न पच्छतो गच्छन्तो पुरतो गच्छन्तस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न पच्छतो गच्छन्तेन पुरतो गच्छन्तस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च पच्छतो गच्छन्तो पुरतो गच्छन्तस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

एकादसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६५०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उप्पथेन गच्छन्ता पथेन गच्छन्तस्स धम्मं देसेन्ति...पे०... ।

“न उप्पथेन गच्छन्तो पथेन गच्छन्तस्स अगिलानस्स धम्मं देसेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उप्पथेन गच्छन्तेन पथेन गच्छन्तस्स अगिलानस्स धम्मो देसेतब्बो । यो अनादरियं पटिच्च उप्पथेन गच्छन्तो पथेन गच्छन्तस्स अगिलानस्स धम्मं देसेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

द्वादसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६५१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू ठिता उच्चारम्पि पस्सावम्पि करोन्ति...पे०... ।

“न ठितो अगिलानो उच्चारं वा पस्सावं वा करिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न ठितेन अगिलानेन उच्चारो वा पस्सावो वा कातब्बो । यो अनादरियं पटिच्च ठितो अगिलानो उच्चारं वा पस्सावं वा करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च...पे०... आदिकम्मिकस्साति ।

तेरसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६५२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू हरिते उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करोन्ति...पे०... ।

“न हरिते अगिलानो उच्चारं वा पस्सावं वा खेळं वा करिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न हरिते अगिलानेन उच्चारो वा पस्सावो वा खेळो वा कातब्बो । यो अनादरियं पटिच्च हरिते अगिलानो उच्चारं वा पस्सावं वा खेळं वा करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, अप्पहरिते कतो हरितं ओत्थरति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

चुद्धसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६५३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करोन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम समणा सक्कपुत्तिया उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करिस्सन्ति, सेय्यथापि गिही कामभोगिनो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खू तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । ये ते भिक्खू अप्पिच्छा...पे०... ते उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खू उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर तुम्हे, भिक्खवे, उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करोथाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम तुम्हे, मोघपुरिसा, उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करिस्सथ! नेतं, मोघपुरिसा, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न उदके उच्चारं वा पस्सावं वा खेळं वा करिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खूनां सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

६५४. तेन खो पन समयेन गिलाना भिक्खू उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि कातुं कुक्कुच्चायन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानेन भिक्खुना उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि कातुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, इमं सिक्खापदं उद्दिसेय्याथ —

“न उदके अगिलानो उच्चारं वा पस्सावं वा खेळं वा करिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उदके अगिलानेन उच्चारो वा पस्सावो वा खेळो वा कातब्बो । यो अनादरियं पटिच्च उदके अगिलानो उच्चारं वा पस्सावं वा खेळं वा करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तस्स, गिलानस्स, थले कतो उदकं ओत्थरति, आपदासु, उम्मत्तकस्स, खित्तचित्तस्स, वेदनाट्टस्स, आदिकम्मिकस्साति ।

पन्नरसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

पादुकवग्गो सत्तमो ।

उद्दिट्ठा खो, आयस्मन्तो, सेखिया धम्मा । तत्थायस्मन्ते पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेत्थायस्मन्तो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

सेखिया निट्ठिता ।

सेखियकण्डं निट्ठितं ।

८. अधिकरणसमथा

इमे खो पनायस्मन्तो सत्त अधिकरणसमथा

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

६५५. उप्पन्नुप्पन्नानं अधिकरणानं समथाय वूपसमाय सम्मुखाविनयो दातब्बो, सतिविनयो दातब्बो, अमूळहविनयो दातब्बो, पटिज्जाय कारेतब्बं, येभ्य्यसिका, तस्सपापियसिका, तिणवत्थारकोति ।

उद्दिट्ठा खो, आयस्मन्तो, सत्त अधिकरणसमथा धम्मा । तत्थायस्मन्ते पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेत्थायस्मन्तो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

अधिकरणसमथा निड्डिता ।

उद्दिट्ठं खो, आयस्मन्तो, निदानं; उद्दिट्ठा चत्तारो पाराजिका धम्मा; उद्दिट्ठा तेरस सङ्गादिसेसा धम्मा; उद्दिट्ठा द्वे अनियता धम्मा; उद्दिट्ठा तिस निस्सगिया पाचित्तिया धम्मा; उद्दिट्ठा द्वेनवुति पाचित्तिया धम्मा; उद्दिट्ठा चत्तारो पाटिदेसनीया धम्मा; उद्दिट्ठा सेखिया धम्मा; उद्दिट्ठा सत्त अधिकरणसमथा धम्मा । एत्तकं तस्स भगवतो सुत्तागतं सुत्तपरियापन्नं अन्वद्धमासं उद्देसं आगच्छति । तत्थ सब्बेहेव समग्गेहि सम्मोदमानेहि अविवदमानेहि सिक्खितब्बन्ति ।

महाविभङ्गो निड्डितो ।

॥ नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मासम्बुद्धस्स ॥

भिक्षुनीविभङ्गो

१. पाराजिककण्डं (भिक्षुनीविभङ्गो)

१. पठमपाराजिकं

६५६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन साळ्हो मिगारनत्ता भिक्षुनिसङ्घस्स विहारं कत्तुकामो होति । अथ खो साळ्हो मिगारनत्ता भिक्षुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोच — “इच्छामहं, अय्ये, भिक्षुनिसङ्घस्स विहारं कातुं । देथ मे नवकम्मिकं भिक्षुनि”न्ति । तेन खो पन समयेन चतस्सो भगिनियो भिक्षुनीसु पब्बजिता होन्ति — नन्दा, नन्दवती, सुन्दरीनन्दा, थुल्लनन्दाति । तासु सुन्दरीनन्दा भिक्षुनी तरुणपब्बजिता अभिरूपा होति दस्सनीया पासादिका पण्डिता ब्यत्ता मेधाविनी दक्खा अनलसा, तत्तुपायाय वीमंसाय समन्नागता, अलं कातुं अलं संविधातुं । अथ खो भिक्षुनिसङ्घो सुन्दरीनन्दं भिक्षुनिं सम्मन्नित्वा साळ्हस्स मिगारनत्तुनो नवकम्मिकं अदासि । तेन खो पन समयेन सुन्दरीनन्दा भिक्षुनी साळ्हस्स मिगारनत्तुनो निवेसनं अभिक्खणं गच्छति — “वासिं देथ, परसुं [फरसुं (स्या० क०)] देथ, कुठारिं [कुधारिं (क०)] देथ, कुद्दालं देथ, निखादनं देथा”ति । साळ्होपि मिगारनत्ता भिक्षुनुपस्सयं अभिक्खणं गच्छति कताकतं जानितुं । ते अभिण्हदस्सनेन पटिबद्धचित्ता अहेसुं ।

अथ खो साळ्हो मिगारनत्ता सुन्दरीनन्दं भिक्षुनिं दूसेतुं ओकासं अलभमानो एतदेवत्थाय भिक्षुनिसङ्घस्स भत्तं अकासि । अथ खो साळ्हो मिगारनत्ता भत्तग्गे आसनं पज्जपेन्तो — “एत्तका भिक्षुनियो अय्याय सुन्दरीनन्दाय वुड्ढतरा”ति एकमन्तं आसनं पज्जपेसि “एत्तका नवकतरा”ति — एकमन्तं आसनं पज्जपेसि । पटिच्छन्ने ओकासे निकूटे सुन्दरीनन्दाय भिक्षुनिया आसनं पज्जपेसि, यथा थेरा भिक्षुनियो जानेय्युं — “नवकानं भिक्षुनीनं सन्तिके निसिन्ना”ति; नवकापि भिक्षुनियो जानेय्युं — “थेरानं भिक्षुनीनं सन्तिके निसिन्ना”ति । अथ खो साळ्हो मिगारनत्ता भिक्षुनिसङ्घस्स कालं आरोचापेसि — “कालो, अय्ये, निड्डितं भत्त”न्ति । सुन्दरीनन्दा भिक्षुनी सल्लक्खेत्वा — “न बहुकतो साळ्हो मिगारनत्ता भिक्षुनिसङ्घस्स भत्तं अकासि; मं सो दूसेतुकामो । सचाहं गमिस्सामि विस्सरो मे भविस्सती”ति, अन्तेवासिनिं भिक्षुनिं आणापेसि — “गच्छ मे पिण्डपातं नीहर । यो चे मं पुच्छति, ‘गिलाना’ति पटिवेदेही”ति । “एवं, अय्ये”ति खो सा भिक्षुनी सुन्दरीनन्दाय भिक्षुनिया पच्चस्सोसि ।

तेन खो पन समयेन साळ्हो मिगारनत्ता बहिद्वारकोट्टके ठितो होति सुन्दरीनन्दं भिक्खुनिं पटिपुच्छन्तो — “कहं, अय्ये, अय्या सुन्दरीनन्दा? कहं, अय्ये, अय्या सुन्दरीनन्दा”ति? एवं वुत्ते सुन्दरीनन्दाय भिक्खुनिय आन्तेवासिनी भिक्खुनी साळ्हं मिगारनत्तारं एतदवोच — “गिलानावुसो; पिण्डपातं नीहरिस्सामी”ति। अथ खो साळ्हो मिगारनत्ता — “यम्पाहं अत्थाय [यंपाहं (स्या०)] भिक्खुनिसङ्घस्स भत्तं अकासिं अय्याय सुन्दरीनन्दाय कारणा”ति मनुस्से आणापेत्वा — “भिक्खुनिसङ्घं भत्तेन परिविसथा”ति वत्त्वा येन भिक्खुनुपस्सयो तेनुपसङ्गमि। तेन खो पन समयेन सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी बहारामकोट्टके ठिता होति साळ्हं मिगारनत्तारं पतिमानेन्ती। अद्वसा खो सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी साळ्हं मिगारनत्तारं दूरतोव आगच्छन्तं। दिस्वान उपस्सयं पविसित्वा ससीसं पारुपित्वा मज्जके निपज्जि। अथ खो साळ्हो मिगारनत्ता येन सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा सुन्दरीनन्दं भिक्खुनिं एतदवोच — “किं ते, अय्ये, अफासु, किस्स निपन्नासी”ति? “एवज्हेतं, आवुसो, होति या अनिच्छन्तं इच्छती”ति। “क्याहं तं, अय्ये, न इच्छिस्सामि? अपि चाहं ओकासं न लभामि तं दूसेतु”न्ति। अवस्सुतो अवस्सुताय सुन्दरीनन्दाय भिक्खुनिय कायसंसगं समापज्जि।

तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी जरादुब्बला चरणगिलाना सुन्दरीनन्दाय भिक्खुनिय आविदूरे निपन्ना होति। अद्वसा खो सा भिक्खुनी साळ्हं मिगारनत्तारं अवस्सुतं अवस्सुताय सुन्दरीनन्दाय भिक्खुनिय कायसंसगं समापज्जन्तं। दिस्वान उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथज्हि नाम अय्या सुन्दरीनन्दा अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुगलस्स कायसंसगं सादियिस्सती”ति! अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि। या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम अय्या सुन्दरीनन्दा अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुगलस्स कायसंसगं सादियिस्सती”ति! अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसुं। ये ते भिक्खू अप्पिच्छा सन्तुट्ठा लज्जिनो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुगलस्स कायसंसगं सादियिस्सती”ति!

अथ खो ते भिक्खू सुन्दरीनन्दं भिक्खुनिं अनेकपरियायेन विगरहित्वा भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं। अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर, भिक्खवे, सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुगलस्स कायसंसगं सादियीती”ति [सादियीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति। विगरहि बुद्धो भगवा — “अननुच्छविकं, भिक्खवे, सुन्दरीनन्दाय भिक्खुनिय अननुलोमिकं अप्पतिरूपं अस्सामणकं अकप्पियं अकरणीयं। कथज्हि नाम, भिक्खवे, सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुगलस्स कायसंसगं सादियिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय पसन्नानं वा भिय्योभावाय। अथ ख्वेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानज्जेव अप्पसादाय पसन्नानज्ज एकच्चानं अज्जथत्ताया”ति। अथ खो भगवा सुन्दरीनन्दं भिक्खुनिं अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय दुप्पोसताय महिच्छताय असन्तुट्ठिताय [असन्तुट्ठिताय (स्या०), असन्तुट्ठिया (क०)] सङ्गणिकाय कोसज्जस्स अवण्णं भासित्वा, अनेकपरियायेन सुभरताय सुपोसताय अप्पिच्छस्स सन्तुट्ठस्स [सन्तुट्ठिया (क०)] सल्लेखस्स धुतस्स पासादिकस्स अपचयस्स वीरियारम्भस्स वण्णं भासित्वा, भिक्खून् तदनुच्छविकं तदनुलोमिकं धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खुनीनं सिक्खापदं पज्जपेस्सामि दस अत्थवसे पटिच्च — सङ्गसुट्ठताय, सङ्गफासुताय, दुम्मङ्कून् भिक्खुनीनं निग्गहाय, पेसलानं भिक्खुनीनं फासुविहाराय, दिट्ठधम्मिकानं आसवानं संवराय, सम्परायिकानं आसवानं पटिघाताय, अप्पसन्नानं पसादाय, पसन्नानं भिय्योभावाय, सद्धम्मट्ठितिया विनयानुग्गहाय। एवज्ज पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

६५७. “या पन भिक्खुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुगलस्स अधक्खकं उब्भजाणुमण्डलं आमसनं वा

परामसनं वा गहणं वा छुपनं वा पटिपीळनं वा सादियेय्य, अयम्पि पाराजिका होति असंवासा उब्भजाणुमण्डलिका”ति ।

६५८. या पनाति या यादिसा यथायुत्ता यथाजच्चा यथानामा यथागोत्ता यथासीला यथाविहारिनी यथागोचरा थेरा वा नवा वा मज्झिमा वा, एसा वुच्चति या पनाति ।

भिक्षुनीति भिक्षिकाति भिक्षुनी; भिक्षाचरियं अज्झुपगताति भिक्षुनी; भिन्नपटधराति भिक्षुनी; समज्जाय भिक्षुनी; पटिज्जाय भिक्षुनी; एहि भिक्षुनीति भिक्षुनी; तीहि सरणगमनेहि उपसम्पन्नाति भिक्षुनी; भद्रा भिक्षुनी; सारा भिक्षुनी; सेखा भिक्षुनी; असेखा भिक्षुनी; समग्गेन उभतोसङ्गेन जत्तिचतुत्थेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन उपसम्पन्नाति भिक्षुनी । तत्र यायं भिक्षुनी समग्गेन उभतोसङ्गेन जत्तिचतुत्थेन कम्मेन अकुप्पेन ठानारहेन उपसम्पन्ना, अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्षुनीति ।

अवस्सुता नाम सारत्ता अपेक्खवती पटिबद्धचित्ता ।

अवस्सुतो नाम सारत्तो अपेक्खवा पटिबद्धचित्तो ।

पुरिसपुगगलो नाम मनुस्सपुरिसो न यक्खो न पेतो न तिरच्छानगतो विज्जू पटिबलो कायसंसग्गं समापज्जितुं ।

अधक्खकन्ति हेट्ठक्खकं ।

उब्भजाणुमण्डलन्ति उपरिजाणुमण्डलं ।

आमसनं नाम आमडुमत्तं ।

परामसनं नाम इतोचितो च सञ्चोपनं ।

गहणं नाम गहितमत्तं ।

छुपनं नाम फुट्टमत्तं ।

पटिपीळनं वा सादियेय्याति अङ्गं गहेत्वा निप्पीळनं सादियति ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

पाराजिका होतीति सेय्यथापि नाम पुरिसो सीसच्छिन्नो अभब्बो तेन सरीरबन्धनेन जीवितुं, एवमेव भिक्षुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुगगलस्स अधक्खकं उब्भजाणुमण्डलं आमसनं वा परामसनं वा गहणं वा छुपनं वा पटिपीळनं वा सादियन्ती अस्समणी होति असक्कधीता । तेन वुच्चति पाराजिका होतीति ।

असंवासाति संवासो नाम एककम्मं एकुद्देसो समसिक्खता, एसो संवासो नाम । सो ताय सद्धिं नत्थि, तेन वुच्चति

दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

निस्सगियेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन निस्सगियं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

६६२. एकतोअवस्सुते अधक्खकं उब्भजाणुमण्डलं कायेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

निस्सगियेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन निस्सगियं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

उब्भक्खकं अधोजाणुमण्डलं कायेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । कायपटिबद्धेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

निस्सगियेन कायं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन कायपटिबद्धं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सगियेन निस्सगियं आमसति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

६६३. अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तिया, असादियन्तिया, उम्मत्तिकाय, खित्तचित्ताय, वेदनाट्टाय, आदिकम्मिकायाति ।

पठमपाराजिकं समत्तं [भिक्षुनिविभङ्गे सिक्खापदगणना भिक्खूहिऽअसाधारणवसेन पकासिताति वेदितब्बा] ।

२. दुतियपाराजिकं

६६४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी साळ्हेन मिगारनत्तुना गब्भिनी होति । याव गब्भो तरुणो अहोसि ताव छादेसि । परिपक्वे गब्भे विब्भमित्वा विजायि । भिक्खुनियो थुल्लनन्दं भिक्खुनिं एतदवोचुं — “सुन्दरीनन्दा खो, अय्ये, अचिरविब्भन्ता विजाता । कच्चि नो सा भिक्खुनीयेव समाना गब्भिनी”ति? “एवं, अय्ये”ति । “किस्स पन त्वं, अय्ये, जानं पाराजिकं धम्मं अज्झापन्नं भिक्खुनिं नेवत्तना पटिचोदेसि न गणस्स आरोचेसी”ति? “यो एतिस्सा अवण्णो मय्हेसो अवण्णो, या एतिस्सा अकित्ति मय्हेसा अकित्ति, यो एतिस्सा अयसो मय्हेसो अयसो, यो एतिस्सा अलाभो मय्हेसो अलाभो । क्याहं, अय्ये, अत्तनो अवण्णं अत्तनो अकित्तिं अत्तनो अयसं अत्तनो अलाभं परेसं आरोचेस्सामी”ति? या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा... पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा जानं पाराजिकं धम्मं अज्झापन्नं भिक्खुनिं नेवत्तना पटिचोदेस्सति न गणस्स आरोचेस्सती”ति! अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खुनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू [ये ते भिक्खू...पे०... (?)] भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे भिक्खुसङ्घं सन्निपातापेत्वा भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी जानं पाराजिकं धम्मं अज्झापन्नं भिक्खुनिं नेवत्तना

पटिचोदेति [पटिचोदेसि... आरोचेसीति (क०)] न गणस्स आरोचेती”ति [पटिचोदेसि... आरोचेसीति (क०)]?
 “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी जानं पाराजिकं धम्मं
 अज्झापन्नं भिक्खुनिं नेवत्तना पटिचोदेस्सति न गणस्स आरोचेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०...
 एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

६६५. “या पन भिक्खुनी जानं पाराजिकं धम्मं अज्झापन्नं भिक्खुनिं नेवत्तना पटिचोदेय्य न गणस्स
 आरोचेय्य, यदा च सा ठिता वा अस्स चुता वा नासिता वा अवस्सटा वा, सा पच्छा एवं वदेय्य — ‘पुब्बेवाहं,
 अय्ये, अज्जासिं एतं भिक्खुनिं एवरूपा च एवरूपा च सा भगिनीति, नो च खो अत्तना पटिचोदेस्सं न गणस्स
 आरोचेस्स’न्ति, अयम्पि पाराजिका होति असंवासा वज्जप्पटिच्छादिका”ति ।

६६६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्सा आरोचेन्ति, सा वा आरोचेति ।

पाराजिकं धम्मं अज्झापन्नन्ति अट्टन्नं पाराजिकानं अज्जतरं पाराजिकं अज्झापन्नं ।

नेवत्तना पटिचोदेय्याति न सयं चोदेय्य ।

न गणस्स आरोचेय्याति न अज्जासं भिक्खुनीनं आरोचेय्य ।

यदा च सा ठिता वा अस्स चुता वाति ठिता नाम सलिल्ले ठिता वुच्चति । चुता नाम कालङ्कता वुच्चति । नासिता
 नाम सयं वा विब्भन्ता होति अज्जेहि वा नासिता । अवस्सटा नाम तित्थायतनं सङ्कन्ता वुच्चति । सा पच्छा एवं वदेय्य —
 “पुब्बेवाहं, अय्ये, अज्जासिं एतं भिक्खुनिं एवरूपा च एवरूपा च सा भगिनी”ति ।

नो च खो अत्तना पटिचोदेस्सन्ति सयं वा न चोदेस्सं ।

न गणस्स आरोचेस्सन्ति न अज्जासं भिक्खुनीनं आरोचेस्सं ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

पाराजिका होतीति सेय्यथापि नाम पण्डुपलासो बन्धना पमुत्तो अभब्बो हरितत्थाय, एवमेव भिक्खुनी जानं पाराजिकं
 धम्मं अज्झापन्नं भिक्खुनिं नेवत्तना पटिचोदेस्सामि न गणस्स आरोचेस्सामीति धुरं निक्खित्तमत्ते अस्समणी होति
 असक्यधीता । तेन वुच्चति पाराजिका होतीति ।

असंवासाति संवासो नाम एककम्मं एकुद्देसो समसिक्खता । एसो संवासो नाम । सो ताय सद्धिं नत्थि । तेन वुच्चति
 असंवासाति ।

६६७. अनापत्ति “सङ्गस्स भण्डनं वा कलहो वा विग्गहो वा विवादो वा भविस्सती”ति नारोचेति, “सङ्गभेदो वा
 सङ्गराजि वा भविस्सती”ति नारोचेति, “अयं कक्खळा फरुसा जीवितन्तरायं वा ब्रह्मचरियन्तरायं वा करिस्सती”ति

नारोचेति, अज्जा पतिरूपा भिक्खुनियो अपस्सन्ती नारोचेति, नच्छादेतुकामा नारोचेति, पज्जायिस्सति सकेन कम्मेनाति नारोचेति, उम्मत्तिकाय...पे०... आदिकम्मिकायाति ।

दुतियपाराजिकं समत्तं ।

३. ततियपाराजिकं

६६८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं अरिट्ठं भिक्खुं गद्धबाधिपुब्बं अनुवत्तति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं अरिट्ठं भिक्खुं गद्धबाधिपुब्बं अनुवत्तिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं अरिट्ठं भिक्खुं गद्धबाधिपुब्बं अनुवत्ततीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं अरिट्ठं भिक्खुं गद्धबाधिपुब्बं अनुवत्तिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

६६९. “या पन भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं भिक्खुं धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनादरं अप्पटिकारं अकतसहायं तमनुवत्तेय्य, सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि एवमस्स वचनीया — ‘एसो खो, अय्ये, भिक्खु समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तो धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनादरो अप्पटिकारो अकतसहायो, माय्ये, एतं भिक्खुं अनुवत्ती’ति । एवञ्च सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि वुच्चमाना तथेव पग्गण्हेय्य, सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि यावततियं समनुभासितब्बा तस्स पटिनिस्सग्गाय । यावततियं चे समनुभासियमाना तं पटिनिस्सज्जेय्य, इच्चेतं कुसलं । नो चे पटिनिस्सज्जेय्य, अयम्पि पाराजिका होति असंवासा उक्खित्तानुवत्तिका”ति ।

६७०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

समग्गो नाम सङ्गो समानसंवासको समानसीमायं ठितो ।

उक्खित्तो नाम आपत्तिया अदस्सने वा अप्पटिकम्मे वा अप्पटिनिस्सग्गे वा [अदस्सनेन वा अप्पटिकम्मेन वा अप्पटिनिस्सग्गेन वा (क०), अदस्सने वा अप्पटिकम्मे वा पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे वा (?)] उक्खित्तो ।

धम्मेन विनयेनाति येन धम्मेन येन विनयेन ।

सत्थुसासनेनाति जिनसासनेन बुद्धसासनेन ।

अनादरो नाम सङ्गं वा गणं वा पुग्गलं वा कम्मं वा नादियति ।

अप्पटिकारो नाम उक्खित्तो अनोसारितो ।

अकतसहायो नाम समानसंवासका भिक्खू वुच्चन्ति सहाया । सो तेहि सद्धिं नत्थि, तेन वुच्चति अकतसहायोति ।

तमनुवत्तेय्याति यंदिट्टिको सो होति यंखन्तिको यंरुचिको, सापि तंदिट्टिका होति तंखन्तिका तंरुचिका ।

सा भिक्खुनीति या सा उक्खित्तानुवत्तिका भिक्खुनी ।

भिक्खुनीहीति अज्जाहि भिक्खुनीहि । या पस्सन्ति या सुणन्ति ताहि वत्तब्बा — “एसो खो, अय्ये, भिक्खु समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तो धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनादरो अप्पटिकारो अकतसहायो । माय्ये, एतं भिक्खुं अनुवत्ती”ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जति, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सुत्वा न वदन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । सा भिक्खुनी सङ्गमज्झम्पि आकट्ठित्वा वत्तब्बा — “एसो खो, अय्ये, भिक्खु समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तो धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनादरो अप्पटिकारो अकतसहायो । माय्ये, एतं भिक्खुं अनुवत्ती”ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जति, इच्चेतं कुसलं । नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सा भिक्खुनी समनुभासितब्बा । एवञ्च पन, भिक्खवे, समनुभासितब्बा । ब्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्गो जापेतब्बो —

६७१. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं भिक्खुं धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनादरं अप्पटिकारं अकतसहायं तमनुवत्तति, सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं, सङ्गो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासेय्य तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं भिक्खुं धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनादरं अप्पटिकारं अकतसहायं तमनुवत्तति । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । सङ्गो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासति तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया समनुभासना तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दुतियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ततियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ।

“समनुभट्ठा सङ्गेन इत्थन्नामा भिक्खुनी तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

जत्तिया दुक्कटं, द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया, कम्मवाचा परियोसाने आपत्ति पाराजिकस्स ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

पाराजिका होतीति सेय्यथापि नाम पुथुसिला द्वेधा भिन्ना अप्पटिसन्धिका होति, एवमेव भिक्खुनी यावततियं समनुभासनाय न पटिनिस्सज्जन्ती अस्समणी होति असक्कधीता । तेन वुच्चति पाराजिका होतीति ।

असंवासाति संवासो नाम एककम्मं एकुद्देसो समसिक्खता । एसो संवासो नाम । सो ताय सद्धिं नत्थि । तेन वुच्चति असंवासाति ।

६७२. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाराजिकस्स । धम्मकम्मे वेमत्तिका न

पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाराजिकस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाराजिकस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

६७३. अनापत्ति असमनुभासन्तिया, पटिनिस्सज्जन्तिया, उम्मत्तिकाय...पे०... आदिकम्मिकायाति ।

ततियपाराजिकं समत्तं ।

४. चतुत्थपाराजिकं

६७४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थग्गहणम्पि सादियन्ति, सङ्घाटिकण्णग्गहणम्पि सादियन्ति, सन्तिट्ठन्तिपि, सल्लपन्तिपि, सङ्केतम्पि गच्छन्ति, पुरिसस्सपि अब्भागमनं सादियन्ति, छन्नम्पि अनुपविसन्ति, कायम्पि तदत्थाय उपसंहरन्ति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थग्गहणम्पि सादियिस्सन्ति, सङ्घाटिकण्णग्गहणम्पि सादियिस्सन्ति, सन्तिट्ठिस्सन्तिपि, सल्लपिस्सन्तिपि, सङ्केतम्पि गच्छिस्सन्ति, पुरिसस्सपि अब्भागमनं सादियिस्सन्ति, छन्नम्पि अनुपविसिस्सन्ति, कायम्पि तदत्थाय उपसंहरिस्सन्ति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाया”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थग्गहणम्पि सादियन्ति, सङ्घाटिकण्णग्गहणम्पि सादियन्ति, सन्तिट्ठन्तिपि, सल्लपन्तिपि, सङ्केतम्पि गच्छन्ति, पुरिसस्सपि अब्भागमनं सादियन्ति, छन्नम्पि अनुपविसिस्सन्ति, कायम्पि तदत्थाय उपसंहरन्ति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थायाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थग्गहणम्पि सादियिस्सन्ति, सङ्घाटिकण्णग्गहणम्पि सादियिस्सन्ति, सन्तिट्ठिस्सन्तिपि, सल्लपिस्सन्तिपि, सङ्केतम्पि गच्छिस्सन्ति, पुरिसस्सपि अब्भागमनं सादियिस्सन्ति, छन्नम्पि अनुपविसिस्सन्ति, कायम्पि तदत्थाय उपसंहरिस्सन्ति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

६७५. “या पन भिक्खुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थग्गहणं वा सादियेय्य, सङ्घाटिकण्णग्गहणं वा सादियेय्य, सन्तिट्ठेय्य वा, सल्लपेय्य वा, सङ्केतं वा गच्छेय्य, पुरिसस्स वा अब्भागमनं सादियेय्य, छन्नं वा अनुपविसेय्य, कायं वा तदत्थाय उपसंहरेय्य एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय, अयम्पि पाराजिका होति असंवासा अट्ठवत्थुका”ति ।

६७६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अवस्सुता नाम सारत्ता अपेक्खवती पटिबद्धचित्ता ।

अवस्सुतो नाम सारत्तो अपेक्खवा पटिबद्धचित्तो ।

पुरिसपुग्गलो नाम मनुस्सपुरिसो, न यक्खो न पेतो न तिरच्छानगतो विज्जू पटिबलो कायसंसगं समापज्जितुं ।

हत्थग्गहणं वा सादियेय्याति हत्थो नाम कप्परं उपादाय याव अगगनखा । एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय उब्भक्खकं अधोजाणुमण्डलं गहणं सादियति, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

सङ्घाटिकण्णग्गहणं वा सादियेय्याति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय निवत्थं वा पारुतं वा गहणं सादियति, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

सन्तिट्ठेय्य वाति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय पुरिसस्स हत्थपासे तिट्ठति, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

सल्लपेय्य वाति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय पुरिसस्स हत्थपासे ठिता सल्लपति, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

सङ्केतं वा गच्छेय्याति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय पुरिसेन — “इत्थन्नामं ओकासं [इदं पदं अट्ठकथायं न दिस्सति] आगच्छा”ति — वुत्ता गच्छति । पदे पदे आपत्ति दुक्कटस्स । पुरिसस्स हत्थपासं ओक्कन्तमत्ते आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

पुरिसस्स वा अब्भागमनं सादियेय्याति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय पुरिसस्स अब्भागमनं सादियति, आपत्ति दुक्कटस्स । हत्थपासं ओक्कन्तमत्ते आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

छन्नं वा अनुपविसेय्याति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय येन केनचि पटिच्छन्नं ओकासं पविट्ठमत्ते आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

कायं वा तदत्थाय उपसंहरेय्याति एतस्स असद्धम्मस्स पटिसेवनत्थाय पुरिसस्स हत्थपासे ठिता कायं उपसंहरति, आपत्ति थुल्लच्चयस्स ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

पाराजिका होतीति सेय्यथापि नाम तालो मत्थकच्छिन्नो अभब्बो पुन विरुळ्हिया एवमेव भिक्खुनी अट्ठमं वत्थुं परिपूरेन्ती अस्समणी होति असक्कधीता । तेन वुच्चति पाराजिका होतीति ।

असंवासाति संवासो नाम एककम्मं एकुद्देसो समसिक्खता । एसो संवासो नाम । सो ताय सद्धिं नत्थि । तेन वुच्चति असंवासाति ।

६७७. अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तिया, असादियन्तिया, उम्मत्तिकाय, खित्तचित्ताय, वेदनाट्ठाया, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थपाराजिकं समत्तं ।

उट्ठिटा खो, अय्यायो, अट्ठ पाराजिका धम्मा । येसं भिक्खुनी अज्जतरं वा अज्जतरं वा आपज्जित्वा न लभति

भिक्षुनीहि सद्धिं संवासं, यथा पुरे तथा पच्छा, पाराजिका होति असंवासा । तत्थाय्यायो पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा” ? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा” ? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा” ? परिसुद्धेतथाय्यायो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

भिक्षुनिविभङ्गे पाराजिककण्डं निद्धितं ।

२. सङ्गादिसेसकण्डं (भिक्षुनीविभङ्गो)

१. पठमसङ्गादिसेससिक्खापदं

इमे खो पनाय्यायो सत्तरस सङ्गादिसेसा

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

६७८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अब्जतरो उपासको भिक्षुनिसङ्घस्स उदोसितं [उदोसितं (सी० स्या०)] दत्त्वा कालङ्कतो होति । तस्स द्वे पुत्ता होन्ति — एको अस्सद्धो अप्पसन्नो, एको सद्धो पसन्नो । ते पेट्तिकं सापतेय्यं विभजिंसु । अथ खो सो अस्सद्धो अप्पसन्नो तं सद्धं पसन्नं एतदवोच — “अम्हाकं उदोसितो, तं भाजेमा”ति । एवं वुत्ते सो सद्धो पसन्नो तं अस्सद्धं अप्पसन्नं एतदवोच — “माय्यो, एवं अवच । अम्हाकं पितुना भिक्षुनिसङ्घस्स दिन्नो”ति । दुतियम्पि खो सो अस्सद्धो अप्पसन्नो तं सद्धं पसन्नं एतदवोच — “अम्हाकं उदोसितो, तं भाजेमा”ति । अथ खो सो सद्धो पसन्नो तं अस्सद्धं अप्पसन्नं एतदवोच — “माय्यो, एवं अवच । अम्हाकं पितुना भिक्षुनिसङ्घस्स दिन्नो”ति । ततियम्पि खो सो अस्सद्धो अप्पसन्नो तं सद्धं पसन्नं एतदवोच — “अम्हाकं उदोसितो, तं भाजेमा”ति । अथ खो सो सद्धो पसन्नो — “सचे मय्हं भविस्सति, अहम्पि भिक्षुनिसङ्घस्स दस्सामी”ति — तं अस्सद्धं अप्पसन्नं एतदवोच — “भाजेमा”ति । अथ खो सो उदोसितो तेहि भाजीयमानो तस्स अस्सद्धस्स अप्पसन्नस्स पापुणाति [पापुणि (स्या०)] । अथ खो सो अस्सद्धो अप्पसन्नो भिक्षुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोच — “निकखमथाय्ये, अम्हाकं उदोसितो”ति ।

एवं वुत्ते थुल्लनन्दा भिक्षुनी तं पुरिसं एतदवोच — “माय्यो, एवं अवच, तुम्हाकं पितुना भिक्षुनिसङ्घस्स दिन्नो”ति । “दिन्नो न दिन्नो”ति वोहारिके महामत्ते पुच्छिंसु । महामत्ता एवमाहंसु — “को, अय्ये, जानाति भिक्षुनिसङ्घस्स दिन्नो”ति ? एवं वुत्ते थुल्लनन्दा भिक्षुनी ते महामत्ते एतदवोच — “अपि नाय्यो [अपि न्वय्या (स्या०), अपि नाय्यो (क०)] तुम्हेहि दिट्ठं वा सुतं वा सक्खिं ठपयित्वा दानं दिय्यमान”न्ति ? अथ खो ते महामत्ता — “सच्चं खो अय्या आहा”ति तं उदोसितं भिक्षुनिसङ्घस्स अकंसु । अथ खो सो पुरिसो पराजितो उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “अस्समणियो इमा मुण्डा बन्धकिनियो । कथज्झि नाम अम्हाकं उदोसितं अच्छिन्दापेस्सन्ती”ति ! थुल्लनन्दा भिक्षुनी महामत्तानं एतमत्थं आरोचेसि । महामत्ता तं पुरिसं दण्डापेसुं । अथ खो सो पुरिसो दण्डितो भिक्षुनूपस्सयस्स अविदूरे आजीवकसेय्यं कारापेत्वा आजीवके उय्योजेसि — “एता भिक्षुनियो अच्चावदथा”ति ।

थुल्लनन्दा भिक्षुनी महामत्तानं एतमत्थं आरोचेसि । महामत्ता तं पुरिसं बन्धापेसुं । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “पठमं भिक्षुनियो उदोसितं अच्छिन्दापेसुं, दुतियं दण्डापेसुं, ततियं बन्धापेसुं । इदानीं घातापेस्सन्ती”ति !

अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति – “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा उस्सयवादिका विहरिस्सती”ति! अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी उस्सयवादिका विहरतीति । “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी उस्सयवादिका विहरिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु –

६७९. “या पन भिक्खुनी उस्सयवादिका विहरेय्य गहपतिना वा गहपतिपुत्तेन वा दासेन वा कम्मकारेन [कम्मकरेन (सी० स्या०)] वा अन्तमसो समणपरिब्बाजकेनापि, अयं भिक्खुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गदिसेस”न्ति ।

६८०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

उस्सयवादिका नाम अड्डकारिका वुच्चति ।

गहपति नाम यो कोचि अगारं अज्झावसति ।

गहपतिपुत्तो नाम ये केचि पुत्तभातरो ।

दासो नाम अन्तोजातो धनक्कीतो करमरानीतो ।

कम्मकारो नाम भटको आहतको ।

समणपरिब्बाजको नाम भिक्खुञ्च भिक्खुनिञ्च सिक्खमानञ्च सामणेरञ्च सामणेरिञ्च ठपेत्वा यो कोचि परिब्बाजकसमापन्नो ।

अड्डं करिस्सामीति दुतियं वा परियेसति गच्छति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । एकस्स आरोचेति, आपत्ति दुक्कटस्स । दुतियस्स आरोचेति, आपत्ति थुल्लच्चयस्स । अड्डपरियोसाने आपत्ति सङ्गदिसेसस्स ।

पठमापत्तिकन्ति सह वत्थुज्झाचारा आपज्जति असमनुभासनाय ।

निस्सारणीयन्ति सङ्गम्हा निस्सारीयति ।

सङ्गदिसेसन्ति सङ्गोव तस्सा आपत्तिया मानत्तं देति मूलाय पटिकस्सति अब्भेति, न सम्बहुला न एका भिक्खुनी । तेन वुच्चति “सङ्गदिसेसो”ति । तस्सेव आपत्तिनिकायस्स नामकम्मं अधिवचनं । तेनपि वुच्चति “सङ्गदिसेसो”ति ।

६८१. अनापत्ति मनुस्सेहि आकड्डीयमाना गच्छति, आरक्खं याचति, अनोदिस्स आचिक्खति, उम्मत्तिकाय...पे०... आदिकम्मिकायाति ।

पठमसङ्गदिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

२. दुतियसङ्गादिसेससिक्खापदं

६८२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन वेसालियं अज्जरस्स लिच्छविस्स पजापति अतिचारिनी होति । अथ खो सो लिच्छवि तं इत्थिं एतदवोच — “साधु विरमाहि, अनत्थं खो ते करिस्सामी”ति । एवमि सा वुच्चमाना नादियि । तेन खो पन समयेन वेसालियं लिच्छविगणो सन्निपतितो होति केनचिदेव करणीयेन । अथ खो सो लिच्छवि ते लिच्छवयो एतदवोच — “एकं मे, अय्यो, इत्थिं अनुजानाथा”ति । “का नाम सा”ति? “महं पजापति अतिचरति, तं घातेस्सामी”ति । “जानाही”ति । अस्सोसि खो सा इत्थी — “सामिको किर मं घातेतुकामो”ति । वरभण्डं आदाय सावत्थिं गन्त्वा तित्थिये उपसङ्कमित्वा पब्बज्जं याचि । तित्थिया न इच्छिंसु पब्बाजेतुं । भिक्खुनियो उपसङ्कमित्वा पब्बज्जं याचि । भिक्खुनियोपि न इच्छिंसु पब्बाजेतुं । थुल्लनन्दं भिक्खुनिं उपसङ्कमित्वा भण्डकं दस्सेत्वा पब्बज्जं याचि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी भण्डकं गहेत्वा पब्बाजेसि ।

अथ खो सो लिच्छवि तं इत्थिं गवेसन्तो सावत्थिं गन्त्वा भिक्खुनीसु पब्बजितं दिस्वान येन राजा पसेनदि कोसलो तेनुपसङ्कमि; उपसङ्कमित्वा राजानं पसेनदिं कोसलं एतदवोच — “पजापति मे, देव, वरभण्डं आदाय सावत्थिं अनुपत्ता । तं देवो अनुजानातू”ति । “तेन हि, भणे, विचिनित्वा आचिक्खा”ति । “दिट्ठा, देव, भिक्खुनीसु पब्बजिता”ति । “सचे, भणे, भिक्खुनीसु पब्बजिता, न सा लब्भा किञ्चि कातुं । स्वाक्खातो भगवता धम्मो, चरतु ब्रह्मचरियं सम्मा दुक्खस्स अन्तकिरियाया”ति । अथ खो सो लिच्छवि उज्झायति खिय्यति विपार्चेति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो चोरिं पब्बाजेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तस्स लिच्छविस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा चोरिं पब्बाजेस्सती”ति! अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खुनं एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी चोरिं पब्बाजेतीति [पब्बाजेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी चोरिं पब्बाजेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

६८३. “या पन भिक्खुनी जानं चोरिं वज्झं विदितं अनपलोकेत्वा राजानं वा सङ्गं वा गणं वा पूगं वा सेणिं वा अज्जत्र कप्पा वुट्ठापेय्य, अयमि भिक्खुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति ।

६८४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

जानाति नाम सामं वा जानाति अज्जे वा तस्सा आरोचेन्ति, सा वा आरोचेति ।

चोरी नाम या पञ्चमासकं वा अतिरेकपञ्चमासकं वा अग्घनकं अदिन्नं थेय्यसङ्घातं आदियति, एसा चोरी नाम ।

वज्झा नाम यं कत्वा वज्झप्पत्ता होति ।

विदिता नाम अज्जेहि मनुस्सेहि जाता होति “वज्झा एसा”ति ।

अनपलोकेत्वाति अनापुच्छा ।

राजा नाम यत्थ राजा अनुसासति, राजा अपलोकेतब्बो ।

सङ्खो नाम भिक्खुनिसङ्खो वुच्चति, भिक्खुनिसङ्खो अपलोकेतब्बो ।

गणो नाम यत्थ गणो अनुसासति, गणो अपलोकेतब्बो ।

पूगो नाम यत्थ पूगो अनुसासति, पूगो अपलोकेतब्बो ।

सेणि नाम यत्थ सेणि अनुसासति, सेणि अपलोकेतब्बो ।

अञ्जत्र कप्पाति ठपेत्वा कप्पं । कप्पं नाम द्वे कप्पानि — तित्थियेसु वा पब्बजिता होति अञ्जासु वा भिक्खुनीसु पब्बजिता । अञ्जत्र कप्पा “वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति सङ्खादिसेसस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

अयम्पीति पुरिमं उपादाय वुच्चति ।

पठमापत्तिकन्ति सह वत्थुज्झाचारा आपज्जति असमनुभासनाय ।

निस्सारणीयन्ति सङ्गम्हा निस्सारीयति ।

सङ्खादिसेसन्ति...पे०... तेनपि वुच्चति सङ्खादिसेसोति ।

६८५. चोरिया चोरिसज्जा अञ्जत्र कप्पा वुट्ठापेति, आपत्ति सङ्खादिसेसस्स । चोरिया वेमतिका अञ्जत्र कप्पा वुट्ठापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । चोरिया अचोरिसज्जा अञ्जत्र कप्पा वुट्ठापेति, अनापत्ति । अचोरिया चोरिसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अचोरिया वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अचोरिया अचोरिसज्जा, अनापत्ति ।

६८६. अनापत्ति अजानन्ती वुट्ठापेति, अपलोकेत्वा वुट्ठापेति, कप्पकतं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसङ्खादिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

३. ततियसङ्खादिसेससिक्खापदं

६८७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भद्दाय कापिलानिया अन्तेवासिनी भिक्खुनी भिक्खुनीहि सद्धिं भण्डित्वा गामकं [गामके (स्या०)] जातिकुलं अगमासि । भद्दा कापिलानी तं भिक्खुनिं अपस्सन्ती भिक्खुनियो पुच्छि — “कहं इत्थन्नामा, न दिस्सती”ति! “भिक्खुनीहि सद्धिं, अय्ये, भण्डित्वा न दिस्सती”ति । “अम्मा, अमुकस्मिं गामके एतस्सा जातिकुलं । तत्थ गन्त्वा विचिनथा”ति । भिक्खुनियो तत्थ गन्त्वा तं भिक्खुनिं पस्सित्वा एतदवोचुं — “किस्स त्वं, अय्ये, एकिका आगता, कच्चिसि अप्पधंसिता”ति? “अप्पधंसिताम्हि, अय्ये”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम

भिक्षुनी एका गामन्तरं गच्छिस्सती’ति...पे०... सच्चं किर, भिक्षवे, भिक्षुनी एका गामन्तरं गच्छतीति? “सच्चं, भगवा’ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्षवे, भिक्षुनी एका गामन्तरं गच्छिस्सति! नेतं, भिक्षवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

“या पन भिक्षुनी एका गामन्तरं गच्छेय्य, अयम्पि भिक्षुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति।

एवञ्चिदं भगवता भिक्षुनीनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति।

६८८. तेन खो पन समयेन द्वे भिक्षुनियो साकेता सावत्थिं अद्धानमग्गप्पटिपन्ना होन्ति। अन्तरामग्गे नदी तरितब्बा होति। अथ खो ता भिक्षुनियो नाविके उपसङ्कमित्वा एतदवोचुं — “साधु नो, आवुसो, तारेथा’ति। “नाय्ये, सक्का उभो सकिं तारेतु”न्ति। एको एकं उत्तारेसि। उत्तिण्णो उत्तिण्णं दूसेसि। अनुत्तिण्णो अनुत्तिण्णं दूसेसि। ता पच्छा समागन्त्वा पुच्छिंसु — “कच्चिसि, अय्ये, अप्पधंसिता’ति? “पधंसिताम्हि, अय्ये! त्वं पन, अय्ये, अप्पधंसिता’ति? “पधंसिताम्हि, अय्ये’ति। अथ खो ता भिक्षुनियो सावत्थिं गन्त्वा भिक्षुनीनं एतमत्थं आरोचेसुं। या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्षुनी एका नदीपारं गच्छिस्सती’ति! अथ खो ता भिक्षुनियो भिक्षून् एतमत्थं आरोचेसुं। भिक्षू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... सच्चं किर, भिक्षवे, भिक्षुनी एका नदीपारं गच्छती’ति? “सच्चं, भगवा’ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्षवे, भिक्षुनी एका नदीपारं गच्छिस्सति! नेतं, भिक्षवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

“या पन भिक्षुनी एका वा गामन्तरं गच्छेय्य, एका वा नदीपारं गच्छेय्य, अयम्पि भिक्षुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति।

एवञ्चिदं भगवता भिक्षुनीनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति।

६८९. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्षुनियो कोसलेसु जनपदे सावत्थिं गच्छन्ता **[गन्त्वा (क०)]** सायं अञ्जतरं गामं उपगच्छिंसु। तत्थ अञ्जतरा भिक्षुनी अभिरूपा होति दस्सनीया पासादिका। अञ्जतरो पुरिसो तस्सा भिक्षुनिया सह दस्सनेन पटिबद्धचित्तो होति। अथ खो सो पुरिसो तासं भिक्षुनीनं सेय्यं पञ्जपेन्तो तस्सा भिक्षुनिया सेय्यं एकमन्तं पञ्जापेसि। अथ खो सा भिक्षुनी सल्लकखेत्वा — “परियुट्ठितो अयं पुरिसो; सचे रत्तिं आगच्छिस्सति, विस्सरो मे भविस्सती’ति, भिक्षुनियो अनापुच्छा अञ्जतरं कुलं गन्त्वा सेय्यं कप्पेसि। अथ खो सो पुरिसो रत्तिं आगन्त्वा तं भिक्षुनिं गवेसन्तो भिक्षुनियो घट्टेसि। भिक्षुनियो तं भिक्षुनिं अपस्सन्तियो एवमाहंसु — “निस्संसयं खो सा भिक्षुनी पुरिसेन सद्धिं निक्खन्ता’ति।

अथ खो सा भिक्षुनी तस्सा रत्तिया अच्चयेन येन ता भिक्षुनियो तेनुपसङ्गमि। भिक्षुनियो तं भिक्षुनिं एतदवोचुं — “किस्स त्वं, अय्ये, पुरिसेन सद्धिं निक्खन्ता’ति? “नाहं, अय्ये, पुरिसेन सद्धिं निक्खन्ता’ति। भिक्षुनीनं एतमत्थं आरोचेसि। या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्षुनी एका रत्तिं विप्पवसिस्सती’ति...पे०... सच्चं किर, भिक्षवे, भिक्षुनी एका रत्तिं विप्पवसीति **[विप्पवसीति (क०)]**? “सच्चं, भगवा’ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्षवे, भिक्षुनी एका रत्तिं विप्पवसिस्सति! नेतं, भिक्षवे,

अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

“या पन भिक्खुनी एका वा गामन्तरं गच्छेय्य, एका वा नदीपारं गच्छेय्य, एका वा रत्तिं विप्पवसेय्य, अयम्पि भिक्खुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खुनीनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

६९०. तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खुनियो कोसलेसु जनपदे सावत्थिं अब्धानमग्गप्पटिपन्ना होन्ति । तत्थ अञ्जतरा भिक्खुनी वच्चेन पीळिता एकिका ओहीयित्वा [ओहीयित्वा (क०)] पच्छा अगमासि । मनुस्सा तं भिक्खुनिं पस्सित्वा दूसेसुं । अथ खो सा भिक्खुनी येन ता भिक्खुनियो तेनुपसङ्गमि । भिक्खुनियो तं भिक्खुनिं एतदवोचुं — “किस्स त्वं, अय्ये, एकिका ओहीना, कच्चिसि अप्पधंसिता”ति? “पधंसिताम्हि, अय्ये”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — कथञ्चि नाम भिक्खुनी एका गणम्हा ओहीयिस्सतीति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी एका गणम्हा ओहीयतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी एका गणम्हा ओहीयिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

६९१. “या पन भिक्खुनी एका वा गामन्तरं गच्छेय्य, एका वा नदीपारं गच्छेय्य, एका वा रत्तिं विप्पवसेय्य, एका वा गणम्हा ओहीयेय्य, अयम्पि भिक्खुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति ।

६९२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

एका वा गामन्तरं गच्छेय्याति परिकिखत्तस्स गामस्स परिकिखेपं पठमं पादं अतिक्कामेन्तिया आपत्ति थुल्लच्चयस्स, दुतियं पादं अतिक्कामेन्तिया आपत्ति सङ्गादिसेसस्स ।

अपरिकिखत्तस्स गामस्स उपचारं पठमं पादं अतिक्कामेन्तिया आपत्ति थुल्लच्चयस्स । दुतियं पादं अतिक्कामेन्तिया आपत्ति सङ्गादिसेसस्स ।

एका वा नदीपारं गच्छेय्याति नदी नाम तिमण्डलं पटिच्छादेत्वा यत्थ कत्थचि उत्तरन्तिया भिक्खुनिया अन्तरवासको तेमियति । पठमं पादं उत्तरन्तिया आपत्ति थुल्लच्चयस्स । दुतियं पादं उत्तरन्तिया आपत्ति सङ्गादिसेसस्स ।

एका वा रत्तिं विप्पवसेय्याति सह अरुणुग्गमना दुतियिकाय भिक्खुनिया हत्थपासं विजहन्तिया आपत्ति थुल्लच्चयस्स । विजहिते आपत्ति सङ्गादिसेसस्स ।

एका वा गणम्हा ओहीयेय्याति अगामके अरञ्जे दुतियिकाय भिक्खुनिया दस्सनूपचारं वा सवनूपचारं वा विजहन्तिया आपत्ति थुल्लच्चयस्स । विजहिते आपत्ति सङ्गादिसेसस्स ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

पठमापत्तिकन्ति सह वत्थुज्झाचारा आपज्जति असमनुभासनाय ।

निस्सारणीयन्ति सङ्गम्हा निस्सारीयति ।

सङ्गादिसेसोति...पे०... तेनपि वुच्चति सङ्गादिसेसोति ।

६९३. अनापत्ति दुतियिका भिक्खुनी पक्कन्ता वा होति विब्भन्ता वा कालङ्कता वा पक्खसङ्कन्ता वा, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसङ्गादिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

४. चतुत्थसङ्गादिसेससिक्खापदं

६९४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन चण्डकाळी भिक्खुनी भण्डनकारिका होति कलहकारिका विवादकारिका भस्सकारिका सङ्गे अधिकरणकारिका । थुल्लनन्दा भिक्खुनी तस्सा कम्मे करीयमाने पटिक्कोसति । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी गामकं अगमासि केनचिदेव करणीयेन । अथ खो भिक्खुनिसङ्घो — “थुल्लनन्दा भिक्खुनी पक्कन्ता”ति, चण्डकाळिं भिक्खुनिं आपत्तिया अदस्सने [अदस्सनेन (क०)] उक्खिपि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी गामके तं करणीयं तीरेत्वा पुनदेव सावत्थिं पच्चागच्छि । चण्डकाळी भिक्खुनी थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया आगच्छन्तिया नेव आसनं पज्जपेसि न पादोदकं पादपीठं पादकठलिकं उपनिक्खिपि न पच्चुगन्त्वा पत्तचीवरं पटिग्गहेसि न पानीयेन आपुच्छि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी चण्डकाळिं भिक्खुनिं एतदवोच — “किस्स त्वं, अय्ये, मयि आगच्छन्तिया नेव आसनं पज्जपेसि न पादोदकं पादपीठं पादकठलिकं उपनिक्खिपि न पच्चुगन्त्वा पत्तचीवरं पटिग्गहेसि न पानीयेन आपुच्छी”ति? “एवज्हेतं, अय्ये, होति यथा तं अनाथाया”ति । “किस्स पन त्वं, अय्ये, अनाथा”ति? “इमा मं, अय्ये, भिक्खुनियो — “अयं अनाथा अप्पज्जाता, नत्थि इमिस्सा काचि पटिवत्ता”ति, आपत्तिया अदस्सने [अदस्सनेन (क०)] उक्खिपिंसू”ति ।

थुल्लनन्दा भिक्खुनी — “बाला एता अब्बत्ता एता, नेव जानन्ति कम्मं वा कम्मदोसं वा कम्मविपत्तिं वा कम्मसम्पत्तिं वा । मयं खो जानाम कम्मम्पि कम्मदोसम्पि कम्मविपत्तिम्पि कम्मसम्पत्तिम्पि । मयं खो अकतं वा कम्मं कारेय्याम कतं वा कम्मं कोपेय्यामा”ति, लहुं लहुं भिक्खुनिसङ्घं सन्निपातेत्वा चण्डकाळिं भिक्खुनिं ओसारेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम अय्या थुल्लनन्दा समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं भिक्खुनिं धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनपलोकेत्वा कारकसङ्घं अनज्जाय गणस्स छन्दं ओसारेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं भिक्खुनिं धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनपलोकेत्वा कारकसङ्घं अनज्जाय गणस्स छन्दं ओसारेतीति [ओसारेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं भिक्खुनिं धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनपलोकेत्वा कारकसङ्घं अनज्जाय गणस्स छन्दं ओसारेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहन्तु —

६९५. “या पन भिक्खुनी समग्गेन सङ्गेन उक्खित्तं भिक्खुनिं धम्मेन विनयेन सत्थुसासनेन अनपलोकेत्वा कारकसङ्घं अनज्जाय गणस्स छन्दं ओसारेय्य, अयम्पि भिक्खुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति ।

६९६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

समग्गो नाम सङ्खो समानसंवासको समानसीमायं ठितो ।

उक्खित्ता नाम आपत्तिया अदस्सने वा अप्पटिकम्मे वा अप्पटिनिस्सग्गे वा [अदस्सनेन वा अप्पटिकम्मेन वा अप्पटिनिस्सग्गेन वा (क०), अदस्सने वा अप्पटिकम्मे वा पापिकाय दिट्ठिया अप्पटिनिस्सग्गे वा (?)] उक्खित्ता ।

धम्मेन विनयेनाति येन धम्मेन येन विनयेन ।

सत्थुसासनेनाति जिनसासनेन बुद्धसासनेन ।

अनपलोकेत्वा कारकसङ्गन्ति कम्मकारकसङ्गं अनापुच्छा ।

अनज्जाय गणस्स छन्दन्ति गणस्स छन्दं अजानित्वा ।

“ओसारेस्सामी”ति गणं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं, द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया, कम्मवाचापरियोसाने आपत्ति सङ्खादिसेसस्स ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

पठमापत्तिकन्ति सह वत्थुज्झाचारा आपज्जति असमनुभासनाय ।

निस्सारणीयन्ति सङ्खम्हा निस्सारीयति ।

सङ्खादिसेसोति...पे०... तेनपि वुच्चति सङ्खादिसेसोति ।

६९७. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा ओसारेति, आपत्ति सङ्खादिसेसस्स । धम्मकम्मे वेमतिका ओसारेति आपत्ति सङ्खादिसेसस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा ओसारेति, आपत्ति सङ्खादिसेसस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

६९८. अनापत्ति कम्मकारकसङ्गं अपलोकेत्वा ओसारेति, गणस्स छन्दं जानित्वा ओसारेति, वत्ते वत्तन्ति ओसारेति, असन्ते कम्मकारकसङ्गे ओसारेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसङ्खादिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

५. पञ्चमसङ्खादिसेससिक्खापदं

६९९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

सुन्दरीनन्दा भिक्षुनी अभिरूपा होति दस्सनीया पासादिका । मनुस्सा भत्तगो सुन्दरीनन्दं भिक्षुनिं पस्सित्वा अवस्सुता अवस्सुताय सुन्दरीनन्दाय भिक्षुनिया अग्गमग्गानि भोजनानि देन्ति । सुन्दरीनन्दा भिक्षुनी यावदत्थं भुञ्जति; अज्जा भिक्षुनियो न चित्तरूपं लभन्ति । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम अय्या सुन्दरीनन्दा अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादिस्सति भुञ्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, सुन्दरीनन्दा भिक्षुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादति भुञ्जतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, सुन्दरीनन्दा भिक्षुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादिस्सति भुञ्जिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

७००. “या पन भिक्षुनी अवस्सुता अवस्सुतस्स पुरिसपुग्गलस्स हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा सहत्था पटिग्गहेत्वा खादेय्य वा भुञ्जेय्य वा, अयम्पि भिक्षुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्घादिसेस”न्ति ।

७०१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्षुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्षुनीति ।

अवस्सुता नाम सारत्ता अपेक्खवती पटिबद्धचित्ता ।

अवस्सुतो नाम सारत्तो अपेक्खवा पटिबद्धचित्तो ।

पुरिसपुग्गलो नाम मनुस्सपुरिसो, न यक्खो न पेतो न तिरच्छानगतो, विज्जू पटिबलो सारज्जितुं ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — उदकदन्तपोनं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

“खादिस्सामि भुञ्जिस्सामी”ति पटिग्गण्हाति, आपत्ति थुल्लच्चयस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति सङ्घादिसेसस्स ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

पठमापत्तिकन्ति सह वत्थुज्झाचारा आपज्जति असमनुभासनाय ।

निस्सारणीयन्ति सङ्घम्हा निस्सारीयति ।

सङ्घादिसेसोति...पे०... तेनपि वुच्चति सङ्घादिसेसोति ।

उदकदन्तपोनं पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । एकतोअवस्सुते “खादिस्सामि भुञ्जिस्सामी”ति पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

७०२. अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति थुल्लच्चयस्स । उदकदन्तपोनं पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । उभतोअवस्सुते यक्खस्स वा पेतस्स वा पण्डकस्स वा तिरच्छानगतमनुस्सविग्गहस्स वा हत्थतो “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति थुल्लच्चयस्स । उदकदन्तपोनं पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । एकतोअवस्सुते “खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । उदकदन्तपोनं पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

७०३. अनापत्ति उभतोअनवस्सुता होन्ति, “अनवस्सुतो”ति जानन्ती पटिग्गण्हाति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसङ्गादिसेससिक्खापदं निद्रितं ।

६. छट्ठसङ्गादिसेससिक्खापदं

७०४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी अभिरूपा होति दस्सनीया पासादिका । मनुस्सा भत्तगो सुन्दरीनन्दं भिक्खुनिं पस्सित्वा अवस्सुता सुन्दरीनन्दाय भिक्खुनिया अग्गमग्गानि भोजनानि देन्ति । सुन्दरीनन्दा भिक्खुनी कुक्कुच्चायन्ती न पटिग्गण्हाति । अनन्तरिका भिक्खुनी सुन्दरीनन्दं भिक्खुनिं एतदवोच — “किस्स त्वं, अय्ये, न पटिग्गण्हासी”ति? “अवस्सुता, अय्ये”ति । “त्वं पन, अय्ये, अवस्सुता”ति? “नाहं, अय्ये, अवस्सुता”ति । “किं ते, अय्ये, एसो पुरिसपुग्गलो करिस्सति अवस्सुतो वा अनवस्सुतो वा, यतो त्वं अनवस्सुता । इङ्गं, अय्ये, यं ते एसो पुरिसपुग्गलो देति खादनीयं वा भोजनीयं वा तं त्वं सहत्था पटिग्गहेत्वा खाद वा, भुज्ज वा”ति ।

या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनी एवं वक्खति — ‘किं ते, अय्ये, एसो पुरिसपुग्गलो करिस्सति अवस्सुतो वा अनवस्सुतो वा, यतो त्वं अनवस्सुता । इङ्गं, अय्ये, यं ते एसो पुरिसपुग्गलो देति खादनीयं वा भोजनीयं वा तं त्वं सहत्था पटिग्गहेत्वा खाद वा भुज्ज वा’ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी एवं वदेति — ‘किं ते, अय्ये, एसो पुरिसपुग्गलो करिस्सति अवस्सुतो वा अनवस्सुतो वा यतो त्वं अनवस्सुता! इङ्गं, अय्ये, यं ते एसो पुरिसपुग्गलो देति खादनीयं वा भोजनीयं वा तं त्वं सहत्था पटिग्गहेत्वा खाद वा भुज्ज वा’ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी एवं वक्खति — “किं ते, अय्ये, एसो पुरिसपुग्गलो करिस्सति अवस्सुतो वा अनवस्सुतो वा यतो त्वं अनवस्सुता; इङ्गं, अय्ये, यं ते एसो पुरिसपुग्गलो देति खादनीयं वा भोजनीयं वा तं त्वं सहत्था पटिग्गहेत्वा खाद वा भुज्ज वा” । नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

७०५. “या पन भिक्खुनी एवं वदेय्य — ‘किं ते, अय्ये, एसो पुरिसपुग्गलो करिस्सति अवस्सुतो वा अनवस्सुतो वा, यतो त्वं अनवस्सुता । इङ्गं, अय्ये, यं ते एसो पुरिसपुग्गलो देति खादनीयं वा भोजनीयं वा तं त्वं सहत्था पटिग्गहेत्वा खाद वा भुज्ज वा’ति, अयम्पि भिक्खुनी पठमापत्तिकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति ।

७०६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

एवं वदेय्याति — “किं ते, अय्ये, एसो पुरिसपुग्गलो करिस्सति अवस्सुतो वा अनवस्सुतो वा, यतो त्वं अनवस्सुता । इङ्ग, अय्ये, यं ते एसो पुरिसपुग्गलो देति खादनीयं वा भोजनीयं वा तं त्वं सहत्था पटिग्गहेत्वा खाद वा भुञ्ज वा”ति उय्योजेति, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्सा वचनेन “खादिस्सामि भुञ्जिस्सामी”ति पटिग्गहाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति थुल्लच्चयस्स । भोजनपरियोसाने आपत्ति सङ्गादिसेसस्स ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

पठमापत्तिकन्ति सह वत्थुज्झाचारा आपज्जति असमनुभासनाय ।

निस्सारणीयन्ति सङ्गम्हा निस्सारीयति ।

सङ्गादिसेसोति...पे०... तेनपि वुच्चति सङ्गादिसेसोति ।

उदकदन्तपोनं “पटिग्गहा”ति उय्योजेति, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्सा वचनेन खादिस्सामि भुञ्जिस्सामी”ति पटिग्गहाति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

७०७. एकतोअवस्सुते यक्खस्स वा पेतस्स वा पण्डकस्स वा तिरच्छानगतमनुस्सविग्गहस्स वा हत्थतो खादनीयं वा भोजनीयं वा “खाद वा भुञ्ज वा”ति उय्योजेति, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्सा वचनेन “खादिस्सामि भुञ्जिस्सामी”ति पटिग्गहाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स । भोजनपरियोसाने आपत्ति थुल्लच्चयस्स । उदकदन्तपोनं पटिग्गहाति उय्योजेति, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्सा वचनेन “खादिस्सामि भुञ्जिस्सामी”ति पटिग्गहाति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

७०८. अनापत्ति “अनवस्सुतो”ति जानन्ती उय्योजेति, “कुपिता न पटिग्गहाती”ति उय्योजेति, “कुलानुद्वयताय न पटिग्गहाती”ति उय्योजेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्सङ्गादिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

७. सत्तमसङ्गादिसेससिक्खापदं

७०९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन चण्डकाळी भिक्खुनी भिक्खुनीहि सद्धिं भण्डित्वा कुपिता अनत्तमना एवं वदेति — “बुद्धं पच्चाचिक्खामि, धम्मं पच्चाचिक्खामि, सङ्गं पच्चाचिक्खामि, सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो, सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी”ति । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या चण्डकाळी **चण्डकाळी भिक्खुनी (क०)** कुपिता अनत्तमना एवं वक्खति — बुद्धं पच्चाचिक्खामि...पे०... सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो, सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी कुपिता अनत्तमना एवं वदेति — “बुद्धं पच्चाचिक्खामि...पे०... सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो, सन्तज्जापि समणियो

लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा, तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी'ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी कुपिता अनत्तमना एवं वक्खति — “बुद्धं पच्चाचिक्खामि...पे०... सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो, सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा, तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी'ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहसन्तु —

७१०. “या पन भिक्खुनी कुपिता अनत्तमना एवं वदेय्य — ‘बुद्धं पच्चाचिक्खामि, धम्मं पच्चाचिक्खामि, सङ्गं पच्चाचिक्खामि, सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो! सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा, तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी'ति, सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि एवमस्स वचनीया — ‘माय्ये, कुपिता अनत्तमना एवं अवच — बुद्धं पच्चाचिक्खामि, धम्मं पच्चाचिक्खामि, सङ्गं पच्चाचिक्खामि, सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो! सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा, तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामीति, अभिरमाय्ये, स्वाक्खातो धम्मो; चर ब्रह्मचरियं सम्मा दुक्खस्स अन्तकिरियाया'ति । एवञ्च सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि वुच्चमाना तथेव पग्गणहेय्य, सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि यावततियं समनुभासितब्बा तस्स पटिनिस्सग्गाय । यावततियञ्चे समनुभासीयमाना तं पटिनिस्सज्जेय्य इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जेय्य, अयम्पि भिक्खुनी यावततियकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस'न्ति ।

७११. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

कुपिता अनत्तमनाति अनभिरद्धा आहतचित्ता खिलजाता ।

एवं वदेय्याति — “बुद्धं पच्चाचिक्खामि...पे०... सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो! सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा, तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी'ति ।

सा भिक्खुनीति या सा एवंवादिनी भिक्खुनी । भिक्खुनीहीति अज्जाहि भिक्खुनीहि ।

या पस्सन्ति या सुणन्ति ताहि वत्तब्बा — “माय्ये, कुपिता अनत्तमना एवं अवच — ‘बुद्धं पच्चाचिक्खामि...पे०... सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो! सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा, तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी'ति । अभिरमाय्ये, स्वाक्खातो धम्मो; चर ब्रह्मचरियं सम्मा दुक्खस्स अन्तकिरियाया'ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जति इच्चेतं कुसलं, नो चे पटिनिस्सज्जति आपत्ति दुक्कटस्स । सुत्वा न वदन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । सा भिक्खुनी सङ्गमज्झम्पि आकट्ठित्वा वत्तब्बा — “माय्ये, कुपिता अनत्तमना एवं अवच — ‘बुद्धं पच्चाचिक्खामि...पे०... सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो! सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा, तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी'ति । अभिरमाय्ये, स्वाक्खातो धम्मो; चर ब्रह्मचरियं सम्मा दुक्खस्स अन्तकिरियाया'ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जति इच्चेतं कुसलं, नो चे पटिनिस्सज्जति आपत्ति दुक्कटस्स । सा भिक्खुनी समनुभासितब्बा । एवञ्च पन, भिक्खवे, समनुभासितब्बा । व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो जापेतब्बो —

७१२. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी कुपिता अनत्तमना एवं वदेति — ‘बुद्धं पच्चाचिक्खामि,

धम्मं पच्चाचिक्खामि, सङ्खं पच्चाचिक्खामि, सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो! सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी'ति । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । यदि सङ्खस्स पत्तकल्लं, सङ्खो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासेय्य तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्खो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी कुपिता अनत्तमना एवं वदेति — ‘बुद्धं पच्चाचिक्खामि...पे०... सिक्खं पच्चाचिक्खामि । किन्नुमाव समणियो या समणियो सक्कधीतरो! सन्तज्जापि समणियो लज्जिनियो कुक्कुच्चिका सिक्खाकामा, तासाहं सन्तिके ब्रह्मचरियं चरिस्सामी'ति । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । सङ्खो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासति तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया समनुभासना तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति सा, भासेय्य ।

“दुतियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ततियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ।

“समनुभट्ठा सङ्खेन इत्थन्नामा भिक्खुनी तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । खमति सङ्खस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी'ति ।

जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया । कम्मवाचापरियोसाने आपत्ति सङ्खादिसेसस्स । सङ्खादिसेसं अज्झापज्जन्तिया जत्तिया दुक्कटं, द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया पटिप्पस्सम्भन्ति ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

यावततियकन्ति यावततियं समनुभासनाय आपज्जति, न सह वत्थुज्झाचारा ।

निस्सारणीयन्ति सङ्खम्हा निस्सारीयति ।

सङ्खादिसेसोति...पे०... तेनपि वुच्चति सङ्खादिसेसोति ।

७१३. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्खादिसेसस्स । धम्मकम्मे वेमतिका न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्खादिसेसस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्खादिसेसस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

७१४. अनापत्ति असमनुभासन्तिया, पटिनिस्सज्जन्तिया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसङ्खादिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

८. अट्टमसङ्खादिसेससिक्खापदं

७१५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन चण्डकाळी भिक्खुनी किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं वदेति — “छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो, दोसगामिनियो च भिक्खुनियो, मोहगामिनियो च भिक्खुनियो, भयगामिनियो च भिक्खुनियो”ति । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम अय्या चण्डकाळी किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं वक्खति — छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो...पे०... भयगामिनियो च भिक्खुनियो”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं वदेति — “छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो...पे०... भयगामिनियो च भिक्खुनियो”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं वक्खति — “छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो...पे०... भयगामिनियो च भिक्खुनियो”ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिंसन्तु —

७१६. “या पन भिक्खुनी किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं वदेय्य — ‘छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो, दोसगामिनियो च भिक्खुनियो, मोहगामिनियो च भिक्खुनियो, भयगामिनियो च भिक्खुनियो’ति, सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि एवमस्स वचनीया — ‘माय्ये, किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं अवच — छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो दोसगामिनियो च भिक्खुनियो मोहगामिनियो च भिक्खुनियो भयगामिनियो च भिक्खुनियोति । अय्या खो छन्दापि गच्छेय्य, दोसापि गच्छेय्य, मोहापि गच्छेय्य, भयापि गच्छेय्या’ति । एवञ्च सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि वुच्चमाना तथेव पग्गण्हेय्य, सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि यावततियं समनुभासितब्बा तस्स पटिनिस्सग्गाय । यावततियञ्चे समनुभासीयमाना तं पटिनिस्सज्जेय्य, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जेय्य, अयम्पि भिक्खुनी यावततियकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति ।

७१७. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

किस्मिञ्चिदेव अधिकरणेति अधिकरणं नाम चत्तारि अधिकरणानि — विवादाधिकरणं, अनुवादाधिकरणं, आपत्ताधिकरणं, किच्चाधिकरणं ।

पच्चाकता नाम पराजिता वुच्चति ।

कुपिता अनत्तमनाति अनभिरद्धा आहतचित्ता खिलजाता ।

एवं वदेय्याति — “छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो...पे०... भयगामिनियो च भिक्खुनियो”ति ।

सा भिक्खुनीति या सा एवंवादिनी भिक्खुनी ।

भिक्खुनीहीति अज्जाहि भिक्खुनीहि ।

या पस्सन्ति या सुणन्ति ताहि वत्तब्बा — “माय्ये, किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं अवच — ‘छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो...पे०... भयगामिनियो च भिक्खुनियो’ति । अय्या खो छन्दापि गच्छेय्य...पे०... भयापि

गच्छेय्या”ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जति, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सुत्वा न वदन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । सा भिक्खुनी सङ्गमज्झम्पि आकट्ठित्वा वत्तब्बा — “माय्ये, किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं अवच — ‘छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो...पे०... भयगामिनियो च भिक्खुनियो’ति । अय्या खो छन्दापि गच्छेय्य...पे०... भयापि गच्छेय्या”ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जति, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सा भिक्खुनी समनुभासितब्बा । एवञ्च पन, भिक्खवे, समनुभासितब्बा । व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो आपेतब्बो —

७१८. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं वदेति — ‘छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो...पे०... भयगामिनियो च भिक्खुनियो’ति । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासेय्य तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सगाय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी किस्मिञ्चिदेव अधिकरणे पच्चाकता कुपिता अनत्तमना एवं वदेति — ‘छन्दगामिनियो च भिक्खुनियो...पे०... भयगामिनियो च भिक्खुनियो’ति । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासति तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सगाय । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया समनुभासना तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सगाय, सा तुणहस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दुतियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ततियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ।

“समनुभट्ठा सङ्घेन इत्थन्नामा भिक्खुनी तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सगाय । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया । कम्मवाचापरियोसाने आपत्ति सङ्घादिसेसस्स । सङ्घादिसेसं अज्झापज्जन्तिया जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया पटिप्पस्सम्भन्ति ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

यावततियकन्ति यावततियं समनुभासनाय आपज्जति, न सह वत्थुज्झाचारा ।

निस्सारणीयन्ति सङ्गम्हा निस्सारीयति ।

सङ्घादिसेसोति...पे०... तेनपि वुच्चति सङ्घादिसेसोति ।

७१९. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्घादिसेसस्स । धम्मकम्मे वेमतिका न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्घादिसेसस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्घादिसेसस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा आपत्ति दुक्कटस्स ।

७२०. अनापत्ति असमनुभासन्तिया, पटिनिस्सज्जन्तिया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टमसङ्गादिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

९. नवमसङ्गादिसेससिक्खापदं

७२१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया अन्तेवासिका भिक्खुनियो संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो संसट्ठा विहरिस्सन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिकाति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो संसट्ठा विहरिस्सन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

७२२. “भिक्खुनियो पनेव संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता भिक्खुनियो भिक्खुनीहि एवमस्सु वचनीया — “भगिनियो खो संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती”ति । एवञ्च ता भिक्खुनियो भिक्खुनीहि वुच्चमाना तथेव पग्गण्हेय्युं, ता भिक्खुनियो भिक्खुनीहि यावततियं समनुभासितब्बा तस्स पटिनिस्सग्गाय । यावततियञ्चे समनुभासीयमाना तं पटिनिस्सज्जेय्युं, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जेय्युं, इमापि भिक्खुनियो यावततियकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्गादिसेस”न्ति ।

७२३. भिक्खुनियो पनेवाति उपसम्पन्नायो वुच्चन्ति ।

संसट्ठा विहरन्तीति संसट्ठा नाम अननुलोमिकेन कायिकवाचसिकेन संसट्ठा विहरन्ति ।

पापाचाराति पापकेन आचारेण समन्नागता ।

पापसद्दाति पापकेन कित्तिसद्देन अब्भुग्गता ।

पापसिलोकाति पापकेन मिच्छाजीवेण जीवितं कप्पेन्ति ।

भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिकाति अज्जमज्जिस्सा कम्मे करीयमाने पटिक्कोसन्ति ।

अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिकाति अज्जमज्जं वज्जं पटिच्छादेन्ति ।

ता भिक्खुनियोति या ता संसट्ठा भिक्खुनियो ।

भिक्षुनीहीति अज्जाहि भिक्षुनीहि ।

या पस्सन्ति या सुणन्ति ताहि वत्तब्बा — “भगिनियो खो संसद्वा विहरन्ति पापाचारा पापसद्वा पापसिलोका, भिक्षुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती”ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जन्ति, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । सुत्वा न वदन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । ता भिक्षुनियो सङ्घमज्झम्पि आकट्ठित्वा वत्तब्बा — “भगिनियो खो संसद्वा विहरन्ति पापाचारा पापसद्वा पापसिलोका, भिक्षुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती”ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जन्ति, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । ता भिक्षुनियो समनुभासितब्बा । एवञ्च पन, भिक्षवे, समनुभासितब्बा । ब्यत्ताय भिक्षुनिया पटिबलाय सङ्घो जापेतब्बो —

७२४. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । इत्थन्नामा च इत्थन्नामा च भिक्षुनियो संसद्वा विहरन्ति पापाचारा पापसद्वा पापसिलोका, भिक्षुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जन्ति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो इत्थन्नामञ्च इत्थन्नामञ्च भिक्षुनियो समनुभासेय्य तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । इत्थन्नामा च इत्थन्नामा च भिक्षुनियो संसद्वा विहरन्ति पापाचारा पापसद्वा पापसिलोका, भिक्षुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जन्ति । सङ्घो इत्थन्नामञ्च इत्थन्नामञ्च भिक्षुनियो समनुभासति तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय च इत्थन्नामाय च भिक्षुनीनं समनुभासना तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दुतियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ततियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ।

“समनुभद्वा सङ्घेन, इत्थन्नामा च इत्थन्नामा च भिक्षुनियो तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

जत्तिया दुक्कटं, द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया, कम्मवाचापरियोसाने आपत्ति सङ्घादिसेसस्स । सङ्घादिसेसं अज्झापज्जन्तीनं जत्तिया दुक्कटं द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया पटिप्पस्सम्भन्ति । द्वे तिस्सो एकतो समनुभासितब्बा । तत्तुत्तरि न समनुभासितब्बा ।

इमापि भिक्षुनियोति पुरिमायो उपादाय वुच्चन्ति ।

यावततियकन्ति यावततियं समनुभासनाय आपज्जन्ति, न सह वत्थुज्झाचारा ।

निस्सारणीयन्ति सङ्घम्हा निस्सारीयति ।

सङ्घादिसेसोति...पे०... तेनपि वुच्चति सङ्घादिसेसोति ।

७२५. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जन्ति, आपत्ति सङ्घादिसेसस्स । धम्मकम्मे वेमतिका न

पटिनिस्सज्जन्ति, आपत्ति सङ्गादिसेसस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जन्ति, आपत्ति सङ्गादिसेसस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

७२६. अनापत्ति असमनुभासन्तीनं, पटिनिस्सज्जन्तीनं, उम्मत्तिकानं, आदिकम्मिकानन्ति ।

नवमसङ्गादिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

१०. दसमसङ्गादिसेससिक्खापदं

७२७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनीसङ्गेन समनुभट्ठा भिक्खुनियो एवं वदेति — “संसट्ठाव अय्ये, तुम्हे विहरथ । मा तुम्हे नाना विहरित्थ । सन्ति सङ्गे अज्जापि भिक्खुनियो एवाचारा एवंसद्दा एवंसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता सङ्घो न किञ्चि आह । तुम्हज्जेव [तुम्हेयेव (स्या०)] सङ्घो उज्जाय परिभवेन अक्खन्तिया वेभस्सिया [वेभस्सा (सी० स्या०)] दुब्बल्या एवमाह — ‘भगिनियो खो संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती’”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्जायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — कथञ्हि नाम अय्या थुल्लनन्दा भिक्खुनी सङ्गेन समनुभट्ठा भिक्खुनियो एवं वक्खति — संसट्ठाव अय्ये, तुम्हे विहरथ । मा तुम्हे नाना विहरित्थ । सन्ति सङ्गे अज्जापि भिक्खुनियो...पे०... विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेतीति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सङ्गेन समनुभट्ठा भिक्खुनियो एवं वदेति — संसट्ठाव अय्ये तुम्हे विहरथ । मा तुम्हे नाना विहरित्थ । सन्ति सङ्गे अज्जापि भिक्खुनियो एवाचारा एवंसद्दा एवंसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता सङ्घो न किञ्चि आह । तुम्हज्जेव सङ्घो उज्जाय परिभवेन अक्खन्तिया वेभस्सिया दुब्बल्या एवमाह — भगिनियो खो संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेतीति? “सच्चं भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा... पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सङ्गेन समनुभट्ठा भिक्खुनियो एवं वक्खति — संसट्ठाव अय्ये, तुम्हे विहरथ । मा तुम्हे नाना विहरित्थ । सन्ति सङ्गे अज्जापि भिक्खुनियो...पे०... विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेतीति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

७२८. “या पन भिक्खुनी एवं वदेय्य — ‘संसट्ठाव अय्ये, तुम्हे विहरथ । मा तुम्हे नाना विहरित्थ । सन्ति सङ्गे अज्जापि भिक्खुनियो एवाचारा एवंसद्दा एवंसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता सङ्घो न किञ्चि आह । तुम्हज्जेव सङ्घो उज्जाय परिभवेन अक्खन्तिया वेभस्सिया दुब्बल्या एवमाह — भगिनियो खो संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती’”ति । सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि एवमस्स वचनीया — ‘मा, अय्ये, एवं अवच — संसट्ठाव अय्ये, तुम्हे विहरथ । मा तुम्हे नाना विहरित्थ । सन्ति सङ्गे अज्जापि भिक्खुनियो एवाचारा एवंसद्दा एवंसिलोका, भिक्खुनिसङ्गस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता सङ्घो न किञ्चि आह । तुम्हज्जेव सङ्घो उज्जाय परिभवेन अक्खन्तिया

वेभस्सिया दुब्बल्या एवमाह — भगिनियो खो संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका। विविच्चथाय्ये। विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती”ति। एवञ्च सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि वुच्चमाना तथेव पग्गणहेय्य, सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि यावततियं समनुभासितब्बा तस्स पटिनिस्सग्गाय। यावततियञ्चे समनुभासीयमाना तं पटिनिस्सज्जेय्य, इच्छेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जेय्य, अयम्पि भिक्खुनी यावततियकं धम्मं आपन्ना निस्सारणीयं सङ्घादिसेस”न्ति।

७२९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति।

एवं वदेय्याति — “संसट्ठाव अय्ये, तुम्हे विहरथ। मा तुम्हे नाना विहरित्थ। सन्ति सङ्घे अज्जापि भिक्खुनियो एवाचारा एवंसद्दा एवंसिलोका, भिक्खुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका। ता सङ्घो न किञ्चि आह”।

तुम्हज्जेव सङ्घो उज्जायाति अवज्जाय।

परिभवेनाति पारिभब्यता।

अक्खन्तियाति कोपेन।

वेभस्सियाति विभस्सीकता [विभस्सिकताय (सी०)]।

दुब्बल्याति अपक्खता।

एवमाह — “भगिनियो खो संसट्ठा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका। विचिच्चथाय्ये। विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती”ति।

सा भिक्खुनीति या सा एवंवादिनी भिक्खुनी।

भिक्खुनीहीति अज्जाहि भिक्खुनीहि।

या पस्सन्ति या सुणन्ति ताहि वत्तब्बा — “माय्ये, एवं अवच — ‘संसट्ठाव अय्ये, तुम्हे विहरथ। मा तुम्हे नाना विहरित्थ। सन्ति सङ्घे अज्जापि भिक्खुनियो...पे०... विविच्चथाय्ये। विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती”ति। दुतियम्पि वत्तब्बा। ततियम्पि वत्तब्बा। सचे पटिनिस्सज्जति, इच्छेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स। सुत्वा न वदन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स। सा भिक्खुनी सङ्घमज्झम्पि आकट्ठित्वा वत्तब्बा — “माय्ये, एवं अवच — ‘संसट्ठाव अय्ये, तुम्हे विहरथ। मा तुम्हे नाना विहरित्थ। सन्ति सङ्घे अज्जापि भिक्खुनियो...पे०... विविच्चथाय्ये। विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती”ति। दुतियम्पि वत्तब्बा। ततियम्पि वत्तब्बा। सचे पटिनिस्सज्जति, इच्छेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स। सा भिक्खुनी समनुभासितब्बा। एवञ्च पन, भिक्खवे, समनुभासितब्बा। ब्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो जापेतब्बो —

७३०. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो। अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी सङ्घेन समनुभट्ठा भिक्खुनियो एवं वदेति — ‘संसट्ठाव

अय्ये, तुम्हे विहरथ । मा तुम्हे नाना विहरित्थ । सन्ति सङ्घे अज्जापि भिक्खुनियो एवाचारा एवंसद्दा एवंसिलोका, भिक्खुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता सङ्घो न किञ्चि आह । तुम्हज्जेव सङ्घो उज्जाय परिभवेन अक्खन्तिया वेभस्सिया दुब्बल्या एवमाह — भगिनियो खो संसद्दा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्घस्स विहेसिका अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती’ति । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासेय्य तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सगाय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी सङ्घेन समनुभट्ठा भिक्खुनियो एवं वदेति — ‘संसद्दाव अय्ये, तुम्हे विहरथ । मा तुम्हे नाना विहरित्थ । सन्ति सङ्घे अज्जापि भिक्खुनियो एवाचारा एवंसद्दा एवंसिलोका, भिक्खुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । ता सङ्घो न किञ्चि आह । तुम्हज्जेव सङ्घो उज्जाय परिभवेन अक्खन्तिया वेभस्सिया दुब्बल्या एवमाह — भगिनियो खो संसद्दा विहरन्ति पापाचारा पापसद्दा पापसिलोका, भिक्खुनिसङ्घस्स विहेसिका, अज्जमज्जिस्सा वज्जप्पटिच्छादिका । विविच्चथाय्ये । विवेकज्जेव भगिनीनं सङ्घो वण्णेती’ति । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । सङ्घो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासति तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सगाय । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया समनुभासना तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सगाय, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दुतियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ततियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ।

“समनुभट्ठा सङ्घेन इत्थन्नामा भिक्खुनी तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सगाय । खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी’ति ।

जत्तिया दुक्कटं, द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया, कम्मवाचापरियोसाने आपत्ति सङ्घादिसेसस्स । सङ्घादिसेसं अज्झापज्जन्तिया जत्तिया दुक्कटं, द्वीहि कम्मवाचाहि थुल्लच्चया पटिप्पस्सम्भन्ति ।

अयम्पीति पुरिमायो उपादाय वुच्चति ।

यावततियकन्ति यावततियं समनुभासनाय आपज्जति, न सहवत्थुज्झाचारा ।

निस्सारणीयन्ति सङ्गम्हा निस्सारीयति ।

सङ्घादिसेसोति सङ्घोव तस्सा आपत्तिया मानत्तं देति, मूलाय पटिकस्सति, अब्भेति, न सम्बहुला न एका भिक्खुनी । तेन वुच्चति “सङ्घादिसेसो’ति । तस्सेव आपत्तिनिकायस्स नामकम्मं अधिवचनं, तेनपि वुच्चति “सङ्घादिसेसो’ति ।

७३१. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्घादिसेसस्स । धम्मकम्मे वेमतिका न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्घादिसेसस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति सङ्घादिसेसस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

७३२. अनापत्ति असमनुभासन्तिया, पटिनिस्सज्जन्तिया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसङ्गादिसेससिक्खापदं निट्ठितं ।

उद्दिट्ठा खो, अय्यायो, सत्तरस सङ्गादिसेसा धम्मा — नव पठमापत्तिका, अट्ट यावततियका । येसं भिक्खुनी अज्जतरं वा अज्जतरं वा आपज्जति, तां भिक्खुनिया उभतोसङ्गे पक्खमानत्तं चरितब्बं । चिण्णमानत्ता भिक्खुनी यत्थ सिया वीसतिगणो भिक्खुनिसङ्घो तत्थ (सा भिक्खुनी) [() (कत्थपि नत्थि)] अब्भेतब्बा । एकायपि चे ऊनो वीसतिगणो भिक्खुनिसङ्घो तं भिक्खुनिं अब्भेय्य । सा च भिक्खुनी अनब्भिता, ता च भिक्खुनियो गारय्हा, अयं तत्थ सामीचि ।

तत्थाय्यायो पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेत्थाय्यायो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

सत्तरसकं निट्ठितं ।

भिक्खुनिविभङ्गे सङ्गादिसेसकण्डं निट्ठितं ।

३. निस्सगियकण्डं (भिक्खुनीविभङ्गो)

१. पत्तवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

इमे खो पनाय्यायो तिस निस्सगिया पाचित्तिया

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

७३३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो बहू पत्ते सन्निचयं करोन्ति । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो बहू पत्ते सन्निचयं करिस्सन्ति, पत्तवाणिज्जं वा भिक्खुनियो करिस्सन्ति, आमत्तिकापणं वा पसारेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो पत्तसन्निचयं करिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो पत्तसन्निचयं करोन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो पत्तसन्निचयं करिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

७३४. “या पन भिक्खुनी पत्तसन्निचयं करेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७३५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पत्तो नाम द्वे पत्ता — अयोपत्तो, मत्तिकापत्तो । तयो पत्तस्स वण्णा — उक्कट्ठो पत्तो, मज्झिमो पत्तो, ओमको पत्तो ।
उक्कट्ठो नाम पत्तो अट्ठाळ्हकोदनं गण्हाति चतुभागं खादनं तदुपियं ब्यञ्जनं । **मज्झिमो नाम पत्तो** नाळिकोदनं गण्हाति चतुभागं खादनं तदुपियं ब्यञ्जनं । **ओमको नाम पत्तो** पत्थोदनं गण्हाति चतुभागं खादनं तदुपियं ब्यञ्जनं । ततो उक्कट्ठो अपत्तो ओमको अपत्तो ।

सन्निचयं करेय्याति अनधिद्धितो अविकप्पितो ।

निस्सगियो होतीति सह अरुणुग्गमना निस्सगियो होति । निस्सज्जितब्बो सङ्गस्स वा गणस्स वा एकभिक्षुनिया वा । एवञ्च पन, भिक्षवे, निस्सज्जितब्बो । ताय भिक्षुनिया सङ्गं उपसङ्कमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा वुट्ठानं भिक्षुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अज्जलिं पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो — “अयं मे, अय्ये, पत्तो रत्तातिक्कन्तो निस्सगियो, इमाहं सङ्गस्स निस्सज्जामी”ति । निस्सज्जित्वा आपत्ति देसेतब्बा । ब्यत्ताय भिक्षुनिया पटिबलाय आपत्ति पटिग्गहेतब्बा । निस्सट्ठपत्तो दातब्बो —

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं पत्तो इत्थन्नामाय भिक्षुनिया निस्सगियो सङ्गस्स निस्सट्ठो । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं, सङ्गो इमं पत्तं इत्थन्नामाय भिक्षुनिया ददेय्या”ति ।

ताय भिक्षुनिया सम्बहुला भिक्षुनियो उपसङ्कमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा वुट्ठानं भिक्षुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अज्जलिं पग्गहेत्वा एवमस्सु वचनीया — “अयं मे, अय्यायो, पत्तो रत्तातिक्कन्तो निस्सगियो, इमाहं अय्यानं निस्सज्जामी”ति । निस्सज्जित्वा आपत्ति देसेतब्बा । ब्यत्ताय भिक्षुनिया पटिबलाय आपत्ति पटिग्गहेतब्बा । निस्सट्ठपत्तो दातब्बो —

“सुणन्तु मे अय्यायो । अयं पत्तो इत्थन्नामाय भिक्षुनिया निस्सगियो अय्यानं निस्सट्ठो । यदि अय्यानं पत्तकल्लं, अय्यायो इमं पत्तं इत्थन्नामाय भिक्षुनिया ददेय्यु”न्ति ।

ताय भिक्षुनिया एकं भिक्षुनिं उपसङ्कमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अज्जलिं पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीया — “अयं मे, अय्ये, पत्तो रत्तातिक्कन्तो निस्सगियो । इमाहं अय्याय निस्सज्जामी”ति । निस्सज्जित्वा आपत्ति देसेतब्बा । ताय भिक्षुनिया आपत्ति पटिग्गहेतब्बा । निस्सट्ठपत्तो दातब्बो — “इमं पत्तं अय्याय दम्मी”ति ।

७३६. रत्तातिक्कन्ते अतिक्कन्तसज्जा, निस्सगियं पाचित्तियं । रत्तातिक्कन्ते वेमतिका, निस्सगियं पाचित्तियं । रत्तातिक्कन्ते अनतिक्कन्तसज्जा, निस्सगियं पाचित्तियं । अनधिद्धिते अधिद्धितसज्जा, निस्सगियं पाचित्तियं । अविकप्पिते विकप्पितसज्जा, निस्सगियं पाचित्तियं । अविस्सज्जिते विस्सज्जितसज्जा, निस्सगियं पाचित्तियं । अनट्ठे नट्ठसज्जा... अविनट्ठे विनट्ठसज्जा... अभिन्ने भिन्नसज्जा... अविलुत्ते विलुत्तसज्जा, निस्सगियं पाचित्तियं ।

निस्सगियं पत्तं अनिस्सज्जित्वा परिभुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । रत्तानतिक्कन्ते अतिक्कन्तसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । रत्तानतिक्कन्ते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । रत्तानतिक्कन्ते अनतिक्कन्तसज्जा अनापत्ति ।

७३७. अनापत्ति अन्तोअरुणे अधिट्ठेति, विकप्पेति, विस्सज्जेति, नस्सति, विनस्सति, भिज्जति, अच्छिन्दित्वा गणहन्ति, विस्सासं गणहन्ति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो निस्सट्ठपत्तं न देन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । न, भिक्खवे, निस्सट्ठपत्तो न दातब्बो । या न ददेय्य, आपत्ति दुक्कटस्साति ।

पठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

७३८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खुनियो गामकावासे वस्संवुट्ठा [वस्संवुत्था (सी० स्या०)] सावत्थिं अगमंसु वत्तसम्पन्ना इरियापथसम्पन्ना दुच्चोळा लूखचीवरा । उपासका ता भिक्खुनियो पस्सित्वा — “इमा भिक्खुनियो वत्तसम्पन्ना इरियापथसम्पन्ना दुच्चोळा लूखचीवरा, इमा भिक्खुनियो अच्छिन्ना भविस्सन्ती”ति भिक्खुनिसङ्घस्स अकालचीवरं अदंसु । थुल्लनन्दा भिक्खुनी — “अम्हाकं कथिनं अत्थतं कालचीवर”न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेसि । उपासका ता भिक्खुनियो पस्सित्वा एतदवोचुं — “अपय्याहि चीवरं लद्ध”न्ति? “न मयं, आवुसो, चीवरं लभाम । अय्या थुल्लनन्दा — ‘अम्हाकं कथिनं अत्थतं कालचीवर’न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेसी”ति । उपासका उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा अकालचीवरं ‘कालचीवर’न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेस्सती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं उपासकानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा अकालचीवरं ‘कालचीवर’न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेस्सती”ति! अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खूनां एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं ...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी अकालचीवरं “कालचीवर”न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेतीति [भाजापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी अकालचीवरं “कालचीवर”न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

७३९. “या पन भिक्खुनी अकालचीवरं ‘कालचीवर’न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७४०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अकालचीवरं नाम अनत्थते कथिने एकादसमासे उप्पन्नं, अत्थते कथिने सत्तमासे उप्पन्नं, कालेपि आदिस्स दिन्नं, एतं अकालचीवरं नाम ।

अकालचीवरं “कालचीवर”न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्घस्स वा गणस्स वा एकभिक्खुनिया वा । एवञ्च पन, भिक्खवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... इदं मे, अय्ये, अकालचीवरं “कालचीवर”न्ति अधिट्ठित्वा भाजापितं निस्सगियं, इमाहं सङ्घस्स निस्सज्जामी”ति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७४१. अकालचीवरे अकालचीवरसज्जा “कालचीवर”न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अकालचीवरे वेमटिका “कालचीवर”न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अकालचीवरे कालचीवरसज्जा “कालचीवर”न्ति अधिट्ठित्वा भाजापेति, अनापत्ति । कालचीवरे अकालचीवरसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । कालचीवरे

वेमत्तिका, आपत्ति दुक्कटस्स । कालचीवरे कालचीवरसज्जा, अनापत्ति ।

७४२. अनापत्ति अकालचीवरं कालचीवरसज्जा भाजापेति, कालचीवरं कालचीवरसज्जा भाजापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसिक्खापदं निद्वितं ।

३. ततियसिक्खापदं

७४३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी अज्जतराय भिक्खुनिया सद्धिं चीवरं परिवत्तेत्वा परिभुज्जि । अथ खो सा भिक्खुनी तं चीवरं सङ्गरित्वा [संहरित्वा (क०)] निक्खिपि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी तं भिक्खुनिं एतदवोच — “यं ते, अय्ये, मया सद्धिं चीवरं परिवत्तितं, कंहं तं चीवरं” न्ति? अथ खो सा भिक्खुनी तं चीवरं नीहरित्वा थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया दस्सेसि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी तं भिक्खुनिं एतदवोच — “हन्दाय्ये, तुहं चीवरं, आहर मे तं चीवरं, यं तुहं तुहमेवेतं, यं मय्हं मय्हमेवेतं, आहर मे तं, सकं पच्चाहरा” ति अच्छिन्दि । अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा... पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा भिक्खुनिया सद्धिं चीवरं परिवत्तेत्वा अच्छिन्दिस्सती” ति! अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आराचेसुं... पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भिक्खुनिया सद्धिं चीवरं परिवत्तेत्वा अच्छिन्दीति [अच्छिन्दीति (क०)]? “सच्चं, भगवा” ति । विगरहि बुद्धो भगवा... पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भिक्खुनिया सद्धिं चीवरं परिवत्तेत्वा अच्छिन्दिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उदिसन्तु —

७४४. “या पन भिक्खुनी भिक्खुनिया सद्धिं चीवरं परिवत्तेत्वा सा पच्छा एवं वदेय्य — ‘हन्दाय्ये, तुहं चीवरं आहर, मेतं चीवरं, यं तुहं तुहमेवेतं, यं मय्हं मय्हमेवेतं, आहर मेतं, सकं पच्चाहरा’ ति अच्छिन्देय्य वा अच्छिन्दापेय्य वा, निस्सगियं पाचित्तिय” न्ति ।

७४५. या पनाति या यादिसा... पे०... भिक्खुनीति... पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुनिया सद्धिन्ति अज्जाय भिक्खुनिया सद्धिं ।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं विकप्पनुपगं पच्छिमं ।

परिवत्तेत्वाति परित्तेन वा विपुलं, विपुलेन वा परित्तं ।

अच्छिन्देय्याति सयं अच्छिन्दति निस्सगियं पाचित्तियं ।

अच्छिन्दापेय्याति अज्जं आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । सकिं आणत्ता बहुकम्मि अच्छिन्दति, निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्गस्स वा गणस्स वा एकभिक्खुनिया वा । एवञ्च पन, भिक्खवे, निस्सज्जितब्बं... पे०... “इदं मे अय्ये

चीवरं भिक्खुनिया सद्धिं परिवत्तेत्वा अच्छिन्नं निस्सगियं, इमाहं सङ्घस्स निस्सज्जामी”ति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७४६. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा चीवरं परिवत्तेत्वा अच्छिन्दति वा अच्छिन्दापेति वा, निस्सगियं पाचित्तियं । उपसम्पन्नाय वेमटिका चीवरं परिवत्तेत्वा अच्छिन्दति वा अच्छिन्दापेति वा, निस्सगियं पाचित्तियं । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा चीवरं परिवत्तेत्वा अच्छिन्दति वा अच्छिन्दापेति वा, निस्सगियं पाचित्तियं ।

अज्जं परिक्रारं परिवत्तेत्वा अच्छिन्दति वा अच्छिन्दापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय सद्धिं चीवरं वा अज्जं वा परिक्रारं परिवत्तेत्वा अच्छिन्दति वा अच्छिन्दापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमटिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

७४७. अनापत्ति सा वा देति, तस्सा वा विस्ससन्ती गण्हाति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निड्डितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

७४८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी गिलाना होति । अथ खो अज्जतरो उपासको येन थुल्लनन्दा भिक्खुनी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा थुल्लनन्दं भिक्खुनिं एतदवोच — “किं ते, अय्ये, अफासु, किं आहरीयतू”ति? “सप्पिना मे, आवुसो, अत्थो”ति । अथ खो सो उपासको अज्जतरस्स आपणिकस्स घरा कहापणस्स सप्पिं आहरित्वा थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया अदासि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी एवमाह — “न मे, आवुसो, सप्पिना अत्थो; तेलेन मे अत्थो”ति । अथ खो सो उपासको येन सो आपणिको तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं आपणिकं एतदवोच — “न किराय्यो अय्याय सप्पिना अत्थो, तेलेन अत्थो । हन्द ते सप्पिं, तेलं मे देही”ति । “सचे मयं अय्यो विक्कीतं भण्डं पुन आदियिस्साम [\[आहरिस्साम \(क०\)\]](#), कदा अम्हाकं भण्डं विक्कायिस्सति [\[विक्कीयिस्सति \(?\)\]](#); सप्पिस्स कयेन सप्पि हटं, तेलस्स कयं आहर, तेलं हरिस्ससी”ति । अथ खो सो उपासको उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथज्हि नाम अय्या थुल्लनन्दा अज्जं विज्जापेत्वा अज्जं विज्जापेस्सती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तस्स उपासकस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति...पे०... अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खून् एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी अज्जं विज्जापेत्वा अज्जं विज्जापेतीति [\[विज्जापेसीति \(क०\)\]](#)? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा ...पे०... कथज्हि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी अज्जं विज्जापेत्वा अज्जं विज्जापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

७४९. “या पन भिक्खुनी अज्जं विज्जापेत्वा अज्जं विज्जापेय्य, निस्सगियं पाचित्तियं”न्ति ।

७५०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अञ्जं विज्जापेत्वाति यं किञ्चि विज्जापेत्वा ।

अञ्जं विज्जापेय्याति तं ठपेत्वा अञ्जं विज्जापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्खस्स वा गणस्स वा एकभिक्षुनियं वा । एवञ्च पन, भिक्षुवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... “इदं मे अय्ये अञ्जं विज्जापेत्वा अञ्जं विज्जापितं निस्सगियं, इमाहं सङ्खस्स निस्सज्जामीति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मी”ति ।

७५१. अञ्जे अञ्जसज्जा अञ्जं विज्जापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जे वेमतिका अञ्जं विज्जापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जे अनञ्जसज्जा अञ्जं विज्जापेति, निस्सगियं पाचित्तियं ।

अनञ्जे अञ्जसज्जा अनञ्जं विज्जापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जे वेमतिका अनञ्जं विज्जापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जे अनञ्जसज्जा, अनापत्ति ।

७५२. अनापत्ति तज्जेव [तज्जेव (स्या०)] विज्जापेति, अञ्जञ्च विज्जापेति, आनिसंसं दस्सेत्वा विज्जापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निडितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

७५३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्षुनी गिलाना होति । अथ खो अञ्जतरो उपासको येन थुल्लनन्दा भिक्षुनी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा थुल्लनन्दं भिक्षुनि एतदवोच — “कच्चि, अय्ये, खमनीयं कच्चि यापनीय”न्ति? “न मे, आवुसो, खमनीयं, न यापनीय”न्ति । “अमुकस्स, अय्ये, आपणिकस्स घरे कहापणं निक्खिपिस्सामि, ततो यं इच्छेय्यासि तं आहरापेय्यासी”ति । थुल्लनन्दा भिक्षुनी अञ्जतरं सिक्खमानं आणापेसि — “गच्छ, सिक्खमाने, अमुकस्स आपणिकस्स घरा कहापणस्स तेलं आहरा”ति । अथ खो सा सिक्खमाना तस्स आपणिकस्स घरा कहापणस्स तेलं आहरित्वा थुल्लनन्दाय भिक्षुनियं अदासि । थुल्लनन्दा भिक्षुनी एवमाह — “न मे, सिक्खमाने, तेलेन अत्थो, सप्पिना मे अत्थो”ति । अथ खो सा सिक्खमाना येन सो आपणिको तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं आपणिकं एतदवोच — “न किर, आवुसो, अय्याय तेलेन अत्थो, सप्पिना अत्थो, हन्द ते तेलं, सप्पिं मे देही”ति । “सचे मयं, अय्ये, विक्कीतं भण्डं पुन आदियिस्साम, कदा अम्हाकं भण्डं विक्कायिस्सति! तेलस्स कयेन तेलं हटं, सप्पिस्स कयं आहर, सप्पिं हरिस्ससी”ति । अथ खो सा सिक्खमाना रोदन्ती अट्ठासि । भिक्षुनियो तं सिक्खमानं एतदवोचुं — “किस्स त्वं, सिक्खमाने, रोदसी”ति? अथ खो सा सिक्खमाना भिक्षुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा अञ्जं चेतापेत्वा अञ्जं चेतापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्षुवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी अञ्जं चेतापेत्वा अञ्जं चेतापेतीति [चेतापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्षुवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी अञ्जं चेतापेत्वा अञ्जं चेतापेस्सति! नेतं, भिक्षुवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षुवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

७५४. “या पन भिक्षुनी अञ्जं चेतापेत्वा अञ्जं चेतापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७५५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अज्जं चेतापेत्वाति यं किञ्चि चेतापेत्वा ।

अज्जं चेतापेय्याति तं ठपेत्वा अज्जं चेतापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्गस्स वा गणस्स वा एकभिक्खुनिया वा । एवञ्च पन, भिक्खवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... “इदं मे, अय्ये, अज्जं चेतापेत्वा अज्जं चेतापितं निस्सगियं, इमाहं सङ्गस्स निस्सज्जामी”ति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७५६. अज्जे अज्जसज्जा अज्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अज्जे वेमतिका अज्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अज्जे अनज्जसज्जा अज्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं ।

अनज्जे अज्जसज्जा अनज्जं चेतापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनज्जे वेमतिका अनज्जं चेतापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनज्जे अनज्जसज्जा अनापत्ति ।

७५७. अनापत्ति तज्जेव [तज्जेव (स्या०)] चेतापेति, अज्जज्ज चेतापेति, आनिसंसं दस्सेत्वा चेतापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निद्वितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

७५८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन उपासका भिक्खुनिसङ्गस्स चीवरत्थाय छन्दकं सङ्गरित्वा अज्जतरस्स पावारिकस्स घरे परिक्खारं निक्खिपित्वा भिक्खुनियो उपसङ्गमित्वा एतदवोचुं — “अमुकस्स, अय्ये, पावारिकस्स घरे चीवरत्थाय परिक्खारो निक्खित्तो, ततो चीवरं आहरापेत्वा भाजेथा”ति । भिक्खुनियो तेन परिक्खारेन भेसज्जं चेतापेत्वा परिभुज्जिंसु । उपासका जानित्वा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो अज्जदत्थिकेन परिक्खारेन अज्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन अज्जं चेतापेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं उपासकानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा ...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो अज्जदत्थिकेन परिक्खारेन अज्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन अज्जं चेतापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो अज्जदत्थिकेन परिक्खारेन अज्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन अज्जं चेतापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो अज्जदत्थिकेन परिक्खारेन अज्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन अज्जं चेतापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

७५९. “या पन भिक्खुनी अज्जदत्थिकेन परिक्खारेन अज्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन अज्जं चेतापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७६०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अञ्जदत्थिकेन परिकखारेन अञ्जुद्दिसिकेनाति अञ्जस्सत्थाय दिन्नेन ।

सङ्घिकेनाति सङ्घस्स, न गणस्स, न एकभिक्षुनिय ।

अञ्जं चेतापेय्याति यंअत्थाय दिन्न्, तं ठपेत्वा अञ्जं चेतापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्घस्स वा गणस्स वा एकभिक्षुनिय वा । एवञ्च पन, भिक्खवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... “इदं मे, अय्ये, अञ्जदत्थिकेन परिकखारेन अञ्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन अञ्जं चेतापितं निस्सगियं, इमाहं सङ्घस्स निस्सज्जामी”ति ।...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्यन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७६१. अञ्जदत्थिके अञ्जदत्थिकसज्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जदत्थिके वेमतिका अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जदत्थिके अनञ्जदत्थिकसज्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । निस्सदुं पटिलभित्वा यथादाने उपनेतब्बं ।

अनञ्जदत्थिके अञ्जदत्थिकसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जदत्थिके वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जदत्थिके अनञ्जदत्थिकसज्जा, अनापत्ति ।

७६२. अनापत्ति सेसकं उपनेति, सामिके अपलोकेत्वा उपनेति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्ठसिक्खापदं निड्ढितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

७६३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन उपासका भिक्षुनिसङ्घस्स चीवरत्थाय छन्दकं सङ्घरित्वा अञ्जतरस्स पावारिकस्स घरे परिकखारं निक्खिपित्वा भिक्षुनियो उपसङ्गमित्वा एतदवोचुं — “अमुकस्स, अय्ये, पावारिकस्स घरे चीवरत्थाय परिकखारो निक्खित्तो, ततो चीवरं आहरापेत्वा भाजेथा”ति । भिक्षुनियो तेन च परिकखारेन सयम्पि याचित्वा भेसज्जं चेतापेत्वा परिभुज्जिंसु । उपासका जानित्वा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्षुनियो अञ्जदत्थिकेन परिकखारेन अञ्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन सज्जाचिकेन अञ्जं चेतापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्षुनियो अञ्जदत्थिकेन परिकखारेन अञ्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन सज्जाचिकेन अञ्जं चेतापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्षुनियो अञ्जदत्थिकेन परिकखारेन अञ्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन सज्जाचिकेन अञ्जं चेतापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

७६४. “या पन भिक्षुनी अञ्जदत्थिकेन परिकखारेन अञ्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन सज्जाचिकेन अञ्जं चेतापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७६५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्षुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्षुनीति ।

अञ्जदत्थिकेन परिकखारेन अञ्जुद्दिसिकेनाति अञ्जस्सत्थाय दिन्नेन ।

सङ्घिकेनाति सङ्घस्स, न गणस्स, न एकभिक्षुनिय।

सञ्जाचिकेनाति सयं याचित्वा।

अञ्जं चेतापेय्याति यंअत्थाय दिन्नं तं ठपेत्वा अञ्जं चेतापेति, पयोगे दुक्कटं। पटिलाभेन निस्सगियं होति। निस्सज्जितब्बं सङ्घस्स वा गणस्स वा एकभिक्षुनिय। वा। एवञ्च पन, भिक्खवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... “इदं मे, अय्ये, अञ्जदत्थिकेन परिक्खारेन अञ्जुद्दिसिकेन सङ्घिकेन सञ्जाचिकेन अञ्जं चेतापितं निस्सगियं, इमाहं सङ्घस्स निस्सज्जामी”ति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति।

७६६. अञ्जदत्थिके अञ्जदत्थिकसञ्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं। अञ्जदत्थिके वेमतिका अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं। अञ्जदत्थिके अनञ्जदत्थिकसञ्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं। निस्सदुं पटिलभित्वा यथादाने उपनेतब्बं।

अनञ्जदत्थिके अञ्जदत्थिकसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स। अनञ्जदत्थिके वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स। अनञ्जदत्थिके अनञ्जदत्थिकसञ्जा, अनापत्ति।

७६७. अनापत्ति सेसकं उपनेति, सामिके अपलोकेत्वा उपनेति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं।

८. अट्टमसिक्खापदं

७६८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स पूगस्स परिवेणवासिका भिक्षुनियो यागुया किलमन्ति। अथ खो सो पूगो भिक्षुनीनं यागुअत्थाय छन्दकं सङ्घरित्वा अञ्जतरस्स आपणिकस्स घरे परिक्खारं निक्खिपित्वा भिक्षुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोच — “अमुकस्स, अय्ये, आपणिकस्स घरे यागुअत्थाय परिक्खारो निक्खित्तो, ततो तण्डुलं आहरापेत्वा यागुं पचापेत्वा परिभुञ्जथा”ति। भिक्षुनियो तेन परिक्खारेन भेसज्जं चेतापेत्वा परिभुञ्जिसु। सो पूगो जानित्वा उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथञ्चि नाम भिक्षुनियो अञ्जदत्थिकेन परिक्खारेन अञ्जुद्दिसिकेन महाजनिकेन अञ्जं चेतापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्षुनियो अञ्जदत्थिकेन परिक्खारेन अञ्जुद्दिसिकेन महाजनिकेन अञ्जं चेतापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्षुनियो अञ्जदत्थिकेन परिक्खारेन अञ्जुद्दिसिकेन महाजनिकेन अञ्जं चेतापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

७६९. “या पन भिक्षुनी अञ्जदत्थिकेन परिक्खारेन अञ्जुद्दिसिकेन महाजनिकेन अञ्जं चेतापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति।

७७०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्षुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्षुनीति।

अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेनाति अञ्जस्सत्थाय दिन्नेन ।

महाजनिकेनाति गणस्स, न सङ्गस्स, न एकभिक्षुनिय ।

अञ्जं चेतापेय्याति यंअत्थाय दिन्नं तं ठपेत्वा अञ्जं चेतापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्गस्स वा गणस्स वा एकभिक्षुनिय वा । एवञ्च पन, भिक्खवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... “इदं मे, अय्ये, अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन महाजनिकेन अञ्जं चेतापितं निस्सगियं इमाहं सङ्गस्स निस्सज्जामी”ति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७७१. अञ्जदत्तिके अञ्जदत्तिकसज्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जदत्तिके वेमतिका अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जदत्तिके अनञ्जदत्तिकसज्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । निस्सदुं पटिलभित्वा यथादाने उपनेतब्बं ।

अनञ्जदत्तिके अञ्जदत्तिकसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जदत्तिके वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जदत्तिके अनञ्जदत्तिकसज्जा, अनापत्ति ।

७७२. अनापत्ति सेसकं उपनेति, सामिके अपलोकेत्वा उपनेति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टमसिक्खापदं निट्ठितं ।

९. नवमसिक्खापदं

७७३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अञ्जतरस्स पूगस्स परिवेणवासिका भिक्षुनियो यागुया किलमन्ति । अथ खो सो पूगो भिक्षुनीनं यागुअत्थाय छन्दकं सङ्गरित्वा अञ्जतरस्स आपणिकस्स घरे परिकखारं निक्खिपित्वा भिक्षुनियो उपसङ्कमित्वा एतदवोच — “अमुकस्स, अय्ये, आपणिकस्स घरे यागुअत्थाय परिकखारो निक्खित्तो । ततो तण्डुले आहरापेत्वा यागुं पचापेत्वा परिभुज्जथा”ति । भिक्षुनियो तेन च परिकखारेन सयम्पि याचित्वा भेसज्जं चेतापेत्वा परिभुज्जिसु । सो पूगो जानित्वा उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथञ्चि नाम भिक्षुनियो अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन महाजनिकेन सज्जाचिकेन अञ्जं चेतापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्षुनियो अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन महाजनिकेन सज्जाचिकेन अञ्जं चेतापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्षुनियो अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन महाजनिकेन सज्जाचिकेन अञ्जं चेतापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

७७४. “या पन भिक्षुनी अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन महाजनिकेन सज्जाचिकेन अञ्जं चेतापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७७५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्षुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्षुनीति ।

अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेनाति अञ्जस्सत्थाय दिन्नेन ।

महाजनिकेनाति गणस्स, न सङ्गस्स, न एकभिक्षुनिया ।

सञ्जाचिकेनाति सयं याचित्वा ।

अञ्जं चेतापेय्याति यंअत्थाय दिन्नं तं ठपेत्वा अञ्जं चेतापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्गस्स वा गणस्स वा एकभिक्षुनिया वा । एवञ्च पन, भिक्षवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... “इदं मे, अय्ये, अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन महाजनिकेन सञ्जाचिकेन अञ्जं चेतापितं निस्सगियं । इमाहं सङ्गस्स निस्सज्जामी”ति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७७६. अञ्जदत्तिके अञ्जदत्तिकसञ्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जदत्तिके वेमतिका अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जदत्तिके अनञ्जदत्तिकसञ्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । निस्सङ्गं पटिलभित्वा यथादाने उपनेतब्बं ।

अनञ्जदत्तिके अञ्जदत्तिकसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जदत्तिके वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जदत्तिके अनञ्जदत्तिकसञ्जा अनापत्ति ।

७७७. अनापत्ति सेसकं उपनेति, सामिके अपलोकेत्वा उपनेति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निद्वितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

७७८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्षुनी बहुस्सुता होति भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं । बहू मनुस्सा थुल्लनन्दं भिक्षुनिं पयिरुपासन्ति । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दाय भिक्षुनिया परिवेणं उन्द्रियति [उद्रीयति (स्या०)] । मनुस्सा थुल्लनन्दं भिक्षुनिं एतदवोचुं — “किस्सिदं ते, अय्ये, परिवेणं उन्द्रियती”ति? “नत्थावुसो, दायका, नत्थि कारका”ति । अथ खो ते मनुस्सा थुल्लनन्दाय भिक्षुनिया परिवेणत्थाय छन्दकं सङ्गरित्वा थुल्लनन्दाय भिक्षुनिया परिकखारं अदंसु । थुल्लनन्दा भिक्षुनी तेन च परिकखारेन सयम्पि याचित्वा भेसज्जं चेतापेत्वा परिभुज्जि । मनुस्सा जानित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन पुग्गलिकेन सञ्जाचिकेन अञ्जं चेतापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्षवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन पुग्गलिकेन सञ्जाचिकेन अञ्जं चेतापेतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्षवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन पुग्गलिकेन सञ्जाचिकेन अञ्जं चेतापेस्सति! नेतं, भिक्षवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

७७९. “या पन भिक्षुनी अञ्जदत्तिकेन परिकखारेन अञ्जुद्विसिकेन पुग्गलिकेन सञ्जाचिकेन अञ्जं चेतापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७८०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अञ्जदत्थिकेन परिक्खारेन अञ्जुद्विसिकेनाति अञ्जस्सत्थाय दिन्नेन ।

पुग्गलिकेनाति एकाय भिक्खुनिया, न सङ्गस्स, न गणस्स ।

सञ्जाचिकेनाति सयं याचित्वा ।

अञ्जं चेतापेय्याति यंअत्थाय दिन्नं तं ठपेत्वा अञ्जं चेतापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्गस्स वा गणस्स वा एकभिक्खुनिया वा । एवञ्च पन, भिक्खवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... “इदं मे, अय्ये, अञ्जदत्थिकेन परिक्खारेन अञ्जुद्विसिकेन पुग्गलिकेन सञ्जाचिकेन अञ्जं चेतापितं निस्सगियं, इमाहं सङ्गस्स निस्सज्जामी”ति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७८१. अञ्जदत्थिके अञ्जदत्थिकसञ्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जदत्थिके वेमतिका अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अञ्जदत्थिके अनञ्जदत्थिकसञ्जा अञ्जं चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । निस्सट्ठं पटिलभित्वा यथादाने उपनेतब्बं ।

अनञ्जदत्थिके अञ्जदत्थिकसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जदत्थिके वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनञ्जदत्थिके अनञ्जदत्थिकसञ्जा, अनापत्ति ।

७८२. अनापत्ति सेसकं उपनेति, सामिके अपलोकेत्वा उपनेति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निद्वितं ।

११. एकादसमसिक्खापदं

७८३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी बहुस्सुता होति भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो सीतकाले महग्घं कम्बलं पारुपित्वा येन थुल्लनन्दा भिक्खुनी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा थुल्लनन्दं भिक्खुनिं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नं खो राजानं पसेनदिं कोसलं थुल्लनन्दा भिक्खुनी धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहंसितो थुल्लनन्दं भिक्खुनिं एतदवोच — “वदेय्यासि, अय्ये, येन अत्थो”ति? “सचे मे त्वं, महाराज, दातुकामोसि, इमं कम्बलं देही”ति । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया कम्बलं दत्वा उट्ठायासना थुल्लनन्दं भिक्खुनिं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “महिच्छा इमा भिक्खुनियो असन्तुट्ठा । कथज्झि नाम राजानं कम्बलं विज्जापेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा राजानं कम्बलं विज्जापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी राजानं कम्बलं विज्जापेतीति [विज्जापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम,

भिक्षुवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी राजानं कम्बलं विज्जापेस्सति! नेतं, भिक्षुवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षुवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

७८४. “गरुपावुरणं [पापुरणं (सी० स्या०)] पन भिक्षुनिया चेतापेन्तिया चतुक्कंसपरमं चेतापेतब्बं। ततो चे उत्तरि चेतापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७८५. गरुपावुरणं नाम यं किञ्चि सीतकाले पावुरणं ।

चेतापेन्तियाति विज्जापेन्तिया ।

चतुक्कंसपरमं चेतापेतब्बन्ति सोळसकहापणग्घनकं चेतापेतब्बं ।

ततो चे उत्तरि चेतापेय्याति ततुत्तरि विज्जापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्गस्स वा गणस्स वा एकभिक्षुनिया वा । एवञ्च पन, भिक्षुवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... “इदं मे, अय्ये, गरुपावुरणं अतिरेकचतुक्कंसपरमं चेतापितं निस्सगियं, इमाहं सङ्गस्स निस्सज्जामी”ति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्युन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७८६. अतिरेकचतुक्कंसे अतिरेकसज्जा चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अतिरेकचतुक्कंसे वेमतिका चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अतिरेकचतुक्कंसे ऊनकसज्जा चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं ।

ऊनकचतुक्कंसे अतिरेकसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकचतुक्कंसे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकचतुक्कंसे ऊनकसज्जा, अनापत्ति ।

७८७. अनापत्ति चतुक्कंसपरमं चेतापेति, ऊनकचतुक्कंसपरमं चेतापेति, जातकानं, पवारितानं, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, महग्घं चेतापेतुकामस्स अप्पग्घं चेतापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

एकादसमसिक्खापदं निड्डितं ।

१२. द्वादसमसिक्खापदं

७८८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्षुनी बहुस्सुता होति भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो उण्हकाले महग्घं खोमं पारुपित्वा येन थुल्लनन्दा भिक्षुनी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा थुल्लनन्दं भिक्षुनिं अभिवादेत्वा एकमन्तं निसीदि । एकमन्तं निसिन्नं खो राजानं पसेनदि कोसलं थुल्लनन्दा भिक्षुनी धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो थुल्लनन्दाय भिक्षुनिया धम्मिया कथाय सन्दस्सितो समादपितो समुत्तेजितो सम्पहंसितो थुल्लनन्दं भिक्षुनिं एतदवोच — “वदेय्यासि, अय्ये, येन अत्थो”ति । “सचे मे त्वं, महाराज, दातुकामोसि, इमं खोमं देही”ति । अथ खो राजा पसेनदि कोसलो थुल्लनन्दाय भिक्षुनिया खोमं दत्त्वा उट्ठायासना थुल्लनन्दं भिक्षुनिं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “महिच्छा इमा

भिक्षुनियो असन्तुट्ठा । कथञ्चि नाम राजानं खोमं विज्जापेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्षुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा राजानं खोमं विज्जापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी राजानं खोमं विज्जापेतीति [विज्जापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवाति” । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी राजानं खोमं विज्जापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

७८९. “लहुपावुरणं पन भिक्षुनिया चेतापेत्तिया अड्डतेय्यकंसपरमं चेतापेतब्बं । ततो चे उत्तरि चेतापेय्य, निस्सगियं पाचित्तिय”न्ति ।

७९०. लहुपावुरणं नाम यं किञ्चि उण्हकाले पावुरणं ।

चेतापेत्तियाति विज्जापेत्तिया ।

अड्डतेय्यकंसपरमं चेतापेतब्बन्ति दसकहापणगघनकं चेतापेतब्बं ।

ततो चे उत्तरि चेतापेय्याति ततुत्तरि विज्जापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन निस्सगियं होति । निस्सज्जितब्बं सङ्गस्स वा गणस्स वा एकभिक्षुनिया वा । एवञ्च पन, भिक्खवे, निस्सज्जितब्बं...पे०... इदं मे, अय्ये, लहुपावुरणं अतिरेकअड्डतेय्यकंसपरमं चेतापितं निस्सगियं, इमाहं सङ्गस्स निस्सज्जामीति...पे०... ददेय्याति...पे०... ददेय्यन्ति...पे०... अय्याय दम्मीति ।

७९१. अतिरेकअड्डतेय्यकंसे अतिरेकसज्जा चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अतिरेकअड्डतेय्यकंसे वेमतिका चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं । अतिरेकअड्डतेय्यकंसे ऊनकसज्जा चेतापेति, निस्सगियं पाचित्तियं ।

ऊनकअड्डतेय्यकंसे अतिरेकसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकअड्डतेय्यकंसे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकअड्डतेय्यकंसे ऊनकसज्जा, अनापत्ति ।

७९२. अनापत्ति अड्डतेय्यकंसपरमं चेतापेति, ऊनकअड्डतेय्यकंसपरमं चेतापेति, जातकानं, पवारितानं, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, महग्घं चेतापेतुकामस्स अप्पग्घं चेतापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

द्वादसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

उद्दिट्ठा खो, अय्यायो, तिसं निस्सगिया पाचित्तिया धम्मा । तत्थाय्यायो पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेतथाय्यायो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

भिक्षुनिविभङ्गे निस्सगियकण्डं निट्ठितं ।

४. पाचित्तियकण्डं (भिक्षुनीविभङ्गो)

१. लसुणवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

इमे खो पनाय्यायो छसट्टिसता पाचित्तिया

धम्मा उदेसं आगच्छन्ति ।

७९३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरेन उपासकेन भिक्षुनिसङ्घो लसुणेन पवारितो होति — “यासं अय्यानं लसुणेन अत्थो, अहं लसुणेना”ति । खेत्तपालो च आणत्तो होति — “सचे भिक्षुनियो आगच्छन्ति, एकमेकाय भिक्षुनिया द्वेतयो भण्डिके देही”ति । तेन खो पन समयेन सावत्थियं उस्सवो होति । यथाभतं लसुणं परिकखयं अगमासि । भिक्षुनियो तं उपासकं उपसङ्कमित्वा एतदवोचुं — “लसुणेन, आवुसो, अत्थो”ति । “नत्थाय्ये । यथाभतं लसुणं परिकखीणं । खेत्तं गच्छथा”ति । थुल्लनन्दा भिक्षुनी खेत्तं गन्त्वा न मत्तं जानित्वा बहुं लसुणं हरापेसि । खेत्तपालो उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथहि नाम भिक्षुनियो न मत्तं जानित्वा बहुं लसुणं हरापेस्सन्ती”ति ! अस्सोसुं खो भिक्षुनियो तस्स खेत्तपालस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम अय्या थुल्लनन्दा न मत्तं जानित्वा बहुं लसुणं हरापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी न मत्तं जानित्वा बहुं लसुणं हरापेतीति [हरापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथहि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी न मत्तं जानित्वा बहुं लसुणं हरापेस्सति ! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि —

“भूतपुब्बं, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी अज्जतरस्स ब्राह्मणस्स पजापति अहोसि । तिस्सो च धीतरो — नन्दा, नन्दवती, सुन्दरीनन्दा । अथ खो, भिक्खवे, सो ब्राह्मणो कालङ्कत्वा अज्जतरं हंसयोनिं उपपज्जि । तस्स सब्बसोवण्णमया पत्ता अहेसुं । सो तासं एकेकं पत्तं देति । अथ खो, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी “अयं हंसो अम्हाकं एकेकं पत्तं देती”ति तं हंसराजं गहेत्वा निपत्तं अकासि । तस्स पुन जायमाना पत्ता सेता सम्पज्जिंसु । तदापि, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्षुनी अतिलोभेन सुवण्णा परिहीना । इदानि लसुणा परिहायिस्सती”ति ।

[जा० १.१.१३६ सुवण्णहंसजातकेपि] “यं लद्धं तेन तुट्ठब्बं, अतिलोभो हि पापको ।

हंसराजं गहेत्वान, सुवण्णा परिहायथा”ति ॥

अथ खो भगवा थुल्लनन्दं भिक्षुनिं अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

७९४. “या पन भिक्षुनी लसुणं खादेय्य पाचित्तिय”न्ति ।

७९५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्षुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्षुनीति ।

लसुणं नाम मागधकं वुच्चति ।

“खादिस्सामीति पटिग्गण्हा”ति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

७९६. लसुणे लसुणसज्जा खादति, आपत्ति पाचित्तियस्स । लसुणे वेमतिका खादति, आपत्ति पाचित्तियस्स । लसुणे अलसुणसज्जा खादति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अलसुणे लसुणसज्जा खादति, आपत्ति दुक्कटस्स । अलसुणे वेमतिका खादति, आपत्ति दुक्कटस्स । अलसुणे अलसुणसज्जा खादति, अनापत्ति ।

७९७. अनापत्ति पलण्डुके, भञ्जनके, हरीतके, चापलसुणे, सूपसम्पाके, मंससम्पाके, तेलसम्पाके, साळवे, उत्तरिभङ्गे, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पठमसिक्खापदं निड्डितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

७९८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो सम्बाधे लोमं संहरापेत्वा अचिरवतिया नदिया वेसियाहि सद्धिं नग्गा एकतित्थे नहायन्ति । वेसिया उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो सम्बाधे लोमं संहरापेस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तासं वेसियानं उज्झायन्तीनं खियन्तीनं विपाचेन्तीनं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो सम्बाधे लोमं संहरापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो सम्बाधे लोमं संहरापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो सम्बाधे लोमं संहरापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

७९९. “या पन भिक्खुनी सम्बाधे लोमं संहरापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८००. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

सम्बाधो नाम उभो उपकच्छका, मुत्तकरणं ।

संहरापेय्याति एकम्पि लोमं संहरापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । बहुकेपि लोमे संहरापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८०१. अनापत्ति आबाधपच्चया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसिक्खापदं निड्डितं ।

३. ततियसिक्खापदं

८०२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन द्वे भिक्खुनियो अनभिरतिया पीळिता ओवरकं पविसित्वा तलघातकं करोन्ति । भिक्खुनियो तेन सद्देन उपधावित्वा ता भिक्खुनियो एतदवोचुं — “किस्स तुम्हे, अय्ये, पुरिसेन सद्धिं सम्पदुस्सथा”ति? “न मयं, अय्ये, पुरिसेन सद्धिं सम्पदुस्सामा”ति । भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसुं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो तलघातकं करिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो तलघातकं करोन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो तलघातकं करिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८०३. “तलघातके पाचित्तिय”न्ति ।

८०४. तलघातकं नाम सम्फस्सं सादियन्ती अन्तमसो उप्पलपत्तेनपि मुत्तकरणे पहारं देति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८०५. अनापत्ति आबाधपच्चया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निद्धितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

८०६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा पुराणराजोरोधा भिक्खुनीसु पब्बजिता [अज्जतरो पुराणराजोरोधो भिक्खुनीसु पब्बजितो (स्या०)] होति । अज्जतरा भिक्खुनी अनभिरतिया पीळिता येन सा भिक्खुनी तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा तं भिक्खुनिं एतदवोच — “राजा खो, अय्ये, तुम्हे चिराचिरं गच्छति । कथं तुम्हे धारेथा”ति? “जतुमट्ठकेन, अय्ये”ति । “किं एतं, अय्ये, जतुमट्ठक”न्ति? अथ खो सा भिक्खुनी तस्सा भिक्खुनिया जतुमट्ठकं आचिक्खि । अथ खो सा भिक्खुनी जतुमट्ठकं आदियित्वा धोवितुं विस्सरित्वा एकमन्तं छट्ठेसि । भिक्खुनियो मक्खिकाहि सम्परिक्किणं पस्सित्वा एवमाहं सु — “कस्सिदं कम्म”न्ति? सा एवमाह — “महिदं कम्म”न्ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनी जतुमट्ठकं आदियिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी जतुमट्ठकं आदियतीति [आदियीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी जतुमट्ठकं आदियिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८०७. “जतुमट्ठके [जतुमट्ठके (सी०)] पाचित्तिय”न्ति ।

८०८. जतुमट्ठकं नाम जतुमयं कट्टमयं पिट्टमयं मत्तिकामयं ।

आदियेय्याति सम्फस्सं सादियन्ती अन्तमसो उप्पलपत्तम्मि मुत्तकरणं पवेसेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८०९. अनापत्ति आबाधपच्चया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निद्धितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

८१०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं निग्रोधारामे । अथ खो महापजापति गोतमी येन भगवा तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा भगवन्तं अभिवादेत्वा अधोवाते अट्ठासि — “दुग्गन्धो, भगवा, मातुगामो”ति । अथ खो भगवा — “आदियन्तु खो भिक्खुनियो उदकसुद्धिक”न्ति, महापजापतिं गोतमिं धम्मिया कथाय सन्दस्सेसि समादपेसि समुत्तेजेसि सम्पहंसेसि । अथ खो महापजापति गोतमी भगवता धम्मिया कथाय सन्दस्सिता समादपिता समुत्तेजिता सम्पहंसिता भगवन्तं अभिवादेत्वा पदक्खिणं कत्वा पक्कामि । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, भिक्खुनीनं उदकसुद्धिक”न्ति । तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी — “भगवता उदकसुद्धिका अनुज्जाता”ति अतिगम्भीरं उदकसुद्धिकं आदियन्ती मुत्तकरणे वणं अकासि । अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — कथञ्चि नाम भिक्खुनी अतिगम्भीरं उदकसुद्धिकं आदियिस्सतीति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी अतिगम्भीरं उदकसुद्धिकं आदियती”ति [आदियीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी अतिगम्भीरं उदकसुद्धिकं आदियिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

८११. “उदकसुद्धिकं पन भिक्खुनिया आदियमानाय द्वङ्गुलपब्बपरमं आदातब्बं । तं अतिक्कामेन्तिया पाचित्तिय”न्ति ।

८१२. उदकसुद्धिकं नाम मुत्तकरणस्स धोवना वुच्चति ।

आदियमानायाति धोवन्तिया ।

द्वङ्गुलपब्बपरमं आदातब्बन्ति द्वीसु अङ्गुलेसु द्वे पब्बपरमा आदातब्बा ।

तं अतिक्कामेन्तियाति सम्फस्सं सादियन्ती अन्तमसो केसग्गमत्तम्पि अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८१३. अतिरेकद्वङ्गुलपब्बे अतिरेकसज्जा आदियति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अतिरेकद्वङ्गुलपब्बे वेमतिका आदियति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अतिरेकद्वङ्गुलपब्बे ऊनकसज्जा आदियति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

ऊनकद्वङ्गुलपब्बे अतिरेकसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनकद्वङ्गुलपब्बे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स ।
ऊनकद्वङ्गुलपब्बे ऊनकसज्जा, अनापत्ति ।

८१४. अनापत्ति द्वङ्गुलपब्बपरमं आदियति, ऊनकद्वङ्गुलपब्बपरमं आदियति, आबाधपच्चया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

८१५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन आरोहन्तो नाम महामत्तो भिक्खूसु पब्बजितो होति । तस्स पुराणदुतियिका भिक्खुनीसु पब्बजिता होति । तेन खो पन समयेन सो भिक्खु तस्सा भिक्खुनिया सन्तिके भत्तविस्सगं करोति । अथ खो सा भिक्खुनी तस्स भिक्खुनो भुज्जन्तस्स पानीयेन च विधूपनेन च उपतिट्ठित्वा अच्चावदति । अथ खो सो भिक्खु तं भिक्खुनिं अपसादेति — “मा, भगिनि, एवरूपं अकासि । नेतं कप्पती”ति । “पुब्बे मं त्वं एवञ्च एवञ्च करोसि, इदानि एत्तकं न सहसी”ति — पानीयथालकं मत्थके आसुम्भित्वा विधूपनेन पहारं अदासि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनी भिक्खुस्स पहारं दस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी भिक्खुस्स पहारं अदासीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी भिक्खुस्स पहारं दस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

८१६. “या पन भिक्खुनी भिक्खुस्स भुज्जन्तस्स पानीयेन वा विधूपनेन वा उपतिट्ठेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८१७. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुस्साति उपसम्पन्नस्स ।

भुज्जन्तस्साति पच्चन्नं भोजनानं अज्जतरं भोजनं भुज्जन्तस्स ।

पानीयं नाम यं किञ्चि पानीयं ।

विधूपनं नाम या काचि बीजनी ।

उपतिट्ठेय्याति हत्थपासे तिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८१८. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जा पानीयेन वा विधूपनेन वा उपतिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमत्तिका पानीयेन वा विधूपनेन वा उपतिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जा पानीयेन वा विधूपनेन वा उपतिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

हत्थपासं विजहित्वा उपतिट्ठति, आपत्ति दुक्कटस्स । खादनीयं खादन्तस्स उपतिट्ठति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नस्स उपतिट्ठति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमत्तिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८१९. अनापत्ति देति, दापेति, अनुपसम्पन्नं आणापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्ठसिक्खापदं निट्ठितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

८२०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

भिक्षुनियो सस्सकाले आमकधज्जं विज्जापेत्वा नगरं अतिहरन्ति द्वारद्वाने — “देथाय्ये, भाग”न्ति । पलिबुन्धेत्वा मुज्जिंसु । अथ खो ता भिक्षुनियो उपस्सयं गन्त्वा भिक्षुनीनं एतमत्थं आरोचेसुं । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्जायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम भिक्षुनियो आमकधज्जं विज्जापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्षवे, भिक्षुनियो आमकधज्जं विज्जापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्हि नाम, भिक्षवे, भिक्षुनियो आमकधज्जं विज्जापेस्सन्ति! नेतं, भिक्षवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८२१. “या पन भिक्षुनी आमकधज्जं विज्जत्वा वा विज्जापेत्वा वा भज्जित्वा वा भज्जापेत्वा वा कोट्टेत्वा वा कोट्टापेत्वा वा पचित्वा वा पचापेत्वा वा भुज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८२२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्षुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्षुनीति ।

आमकधज्जं नाम सालि वीहि यवो गोधुमो कङ्कु वरको कुदुसको ।

विज्जत्वाति सयं विज्जत्वा । विज्जापेत्वाति अज्जं विज्जापेत्वा ।

भज्जित्वाति सयं भज्जित्वा । भज्जापेत्वाति अज्जं भज्जापेत्वा ।

कोट्टेत्वाति सयं कोट्टेत्वा । कोट्टापेत्वाति अज्जं कोट्टापेत्वा ।

पचित्वाति सयं पचित्वा । पचापेत्वाति अज्जं पचापेत्वा ।

“भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गणाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८२३. अनापत्ति आबाधपच्चया, अपरण्णं विज्जापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसिक्खापदं निड्डितं ।

८. अट्टमसिक्खापदं

८२४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरो ब्राह्मणो निब्बिट्तराजभटो “तज्जेव भटपथं याचिस्सामी”ति सीसं नहायित्वा भिक्षुनुपस्सयं निस्साय राजकुलं गच्छति । अज्जतरा भिक्षुनी कटाहे वच्चं कत्वा तिरोकुट्टे छुट्टेन्ती तस्स ब्राह्मणस्स मत्थके आसुम्भि । अथ खो सो ब्राह्मणो उज्जायति खियति विपाचेति — “अस्समणियो इमा मुण्डा बन्धकिनियो । कथज्हि नाम गूथकटाहं मत्थके आसुम्भिस्सन्ति! इमासं उपस्सयं ज्ञापेस्सामी”ति! उम्मुकं गहेत्वा उपस्सयं पविसति । अज्जतरो उपासको उपस्सया निक्खमन्तो अदस तं ब्राह्मणं उम्मुकं गहेत्वा उपस्सयं पविसन्तं । दिस्वान तं ब्राह्मणं एतदवोच — “किस्स त्वं, भो, उम्मुकं गहेत्वा उपस्सयं पविससी”ति? “इमा मं, भो, मुण्डा बन्धकिनियो गूथकटाहं मत्थके आसुम्भिसु । इमासं उपस्सयं ज्ञापेस्सामी”ति । “गच्छ, भो ब्राह्मण, मङ्गलं एतं । सहस्सं लच्छसि तज्च भटपथं”न्ति । अथ खो सो ब्राह्मणो सीसं नहायित्वा राजकुलं गन्त्वा सहस्सं अलत्थ तज्च भटपथं । अथ खो सो उपासको उपस्सयं पविसित्वा भिक्षुनीनं एतमत्थं

आरोचेत्वा परिभासि । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो उच्चारं तिरोकुट्टे छट्टेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो उच्चारं तिरोकुट्टे छट्टेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो उच्चारं तिरोकुट्टे छट्टेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

८२५. “या पन भिक्खुनी उच्चारं वा पस्सावं वा सङ्कारं वा विघासं वा तिरोकुट्टे वा तिरोपाकारे वा छट्टेय्य वा छट्टापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

८२६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

उच्चारो नाम गूथो वुच्चति । पस्सावो नाम मुत्तं वुच्चति ।

सङ्कारं नाम कचवरं वुच्चति ।

विघासं नाम चलकानि वा अट्टिकानि वा उच्छिद्दोदकं वा ।

कुट्टो नाम तयो कुट्टा — इट्टकाकुट्टो, सिलाकुट्टो, दारुकुट्टो ।

पाकारो नाम तयो पाकारा — इट्टकापाकारो, सिलापाकारो, दारुपाकारो ।

तिरोकुट्टेति कुट्टस्स परतो । तिरोपाकारेति पाकारस्स परतो ।

छट्टेय्याति सयं छट्टेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

छट्टापेय्याति अज्जं आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । सकिं आणत्ता बहुकम्पि छट्टेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८२७. अनापत्ति ओलोकेत्वा छट्टेति, अवळज्जे छट्टेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टमसिक्खापदं निद्वितं ।

९. नवमसिक्खापदं

८२८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरस्स ब्राह्मणस्स भिक्खुनूपस्सयं निस्साय यवखेतं होति । भिक्खुनियो उच्चारम्पि पस्सावम्पि सङ्कारम्पि विघासम्पि खेतं छट्टेन्ति । अथ खो सो ब्राह्मणो उज्झायति खियन्ति विपाचेति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो अम्हाकं यवखेतं दूसेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तस्स ब्राह्मणस्स उज्झायन्तस्स खियन्तस्स विपाचेन्तस्स । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो उच्चारम्पि पस्सावम्पि सङ्कारम्पि विघासम्पि हरिते छट्टेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो उच्चारम्पि पस्सावम्पि सङ्कारम्पि विघासम्पि हरिते छट्टेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो उच्चारम्पि

पस्सावम्पि सङ्कारम्पि विधासम्पि हरिते छट्ठेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८२९. “या पन भिक्खुनी उच्चारं वा पस्सावं वा सङ्कारं वा विधासं वा हरिते छट्ठेय्य वा छट्ठापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

८३०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

उच्चारो नाम गूथो वुच्चति । पस्सावो नाम मुत्तं वुच्चति ।

सङ्कारं नाम कचवरं वुच्चति ।

विधासं नाम चलकानि वा अट्टिकानि वा उच्छिट्ठोदकं वा ।

हरितं नाम पुब्बणं अपरणं यं मनुस्सानं उपभोगपरिभोगं रोपिमं ।

छट्ठेय्याति सयं छट्ठेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

छट्ठापेय्याति अञ्जं आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । सकिं आणत्ता बहुकम्पि छट्ठेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८३१. हरिते हरितसञ्जा छट्ठेति वा छट्ठापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । हरिते वेमतिका छट्ठेति वा छट्ठापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । हरिते अहरितसञ्जा छट्ठेति वा छट्ठापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अहरिते हरितसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अहरिते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अहरिते अहरितसञ्जा, अनापत्ति ।

८३२. अनापत्ति ओलोकेत्वा छट्ठेति, खेत्तमरियादे [छट्ठित्थेत्ते (?) अट्ठकथा ओलोकेत्वा] छट्ठेति सामिके आपुच्छित्वा अपलोकेत्वा छट्ठेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निद्धितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

८३३. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन राजगहे गिरगसमज्जो होति । छब्बगिया भिक्खुनियो गिरगसमज्जं दस्सनाय अगमंसु । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो नच्चम्पि गीतम्पि वादितम्पि दस्सनाय गच्छिस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो नच्चम्पि गीतम्पि वादितम्पि दस्सनाय गच्छिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो नच्चम्पि गीतम्पि वादितम्पि दस्सनाय गच्छन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो

नच्चम्पि गीतम्पि वादितम्पि दस्सनाय गच्छिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८३४. “या पन भिक्खुनी नच्चं वा गीतं वा वादितं वा दस्सनाय गच्छेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८३५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

नच्चं नाम यं किञ्चि नच्चं । गीतं नाम यं किञ्चि गीतं । वादितं नाम यं किञ्चि वादितं ।

८३६. दस्सनाय गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठिता पस्सति वा सुणाति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । दस्सनूपचारं विजहित्वा पुनप्पुनं पस्सति वा सुणाति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । एकमेकं दस्सनाय गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठिता पस्सति वा सुणाति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । दस्सनूपचारं विजहित्वा पुनप्पुनं पस्सति वा सुणाति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८३७. अनापत्ति आरामे ठिता पस्सति वा सुणाति वा, भिक्खुनिया ठितोकासं वा निसिन्नोकासं वा निपन्नोकासं वा आगन्त्वा नच्चन्ति वा गायन्ति वा वादेन्ति वा, पटिपथं गच्छन्ती पस्सति वा सुणाति वा, सति करणीये गन्त्वा पस्सति वा सुणाति वा, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

लसुणवग्गो पठमो ।

२. अन्धकारवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

८३८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भद्दाय कापिलानिया अन्तेवासिनिया भिक्खुनिया जातको पुरिसो गामका सावत्थिं अगमासि केनचिदेव करणीयेन । अथ खो सा भिक्खुनी तेन पुरिसेन सद्धिं रत्तन्धकारे अप्पदीपे एकेनेका सन्तिट्ठतिपि सल्लपतिपि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खुनी रत्तन्धकारे अप्पदीपे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठिस्सतिपि सल्लपिस्सतिपी”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी रत्तन्धकारे अप्पदीपे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठतिपि सल्लपतिपीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी रत्तन्धकारे अप्पदीपे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठिस्सतिपि सल्लपिस्सतिपि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८३९. “या पन भिक्खुनी रत्तन्धकारे अप्पदीपे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठेय्य वा सल्लपेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

८४०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

रत्तन्धकारेति ओगगते सूरिये । अप्पदीपेति अनालोके ।

पुरिसो नाम मनुस्सपुरिसो न यक्खो न पेतो न तिरच्छानगतो विज्जू पटिबलो सन्तिट्ठितुं सल्लपितुं ।

सद्धिन्ति एकतो । एकेनेकाति पुरिसो चेव होति भिक्खुनी च ।

सन्तिट्ठेय्य वाति पुरिसस्स हत्थपासे तिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

सल्लपेय्य वाति पुरिसस्स हत्थपासे ठिता सल्लपति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

हत्थपासं विजहित्वा सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । यक्खेन वा पेटेन वा पण्डकेन वा तिरच्छानगतमनुस्सविग्गहेन वा सद्धिं सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८४१. अनापत्ति यो कोचि विज्जू दुतियो [या काचि विज्जू दुतिया (स्या०)] होति, अरहोपेक्खा, अज्जविहिता सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

८४२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भद्दाय कापिलानिया अन्तेवासिनिया भिक्खुनिया जातको पुरिसो गामका सावत्थिं अगमासि केनचिदेव करणीयेन । अथ खो सा भिक्खुनी — “भगवता पटिक्खित्तं रत्तन्धकारे अप्पदीपे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठितुं सल्लपितुं”न्ति तेनेव पुरिसेन सद्धिं पटिच्छन्ने ओकासे एकेनेका सन्तिट्ठतिपि सल्लपतिपि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनी पटिच्छन्ने ओकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठिस्सतिपि सल्लपिस्सतिपी”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी पटिच्छन्ने ओकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठतिपि सल्लपतिपीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी पटिच्छन्ने ओकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठिस्सतिपि सल्लपिस्सतिपि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

८४३. “या पन भिक्खुनी पटिच्छन्ने ओकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठेय्य वा सल्लपेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

८४४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पटिच्छन्नो नाम ओकासो कुट्टेन वा कवाटेन वा किलज्जेन वा साणिपाकारेन वा रुक्खेन वा थम्भेन वा कोत्थळिया वा येन केनचि पटिच्छन्नो होति ।

पुरिसो नाम मनुस्सपुरिसो न यक्खो न पेतो न तिरच्छानगतो विज्जू पटिबलो सन्तिट्ठितुं सल्लपितुं ।

सद्धिन्ति एकतो । एकेनेकाति पुरिसो चेव होति भिक्खुनी च ।

सन्तिट्ठेय्य वाति पुरिसस्स हत्थपासे तिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

सल्लपेय्य वाति पुरिसस्स हत्थपासे ठिता सल्लपति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

हत्थपासं विजहित्वा सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । यक्खेन वा पेटेन वा पण्डकेन वा तिरच्छानगतमनुस्सविग्गहेन वा सद्धिं सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८४५. अनापत्ति यो कोचि विज्जू दुतियो होति, अरहोपेक्खा, अज्जविहिता सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसिक्खापदं निट्ठितं ।

३. ततियसिक्खापदं

८४६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भद्दाय कापिलानिया अन्तेवासिनिया भिक्खुनिया जातको पुरिसो गामका सावत्थिं अगमासि केनचिदेव करणीयेन । अथ खो सा भिक्खुनी — “भगवता पटिक्खित्तं पटिच्छन्ने ओकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठितुं सल्लपितु”न्ति तेनेव पुरिसेन सद्धिं अज्झोकासे एकेनेका सन्तिट्ठतिपि सल्लपतिपि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनी अज्झोकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठिस्सतिपि सल्लपिस्सतिपी”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी अज्झोकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठतिपि सल्लपतिपीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी अज्झोकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठिस्सतिपि सल्लपिस्सतिपि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८४७. “या पन भिक्खुनी अज्झोकासे पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठेय्य वा सल्लपेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

८४८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अज्झोकासो नाम अप्पटिच्छन्नो होति कुट्टेन वा कवाटेन वा किलज्जेन वा साणिपाकारेन वा रुक्खेन वा थम्भेन वा कोत्थळिया वा, येन केनचि अप्पटिच्छन्नो होति ।

पुरिसो नाम मनुस्सपुरिसो, न यक्खो न पेतो न तिरच्छानगतो, विज्जू पटिबलो सन्तिट्ठितुं सल्लपितुं ।

सद्धिन्ति एकतो । एकेनेकाति पुरिसो चेव होति भिक्खुनी च ।

सन्तिट्ठेय्य वाति पुरिसस्स हत्थपासे तिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

सल्लपेय्य वाति पुरिसस्स हत्थपासे ठिता सल्लपति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

हत्थपासं विजहित्वा सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । यक्खेन वा पेटेन वा पण्डकेन वा तिरच्छागतमनुस्सविग्गहेन वा सद्धिं सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८४९. अनापत्ति यो कोचि विज्जू दुतियो होति, अरहोपेक्खा, अज्जविहिता सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निट्ठितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

८५०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी रथिकायपि ब्यूहेपि सिङ्घाटकेपि पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठतिपि सल्लपतिपि निकण्णिकम्मि जप्पेति दुतियिकम्मि भिक्खुनिं उय्योजेति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा रथिकायपि ब्यूहेपि सिङ्घाटकेपि पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठिस्सतिपि सल्लपिस्सतिपि निकण्णिकम्मि जप्पिस्सति दुतियिकम्मि भिक्खुनिं उय्योजेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी रथिकायपि ब्यूहेपि सिङ्घाटकेपि पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठतिपि सल्लपतिपि निकण्णिकम्मि जप्पेति दुतियिकम्मि भिक्खुनिं उय्योजेतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी रथिकायपि ब्यूहेपि सिङ्घाटकेपि पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठिस्सतिपि सल्लपिस्सतिपि निकण्णिकम्मि जप्पिस्सति दुतियिकम्मि भिक्खुनिं उय्योजेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८५१. “या पन भिक्खुनी रथिकाय वा ब्यूहे वा सिङ्घाटके वा पुरिसेन सद्धिं एकेनेका सन्तिट्ठेय्य वा सल्लपेय्य वा निकण्णिकं वा जप्पेय्य दुतियिकं वा भिक्खुनिं उय्योजेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८५२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

रथिका नाम रच्छा वुच्चति । ब्यूहं नाम येनेव पविसन्ति तेनेव निक्खमन्ति । सिङ्घाटको नाम चच्चरं वुच्चति ।

पुरिसो नाम मनुस्सपुरिसो न यक्खो न पेतो न तिरच्छानगतो विज्जू पटिबलो सन्तिट्ठितुं सल्लपितुं ।

सद्धिन्ति एकतो । एकेनेकाति पुरिसो चेव होति भिक्खुनी च ।

सन्तिट्ठेय्य वाति पुरिसस्स हत्थपासे तिट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

सल्लपेय्य वाति पुरिसस्स हत्थपासे ठिता सल्लपति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

निकण्णिकं वा जप्पेय्याति पुरिसस्स उपकण्णके आरोचेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

दुतियिकं वा भिक्खुनिं उय्योजेय्याति अनाचारं आचरितुकामा दुतियिकम्पि भिक्खुनिं उय्योजेति, आपत्ति दुक्कटस्स । दस्सनूपचारं वा सवनूपचारं वा विजहन्तिया आपत्ति दुक्कटस्स । विजहिते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

हत्थपासं विजहित्वा सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा आपत्ति दुक्कटस्स । यक्खेन वा पेटेन वा पण्डकेन वा तिरच्छानगतमनुस्सविग्गहेन वा सद्धिं सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८५३. अनापत्ति यो कोचि विज्जू दुतियो होति, अरहोपेक्खा, अज्जविहिता सन्तिट्ठति वा सल्लपति वा, न अनाचारं आचरितुकामा, सति करणीये दुतियिकं भिक्खुनिं उय्योजेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निड्ढितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

८५४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी अज्जतरस्स कुलस्स कुलूपिका होति निच्चभत्तिका । अथ खो सा भिक्खुनी पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय येन तं कुलं तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा आसने निसीदित्वा सामिके अनापुच्छा पक्कामि । तस्स कुलस्स दासी घरं सम्मज्जन्ती तं आसनं भाजनन्तरिकाय पक्खिपि । मनुस्सा तं आसनं अपस्सन्ता तं भिक्खुनिं एतदवोचुं — “कहं तं, अय्ये, आसनं”न्ति? “नाहं तं, आवुसो, आसनं पस्सामी”ति । “देथाय्ये, तं आसनं”न्ति परिभासित्वा निच्चभत्तं पच्छिन्दिसु । अथ खो ते मनुस्सा घरं सोधेन्ता तं आसनं भाजनन्तरिकाय पस्सित्वा तं भिक्खुनिं खमापेत्वा निच्चभत्तं पट्टपेसुं । अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनी पुरेभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा आसने निसीदित्वा सामिके अनापुच्छा पक्कमिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी पुरेभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा आसने निसीदित्वा सामिके अनापुच्छा पक्कमतीति [पक्कमीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे भिक्खुनी पुरेभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा आसने निसीदित्वा सामिके अनापुच्छा पक्कमिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

८५५. “या पन भिक्खुनी पुरेभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा आसने निसीदित्वा सामिके अनापुच्छा पक्कमेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८५६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पुरेभत्तं नाम अरुणुगगमनं उपादाय याव मज्झन्हिका ।

कुलं नाम चत्तारि कुलानि — खत्तियकुलं, ब्राह्मणकुलं, वेस्सकुलं, सुद्धकुलं । उपसङ्गमित्वाति तत्थ गन्त्वा ।

आसनं नाम पल्लङ्कस्स ओकासो वुच्चति । निसीदित्वाति तस्मिं निसीदित्वा ।

सामिके अनापुच्छा पक्कमेय्याति यो तस्मिं कुले मनुस्सो विज्जू तं अनापुच्छा अनोवस्सकं अतिक्कामेन्तिया

आपत्ति पाचित्तियस्स । अज्झोकासे उपचारं अतिक्कामेन्तिया आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८५७. अनापुच्छिते अनापुच्छितसज्जा पक्कमति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते वेमतिका पक्कमति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते आपुच्छितसज्जा पक्कमति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

पल्लङ्कस्स अनोकासे आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते अनापुच्छितसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते आपुच्छितसज्जा, अनापत्ति ।

८५८. अनापत्ति आपुच्छा गच्छति, असंहारिमे, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निद्धितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

८५९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी पच्छाभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा आसने अभिनिसीदतिपि अभिनिपज्जतिपि । मनुस्सा थुल्लनन्दं भिक्खुनिं हिरीयमाना आसने नेव अभिनिसीदन्ति न अभिनिपज्जन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा पच्छाभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा आसने अभिनिसीदिस्सतिपि अभिनिपज्जिस्सतिपी”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा पच्छाभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा आसने अभिनिसीदिस्सतिपि अभिनिपज्जिस्सतिपी”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी पच्छाभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा आसने अभिनिसीदतिपि अभिनिपज्जतिपीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी पच्छाभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा आसने अभिनिसीदिस्सतिपि अभिनिपज्जिस्सतिपि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

८६०. “या पन भिक्खुनी पच्छाभत्तं कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा आसने अभिनिसीदेय्य वा अभिनिपज्जेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

८६१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पच्छाभत्तं नाम मज्झन्धिके वीतिवत्ते याव अत्थङ्गते सूरिये ।

कुलं नाम चत्तारि कुलानि — खत्तियकुलं, ब्राह्मणकुलं, वेस्सकुलं, सुद्धकुलं । उपसङ्गमित्वाति तत्थ गन्त्वा ।

सामिके अनापुच्छाति यो तस्मिं कुले मनुस्सो सामिको दातुं, तं अनापुच्छा ।

आसनं नाम पल्लङ्कस्स ओकासो वुच्चति ।

अभिनिसीदेय्याति तस्मिं अभिनिसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अभिनिपज्जेय्याति तस्मिं अभिनिपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८६२. अनापुच्छिते अनापुच्छितसज्जा आसने अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनापुच्छिते वेमतिका आसने अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते आपुच्छितसज्जा आसने अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

पल्लङ्कस्स अनोकासे आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते अनापुच्छितसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते आपुच्छितसज्जा, अनापत्ति ।

८६३. अनापत्ति आपुच्छा आसने अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, धुवपज्जत्ते, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्टसिक्खापदं निडितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

८६४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खुनियो कोसलेसु जनपदे सावत्थियं गच्छन्तियो सायं अज्जतरं गामं उपगन्त्वा अज्जतरं ब्राह्मणकुलं उपसङ्गमित्वा ओकासं याचिंसु । अथ खो सा ब्राह्मणी ता भिक्खुनियो एतदवोच — “आगमेथ, अय्ये, याव ब्राह्मणो आगच्छती”ति । भिक्खुनियो — “याव ब्राह्मणो आगच्छती”ति सेय्यं सन्थरित्वा एकच्चा निसीदिंसु एकच्चा निपज्जिंसु । अथ खो सो ब्राह्मणो रत्तिं आगन्त्वा तं ब्राह्मणिं एतदवोच — “का इमा”ति? “भिक्खुनियो, अय्या”ति । “निक्कट्ठथ इमा मुण्डा बन्धकिनियो”ति, घरतो निक्कट्ठापेसि । अथ खो ता भिक्खुनियो सावत्थियं गन्त्वा भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसुं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो विकाले कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा सेय्यं सन्थरित्वा अभिनिसीदिस्सन्तिपि अभिनिपज्जिस्सन्तिपी”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो विकाले कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा सेय्यं सन्थरित्वा अभिनिसीदन्तिपि अभिनिपज्जन्तिपीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो विकाले कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा सेय्यं सन्थरित्वा अभिनिसीदिस्सन्तिपि अभिनिपज्जिस्सन्तिपि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८६५. “या पन भिक्खुनी विकाले कुलानि उपसङ्गमित्वा सामिके अनापुच्छा सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा अभिनिसीदेय्य वा अभिनिपज्जेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

८६६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

विकालो नाम अत्थङ्गते सूरिये याव अरुणुग्गमना ।

कुलं नाम चत्तारि कुलानि — खत्तियकुलं, ब्राह्मणकुलं, वेस्सकुलं सुद्धकुलं । **उपसङ्गमित्वा**ति तत्थ गन्त्वा ।

सामिके अनापुच्छाति यो तस्मिं कुले मनुस्सो सामिको दातुं, तं अनापुच्छा ।

सेय्यं नाम अन्तमसो पण्णसन्थारोपि । **सन्थरित्वा**ति सयं सन्थरित्वा । **सन्थरापेत्वा**ति अज्जं सन्थरापेत्वा ।

अभिनिसीदेय्याति तस्मिं अभिनिसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । **अभिनिपज्जेय्या**ति तस्मिं अभिनिपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८६७. अनापुच्छिते अनापुच्छितसज्जा सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते वेमतिका सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते आपुच्छितसज्जा सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आपुच्छिते अनापुच्छितसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते आपुच्छितसज्जा, अनापत्ति ।

८६८. अनापत्ति आपुच्छा सेय्यं सन्थरित्वा वा सन्थरापेत्वा वा अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसिक्खापदं निड्डितं ।

८. अट्टमसिक्खापदं

८६९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भद्दाय कापिलानिया अन्तेवासिनी भिक्खुनी भदं कापिलानिं सक्कच्चं उपट्ठेति । भद्दा कापिलानी भिक्खुनियो एतदवोच — “अयं मं, अय्ये, भिक्खुनी सक्कच्चं उपट्ठेति, इमिस्साहं चीवरं दस्सामी”ति । अथ खो सा भिक्खुनी दुग्गहितेन दूपधारितेन परं उज्झापेसि — “अहं किराय्ये, अय्यं न सक्कच्चं उपट्ठेमि, न किर मे अय्या चीवरं दस्सती”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनी दुग्गहितेन दूपधारितेन परं उज्झापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी दुग्गहितेन दूपधारितेन परं उज्झापेतीति [उज्झापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी दुग्गहितेन दूपधारितेन परं उज्झापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

८७०. “या पन भिक्खुनी दुग्गहितेन दूपधारितेन परं उज्झापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८७१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

दुग्गहितेनाति अज्जथा गहितेन [उग्गहितेन (क०)] ।

दूषधारितेनाति अज्जथा उपधारितेन ।

परन्ति उपसम्पन्नं उज्झापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८७२. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा उज्झापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय वेमतिका उज्झापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा उज्झापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नं उज्झापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८७३. अनापत्ति उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टमसिक्खापदं निद्वितं ।

९. नवमसिक्खापदं

८७४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो अत्तनो भण्डकं अपस्सन्तियो चण्डकाळिं भिक्खुनिं एतदवोचुं — “अपाय्ये, अम्हाकं, भण्डकं पस्सेय्यासी”ति? चण्डकाळी भिक्खुनी उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “अहमेव नून चोरी, अहमेव नून अलज्जिनी, या अय्यायो अत्तनो भण्डकं अपस्सन्तियो ता मं एवमाहंसु — ‘अपाय्ये, अम्हाकं भण्डकं पस्सेय्यासी’ति? सचाहं, अय्ये, तुम्हाकं भण्डकं गण्हामि, अस्समणी होमि, ब्रह्मचरिया चवामि, निरयं उपपज्जामि; या पन मं अभूतेन एवमाह सापि अस्समणी होतु, ब्रह्मचरिया चवतु, निरयं उपपज्जतू”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या चण्डकाळी अत्तानम्पि परम्पि निरयेनपि ब्रह्मचरियेनपि अभिसपिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी अत्तानम्पि परम्पि निरयेनपि ब्रह्मचरियेनपि अभिसपतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी अत्तानम्पि परम्पि निरयेनपि ब्रह्मचरियेनपि अभिसपिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

८७५. “या पन भिक्खुनी अत्तानं वा परं वा निरयेन वा ब्रह्मचरियेन वा अभिसपेय्य, पाचित्तिय्य”न्ति ।

८७६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अत्तानन्ति पच्चत्तं । परन्ति उपसम्पन्नं । निरयेन वा ब्रह्मचरियेन वा अभिसपति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८७७. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा निरयेन वा ब्रह्मचरियेन वा अभिसपति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय वेमतिका निरयेन वा ब्रह्मचरियेन वा अभिसपति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा निरयेन वा ब्रह्मचरियेन वा अभिसपति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

तिरच्छानयोनिया वा पेत्तिविसयेन वा मनुस्सदोभग्गेन वा अभिसपति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नं अभिसपति,

आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमत्तिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८७८. अनापत्ति अत्थपुरेक्खाराय, धम्मपुरेक्खाराय, अनुसासनिपुरेक्खाराय, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निद्धितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

८७९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन चण्डकाळी भिक्खुनी भिक्खुनीहि सद्धिं भण्डित्वा अत्तानं वधित्वा वधित्वा रोदति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम अय्या चण्डकाळी अत्तानं वधित्वा वधित्वा रोदिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी अत्तानं वधित्वा वधित्वा रोदतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथहि नाम, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी अत्तानं वधित्वा वधित्वा रोदिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

८८०. “या पन भिक्खुनी अत्तानं वधित्वा वधित्वा रोदेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८८१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अत्तानन्ति पच्चत्तं । वधित्वा वधित्वा रोदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । वधति न रोदति, आपत्ति दुक्कटस्स । रोदति न वधति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८८२. अनापत्ति जातिव्यसनेन वा भोगव्यसनेन वा रोगव्यसनेन वा फुट्ठा रोदति न वधति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निद्धितं ।

अन्धकारवग्गो दुतियो ।

३. नग्गवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

८८३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सम्बहुला [महाव० ३५०] भिक्खुनियो अचिरवतिया नदिया वेसियाहि सद्धिं नग्गा एकतित्थे नहायन्ति । वेसिया ता भिक्खुनियो उप्पण्डेसुं — “किं नु खो नाम तुम्हाकं, अय्ये, दहरानं [दहरानं दहरानं (सी०)] ब्रह्मचरियं चिण्णेन, ननु नाम कामा परिभुज्जितब्बा! यदा जिण्णा भविस्सथ तदा ब्रह्मचरियं चरिस्सथ । एवं तुम्हाकं उभो अत्था परिग्गहिता भविस्सन्ती”ति । भिक्खुनियो वेसियाहि उप्पण्डियमाना मङ्कू अहेसुं । अथ खो ता भिक्खुनियो उपस्सयं गन्त्वा भिक्खुनीनं

एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खुनियो भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खुनीनं सिक्खापदं पञ्जपेस्सामि दस अत्थवसे पटिच्च — सङ्गसुट्ठुताय...पे०... विनयानुगगाय । एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिंसन्तु —

८८४. “या पन भिक्खुनी नग्गा नहायेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८८५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

नग्गा नहायेय्याति अनिवत्था वा अपारुता वा नहायति, पयोगे दुक्कटं । नहानपरियोसाने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८८६. अनापत्ति अच्छिन्नचीवरिकाय वा नट्टचीवरिकाय वा, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पठमसिक्खापदं निड्ढितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

८८७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भगवता भिक्खुनीनं [महाव० ३५१] उदकसाटिका अनुज्जाता होती । छब्बगिया भिक्खुनियो — “भगवता उदकसाटिका अनुज्जाता”ति अप्पमाणिकायो उदकसाटिकायो धारेसुं [धारेन्ति (पाचि० ५३१-५४५)] । पुरतोपि पच्छतोपि आकड्ढन्ता आहिण्डन्ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो अप्पमाणिकायो उदकसाटिकायो धारेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो अप्पमाणिकायो उदकसाटिकायो धारेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो अप्पमाणिकायो उदकसाटिकायो धारेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिंसन्तु —

८८८. “उदकसाटिकं पन भिक्खुनिया कारयमानाय पमाणिका कारेतब्बा । तत्रिदं पमाणं — दीघसो चतस्सो विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं द्वे विदत्थियो । तं अतिक्कामेन्तिया छेदनकं पाचित्तिय”न्ति ।

८८९. उदकसाटिका नाम याय निवत्था [निवत्थाय (स्या०)] नहायति ।

कारयमानायाति करोन्तिया वा कारापेन्तिया वा ।

पमाणिका कारेतब्बा । तत्रिदं पमाणं — दीघसो चतस्सो विदत्थियो, सुगतविदत्थिया; तिरियं द्वे विदत्थियो । तं अतिक्कामेत्वा करोति वा कारापेति वा, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन छिन्दित्वा पाचित्तियं देसेतब्बं ।

८९०. अत्तना विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्तना विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं अत्तना परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । परेहि विप्पकतं परेहि परियोसापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अञ्जस्सत्थाय करोति वा कारापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अञ्जेन कतं पटिलभित्वा परिभुज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८९१. अनापत्ति पमाणिकं करोति, ऊनकं करोति, अञ्जेन कतं पमाणातिक्कन्तं पटिलभित्वा छिन्दित्वा परिभुज्जति, वितानं वा भूमत्थरणं वा साणिपाकारं वा भिसिं वा बिब्बोहनं वा करोति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसिक्खापदं निद्वितं ।

३. ततियसिक्खापदं

८९२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अञ्जतरिस्सा भिक्खुनिया महग्घे चीवरदुस्से चीवरं दुक्कटं होति दुस्सिब्बितं । थुल्लनन्दा भिक्खुनी तं भिक्खुनिं एतदवोच — “सुन्दरं खो इदं ते, अय्ये, चीवरदुस्सं; चीवरञ्च खो दुक्कटं दुस्सिब्बितं”न्ति । “विसिब्बेमि, अय्ये, सिब्बिस्सामी”ति? “आमाय्ये, सिब्बिस्सामी”ति । अथ खो सा भिक्खुनी तं चीवरं विसिब्बेत्वा थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया अदासि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी — “सिब्बिस्सामि सिब्बिस्सामी”ति नेव सिब्बति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करोति । अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा भिक्खुनिया चीवरं विसिब्बापेत्वा नेव सिब्बिस्सति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भिक्खुनिया चीवरं विसिब्बापेत्वा नेव सिब्बति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करोतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भिक्खुनिया चीवरं विसिब्बापेत्वा नेव सिब्बिस्सति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

८९३. “या पन भिक्खुनी भिक्खुनिया चीवरं विसिब्बेत्वा वा विसिब्बापेत्वा वा सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव सिब्बेय्य न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करेय्य, अञ्जत्र चतूहपञ्चाहा, पाचित्तिय”न्ति ।

८९४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुनियाति अज्जाय भिक्खुनिया ।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अञ्जतरं चीवरं ।

विसिब्बेत्वाति सयं विसिब्बेत्वा । विसिब्बापेत्वाति अञ्जं विसिब्बापेत्वा ।

सा पच्छा अनन्तरायिकिनीति असति अन्तराये ।

नेव सिब्बेय्याति न सयं सिब्बेय्य । न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करेय्याति न अञ्जं आणापेय्य ।

अञ्जत्र चतूहपञ्चाहाति ठपेत्वा चतूहपञ्चाहं । “नेव सिब्बिस्सामि न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करिस्सामी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

८९५. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा चीवरं विसिब्बेत्वा वा विसिब्बापेत्वा वा सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव सिब्बति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करोति, अज्जत्र चतूहपज्जाहा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय वेमतिका चीवरं विसिब्बेत्वा वा विसिब्बापेत्वा वा सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव सिब्बति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करोति, अज्जत्र चतूहपज्जाहा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा चीवरं विसिब्बेत्वा वा विसिब्बापेत्वा वा सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव सिब्बति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करोति, अज्जत्र चतूहपज्जाहा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अज्जं परिकखारं विसिब्बेत्वा वा विसिब्बापेत्वा वा सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव सिब्बति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करोति, अज्जत्र चतूहपज्जाहा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय चीवरं वा अज्जं वा परिकखारं विसिब्बेत्वा वा विसिब्बापेत्वा वा सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव सिब्बति न सिब्बापनाय उस्सुक्कं करोति, अज्जत्र चतूहपज्जाहा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

८९६. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा न लभति, करोन्ती चतूहपज्जाहं अतिक्कामेति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निडितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

८९७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो भिक्खुनीनं हत्थे चीवरं निक्खिपित्वा सन्तरुत्तरेन जनपदचारिकं पक्कमन्ति । तानि चीवरानि चिरं निक्खित्तानि कण्णकितानि होन्ति । तानि भिक्खुनियो ओतापेन्ति । भिक्खुनियो ता भिक्खुनियो एतदवोचुं — “कस्सिमानि, अय्ये, चीवरानि कण्णकितानी”ति? अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसुं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो भिक्खुनीनं हत्थे चीवरं निक्खिपित्वा सन्तरुत्तरेन जनपदचारिकं पक्कमिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो भिक्खुनीनं हत्थे चीवरं निक्खिपित्वा सन्तरुत्तरेन जनपदचारिकं पक्कमन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो भिक्खुनीनं हत्थे चीवरं निक्खिपित्वा सन्तरुत्तरेन जनपदचारिकं पक्कमिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

८९८. “या पन भिक्खुनी पज्जाहिकं सङ्गाटिचारं [सङ्गाटिवारं (स्या०)] अतिक्कामेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

८९९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पज्जाहिकं सङ्गाटिचारं अतिक्कामेय्याति पज्जमं दिवसं पज्ज चीवरानि नेव निवासेति न पारुपति न ओतापेति, पज्जमं दिवसं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

९००. पज्जाहातिक्कन्ते अतिक्कन्तसज्जा, आपत्ति पाचित्तियस्स । पज्जाहातिक्कन्ते वेमतिका, आपत्ति पाचित्तियस्स । पज्जाहातिक्कन्ते अनतिक्कन्तसज्जा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

पञ्चाहानतिक्कन्ते अतिक्कन्तसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । पञ्चाहानतिक्कन्ते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स ।
पञ्चाहानतिक्कन्ते अनतिक्कन्तसज्जा, अनापत्ति ।

१०१. अनापत्ति पञ्चमं दिवसं पञ्च चीवरानि निवासेति वा पारुपति वा ओतापेति वा, गिलानाय, आपदासु,
उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निडितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

१०२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन
अज्जतरा भिक्खुनी पिण्डाय चरित्वा अल्लचीवरं पत्थरित्वा विहारं पाविसि । अज्जतरा भिक्खुनी तं चीवरं पारुपित्वा गामं
पिण्डाय पाविसि । सा निक्खमित्वा भिक्खुनियो पुच्छि — “अपाय्ये, मय्हं चीवरं पस्सेय्याथा”ति? भिक्खुनियो तस्सा
भिक्खुनिया एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो सा भिक्खुनी उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथज्झि नाम भिक्खुनी मय्हं
चीवरं अनापुच्छा पारुपिस्सती”ति! अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...
पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनी भिक्खुनिया चीवरं अनापुच्छा पारुपिस्सती”ति...
पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी भिक्खुनिया चीवरं अनापुच्छा पारुपतीति [पारुपीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति ।
विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी भिक्खुनिया चीवरं अनापुच्छा पारुपिस्सति! नेतं, भिक्खवे,
अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१०३. “या पन भिक्खुनी चीवरसङ्कमनीयं धारेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

चीवरसङ्कमनीयं नाम उपसम्पन्नाय पञ्चन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं तस्सा वा अदिन्नं तं वा अनापुच्छा निवासेति
वा पारुपति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०५. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा चीवरसङ्कमनीयं धारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय वेमतिका
चीवरसङ्कमनीयं धारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा चीवरसङ्कमनीयं धारेति, आपत्ति
पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नाय चीवरसङ्कमनीयं धारेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।
अनुपसम्पन्नाय वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०६. अनापत्ति सा वा देति, तं वा आपुच्छा निवासेति वा पारुपति वा, अच्छिन्नचीवरिकाय, नट्टचीवरिकाय,
आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निडितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

१०७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया उपट्ठाककुलं थुल्लनन्दं भिक्खुनिं एतदवोच — “भिक्खुनिसङ्घस्स, अय्ये, चीवरं दस्सामा”ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी — “तुम्हे बहुकिच्चा बहुकरणीया”ति अन्तरायं अकासि । तेन खो पन समयेन तस्स कुलस्स घरं डय्हति । ते उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा अम्हाकं देय्यधम्मं अन्तरायं करिस्सति! उभयेनाम्ह परिबाहिरा [परिहीना (सी०)], भोगेहि च पुज्जेन चा”ति । अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा गणस्स चीवरलाभं अन्तरायं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी गणस्स चीवरलाभं अन्तरायं अकासीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी गणस्स चीवरलाभं अन्तरायं करिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१०८. “या पन भिक्खुनी गणस्स चीवरलाभं अन्तरायं करेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

गणो नाम भिक्खुनिसङ्घो वुच्चति ।

चीवरं नाम छन्नं चीवरानं अज्जतरं चीवरं विकप्पनुपगं पच्छिमं ।

अन्तरायं करेय्याति “कथं इमे चीवरं न [इमं चीवरं (क०)] ददेय्यु”न्ति अन्तरायं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अज्जं परिक्रारं अन्तरायं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स । सम्बहुलानं भिक्खुनीनं वा एकभिक्खुनिया वा अनुपसम्पन्नाय वा चीवरं वा अज्जं वा परिक्रारं अन्तरायं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

११०. अनापत्ति आनिसंसं दस्सेत्वा निवारेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्ठसिक्खापदं निद्धितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

१११. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनिसङ्घस्स अकालचीवरं उप्पन्नं होति । अथ खो भिक्खुनिसङ्घो तं चीवरं भाजेतुकामो सन्निपति । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया अन्तेवासिनियो भिक्खुनियो पक्कन्ता होन्ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी ता भिक्खुनियो एतदवोच — “अय्ये, भिक्खुनियो पक्कन्ता, न ताव चीवरं भाजीयिस्सती”ति । चीवरविभङ्गं पटिबाहि । भिक्खुनियो न ताव चीवरं भाजीयिस्सतीति पक्कमिंसु [विपक्कमिंसु (स्या०)] । थुल्लनन्दा भिक्खुनी अन्तेवासिनीसु भिक्खुनीसु आगतासु तं चीवरं भाजापेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा धम्मिकं चीवरविभङ्गं पटिबाहिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी धम्मिकं

चीवरविभङ्गं पटिबाहतीति [पटिबाहीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी धम्मिकं चीवरविभङ्गं पटिबाहिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

९१२. “या पन भिक्खुनी धम्मिकं चीवरविभङ्गं पटिबाहेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

९१३. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

धम्मिकोनाम चीवरविभङ्गो समग्गो भिक्खुनिसङ्घो सन्निपतित्वा भाजेति ।

पटिबाहेय्याति कथं इमं चीवरं न भाजेय्याति [चीवरं भाजेय्याति (क०)] पटिबाहति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

९१४. धम्मिके धम्मिकसज्जा पटिबाहति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मिके वेमतिका पटिबाहति, आपत्ति दुक्कटस्स । धम्मिके अधम्मिकसज्जा पटिबाहति, अनापत्ति । अधम्मिके धम्मिकसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मिके वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मिके अधम्मिकसज्जा, अनापत्ति ।

९१५. अनापत्ति आनिसंसं दस्सेत्वा पटिबाहति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसिक्खापदं निट्ठितं ।

८. अट्टमसिक्खापदं

९१६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी नटानम्पि नटकानम्पि लङ्घकानम्पि सोकज्झायिकानम्पि [सोकसायिकानम्पि (सी०)] कुम्भथूणिकानम्पि [कुम्भथूणिकानम्पि (क०)] समणचीवरं देति — “मय्हं परिसति [परिसतिं (सी०)] वण्णं भासथा”ति । नटापि नटकापि लङ्घकापि सोकज्झायिकापि कुम्भथूणिकापि थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया परिसति वण्णं भासन्ति — “अय्या थुल्लनन्दा बहुस्सुता भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं; देथ अय्याय, करोथ अय्याया”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा, ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा अगारिकस्स समणचीवरं दस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी अगारिकस्स समणचीवरं देतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी अगारिकस्स समणचीवरं दस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

९१७. “या पन भिक्खुनी अगारिकस्स वा परिब्बाजकस्स वा परिब्बाजिकाय वा समणचीवरं ददेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

९१८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अगारिको नाम यो कोचि अगारं अज्झावसति ।

परिब्बाजको नाम भिक्खुञ्च सामणेरञ्च ठपेत्वा यो कोचि परिब्बाजकसमापन्नो ।

परिब्बाजिका नाम भिक्खुनिञ्च सिक्खमानञ्च सामणेरिञ्च ठपेत्वा या काचि परिब्बाजिकसमापन्ना ।

समणचीवरं नाम कप्पकतं वुच्चति । देति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

९१९. अनापत्ति मातापितूनं देति, तावकालिकं देति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टमसिक्खापदं निट्ठितं ।

९. नवमसिक्खापदं

९२०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया उपट्ठाककुलं थुल्लनन्दं भिक्खुनिं एतदवोच — “सचे मयं, अय्ये, सक्कोम, भिक्खुनिसङ्गस्स चीवरं दस्सामा”ति । तेन खो पन समयेन वस्संवुट्ठा भिक्खुनियो चीवरं भाजेतुकामा सन्निपत्तिं सु । थुल्लनन्दा भिक्खुनी ता भिक्खुनियो एतदवोच — “आगमेथ, अय्ये, अत्थि भिक्खुनिसङ्गस्स चीवरपच्चासा”ति । भिक्खुनियो थुल्लनन्दं भिक्खुनिं एतदवोचुं — “गच्छाय्ये, तं चीवरं जानाही”ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी येन तं कुलं तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा ते मनुस्से एतदवोच — “देथावुसो, भिक्खुनिसङ्गस्स चीवर”न्ति । “न मयं, अय्ये, सक्कोम भिक्खुनिसङ्गस्स चीवरं दातु”न्ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा दुब्बलचीवरपच्चासाय चीवरकालसमयं अतिक्कामेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी दुब्बलचीवरपच्चासाय चीवरकालसमयं अतिक्कामेतीति [अतिक्कामेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी दुब्बलचीवरपच्चासाय चीवरकालसमयं अतिक्कामेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उट्ठिसन्तु —

९२१. “या पन भिक्खुनी दुब्बलचीवरपच्चासाय चीवरकालसमयं अतिक्कामेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

९२२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

दुब्बलचीवरपच्चासा नाम “सचे मयं सक्कोम, दस्साम करिस्सामा”ति वाचा भिन्ना होति ।

चीवरकालसमयो नाम अनत्थते कथिने वस्सानस्स पच्छिमो मासो, अत्थते कथिने पञ्च मासा ।

चीवरकालसमयं अतिक्कामेय्याति अनत्थते कथिने वस्सानस्स पच्छिमं दिवसं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अत्थते कथिने कथिनुद्धारदिवसं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

९२३. दुब्बलचीवरे दुब्बलचीवरसञ्जा चीवरकालसमयं अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । दुब्बलचीवरे वेमटिका चीवरकालसमयं अतिक्कामेति, आपत्ति दुक्कटस्स । दुब्बलचीवरे अदुब्बलचीवरसञ्जा चीवरकालसमयं अतिक्कामेति, अनापत्ति ।

अदुब्बलचीवरे दुब्बलचीवरसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अदुब्बलचीवरे वेमत्तिका, आपत्ति दुक्कटस्स ।
अदुब्बलचीवरे अदुब्बलचीवरसज्जा, अनापत्ति ।

१२४. अनापत्ति आनिसंसं दस्सेत्वा निवारेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निद्धितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

१२५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरेन उपासकेन सङ्घं उद्दिस्स विहारो कारापितो होति । सो तस्स विहारस्स महे उभतोसङ्घस्स अकालचीवरं दातुकामो होति । तेन खो पन समयेन उभतोसङ्घस्स कथिनं अत्थतं होति । अथ खो सो उपासको सङ्घं उपसङ्गमित्वा कथिनुद्धारं याचि । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, कथिनं उद्धरितुं । एवञ्च पन भिक्खवे कथिनं उद्धरितव्वं । व्यत्तेन भिक्खुना पटिबलेन सङ्घो जापेतव्वो —

१२६. “सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो कथिनं उद्धरेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, भन्ते, सङ्घो । सङ्घो कथिनं उद्धरति । यस्सायस्मतो खमति कथिनस्स उद्धारो, सो तुण्हस्स; यस्स नक्खमति, सो भासेय्य ।

“उब्भतं सङ्घेन कथिनं, खमति सङ्घस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

१२७. अथ खो सो उपासको भिक्खुनिसङ्घं उपसङ्गमित्वा कथिनुद्धारं याचि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी — “चीवरं अम्हाकं भविस्सती”ति कथिनुद्धारं पटिबाहि । अथ खो सो उपासको उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो अम्हाकं कथिनुद्धारं न दस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तस्स उपासकस्स उज्झायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा धम्मिकं कथिनुद्धारं पटिबाहिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी धम्मिकं कथिनुद्धारं पटिबाहतीति [पटिबाहीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी धम्मिकं कथिनुद्धारं पटिबाहिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१२८. “या पन भिक्खुनी धम्मिकं कथिनुद्धारं पटिबाहेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१२९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

धम्मिको नाम कथिनुद्धारो समग्गो भिक्खुनिसङ्घो सन्निपतित्वा उद्धरति ।

पटिबाहेय्याति “कथं इदं कथिनं न उद्धरेय्या”ति [कथिनं उद्धरेय्याति (क०)] पटिबाहति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१३०. धम्मिके धम्मिकसज्जा पटिबाहति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मिके वेमतिका पटिबाहति, आपत्ति दुक्कटस्स । धम्मिके अधम्मिकसज्जा पटिबाहति, अनापत्ति । अधम्मिके धम्मिकसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मिके वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मिके अधम्मिकसज्जा, अनापत्ति ।

१३१. अनापत्ति अनिसंसं दस्सेत्वा पटिबाहति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निद्धितं ।

नग्गवग्गो ततियो ।

४. तुवट्टवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

१३२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो द्वे एकमज्जे तुवट्टेन्ति । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो द्वे एकमज्जे तुवट्टेस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो द्वे एकमज्जे तुवट्टेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो द्वे एकमज्जे तुवट्टेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो द्वे एकमज्जे तुवट्टेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवज्ज पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१३३. “या पन भिक्खुनियो द्वे एकमज्जे तुवट्टेय्युं, पाचित्तिय”न्ति ।

१३४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनियोति उपसम्पन्नायो वुच्चन्ति ।

द्वे एकमज्जे तुवट्टेय्युन्ति एकाय निपन्नाय अपरा निपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उभो वा निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उद्धित्वा पुनप्पुनं निपज्जन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१३५. अनापत्ति एकाय निपन्नाय अपरा निसीदति, उभो वा निसीदन्ति, उम्मत्तिकानं, आदिकम्मिकानन्ति ।

पठमसिक्खापदं निद्धितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

१३६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो द्वे एकत्थरणपावुरणा तुवट्टेन्ति । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो द्वे एकत्थरणपावुरणा तुवट्टेस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति

खिद्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो द्वे एकत्थरणपावुरणा तुवट्टेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो द्वे एकत्थरणपावुरणा तुवट्टेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो द्वे एकत्थरणपावुरणा तुवट्टेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

९३७. “या पन भिक्खुनियो द्वे एकत्थरणपावुरणा तुवट्टेय्युं, पाचित्तिय”न्ति ।

९३८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनियोति उपसम्पन्नायो वुच्चन्ति ।

द्वे एकत्थरणपावुरणा तुवट्टेय्युन्ति तज्जेव अत्थरित्वा तज्जेव पारुपन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

९३९. एकत्थरणपावुरणे एकत्थरणपावुरणसज्जा तुवट्टेन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स । एकत्थरणपावुरणे वेमत्तिका तुवट्टेन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स । एकत्थरणपावुरणे नानत्थरणपावुरणसज्जा तुवट्टेन्ति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

एकत्थरणे नानापावुरणे [नानापावुरणसज्जा (क०)], आपत्ति दुक्कटस्स । नानत्थरणे एकपावुरणे [एकपावुरणसज्जा (क०)], आपत्ति दुक्कटस्स । नानत्थरणपावुरणे एकत्थरणपावुरणसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । नानत्थरणपावुरणे वेमत्तिका, आपत्ति दुक्कटस्स । नानत्थरणपावुरणे नानत्थरणपावुरणसज्जा, अनापत्ति ।

९४०. अनापत्ति ववत्थानं दस्सेत्वा निपज्जन्ति, उम्मत्तिकानं, आदिकम्मिकानन्ति ।

दुत्तियसिक्खापदं निट्ठितं ।

३. तत्तियसिक्खापदं

९४१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी बहुस्सुता होति भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं । भद्दापि कापिलानी बहुस्सुता होति भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं उल्लारसम्भाविता । मनुस्सा — “अय्या भद्दा कापिलानी बहुस्सुता भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं उल्लारसम्भाविता”ति भदं कापिलानिं पठमं पयिरुपासित्वा, पच्छा थुल्लनन्दं भिक्खुनिं पयिरुपासन्ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी इस्सापकता — “इमा किर अप्पिच्छा सन्तुट्ठा पविवित्ता असंसट्ठा या इमा सज्जत्तिबहुला विज्जत्तिबहुला विहरन्ती”ति भद्दाय कापिलानिया पुरतो चङ्कमतिपि तिट्ठतिपि निसीदतिपि सेय्यम्पि कप्पेति उद्दिसतिपि उद्दिसापेतिपि सज्झायम्पि करोति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिद्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा अय्याय भद्दाय कापिलानिया सज्जिच्च अफासुं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भद्दाय कापिलानिया सज्जिच्च अफासुं करोतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भद्दाय कापिलानिया सज्जिच्च अफासुं करिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

९४२. “या पन भिक्खुनी भिक्खुनिया सज्जिच्च अफासुं करेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१४३. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुनियाति अज्जाय भिक्खुनिया ।

सज्जिच्चाति जानन्ती सज्जानन्ती चेच्च अभिवितरित्वा वीतिक्कमो ।

अफासुं करेय्याति — “इमिना इमिस्सा अफासु भविस्सती”ति अनापुच्छा पुरतो चङ्कमति वा तिट्ठति वा निसीदति वा सेय्यं वा कप्पेति उद्दिसति वा उद्दिसापेति वा सज्झायं वा करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१४४. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा सज्जिच्च अफासुं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय वेमतिका सज्जिच्च अफासुं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा सज्जिच्च अफासुं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नाय सज्जिच्च अफासुं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१४५. अनापत्ति न अफासुं कत्तुकामा आपुच्छा पुरतो चङ्कमति वा तिट्ठति वा निसीदति वा सेय्यं वा कप्पेति उद्दिसति वा उद्दिसापेति वा सज्झायं वा करोति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निट्ठितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

१४६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी दुक्खितं सहजीविनिं नेव उपट्ठेति न उपट्ठापनाय उस्सुक्कं करोति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा... पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा दुक्खितं सहजीविनिं नेव उपट्ठेस्सति न उपट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी दुक्खितं सहजीविनिं नेव उपट्ठेति न उपट्ठापनाय उस्सुक्कं करोतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी दुक्खितं सहजीविनिं नेव उपट्ठेस्सति न उपट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१४७. “या पन भिक्खुनी दुक्खितं सहजीविनिं नेव उपट्ठेय्य न उपट्ठापनाय उस्सुक्कं करेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१४८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

दुक्खिता नाम गिलाना वुच्चति ।

सहजीविनी नाम सद्धिविहारिनी वुच्चति ।

नेव उपट्ठेय्याति न सयं उपट्ठेय्य ।

न उपट्ठापनाय उस्सुक्कं करेय्याति न अज्जं आणापेय्य ।

“नेव उपट्ठेस्सामि, न उपट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सामी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स । अन्तेवासिनिं वा अनुपसम्पन्नं वा नेव उपट्ठेति, न उपट्ठापनाय उस्सुक्कं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१४९. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निद्धितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

१५०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भद्दा कापिलानी साकेते वस्सं उपगता होति । सा केनचिदेव करणीयेन उब्बाळ्हा थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया सन्तिके दूतं पाहेसि — “सचे मे अय्या थुल्लनन्दा उपस्सयं ददेय्य आगच्छेय्यामहं सावत्थि”न्ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी एवमाह — “आगच्छतु, दस्सामी”ति । अथ खो भद्दा कापिलानी साकेता सावत्थिं अगमासि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी भद्दाय कापिलानिया उपस्सयं अदासि । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी बहुस्सुता होति भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं । भद्दापि कापिलानी बहुस्सुता [बहुस्सुतायेव (क०)] होति भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं उळारसम्भाविता । मनुस्सा — “अय्या भद्दा कापिलानी बहुस्सुता भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं उळारसम्भाविता”ति भदं कापिलानिं पठमं पयिरुपासित्वा पच्छा थुल्लनन्दं भिक्खुनिं पयिरुपासन्ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी इस्सापकता — “इमा किर अप्पिच्छा सन्तुट्ठा पविवित्ता असंसट्ठा या इमा सज्जत्तिबहुला विज्जत्तिबहुला विहरन्ती”ति कुपिता अनत्तमना भदं कापिलानिं उपस्सया निक्कट्ठि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम अय्या थुल्लनन्दा अय्याय भद्दाय कापिलानिया उपस्सयं दत्त्वा कुपिता अनत्तमना निक्कट्ठिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भद्दाय कापिलानिया उपस्सयं दत्त्वा कुपिता अनत्तमना निक्कट्ठतीति [निक्कट्ठीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्हि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भद्दाय कापिलानिया उपस्सयं दत्त्वा कुपिता अनत्तमना निक्कट्ठिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१५१. “या पन भिक्खुनी भिक्खुनिया उपस्सयं दत्त्वा कुपिता अनत्तमना निक्कट्ठेय्य वा निक्कट्ठापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१५२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुनियाति अज्जाय भिक्खुनिया । उपस्सयो नाम कवाटबद्धो वुच्चति । दत्त्वाति सयं दत्त्वा । कुपिता अनत्तमनाति अनभिरद्धा आहतचित्ता खिलजाता ।

निक्कट्ठेय्याति गम्भे गहेत्वा पमुखं निक्कट्ठति, आपत्ति पाचित्तियस्स । पमुखे गहेत्वा बहि निक्कट्ठति, आपत्ति

पाचित्तियस्स । एकेन पयोगेन बहुकेपि द्वारे अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

निक्कट्टापेय्याति अञ्जं आणापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स [एत्थ “आपत्ति दुक्कटस्स”ति सब्बत्थ दिस्सति, भिक्खुविभङ्गे पन इदिसेसु आणत्तिसहगतसिक्खापदेसु “अञ्जं आणापेति आपत्ति पाचित्तियस्स”ति आगतत्ता तमनुवत्तित्वा विसोधितमिदं] । सकिं आणत्ता बहुकेपि द्वारे अतिक्कामेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१५३. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसञ्जा उपस्सयं दत्त्वा कुपिता अनत्तमना निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय वेमत्तिका उपस्सयं दत्त्वा कुपिता अनत्तमना निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसञ्जा उपस्सयं दत्त्वा कुपिता अनत्तमना निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

तस्सा परिक्खारं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अक्कवाटबद्धा निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्सा परिक्खारं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नं कवाटबद्धा वा अक्कवाटबद्धा वा निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । तस्सा परिक्खारं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमत्तिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१५४. अनापत्ति अलज्जिनिं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, तस्सा परिक्खारं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, उम्मत्तिकं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, तस्सा परिक्खारं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, भण्डनकारिकं कलहकारिकं विवादकारिकं भस्सकारिकं सङ्गे अधिकरणकारिकं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, तस्सा परिक्खारं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, अन्तेवासिनिं वा सद्धिविहारिनिं वा न सम्मा वत्तन्तिं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, तस्सा परिक्खारं निक्कट्टति वा निक्कट्टापेति वा, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निद्धितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

१५५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन चण्डकाळी भिक्खुनी संसट्ठा विहरति गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम अय्या चण्डकाळी संसट्ठा विहरिस्सति गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपी”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी संसट्ठा विहरति गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी संसट्ठा विहरिस्सति गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१५६. “या पन भिक्खुनी संसट्ठा विहरेय्य गहपतिना वा गहपतिपुत्तेन वा सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि एवमस्स वचनीया — ‘माय्ये, संसट्ठा विहरि गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपि । विविच्चाय्ये; विवेकज्जेव भगिनिया सङ्घो वण्णेती’ति । एवञ्च [एवञ्च पन (क०)] सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि वुच्चमाना तथेव पग्गणहेय्य, सा भिक्खुनी भिक्खुनीहि यावततियं समनुभासितब्बा तस्स पटिनिस्सग्गाय । यावततियञ्चे समनुभासीयमाना तं

पटिनिस्सज्जेय्य, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

९५७. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

संसद्वा नाम अननुलोमिकेन कायिकवाचसिकेन संसद्वा ।

गहपति नाम यो कोचि अगारं अज्झावसति ।

गहपतिपुत्तो नाम ये केचि [यो कोचि (क०)] पुत्तभातरो ।

सा भिक्खुनीति या सा संसद्वा भिक्खुनी ।

भिक्खुनीहीति अज्जाहि भिक्खुनीहि । या पस्सन्ति या सुणन्ति ताहि वत्तब्बा — “माय्ये, संसद्वा विहरि गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपि । विविच्चाय्ये; विवेकज्जेव भगिनिया सङ्गो वण्णेती”ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जति, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सुत्वा न वदन्ति, आपत्ति दुक्कटस्स । सा भिक्खुनी सङ्गमज्झम्पि आकङ्कित्वा वत्तब्बा — “माय्ये, संसद्वा विहरि गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपि । विविच्चाय्ये; विवेकज्जेव भगिनिया सङ्गो वण्णेती”ति । दुतियम्पि वत्तब्बा । ततियम्पि वत्तब्बा । सचे पटिनिस्सज्जति, इच्चेतं कुसलं; नो चे पटिनिस्सज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स । सा भिक्खुनी समनुभासितब्बा । एवञ्च पन, भिक्खवे, समनुभासितब्बा । ब्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्गो जापेतब्बो —

९५८. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी संसद्वा विहरति गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपि । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं, सङ्गो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासेय्य तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा भिक्खुनी संसद्वा विहरति गहपतिनापि गहपतिपुत्तेनपि । सा तं वत्थुं न पटिनिस्सज्जति । सङ्गो इत्थन्नामं भिक्खुनिं समनुभासति तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय भिक्खुनिया समनुभासना तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दुतियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ततियम्पि एतमत्थं वदामि...पे०... ।

“समनुभद्वा सङ्गेन इत्थन्नामा भिक्खुनी तस्स वत्थुस्स पटिनिस्सग्गाय; खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

९५९. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिका न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा न पटिनिस्सज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे

अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१६०. अनापत्ति असमनुभासन्तिया, पटिनिस्सज्जन्तिया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्ठसिक्खापदं निड्डितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

१६१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो अन्तोरट्ठे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरन्ति । धुत्ता दूसेन्ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा... पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति – “कथज्झि नाम भिक्खुनियो अन्तोरट्ठे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरिस्सन्ती”ति... पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो अन्तोरट्ठे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा... पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो अन्तोरट्ठे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु –

१६२. “या पन भिक्खुनी अन्तोरट्ठे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१६३. या पनाति या यादिसा... पे०... भिक्खुनीति... पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अन्तोरट्ठेति यस्स विजिते विहरति, तस्स रट्ठे ।

सासङ्कं नाम तस्मिं मग्गे चोरानं निविट्ठोकासो दिस्सति, भुत्तोकासो दिस्सति, ठितोकासो दिस्सति, निसिन्नोकासो दिस्सति, निपन्नोकासो दिस्सति ।

सप्पटिभयं नाम तस्मिं मग्गे चोरेहि मनुस्सा हता दिस्सन्ति, विलुत्ता दिस्सन्ति, आकोटिता दिस्सन्ति ।

असत्थिका नाम विना सत्थेन ।

चारिकं चरेय्याति कुक्कुटसम्पाते गामे गामन्तरे गामन्तरे आपत्ति पाचित्तियस्स । अगामके अरज्जे अद्ध्ययोजने अद्ध्ययोजने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१६४. अनापत्ति सत्थेन सह गच्छति, खेमे अप्पटिभये गच्छति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसिक्खापदं निड्डितं ।

८. अट्ठमसिक्खापदं

१६५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

भिक्षुनियो तिरोरट्टे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरन्ति । धुत्ता दूसेन्ति । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्षुनियो तिरोरट्टे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्षुनियो तिरोरट्टे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्षुनियो तिरोरट्टे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१६६. “या पन भिक्षुनी तिरोरट्टे सासङ्कसम्मते सप्पटिभये असत्थिका चारिकं चरेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१६७. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्षुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्षुनीति ।

तिरोरट्टेति यस्स विजिते विहरति, तं ठपेत्वा अज्जस्स रट्टे ।

सासङ्कं नाम तस्मिं मग्गे चोरानं निविट्ठोकासो दिस्सति, भुत्तोकासो दिस्सति, ठितोकासो दिस्सति, निसिन्नोकासो दिस्सति, निपन्नोकासो दिस्सति ।

सप्पटिभयं नाम तस्मिं मग्गे चोरेहि मनुस्सा हता दिस्सन्ति, विलुत्ता दिस्सन्ति, आकोटिता दिस्सन्ति ।

असत्थिका नाम विना सत्थेन ।

चारिकं चरेय्याति कुक्कुटसम्पाते गामे गामन्तरे गामन्तरे, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगामके अरज्जे अद्धयोजने अद्धयोजने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१६८. अनापत्ति सत्थेन सह गच्छति, खेमे अप्पटिभये गच्छति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्ठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

९. नवमसिक्खापदं

१६९. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन भिक्षुनियो अन्तोवस्सं चारिकं चरन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्षुनियो अन्तोवस्सं चारिकं चरिस्सन्ति हरितानि तिणानि च सम्मदन्ता, एकिन्द्रियं जीवं विहेठेन्ता, बहू खुदके पाणे सङ्घातं आपादेन्ता”ति! अस्सोसुं खो भिक्षुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्षुनियो अन्तोवस्सं चारिकं चरिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्षुनियो अन्तोवस्सं चारिकं चरन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्षुनियो अन्तोवस्सं चारिकं चरिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१७०. “या पन भिक्षुनी अन्तोवस्सं चारिकं चरेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१७१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अन्तोवस्सन्ति पुरिमं वा तेमासं पच्छिमं वा तेमासं अवसित्वा ।

चारिकं चरेय्याति कुक्कुटसम्पाते गामे गामन्तरे गामन्तरे आपत्ति पाचित्तियस्स । अगामके अरज्जे अद्ध्योजने अद्ध्योजने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१७२. अनापत्ति सत्ताहकरणीयेन गच्छति, केनचि उब्बाळहा गच्छति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

१७३. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो तत्थेव राजगहे वस्सं वसन्ति, तत्थ हेमन्तं, तत्थ गिम्हं । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “आहुन्दरिका भिक्खुनीनं दिसा अन्धकारा, न इमासं दिसा पक्खायन्ती”ति । अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । अथ खो ता भिक्खुनियो भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “तेन हि, भिक्खवे, भिक्खुनीनं सिक्खापदं पज्जपेस्सामि दस अत्थवसे पटिच्च — सङ्गसुट्ठताय...पे०... सद्धम्मट्ठितिया विनयानुगगाय । एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहसन्तु —

१७४. “या पन भिक्खुनी वस्संवुट्ठा चारिकं न पक्कमेय्य अन्तमसो छप्पज्जयोजनानिपि, पाचित्तिय”न्ति ।

१७५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

वस्संवुट्ठा नाम पुरिमं वा तेमासं पच्छिमं वा तेमासं वुट्ठा ।

“चारिकं न पक्कमिस्सामि अन्तमसो छप्पज्जयोजनानिपी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१७६. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा दुतियिकं भिक्खुनिं न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

तुवट्ठवग्गो चतुत्थो ।

५. चित्तागारवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

१७७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन रज्जो पसेनदिस्स कोसलस्स उय्याने चित्तागारे पटिभानचित्तं कतं होति । बहू मनुस्सा चित्तागारं दस्सनाय गच्छन्ति । छब्बगियापि भिक्खुनियो चित्तागारं दस्सनाय अगमंसु । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो चित्तागारं दस्सनाय गच्छिस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो चित्तागारं दस्सनाय गच्छिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो चित्तागारं दस्सनाय गच्छन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो चित्तागारं दस्सनाय गच्छिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१७८. “या पन भिक्खुनी राजागारं वा चित्तागारं वा आरामं वा उय्यानं वा पोक्खरणिं वा दस्सनाय गच्छेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१७९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

राजागारं नाम यत्थ कत्थचि रज्जो कीळितुं रमितुं कतं होति ।

चित्तागारं नाम यत्थ कत्थचि मनुस्सानं कीळितुं रमितुं कतं होति ।

आरामो नाम यत्थ कत्थचि मनुस्सानं कीळितुं रमितुं कतो होति ।

उय्यानं नाम यत्थ कत्थचि मनुस्सानं कीळितुं रमितुं कतं होति ।

पोक्खरणी नाम यत्थ कत्थचि मनुस्सानं कीळितुं रमितुं कता होति ।

१८०. दस्सनाय गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठिता पस्सति, आपत्ति पाचित्तियस्स । दस्सनूपचारं विजहित्वा पुनप्पुनं पस्सति, आपत्ति पाचित्तियस्स । एकमेकं दस्सनाय गच्छति, आपत्ति दुक्कटस्स । यत्थ ठिता पस्सति, आपत्ति पाचित्तियस्स । दस्सनूपचारं विजहित्वा पुनप्पुनं पस्सति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१८१. अनापत्ति आरामे ठिता पस्सति, गच्छन्ती वा आगच्छन्ती वा पस्सति, सति करणीये गन्त्वा पस्सति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

१८२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो आसन्दिम्पि पल्लङ्कम्पि परिभुज्जन्ति । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो आसन्दिम्पि पल्लङ्कम्पि परिभुज्जिस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो

कामभोगिनियो’ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो आसन्दिमि पल्लङ्कमि परिभुज्जिस्सन्ती’ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो आसन्दिमि पल्लङ्कमि परिभुज्जन्तीति? “सच्चं, भगवा’ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो आसन्दिमि पल्लङ्कमि परिभुज्जिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१८३. “या पन भिक्खुनी आसन्दिं वा पल्लङ्कं वा परिभुज्जेय्य, पाचित्तिय’”न्ति ।

१८४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

आसन्दी नाम अतिक्कन्तप्पमाणा वुच्चति ।

पल्लङ्को नाम आहरिमेहि [[“असंहारिमेहि” इति कङ्खावितरणिआ समेति](#)] वाळेहि कतो होति ।

परिभुज्जेय्याति तस्मिं अभिनिसीदति वा अभिनिपज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१८५. अनापत्ति आसन्दिया पादे छिन्दित्वा परिभुज्जति, पल्लङ्कस्स वाळे भिन्दित्वा परिभुज्जति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसिक्खापदं निद्वितं ।

३. ततियसिक्खापदं

१८६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो सुत्तं कन्तन्ति । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो सुत्तं कन्तिस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो’ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा ...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो सुत्तं कन्तिस्सन्ती’ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो सुत्तं कन्तन्तीति? “सच्चं, भगवा’ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो सुत्तं कन्तिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१८७. “या पन भिक्खुनी सुत्तं कन्तेय्य, पाचित्तिय’”न्ति ।

१८८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

सुत्तं नाम छ सुत्तानि — खोमं, कप्पासिकं, कोसेय्यं, कम्बलं, साणं, भङ्गं ।

कन्तेय्याति सयं कन्तति, पयोगे दुक्कटं । उज्जवुज्जवे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१८९. अनापत्ति कन्तितसुत्तं कन्तति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निड्डितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

१९०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो गिहिवेय्यावच्चं करोन्ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो गिहिवेय्यावच्चं करिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो गिहिवेय्यावच्चं करोन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो गिहिवेय्यावच्चं करिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१९१. “या पन भिक्खुनी गिहिवेय्यावच्चं करेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१९२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

गिहिवेय्यावच्चं नाम अगारिकस्स यागुं वा भत्तं वा खादनीयं वा पचति, साटकं वा वेठनं वा धोवति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१९३. अनापत्ति यागुपाने, सङ्गभत्ते, चेतियपूजाय, अत्तनो वेय्यावच्चकरस्स यागुं वा भत्तं वा खादनीयं वा पचति, साटकं वा वेठनं वा धोवति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निड्डितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

१९४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी थुल्लनन्दं भिक्खुनिं उपसङ्कमित्वा एतदवोच — “एहाय्ये, इमं अधिकरणं वूपसमेही”ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी ‘साधू’ति पटिस्सुणित्वा नेव वूपसमेति न वूपसमाय उस्सुक्कं करोति । अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा भिक्खुनिया — ‘एहाय्ये’, इमं अधिकरणं वूपसमेही”ति वुच्चमाना — ‘साधू’ति पटिस्सुणित्वा, नेव वूपसमेस्सति न वूपसमाय उस्सुक्कं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भिक्खुनिया — “एहाय्ये, इमं अधिकरणं वूपसमेही”ति वुच्चमाना — “साधू”ति पटिस्सुणित्वा, नेव वूपसमेति न वूपसमाय उस्सुक्कं करोतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी भिक्खुनिया — “एहाय्ये, इमं अधिकरणं वूपसमेही”ति वुच्चमाना — “साधू”ति पटिस्सुणित्वा, नेव वूपसमेस्सति न वूपसमाय उस्सुक्कं करिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१९५. “या पन भिक्खुनी भिक्खुनिया — ‘एहाय्ये, इमं अधिकरणं वूपसमेही’ति वुच्चमाना — ‘साधू’ति

पटिस्सुणित्वा सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव वूपसमेय्य न वूपसमाय उस्सुक्कं करेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१९६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुनियति अज्जाय भिक्खुनिया ।

अधिकरणं नाम चत्तारि अधिकरणानि — विवादाधिकरणं, अनुवादाधिकरणं, आपत्ताधिकरणं, किच्चाधिकरणं ।

एहाय्ये इमं अधिकरणं वूपसमेहीति एहाय्ये इमं अधिकरणं विनिच्छेहि ।

सा पच्छा अनन्तरायिकिनीति असति अन्तराये ।

नेव वूपसमेय्याति न सयं वूपसमेय्य ।

न वूपसमाय उस्सुक्कं करेय्याति न अज्जं आणापेय्य । “नेव वूपसमेस्सामि न वूपसमाय उस्सुक्कं करिस्सामी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१९७. उपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा अधिकरणं नेव वूपसमेति न वूपसमाय उस्सुक्कं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय वेमतिका अधिकरणं नेव वूपसमेति, न वूपसमाय उस्सुक्कं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा अधिकरणं नेव वूपसमेति, न वूपसमाय उस्सुक्कं करोति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नाय अधिकरणं नेव वूपसमेति, न वूपसमाय उस्सुक्कं करोति, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्नाय अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१९८. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निद्धितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

१९९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी नटानम्पि नटकानम्पि लङ्घकानम्पि सोकज्झायिकानम्पि कुम्भथूणिकानम्पि सहत्था खादनीयं भोजनीयं देति — “मय्हं परिसति वण्णं भासथा”ति । नटापि नटकापि लङ्घकापि सोकज्झायिकापि कुम्भथूणिकापि थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया परिसति वण्णं भासन्ति — “अय्या थुल्लनन्दा बहुस्सुता भाणिका विसारदा पट्टा धम्मिं कथं कातुं; देथ अय्याय, करोथ अय्याया”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा अगारिकस्स सहत्था खादनीयं भोजनीयं दस्सतीति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी अगारिकस्स सहत्था खादनीयं भोजनीयं देतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी अगारिकस्स सहत्था खादनीयं भोजनीयं दस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...

पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

१०००. “या पन भिक्खुनी अगारिकस्स वा परिब्बाजकस्स वा परिब्बाजिकाय वा सहत्था खादनीयं वा भोजनीयं वा ददेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१००१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अगारिको नाम यो कोचि अगारं अज्झावसति ।

परिब्बाजको नाम भिक्खुञ्च सामणेरञ्च ठपेत्वा यो कोचि परिब्बाजकसमापन्नो ।

परिब्बाजिका नाम भिक्खुनिञ्च सिक्खमानञ्च सामणेरिञ्च ठपेत्वा या काचि परिब्बाजिकसमापन्ना ।

खादनीयं नाम पञ्च भोजनानि — उदकदन्तपोनं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पञ्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

ददेय्याति कायेन वा कायपटिबद्धेन वा निस्सगियेन वा देति, आपत्ति पाचित्तियस्स । उदकदन्तपोनं देति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१००२. अनापत्ति दापेति न देति, उपनिक्खपित्वा देति, बाहिरालेपं देति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्ठसिक्खापदं निद्धितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

१००३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी आवसथचीवरं अनिस्सज्जित्वा परिभुञ्जति । अज्जा उतुनियो भिक्खुनियो न लभन्ति । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम अय्या थुल्लनन्दा आवसथचीवरं अनिस्सज्जित्वा परिभुञ्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी आवसथचीवरं अनिस्सज्जित्वा परिभुञ्जतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी आवसथचीवरं अनिस्सज्जित्वा परिभुञ्जिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

१००४. “या पन भिक्खुनी आवसथचीवरं अनिस्सज्जित्वा परिभुञ्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१००५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

आवसथचीवरं नाम “उतुनियो भिक्खुनियो परिभुञ्जन्तू”ति दिन्नं होति ।

अनिस्सज्जित्वा परिभुज्जेय्याति द्वेतिस्सो रत्तियो परिभुज्जित्वा चतुत्थदिवसे धोवित्वा भिक्खुनिया वा सिक्खमानाय वा सामणेरिया वा अनिस्सज्जित्वा परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१००६. अनिस्सज्जिते अनिस्सज्जितसज्जा परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनिस्सज्जिते वेमतिका परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनिस्सज्जिते निस्सज्जितसज्जा परिभुज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

निस्सज्जिते अनिस्सज्जितसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सज्जिते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सज्जिते निस्सज्जितसज्जा अनापत्ति ।

१००७. अनापत्ति निस्सज्जित्वा परिभुज्जति, पुन परियायेन परिभुज्जति, अज्जा उतुनियो भिक्खुनियो न होन्ति, अच्छिन्नचीवरिकाय, नट्टचीवरिकाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसिक्खापदं निद्रितं ।

८. अट्टमसिक्खापदं

१००८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी आवसथं अनिस्सज्जित्वा चारिकं पक्कामि । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया आवसथो ड्हति । भिक्खुनियो एवमाहंसु — “हन्दाय्ये, भण्डकं नीहरामा”ति । एकच्चा एवमाहंसु — “न मयं, अय्ये, नीहरिस्साम । यं किञ्चि नट्टं सब्बं अम्हे अभियुज्जिस्सती”ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी पुनदेव तं आवसथं पच्चागन्त्वा भिक्खुनियो पुच्छि — “अपाय्ये, भण्डकं नीहरित्था”ति? “न मयं, अय्ये, नीहरिम्हा”ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “कथज्हि नाम भिक्खुनियो आवसथे ड्हमाने भण्डकं न नीहरिस्सन्ती”ति! या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्हि नाम अय्या थुल्लनन्दा आवसथं अनिस्सज्जित्वा चारिकं पक्कमिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी आवसथं अनिस्सज्जित्वा चारिकं पक्कमतीति [पक्कमीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्हि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी आवसथं अनिस्सज्जित्वा चारिकं पक्कमिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहसन्तु —

१००९. “या पन भिक्खुनी आवसथं अनिस्सज्जित्वा चारिकं पक्कमेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०१०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

आवसथो नाम कवाटबद्धो वुच्चति ।

अनिस्सज्जित्वा चारिकं पक्कमेय्याति भिक्खुनिया वा सिक्खमानाय वा सामणेरिया वा अनिस्सज्जित्वा परिकिखत्तस्स आवसथस्स परिकखेपं अतिक्कामेन्तिया आपत्ति पाचित्तियस्स । अपरिकिखत्तस्स आवसथस्स उपचारं अतिक्कामेन्तिया आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०११. अनिस्सज्जिते अनिस्सज्जितसज्जा पक्कमति, आपत्ति पाचिच्चियस्स । अनिस्सज्जिते वेमतिका पक्कमति, आपत्ति पाचिच्चियस्स । अनिस्सज्जिते निस्सज्जितसज्जा पक्कमति, आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

अकवाटबद्धं अनिस्सज्जित्वा पक्कमति, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सज्जिते अनिस्सज्जितसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सज्जिते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । निस्सज्जिते निस्सज्जितसज्जा, अनापत्ति ।

१०१२. अनापत्ति निस्सज्जित्वा पक्कमति, सति अन्तराये, परियेसित्वा न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टमसिक्खापदं निट्ठितं ।

९. नवमसिक्खापदं

१०१३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं परियापुणन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं परियापुणस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं परियापुणस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं परियापुणन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं परियापुणस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

१०१४. “या पन भिक्खुनी तिरच्छानविज्जं परियापुणेय्य, पाचिच्चिय”न्ति ।

१०१५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

तिरच्छानविज्जा [तिरच्छानविज्जं (क०)] नाम यं किञ्चि बाहिरकं अनत्थसंहितं ।

परियापुणेय्याति पदेन परियापुणाति, पदे पदे आपत्ति पाचिच्चियस्स । अक्खराय परियापुणाति, अक्खरक्खराय आपत्ति पाचिच्चियस्स ।

१०१६. अनापत्ति लेखं परियापुणाति, धारणं परियापुणाति, गुत्तत्थाय परित्तं परियापुणाति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

१०१७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

छब्बगिया भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं वाचेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं वाचेस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं वाचेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं वाचेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो तिरच्छानविज्जं वाचेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहसन्तु —

१०१८. “या पन भिक्खुनी तिरच्छानविज्जं वाचेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०१९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

तिरच्छानविज्जा [तिरच्छानविज्जं (क०)] नाम यं किञ्चि बाहिरकं अनत्थसंहितं ।

वाचेय्याति पदेन वाचेति, पदे पदे आपत्ति पाचित्तियस्स । अक्खराय वाचेति, अक्खरक्खराय आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०२०. अनापत्ति लेखं वाचेति, धारणं वाचेति, गुत्तत्थाय परित्तं वाचेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निद्वितं ।

चित्तागारवग्गो पञ्चमो ।

६. आरामवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

१०२१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खू गामकावासे एकचीवरा चीवरकम्मं करोन्ति । भिक्खुनियो अनापुच्छा आरामं पविसित्वा येन ते भिक्खू तेनुपसङ्गमिंसु । भिक्खू उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो अनापुच्छा आरामं पविसिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो अनापुच्छा आरामं पविसन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो अनापुच्छा आरामं पविसिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहसन्तु —

“या पन भिक्खुनी अनापुच्छा आरामं पविसेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खुनीनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

१०२२. तेन खो पन समयेन ते भिक्खू तम्हा आवासा पक्कमिंसु । भिक्खुनियो — “अय्या पक्कन्ता”ति, आरामं नागमंसु । अथ खो ते भिक्खू पुनदेव तं आवासं पच्चागच्छिंसु । भिक्खुनियो — “अय्या आगता”ति, आपुच्छा आरामं

पविसित्वा येन ते भिक्खू तेनुपसङ्कमिंसु; उपसङ्कमित्वा ते भिक्खू अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठंसु। एकमन्तं ठिता खो ता भिक्खुनियो ते भिक्खू एतदवोचुं — “किस्स तुम्हे, भगिनियो, आरामं नेव सम्मज्जित्थ न पानीयं परिभोजनीयं उपट्ठापित्थाति? भगवता, अय्या, सिक्खापदं पज्जत्तं [पज्जत्तं होति (क०)] होति — “न अनापुच्छा आरामो पविसितब्बो”ति। तेन मयं न आगमिम्हा”ति। भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, सन्तं भिक्खुं आपुच्छा आरामं पविसितुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

“या पन भिक्खुनी सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा आरामं पविसेय्य, पाचित्तिय”न्ति।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खुनीनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति।

१०२३. तेन खो पन समयेन ते भिक्खू तम्हा आवासा पक्कमित्वा पुनदेव तं आवासं पच्चागच्छिंसु। भिक्खुनियो — “अय्या पक्कन्ता”ति अनापुच्छा आरामं पविसिंसु। तासं कुक्कुच्चं अहोसि — “भगवता सिक्खापदं पज्जत्तं — ‘न सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा आरामो पविसितब्बो’ति। मयञ्चम्हा सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा आरामं पविसिम्हा। कच्चि नु खो मयं पाचित्तियं आपत्तिं आपन्ना”ति...पे०... भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं। अथ खो भगवा एतस्मिं निदाने एतस्मिं पकरणे धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१०२४. “या पन भिक्खुनी जानं सभिक्खुकं आरामं अनापुच्छा पविसेय्य, पाचित्तिय”न्ति।

१०२५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति।

जानाति नाम सामं वा जानाति, अज्जे वा तस्सा आरोचेन्ति, ते वा आरोचेन्ति।

सभिक्खुको नाम आरामो यत्थ भिक्खू रुक्खमूलेपि वसन्ति।

अनापुच्छा आरामं पविसेय्याति भिक्खुं वा सामणेरं वा आरामिकं वा अनापुच्छा परिक्वित्तस्स आरामस्स परिक्वेपं अतिक्रामेन्तिया आपत्ति पाचित्तियस्स। अपरिक्वित्तस्स आरामस्स उपचारं ओक्कमन्तिया आपत्ति पाचित्तियस्स।

१०२६. सभिक्खुके सभिक्खुकसज्जा सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा आरामं पविसति, आपत्ति पाचित्तियस्स। सभिक्खुके वेमतिका सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा आरामं पविसति, आपत्ति दुक्कटस्स। सभिक्खुके अभिक्खुकसज्जा सन्तं भिक्खुं अनापुच्छा आरामं पविसति, अनापत्ति।

अभिक्खुके सभिक्खुकसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स। अभिक्खुके वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स। अभिक्खुके अभिक्खुकसज्जा, अनापत्ति।

१०२७. अनापत्ति सन्तं भिक्खुं आपुच्छा पविसति, असन्तं भिक्खुं अनापुच्छा पविसति, सीसानुलोकिका गच्छति, यत्थ भिक्खुनियो सन्निपतिता होन्ति तत्थ गच्छति, आरामेन मग्गो होति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति।

पठमसिक्खापदं निद्धितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

१०२८. तेन समयेन बुद्धो भगवा वेसालियं विहरति महावने कूटागारसालायं । तेन खो पन समयेन आयस्मतो उपालिस्स उपज्झायो आयस्मा कप्पितको सुसाने विहरति । तेन खो पन समयेन छब्बगियानं भिक्खुनीनं महत्तरा [महन्तरा (सी०)] भिक्खुनी कालङ्कता होति । छब्बगिया भिक्खुनियो तं भिक्खुनिं नीहरित्वा आयस्मतो कप्पितकस्स विहारस्स अविदूरे झापेत्वा थूपं कत्वा गन्त्वा तस्मिं थूपे रोदन्ति । अथ खो आयस्मा कप्पितको तेन सद्देन उब्बाळ्हो तं थूपं भिन्दित्वा पकिरेसि । छब्बगिया भिक्खुनियो — “इमिना कप्पितकेन अम्हाकं अय्याय थूपो भिन्नो, हन्द नं घातेमा”ति, मन्तेसुं । अञ्जतरा भिक्खुनी आयस्मतो उपालिस्स एतमत्थं आरोचेसि । आयस्मा उपालि आयस्मतो कप्पितकस्स एतमत्थं आरोचेसि । अथ खो आयस्मा कप्पितको विहारा निक्खमित्वा निलीनो अच्छि । अथ खो छब्बगिया भिक्खुनियो येनायस्मतो कप्पितकस्स विहारो तेनुपसङ्गमिंसु; उपसङ्गमित्वा आयस्मतो कप्पितकस्स विहारं पासाणेहि च लेड्ढहि च ओत्थरापेत्वा, “मतो कप्पितको”ति पक्कमिंसु ।

अथ खो आयस्मा कप्पितको तस्सा रत्तिया अच्छयेन पुब्बण्हसमयं निवासेत्वा पत्तचीवरमादाय वेसालिं पिण्डाय पाविसि । अहसंसु खो छब्बगिया भिक्खुनियो आयस्मन्तं कप्पितकं पिण्डाय चरन्तं । दिस्वान एवमाहंसु — “अयं कप्पितको जीवति, को नु खो अम्हाकं मन्तं संहरी”ति? अस्सोसुं खो छब्बगिया भिक्खुनियो — “अय्येन किर उपालिना अम्हाकं मन्तो संहटो”ति । ता आयस्मन्तं उपालिं अक्कोसिंसु — “कथञ्चि नाम अयं कासावटो मलमज्जनो निहीनजच्चो अम्हाकं मन्तं संहरिस्सती”ति! या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो अय्यं उपालिं अक्कोसिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो उपालिं अक्कोसन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो उपालिं अक्कोसिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१०२९. “या पन भिक्खुनी भिक्खुं अक्कोसेय्य वा परिभासेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१०३०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुन्ति उपसम्पन्नं । अक्कोसेय्य वाति दसहि वा अक्कोसवत्थूहि अक्कोसति एतेसं वा अञ्जतरेन, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

परिभासेय्य वाति भयं उपदंसेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०३१. उपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जा अक्कोसति वा परिभासति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने वेमतिका अक्कोसति वा परिभासति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । उपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जा अक्कोसति वा परिभासति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अनुपसम्पन्नं अक्कोसति वा परिभासति वा, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने उपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति

दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने वेमत्तिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अनुपसम्पन्ने अनुपसम्पन्नसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०३२. अनापत्ति अत्थपुरेक्खाराय, धम्मपुरेक्खाराय, अनुसासनिपुरेक्खाराय, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुत्तियसिक्खापदं निट्ठितं ।

३. तत्तियसिक्खापदं

१०३३. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन चण्डकाळी भिक्खुनी भण्डनकारिका होति कलहकारिका विवादकारिका भस्सकारिका सङ्गे अधिकरणकारिका । थुल्लनन्दा भिक्खुनी तस्सा कम्मे करीयमाने पटिक्कोसति । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी गामकं अगमासि केनचिदेव करणीयेन । अथ खो भिक्खुनिसङ्घो — “थुल्लनन्दा भिक्खुनी पक्कन्ता”ति चण्डकाळिं भिक्खुनिं आपत्तिया अदस्सने उक्खिपि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी गामके तं करणीयं तीरेत्वा पुनदेव सावत्थिं पच्चागच्छि । चण्डकाळी भिक्खुनी थुल्लनन्दाय भिक्खुनिया आगच्छन्तिया नेव आसनं पज्जपेसि न पादोदकं पादपीठं पादकठलिकं उपनिक्खिपि; न पच्चुगन्त्वा पत्तचीवरं पटिगहेसि न पानीयेन आपुच्छि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी चण्डकाळिं भिक्खुनिं एतदवोच — “किस्स त्वं, अय्ये, मयि आगच्छन्तिया नेव आसनं पज्जपेसि न पादोदकं पादपीठं पादकठलिकं उपनिक्खिपि; न पच्चुगन्त्वा पत्तचीवरं पटिगहेसि न पानीयेन आपुच्छी”ति? “एवञ्हेतं, अय्ये, होति यथा तं अनाथाया”ति । “किस्स पन त्वं, अय्ये, अनाथा”ति? “इमा मं, अय्ये, भिक्खुनियो — “अयं अनाथा अप्पज्जाता, नत्थि इमिस्सा काचि पतिवत्ता”ति, आपत्तिया अदस्सने उक्खिपिंसू”ति । थुल्लनन्दा भिक्खुनी — “बाला एता अब्बत्ता एता नेता जानन्ति कम्मं वा कम्मदोसं वा कम्मविपत्तिं वा कम्मसम्पत्तिं वा”ति, चण्डीकता गणं परिभासि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा चण्डीकता गणं परिभासिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी चण्डीकता गणं परिभासतीति [परिभासीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा ... पे०...कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी चण्डीकता गणं परिभासिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

१०३४. “या पन भिक्खुनी चण्डीकता गणं परिभासेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०३५. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

चण्डीकता नाम कोधना वुच्चति ।

गणो नाम भिक्खुनिसङ्घो वुच्चति ।

परिभासेय्याति “बाला एता अब्बत्ता एता नेता जानन्ति कम्मं वा कम्मदोसं वा कम्मविपत्तिं वा कम्मसम्पत्तिं वा”ति परिभासति, आपत्ति पाचित्तियस्स । सम्बहुला भिक्खुनियो वा एकं भिक्खुनिं वा अनुपसम्पन्नं वा परिभासति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०३६. अनापत्ति अत्थपुरेक्खाराय, धम्मपुरेक्खाराय, अनुसासनिपुरेक्खाराय, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निद्रितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

१०३७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरो ब्राह्मणो भिक्खुनियो निमन्तेत्वा भोजेसि । भिक्खुनियो भुत्तावी [भुत्ताविनी (क०)] पवारिता जातिकुलानि गन्त्वा एकच्चा भुज्जिंसु एकच्चा पिण्डपातं आदाय अगमंसु । अथ खो सो ब्राह्मणो पटिविस्सके एतदवोच — “भिक्खुनियो मया अय्या सन्तप्पिता, एथ तुम्हेपि सन्तप्पेस्सामी”ति । ते एवमाहंसु — “किं त्वं, अय्यो, अम्हे सन्तप्पेस्ससि! यापि तया निमन्तिता तापि अम्हाकं घरानि आगन्त्वा एकच्चा भुज्जिंसु एकच्चा पिण्डपातं आदाय अगमंसू”ति । अथ खो सो ब्राह्मणो उज्जायति खिय्यति विपाचेति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो अम्हाकं घरे भुज्जित्वा अज्जत्र भुज्जिस्सन्ति, न चाहं पटिबलो यावदत्थं दातु”न्ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तस्स ब्राह्मणस्स उज्जायन्तस्स खिय्यन्तस्स विपाचेन्तस्स । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्जायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो भुत्तावी [भुत्ताविनी (क०)] पवारिता अज्जत्र भुज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो भुत्तावी पवारिता अज्जत्र भुज्जन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो भुत्तावी पवारिता अज्जत्र भुज्जिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिंसन्तु —

१०३८. “या पन भिक्खुनी निमन्तिता वा पवारिता वा खादनीयं वा भोजनीयं वा खादेय्य वा भुज्जेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१०३९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

निमन्तिता नाम पज्चन्नं भोजनानं अज्जतरेन भोजनेन निमन्तिता ।

पवारिता नाम असनं पज्जायति, भोजनं पज्जायति, हत्थपासे ठिता अभिहरति, पटिक्खेपो पज्जायति ।

खादनीयं नाम पज्च भोजनानि — यागुं यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं ठपेत्वा अवसेसं खादनीयं नाम ।

भोजनीयं नाम पज्च भोजनानि — ओदनो, कुम्मासो, सत्तु, मच्छो, मंसं ।

“खादिस्सामि भुज्जिस्सामी”ति पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०४०. निमन्तिते निमन्तितसज्जा खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । निमन्तिते वेमत्तिका खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स । निमन्तिते अनिमन्तितसज्जा खादनीयं वा भोजनीयं वा खादति वा भुज्जति वा, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं आहारत्थाय पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति दुक्कटस्स...पे०... ।

१०४१. अनापत्ति निमन्तिता अप्पवारिता, यागुं पिवति, सामिके अपलोकेत्वा भुज्जति, यामकालिकं सत्ताहकालिकं यावजीविकं सति पच्चये परिभुज्जति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निट्ठितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

१०४२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी सावत्थियं अज्जतरिस्सा विसिखाय पिण्डाय चरमाना येन अज्जतरं कुलं तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा पज्जत्ते आसने निसीदि । अथ खो ते मनुस्सा तं भिक्खुनिं भोजेत्वा एतदवोचुं — “अज्जापि, अय्ये, भिक्खुनियो आगच्छन्तू”ति । अथ खो सा भिक्खुनी, “कथञ्हि नाम [कथं अज्जा (स्या०)] भिक्खुनियो नागच्छेय्यु”न्ति, भिक्खुनियो उपसङ्गमित्वा एतदवोच — “अमुकस्मिं, अय्ये, ओकासे वाळा सुनखा चण्डो बलिबद्धो चिक्खल्लो ओकासो । मा खो तत्थ अगमित्था”ति । अज्जतरापि भिक्खुनी तस्सा विसिखाय पिण्डाय चरमाना येन तं कुलं तेनुपसङ्गमि; उपसङ्गमित्वा पज्जत्ते आसने निसीदि । अथ खो ते मनुस्सा तं भिक्खुनिं भोजेत्वा एतदवोचुं — “किस्स, अय्ये, भिक्खुनियो न आगच्छन्ती”ति? अथ खो सा भिक्खुनी तेसं मनुस्सानं एतमत्थं आरोचेसि । मनुस्सा उज्जायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खुनी कुलं मच्छरायिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी कुलं मच्छरायतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी कुलं मच्छरायिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिंसन्तु —

१०४३. “या पन भिक्खुनी कुलमच्छरिनी अस्स, पाचित्तिय”न्ति ।

१०४४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

कुलं नाम चत्तारि कुलानि — खत्तियकुलं, ब्राह्मणकुलं, वेस्सकुलं, सुद्धकुलं ।

मच्छरिनी अस्साति “कथं भिक्खुनियो नागच्छेय्यु”न्ति भिक्खुनीनं सन्तिके कुलस्स अवण्णं भासति, आपत्ति पाचित्तियस्स । कुलस्स वा सन्तिके भिक्खुनीनं अवण्णं भासति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०४५. अनापत्ति कुलं न मच्छरायन्ती सन्तंयेव आदीनवं आचिक्खति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निट्ठितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

१०४६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खुनियो गामकावासे वस्संवुट्ठा सावत्थिं अगमंसु । भिक्खुनियो ता भिक्खुनियो एतदवोचुं — “कत्थाय्यायो वस्संवुट्ठा? कच्चि ओवादो इद्धो अहोसी”ति? “नत्थय्ये, तत्थ भिक्खू; कुतो ओवादो इद्धो भविस्सती”ति! या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्जायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खुनियो अभिक्खुके आवासे

वस्सं वसिस्सन्ती’ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो अभिक्खुके आवासे वस्सं वसन्तीति? “सच्चं, भगवा’ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो अभिक्खुके आवासे वस्सं वसिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१०४७. “या पन भिक्खुनी अभिक्खुके आवासे वस्सं वसेय्य, पाचित्तिय”न्ति।

१०४८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति।

अभिक्खुको नाम आवासो न सक्का होति ओवादाय वा संवासाय वा गन्तुं। “वस्सं वसिस्सामी’ति सेनासनं पज्जपेति पानीयं परिभोजनीयं उपट्ठपेति परिवेणं सम्मज्जति, आपत्ति दुक्कटस्स। सह अरुणुग्गमना आपत्ति पाचित्तियस्स।

१०४९. अनापत्ति वस्सुपगता भिक्खू पक्कन्ता वा होन्ति विब्भन्ता वा कालङ्कता वा पक्खसङ्कन्ता वा, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति।

छट्ठसिक्खापदं निद्धितं।

७. सत्तमसिक्खापदं

१०५०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन सम्बहुला भिक्खुनियो गामकावासे वस्संवुट्ठा सावत्थिं अगमंसु। भिक्खुनियो ता भिक्खुनियो एतदवोचुं — “कत्थाय्यायो वस्संवुट्ठा; कत्थ [कच्चि (स्या०)] भिक्खुसङ्घो पवारितो’ति? “न मयं, अय्ये, भिक्खुसङ्घं पवारेमा’ति। या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो वस्संवुट्ठा भिक्खुसङ्घं न पवारेस्सन्ती’ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो वस्संवुट्ठा भिक्खुसङ्घं न पवारेन्तीति? “सच्चं, भगवा’ति। विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो वस्संवुट्ठा भिक्खुसङ्घं न पवारेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१०५१. “या पन भिक्खुनी वस्संवुट्ठा उभतोसङ्गे तीहि ठानेहि न पवारेय्य दिट्ठेन वा सुतेन वा परिसङ्काय वा, पाचित्तिय”न्ति।

१०५२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति।

वस्संवुट्ठा नाम पुरिमं वा तेमासं पच्छिमं वा तेमासं वुट्ठा। उभतोसङ्गे तीहि ठानेहि न पवारेस्सामि दिट्ठेन वा सुतेन वा परिसङ्काय वा’ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स।

१०५३. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति।

सत्तमसिक्खापदं निद्धितं।

८. अट्ठमसिक्खापदं

१०५४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मिं निग्रोधारामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खू भिक्खुनुपस्सयं उपसङ्कमित्वा छब्बगिया भिक्खुनियो ओवदन्ति । भिक्खुनियो छब्बगिया भिक्खुनियो एतदवोचुं — “एथाय्ये ओवादं गमिस्सामा”ति । “यम्पि मयं, अय्ये, गच्छेय्याम ओवादस्स कारणा, अय्या छब्बगिया इधेव आगन्त्वा अम्हे ओवदन्ती”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो ओवादं न गच्छिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो ओवादं न गच्छन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो ओवादं न गच्छिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

१०५५. “या पन भिक्खुनी ओवादाय वा संवासाय वा न गच्छेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०५६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

ओवादो नाम अट्ठ गरुधम्मा ।

संवासो नाम एककम्मं एकुद्देशो समसिक्खता । ओवादाय वा संवासाय वा न गच्छिस्सामीति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०५७. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा दुतियिकं भिक्खुनिं न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्ठमसिक्खापदं निद्रितं ।

९. नवमसिक्खापदं

१०५८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो उपोसथम्पि न पुच्छन्ति ओवादम्पि न याचन्ति । भिक्खू उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो उपोसथम्पि न पुच्छिस्सन्ति ओवादम्पि न याचिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो “उपोसथम्पि न पुच्छन्ति ओवादम्पि न याचन्ती”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो उपोसथम्पि न पुच्छिस्सन्ति ओवादम्पि न याचिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

१०५९. “अन्वद्धमासं भिक्खुनिया भिक्खुसङ्गतो द्वे धम्मा पच्चासीसितब्बा — उपोसथपुच्छकञ्च ओवादूपसङ्कमनञ्च । तं अतिक्कामेन्तिया पाचित्तिय”न्ति ।

१०६०. अन्वद्धमासन्ति अनुपोसथिकं । उपोसथो नाम द्वे उपोसथा — चातुद्दसिको च पन्नरसिको च ।

ओवादो नाम अट्ठ गरुधम्मा । “उपोसथम्पि न पुच्छिस्सामि ओवादम्पि न याचिस्सामी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति

पाचित्तियस्स ।

१०६१. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा दुतियिकं भिक्खुनिं न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निद्वितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

१०६२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी पसाखे जातं गण्डं पुरिसेन सद्धि एकेनेका भेदापेसि । अथ खो सो पुरिसो तं भिक्खुनिं दूसेतुं उपक्कमि । सा विस्सरमकासि । भिक्खुनियो उपधावित्वा तं भिक्खुनिं एतदवोचुं — “किस्स त्वं, अय्ये, विस्सरमकासी”ति? अथ खो सा भिक्खुनी भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनी पसाखे जातं गण्डं पुरिसेन सद्धि एकेनेका भेदापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी पसाखे जातं गण्डं पुरिसेन सद्धि एकेनेका भेदापेतीति [भेदापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा... पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी पसाखे जातं गण्डं पुरिसेन सद्धि एकेनेका भेदापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१०६३. “या पन भिक्खुनी पसाखे जातं गण्डं वा रुधितं वा अनपलोकेत्वा सद्धं वा गणं वा पुरिसेन सद्धि एकेनेका भेदापेय्य वा फालापेय्य वा धोवापेय्य वा आलिम्पापेय्य वा बन्धापेय्य वा मोचापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१०६४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पसाखं नाम अधोनाभि उब्भजाणुमण्डलं । जातन्ति तत्थ जातं । गण्डो नाम यो कोचि गण्डो । रुधितं नाम यं किञ्चि वणं । अनपलोकेत्वाति अनापुच्छा । सद्धो नाम भिक्खुनिसद्धो वुच्चति । गणो नाम सम्बहुला भिक्खुनियो वुच्चन्ति । पुरिसो नाम मनुस्सपुरिसो, न यक्खो, न पेतो, न तिरच्छानगतो, विज्जू पटिबलो दूसेतुं । सद्धिन्ति एकतो । एकेनेकाति पुरिसो चेव होति भिक्खुनी च ।

१०६५. “भिन्दा”ति आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । भिन्ने आपत्ति पाचित्तियस्स । “फालेही”ति आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । फालिते आपत्ति पाचित्तियस्स । “धोवा”ति आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । धोविते [धोते (स्या०)] आपत्ति पाचित्तियस्स । “आलिम्पा”ति आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । लिप्ते [आलिप्ते (स्या०)] आपत्ति पाचित्तियस्स । “बन्धाही”ति आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । बद्धे आपत्ति पाचित्तियस्स । “मोचेही”ति आणापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । मुत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१०६६. अनापत्ति अपलोकेत्वा भेदापेति वा फालापेति वा धोवापेति वा आलिम्पापेति वा बन्धापेति वा मोचापेति वा, या काचि विज्जू दुतियिका [या काचि विज्जू दुतिया (स्या०), यो कोचि विज्जू दुतियो (क०)] होति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निद्वितं ।

आरामवग्गो छट्ठो ।

७. गब्भिनीवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

१०६७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो गब्भिनिं वुट्ठापेन्ति । सा पिण्डाय चरति । मनुस्सा एवमाहं सु — “देथाय्याय भिक्खं, गरुभारा [गरुगब्भा (स्यां)] अय्या”ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो गब्भिनिं वुट्ठापेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो गब्भिनिं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो गब्भिनिं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो गब्भिनिं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिंसन्तु —

१०६८. “या पन भिक्खुनी गब्भिनिं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०६९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

गब्भिनी नाम आपन्नसत्ता वुच्चति । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिनिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०७०. गब्भिनिया गब्भिनिस्सज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । गब्भिनिया वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । गब्भिनिया अगब्भिनिस्सज्जा वुट्ठापेति, अनापत्ति । अगब्भिनिया गब्भिनिस्सज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अगब्भिनिया वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अगब्भिनिया अगब्भिनिस्सज्जा, अनापत्ति ।

१०७१. अनापत्ति गब्भिनिं अगब्भिनिस्सज्जा वुट्ठापेति, अगब्भिनिं अगब्भिनिस्सज्जा वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पठमसिक्खापदं निद्वितं ।

२. दुत्तियसिक्खापदं

१०७२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

भिक्षुनियो पायन्तिं वुट्ठापेन्ति । सा पिण्डाय चरति । मनुस्सा एवमाहंसु — “देथाय्याय भिक्खं, सदुतियिका अय्या”ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो पायन्तिं वुट्ठापेस्सन्ती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो पायन्तिं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो पायन्तिं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो पायन्तिं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

१०७३. “या पन भिक्खुनी पायन्तिं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०७४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पायन्ती नाम माता वा होति [होतु (क०)] धाति [धाती (सी० स्या०)] वा ।

वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०७५. पायन्तिया पायन्तिसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । पायन्तिया वेमत्तिका वुट्ठापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । पायन्तिया अपायन्तिसज्जा वुट्ठापेति, अनापत्ति । अपायन्तिया पायन्तिसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अपायन्तिया वेमत्तिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अपायन्तिया अपायन्तिसज्जा, अनापत्ति ।

१०७६. अनापत्ति पायन्तिं अपायन्तिसज्जा वुट्ठापेति, अपायन्तिं अपायन्तिसज्जा वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसिक्खापदं निद्वितं ।

३. ततियसिक्खापदं

१०७७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं सिक्खमानं वुट्ठापेन्ति । ता बाला होन्ति अब्यत्ता न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं सिक्खमानं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं सिक्खमानं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं सिक्खमानं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे,

सिक्खमानाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं दातुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, दातब्बा । ताय सिक्खमानाय सङ्गं उपसङ्कमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा भिक्खुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अञ्जलिं पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — अहं, अय्ये, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय सिक्खमाना । सङ्गं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचामी”ति । दुतियम्पि याचितब्बा । ततियम्पि याचितब्बा । ब्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्गो जापेतब्बो —

१०७८. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय सिक्खमाना सङ्गं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं सङ्गो इत्थन्नामाय सिक्खमानाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय सिक्खमाना सङ्गं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचति । सङ्गो इत्थन्नामाय सिक्खमानाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं देति । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय सिक्खमानाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिया दानं, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्गेन इत्थन्नामाय सिक्खमानाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुति । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

१०७९. सा सिक्खमाना “एवं वदेही”ति वत्तब्बा — “पाणातिपाता वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामि । अदिन्नादाना वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामि । अब्रह्मचरिया वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामि । मुसावादा वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामि । सुरामेरयमज्जप्पमादद्धाना वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामि । विकालभोजना वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामी”ति ।

अथ खो भगवा ता भिक्खुनियो अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१०८०. “या पन भिक्खुनी द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं सिक्खमानं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०८१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

द्वे वस्सानीति द्वे संवच्छरानि । असिक्खितसिक्खा नाम सिक्खा वा न दिन्ना होति, दिन्ना वा सिक्खा कुपिता । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०८२. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०८३. अनापत्ति द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सिक्खमानं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निट्ठितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

१०८४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सिक्खमानं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेन्ति । भिक्खुनियो एवमाहंसु — “एथ, सिक्खमाना, इमं जानाथ, इमं देथ, इमं आहरथ, इमिना अत्थो, इमं कप्पियं करोथा”ति । ता एवमाहंसु — “न मयं, अय्ये, सिक्खमाना । भिक्खुनियो मय”न्ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सिक्खमानं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सिक्खमानं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सिक्खमानं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगारहित्वा... पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सिक्खमानाय वुट्ठानसम्मुतिं दातुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, दातब्बा । ताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सिक्खमानाय सङ्गं उपसङ्गमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा भिक्खुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अञ्जलिं पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — “अहं, अय्ये, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा सिक्खमाना सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचामी”ति । दतियम्पि याचितब्बा । ततियम्पि याचितब्बा । ब्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्गो जापेतब्बो —

१०८५. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा सिक्खमाना सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं, सङ्गो इत्थन्नामाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सिक्खमानाय वुट्ठानसम्मुतिं ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा सिक्खमाना सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचति । सङ्गो इत्थन्नामाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सिक्खमानाय वुट्ठानसम्मुतिं देति । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सिक्खमानाय वुट्ठानसम्मुतिया दानं, सा तुणहस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्गेन इत्थन्नामाय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सिक्खमानाय वुट्ठानसम्मुति; खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

अथ खो भगवा ता भिक्खुनियो अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

१०८६. “या पन भिक्खुनी द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सिक्खमानं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०८७. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

द्वे वस्सानीति द्वे संवच्छरानि । सिक्खितसिक्खा नाम छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा । असम्मता नाम जत्तिदुतियेन कम्मेन वुट्ठानसम्मुति न दिन्नाहोति । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०८८. धम्मकम्मे धम्मकम्मसञ्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसञ्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०८९. अनापत्ति द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सिक्खमानं सङ्गेन सम्मतं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निद्धितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

१०९०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो ऊनद्वादसवस्सं गिहिगतं वुट्ठापेन्ति । ता अक्खमा होन्ति सीतस्स उण्हस्स जिघच्छाय पिपासाय डंसमकसवातातपसरीसपसम्फस्सानं दुरुत्तानं दुरागतानं वचनपथानं । उप्पन्नानं सारीरिकानं वेदनानं दुक्खानं तिब्बानं खरानं कटुकानं असातानं अमनापानं पाणहरानं अनधिवासकजातिका होन्ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खुनियो ऊनद्वादसवस्सं गिहिगतं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो ऊनद्वादसवस्सं गिहिगतं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो ऊनद्वादसवस्सं गिहिगतं वुट्ठापेस्सन्ति! ऊनद्वादसवस्सा [ऊनद्वादसवस्साहि (क०)], भिक्खवे, गिहिगता अक्खमा होति सीतस्स उण्हस्स जिघच्छाय पिपासाय डंसमकसवातातपसरीसपसम्फस्सानं दुरुत्तानं दुरागतानं वचनपथानं । उप्पन्नानं सारीरिकानं वेदनानं दुक्खानं तिब्बानं खरानं कटुकानं असातानं अमनापानं पाणहरानं अनधिवासकजातिका होति । द्वादसवस्साव [द्वादसवस्सा च (स्या० क०)] खो, भिक्खवे, गिहिगता खमा होति सीतस्स

उण्हस्स जिघच्छाय पिपासाय डंसमकसवातातपसरीसपसम्फस्सानं दुरुत्तानं दुरागतानं वचनपथानं । उप्पन्नानं सारीरिकानं वेदनानं दुक्खानं तिब्बानं खरानं कटुकानं असातानं अमनापानं पाणहरानं अधिवासकजातिका होति । नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

१०९१. “या पन भिक्खुनी ऊनद्वादसवस्सं गिहिगतं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०९२. या पनाति या यादिसा...पे०... **भिक्खुनीति**...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

ऊनद्वादसवस्सा नाम अप्पत्तद्वादसवस्सा । **गिहिगता** नाम पुरिसन्तरगता वुच्चति । **वुट्ठापेय्याति** उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिनिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०९३. ऊनद्वादसवस्साय ऊनद्वादसवस्ससज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । **ऊनद्वादसवस्साय वेमतिका वुट्ठापेति**, आपत्ति दुक्कटस्स । **ऊनद्वादसवस्साय परिपुण्णसज्जा वुट्ठापेति**, अनापत्ति ।

परिपुण्णद्वादसवस्साय ऊनद्वादसवस्ससज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । परिपुण्णद्वादसवस्साय वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । परिपुण्णद्वादसवस्साय परिपुण्णसज्जा, अनापत्ति ।

१०९४. अनापत्ति ऊनद्वादसवस्सं परिपुण्णसज्जा वुट्ठापेति, परिपुण्णद्वादसवस्सं परिपुण्णसज्जा वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निद्धितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

१०९५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेन्ति । ता बाला होन्ति अब्यत्ता न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगारहित्वा धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं दातुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, दातब्बा । ताय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय सङ्गं उपसङ्कमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा भिक्खुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अज्जलिं पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो — अहं, अय्ये, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णद्वादसवस्सा गिहिगता सङ्गं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचामी”ति । दुतियम्पि

याचितब्बा । ततियम्पि याचितब्बा । ब्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्गो जापेतब्बो —

१०९६. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णद्वादसवस्सा गिहिगता सङ्गं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं सङ्गो इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णद्वादसवस्सा गिहिगता सङ्गं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचति । सङ्गो इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं देति । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिया दानं, सा तुणहस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्गेन इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुति । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुणही, एवमेतं धारयामी”ति ।

सा परिपुण्णद्वादसवस्सा गिहिगता एवं वदेहीति वत्तब्बा — “पाणातिपाता वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामि...पे०... विकालभोजना वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामी”ति ।

अथ खो भगवा ता भिक्खुनियो अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१०९७. “या पन भिक्खुनी परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१०९८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

परिपुण्णद्वादसवस्सा नाम पत्तद्वादसवस्सा । गिहिगता नाम पुरिसन्तरगता वुच्चति । द्वे वस्सानीति द्वे संवच्छरानि । असिक्खितसिक्खा नाम सिक्खा वा न दिन्ना होति, दिन्ना वा सिक्खा कुपिता । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

१०९९. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

११००. अनापत्ति परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्ठसिक्खापदं निट्ठितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

११०१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेन्ति । भिक्खुनियो एवमाहंसु — “एथ सिक्खमाना, इमं जानाथ, इमं देथ, इमं आहरथ, इमिना अत्थो, इमं कप्पियं करोथा”ति । ता एवमाहंसु — “न मयं, अय्ये, सिक्खमाना, भिक्खुनियो मय”न्ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम भिक्खवे भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुतिं दातुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, दातब्बा । ताय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सङ्गं उपसङ्गमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा भिक्खुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अज्जलिं पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — अहं, अय्ये, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णद्वादसवस्सा गिहिगता द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा, सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचामी”ति । दतियम्पि याचितब्बा । ततियम्पि याचितब्बा । ब्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्गो जापेतब्बो ।

११०२. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णद्वादसवस्सा गिहिगता द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं, सङ्गो इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुतिं ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णद्वादसवस्सा गिहिगता द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचति । सङ्गो इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुतिं देति । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुतिया दानं, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्गेन इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय गिहिगताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुति । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

अथ खो भगवा ता भिक्खुनियो अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उट्ठिसन्तु —

११०३. “या पन भिक्खुनी परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन

असम्मत्तं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय’न्ति ।

११०४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

परिपुण्णद्वादसवस्सा नाम पत्तद्वादसवस्सा । गिहिगता नाम पुरिसन्तरगता वुच्चति । द्वे वस्सानि द्वे संवच्छरानि । सिक्खितसिक्खा नाम छसु धम्मेषु सिक्खितसिक्खा । असम्मता नाम जत्तिदुतियेन कम्मेन वुट्ठानसम्मुति न दिन्ना होति । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११०५. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

११०६. अनापत्ति परिपुण्णद्वादसवस्सं गिहिगतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेषु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन सम्मतं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसिक्खापदं निद्वितं ।

८. अट्टमसिक्खापदं

११०७. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा द्वे वस्सानि नेव अनुगगणहाति न अनुगगणहापेति । ता बाला होन्ति अब्यत्ता; न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा द्वे वस्सानि नेव अनुगगणहिस्सति न अनुगगणहापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा द्वे वस्सानि नेव अनुगगणहाति न अनुगगणहापेतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा द्वे वस्सानि नेव अनुगगणहिस्सति न अनुगगणहापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

११०८. “या पन भिक्खुनी सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा द्वे वस्सानि नेव अनुगगणहेय्य न अनुगगणहापेय्य, पाचित्तिय’न्ति ।

११०९. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

सहजीविनी नाम सद्धिविहारिनी वुच्चति । वुट्ठापेत्वाति उपसम्पादेत्वा । द्वे वस्सानीति द्वे संवच्छरानि ।

नेव अनुगगणहेय्याति न सयं अनुगगणहेय्य उद्देसेन परिपुच्छाय ओवादेन अनुसासनिया ।

न अनुगगणहापेय्याति न अज्जं आणापेय्य “द्वे वस्सानि नेव अनुगगणहिस्सामि न अनुगगणहापेस्सामी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१११०. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टमसिक्खापदं निट्ठितं ।

९. नवमसिक्खापदं

११११. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो वुट्ठापितं पवत्तिनिं द्वे वस्सानि नानुबन्धन्ति । ता बाला होन्ति अब्यत्ता; न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो वुट्ठापितं पवत्तिनिं द्वे वस्सानि नानुबन्धिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो वुट्ठापितं पवत्तिनिं द्वे वस्सानि नानुबन्धन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो वुट्ठापितं पवत्तिनिं द्वे वस्सानि नानुबन्धिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१११२. “या पन भिक्खुनी वुट्ठापितं पवत्तिनिं द्वे वस्सानि नानुबन्धेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१११३. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

वुट्ठापितन्ति उपसम्पादितं । पवत्तिनी नाम उपज्झाया वुच्चति । द्वे वस्सानीति द्वे संवच्छरानि । नानुबन्धेय्याति न सयं उपट्ठहेय्य । द्वे वस्सानि नानुबन्धिस्सामीति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१११४. अनापत्ति उपज्झाया बाला वा होति अलज्जिनी वा, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निट्ठितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

१११५. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा नेव वूपकासेति न वूपकासापेति । सामिको अगगहेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा नेव वूपकासेस्सति न वूपकासापेस्सति, सामिको अगगहेसि! सचायं भिक्खुनी पक्कन्ता अस्स, न च सामिको गणहेय्या”ति... पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा नेव वूपकासेति न वूपकासापेति [...सि (क०)],

सामिको अगगहेसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा नेव वूपकासेस्सति न वूपकासापेस्सति, सामिको अगगहेसि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

१११६. “या पन भिक्खुनी सहजीविनिं वुट्ठापेत्वा नेव वूपकासेय्य न वूपकासापेय्य अन्तमसो छप्पञ्चयोजनानिपि, पाचित्तिय”न्ति ।

१११७. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

सहजीविनी नाम सद्धिविहारिनी वुच्चति । वुट्ठापेत्वाति उपसम्पादेत्वा । नेव वूपकासेय्याति न सयं वूपकासेय्य । न वूपकासापेय्याति न अञ्जं आणापेय्य । “नेव वूपकासेस्सामि न वूपकासापेस्सामि अन्तमसो छप्पञ्चयोजनानिपी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१११८. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा दुतियिकं भिक्खुनिं न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

गब्भिनवग्गो सत्तमो ।

८. कुमारीभूतवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

१११९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो ऊनवीसतिवस्सं कुमारिभूतं वुट्ठापेन्ति । ता अक्खमा होन्ति सीतस्स उण्हस्स जिघच्छाय पिपासाय डंसमकसवातातपसरीसपसम्फस्सानं दुरुत्तानं दुरागतानं वचनपथानं । उप्पन्नानं सारीरिकानं वेदनानं दुक्खानं तिब्बानं खरानं कटुकानं असातानं अमनापानं पाणहरानं अनधिवासकजातिका होन्ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो ऊनवीसतिवस्सं कुमारिभूतं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो ऊनवीसतिवस्सं कुमारिभूतं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो ऊनवीसतिवस्सं कुमारिभूतं वुट्ठापेस्सन्ति! ऊनवीसतिवस्सा, भिक्खवे, कुमारिभूता अक्खमा होति सीतस्स उण्हस्स...पे०... पाणहरानं अनधिवासकजातिका होति । वीसतिवस्साव खो, भिक्खवे, कुमारिभूता खमा होति सीतस्स उण्हस्स...पे०... पाणहरानं अधिवासकजातिका होति । नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

११२०. “या पन भिक्खुनी ऊनवीसतिवस्सं कुमारिभूतं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११२१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

ऊनवीसतिवस्सा नाम अप्पत्तवीसतिवस्सा । **कुमारिभूता** नाम सामणेरी वुच्चति । **वुट्ठापेय्या**ति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिनिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११२२. ऊनवीसतिवस्साय ऊनवीसतिवस्ससज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । ऊनवीसतिवस्साय वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति दुक्कटस्स । ऊनवीसतिवस्साय परिपुण्णसज्जा वुट्ठापेति, अनापत्ति । परिपुण्णवीसतिवस्साय ऊनवीसतिवस्ससज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । परिपुण्णवीसतिवस्साय वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । परिपुण्णवीसतिवस्साय परिपुण्णसज्जा, अनापत्ति ।

११२३. अनापत्ति ऊनवीसतिवस्सं परिपुण्णसज्जा वुट्ठापेति, परिपुण्णवीसतिवस्सं परिपुण्णसज्जा वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पठमसिक्खापदं निड्ढितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

११२४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेन्ति । ता बाला होन्ति अब्बत्ता; न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेस्सन्ती”ति... पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, अट्टारसवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं दातुं । एवञ्च पन भिक्खवे दातब्बा । ताय अट्टारसवस्साय कुमारिभूताय सङ्घं उपसङ्गमित्वा एकंसं उत्तरासङ्घं करित्वा भिक्खुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अज्जलिं पग्गहेत्वा एवमस्स वचनीयो — अहं, अय्ये, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय अट्टारसवस्सा कुमारिभूता सङ्घं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचामी”ति । दुतियम्पि याचितब्बा । ततियम्पि याचितब्बा । ब्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्घो जापेतब्बो —

११२५. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय अट्टारसवस्सा कुमारिभूता सङ्घं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचति । यदि सङ्घस्स पत्तकल्लं, सङ्घो इत्थन्नामाय अट्टारसवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्घो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय अट्टारसवस्सा कुमारिभूता सङ्घं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं याचति । सङ्घो इत्थन्नामाय अट्टारसवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिं

देति । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय अट्टारसवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुतिया दानं, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्गेन इत्थन्नामाय अट्टारसवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खासम्मुति । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

सा अट्टारसवस्सा कुमारिभूता एवं वदेहीति वत्तब्बा — “पाणातिपाता वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामि...पे०... विकालभोजना वेरमणिं द्वे वस्सानि अवीतिक्कम्म समादानं समादियामी”ति ।

अथ खो भगवा ता भिक्खुनियो अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

११२६. “या पन भिक्खुनी परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु असिक्खितसिक्खं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११२७. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

परिपुण्णवीसतिवस्सा नाम पत्तवीसतिवस्सा । कुमारिभूता नाम सामणेरी वुच्चति । द्वे वस्सानीति द्वे संवच्छरानि । असिक्खितसिक्खा नाम सिक्खा वा न दिन्ना होति, दिन्ना वा सिक्खा कुपिता । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११२८. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

११२९. अनापत्ति परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसिक्खापदं निट्ठितं ।

३. ततियसिक्खापदं

११३०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मतं वुट्ठापेन्ति ।

भिक्षुनियो एवमाहंसु — “एथ सिक्खमाना, इमं जानाथ, इमं देथ, इमं आहरथ, इमिना अत्थो, इमं कप्पियं करोथा”ति । ता एवमाहंसु — “न मयं, अय्ये, सिक्खमाना; भिक्षुनियो मय”न्ति । या ता भिक्षुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्षुनियो परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्षुनियो परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्षुनियो परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, परिपुण्णवीसतिवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुतिं दातुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, दातब्बा । ताय परिपुण्णवीसतिवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय सङ्गं उपसङ्कमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा भिक्खुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अञ्जलिं पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — अहं, अय्ये, इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णवीसतिवस्सा कुमारिभूता द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचामी”ति । दूतियम्पि याचितब्बा । ततियम्पि याचितब्बा । व्यत्ताय भिक्षुनिया पटिबलाय सङ्गो जापेतब्बो —

११३१. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णवीसतिवस्सा कुमारिभूता द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं सङ्गो इत्थन्नामाय परिपुण्णवीसतिवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुतिं ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा इत्थन्नामाय अय्याय परिपुण्णवीसतिवस्सा कुमारिभूता द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा सङ्गं वुट्ठानसम्मुतिं याचति । सङ्गो इत्थन्नामाय परिपुण्णवीसतिवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुतिं देति । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय परिपुण्णवीसतिवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुतिया दानं, सा तुण्हस्स; यस्सा नक्खमति, सा भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्गेन इत्थन्नामाय परिपुण्णवीसतिवस्साय कुमारिभूताय द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खाय वुट्ठानसम्मुति । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

अथ खो भगवा ता भिक्षुनियो अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

११३२. “या पन भिक्खुनी परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन असम्मत्तं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११३३. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

परिपुण्णवीसतिवस्सा नाम पत्तवीसतिवस्सा । कुमारिभूता नाम सामणेरी वुच्चति । द्वे वस्सानीति द्वे संवच्छरानि । सिक्खितसिक्खा नाम छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा । असम्मता नाम जत्तिदुतियेन कम्मेन वुट्ठानसम्मुति न दिन्ना होति । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११३४. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

११३५. अनापत्ति परिपुण्णवीसतिवस्सं कुमारिभूतं द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खं सङ्गेन सम्मतं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निद्वितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

११३६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो ऊनद्वादसवस्सा वुट्ठापेति । ता बाला होन्ति अब्यत्ता न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । सद्धिविहारिनियोपि बाला होन्ति अब्यत्ता; न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो ऊनद्वादसवस्सा वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो ऊनद्वादसवस्सा वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो ऊनद्वादसवस्सा वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

११३७. “या पन भिक्खुनी ऊनद्वादसवस्सा वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११३८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

ऊनद्वादसवस्सा नाम अप्पत्तद्वादसवस्सा ।

वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११३९. अनापत्ति परिपुण्णद्वादसवस्सा वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुर्थसिक्खापदं निद्धितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

११४०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सा सङ्गेन असम्मता वुट्ठापेन्ति । ता बाला होन्ति अब्यत्ता; न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । सद्धिविहारिनियोपि बाला होन्ति अब्यत्ता; न जानन्ति कप्पियं वा अकप्पियं वा । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्हि नाम भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सा सङ्गेन असम्मता वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सा सङ्गेन असम्मता वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्हि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो परिपुण्णद्वादसवस्सा सङ्गेन असम्मता वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... विगरहित्वा...पे०... धम्मिं कथं कत्वा भिक्खू आमन्तेसि — “अनुजानामि, भिक्खवे, परिपुण्णद्वादसवस्साय भिक्खुनिया वुट्ठापनसम्मुतिं दातुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, दातब्बा । ताय परिपुण्णद्वादसवस्साय भिक्खुनिया सङ्गं उपसङ्गमित्वा एकंसं उत्तरासङ्गं करित्वा वुट्ठानं भिक्खुनीनं पादे वन्दित्वा उक्कुटिकं निसीदित्वा अज्जलिं पगहेत्वा एवमस्स वचनीयो — अहं, अय्ये, इत्थन्नामा परिपुण्णद्वादसवस्सा भिक्खुनी सङ्गं वुट्ठापनसम्मुतिं याचामी”ति । दुतियम्पि याचितब्बा । ततियम्पि याचितब्बा । सा भिक्खुनी सङ्गेन परिच्छिन्दितब्बा — “व्यत्तायं भिक्खुनी लज्जिनी”ति । सचे बाला च होति अलज्जिनी च, न दातब्बा । सचे बाला होति लज्जिनी, न दातब्बा । सचे व्यत्ता होति अलज्जिनी, न दातब्बा । सचे व्यत्ता च होति लज्जिनी च, दातब्बा । एवञ्च पन, भिक्खवे, दातब्बा । व्यत्ताय भिक्खुनिया पटिबलाय सङ्गो जापेतब्बो —

११४१. “सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा परिपुण्णद्वादसवस्सा भिक्खुनी सङ्गं वुट्ठापनसम्मुतिं याचति । यदि सङ्गस्स पत्तकल्लं, सङ्गो इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय भिक्खुनिया वुट्ठापनसम्मुतिं ददेय्य । एसा जत्ति ।

“सुणातु मे, अय्ये, सङ्गो । अयं इत्थन्नामा परिपुण्णद्वादसवस्सा भिक्खुनी सङ्गं वुट्ठापनसम्मुतिं याचति । सङ्गो इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय भिक्खुनिया वुट्ठापनसम्मुतिं देति । यस्सा अय्याय खमति इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय भिक्खुनिया वुट्ठापनसम्मुतिया दानं, सा तुण्हस्स; यस्सा नखमति, सा भासेय्य ।

“दिन्ना सङ्गेन इत्थन्नामाय परिपुण्णद्वादसवस्साय भिक्खुनिया वुट्ठापनसम्मुति । खमति सङ्गस्स, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामी”ति ।

अथ खो भगवा ता भिक्खुनियो अनेकपरियायेन विगरहित्वा दुब्भरताय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

११४२. “या पन भिक्खुनी परिपुण्णद्वादसवस्सा सङ्गेन असम्मता वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११४३. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

परिपुण्णद्वादसवस्सा नाम पत्तद्वादसवस्सा ।

असम्मता नाम जत्तिदुतियेन कम्मेन वुट्ठापनसम्मुति न दिन्ना होति । **वुट्ठापेय्या**ति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११४४. धम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे वेमतिका वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । धम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा वुट्ठापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

अधम्मकम्मे धम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । अधम्मकम्मे अधम्मकम्मसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स ।

११४५. अनापत्ति परिपुण्णद्वादसवस्सा सङ्गेन सम्मता वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निद्धितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

११४६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन चण्डकाळी भिक्खुनी भिक्खुनिसङ्घं उपसङ्गमित्वा वुट्ठापनसम्मुतिं याचति । अथ खो भिक्खुनिसङ्घो चण्डकाळीं भिक्खुनिं परिच्छिन्दित्वा — “अलं ताव ते, अय्ये, वुट्ठापितेना”ति, वुट्ठापनसम्मुतिं न अदासि । चण्डकाळी भिक्खुनी ‘साधू’ति पटिस्सुणि । तेन खो पन समयेन भिक्खुनिसङ्घो अज्जासं भिक्खुनीनं वुट्ठापनसम्मुतिं देति । चण्डकाळी भिक्खुनी उज्झायति खिय्यति विपाचेति — “अहमेव नून बाला, अहमेव नून अलज्जिनी; यं सङ्घो अज्जासं भिक्खुनीनं वुट्ठापनसम्मुतिं देति, मय्हमेव न देती”ति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या चण्डकाळी — ‘अलं ताव ते, अय्ये, वुट्ठापितेना’ति वुच्चमाना ‘साधू’ति पटिस्सुणित्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, ‘चण्डकाळी भिक्खुनी अलं ताव ते अय्ये वुट्ठापितेना’ति वुच्चमाना ‘साधू’ति पटिस्सुणित्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जतीति [आपज्जीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, चण्डकाळी भिक्खुनी — “अलं ताव ते, अय्ये, वुट्ठापितेना”ति वुच्चमाना ‘साधू’ति पटिस्सुणित्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहन्तु —

११४७. “या पन भिक्खुनी — ‘अलं ताव ते, अय्ये, वुट्ठापितेना’ति वुच्चमाना ‘साधू’ति पटिस्सुणित्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११४८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अलं ताव ते अय्ये वुट्ठापितेनाति अलं ताव ते, अय्ये, उपसम्पादितेन । ‘साधू’ति पटिस्सुणित्वा पच्छा खीयनधम्मं आपज्जति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११४९. अनापत्ति पकतिया छन्दा दोसा मोहा भया करोन्तं खिय्यति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्ठसिक्खापदं निद्धितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

११५०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा सिक्खमाना थुल्लनन्दं भिक्खुनिं उपसङ्गमित्वा उपसम्पदं याचि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी तं सिक्खमानं — “सचे मे त्वं, अय्ये, चीवरं दस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी”ति वत्वा, नेव वुट्ठापेति न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करोति । अथ खो सा सिक्खमाना भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा सिक्खमानं — ‘सचे मे त्वं, अय्ये, चीवरं दस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी’ति वत्वा, नेव वुट्ठापेस्सति न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सिक्खमानं — “सचे मे त्वं, अय्ये, चीवरं दस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी”ति वत्वा, नेव वुट्ठापेति न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करोतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सिक्खमानं — “सचे मे त्वं, अय्ये, चीवरं दस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी”ति वत्वा, नेव वुट्ठापेस्सति न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

११५१. “या पन भिक्खुनी सिक्खमानं — ‘सचे मे त्वं, अय्ये, चीवरं दस्ससि, एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी’ति वत्वा, सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव वुट्ठापेय्य न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११५२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

सिक्खमाना नाम द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा ।

सचे मे त्वं अय्ये चीवरं दस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामीति एवाहं तं उपसम्पादेस्सामि ।

सा पच्छा अनन्तरायिकिनीति असति अन्तराये ।

नेव वुट्ठापेय्याति न सयं वुट्ठापेय्य ।

न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करेय्याति न अज्जं आणापेय्य । “नेव वुट्ठापेस्सामि न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सामी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११५३. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसिक्खापदं निद्धितं ।

८. अट्ठमसिक्खापदं

११५४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा सिक्खमाना थुल्लनन्दं भिक्खुनिं उपसङ्कमित्वा उपसम्पदं याचि । थुल्लनन्दा भिक्खुनी तं सिक्खमानं “सचे मं त्वं, अय्ये, द्वे वस्सानि अनुबन्धिस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी”ति वत्वा, नेव वुट्ठापेति न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करोति । अथ खो सा सिक्खमाना भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा सिक्खमानं — सचे मं त्वं, अय्ये, द्वे वस्सानि अनुबन्धिस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामीति वत्वा, नेव वुट्ठापेस्सति न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सिक्खमानं — “सचे मं त्वं, अय्ये, द्वे वस्सानि अनुबन्धिस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी”ति वत्वा, नेव वुट्ठापेति न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करोतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी सिक्खमानं — “सचे मं त्वं, अय्ये, द्वे वस्सानि अनुबन्धिस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी”ति वत्वा, नेव वुट्ठापेस्सति न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

११५५. “या पन भिक्खुनी सिक्खमानं — ‘सचे मं त्वं अय्ये द्वे वस्सानि अनुबन्धिस्ससि एवाहं तं वुट्ठापेस्सामी’ति वत्वा, सा पच्छा अनन्तरायिकिनी नेव वुट्ठापेय्य न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११५६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

सिक्खमाना नाम द्वे वस्सानि छसु धम्मेषु सिक्खितसिक्खा ।

सचे मं त्वं अय्ये द्वे वस्सानि अनुबन्धिस्ससीति द्वे संवच्छरानि उपट्ठहिस्ससि ।

एवाहं तं वुट्ठापेस्सामीति एवाहं तं उपसम्पादेस्सामि ।

सा पच्छा अनन्तरायिकिनीति असति अन्तराये ।

नेव वुट्ठापेय्याति न सयं वुट्ठापेय्य ।

न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करेय्याति न अज्जं आणापेय्य । “नेव वुट्ठापेस्सामि न वुट्ठापनाय उस्सुक्कं करिस्सामी”ति धुरं निक्खित्तमत्ते आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११५७. अनापत्ति सति अन्तराये, परियेसित्वा न लभति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्ठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

९. नवमसिक्खापदं

११५८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी पुरिससंसट्ठं कुमारकसंसट्ठं चण्डिं सोकावासं [सोकवस्सं (सी०) सोकावस्सं (स्या०)] चण्डकाळिं सिक्खमानं वुट्ठापेति । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या

थुल्लनन्दा पुरिससंसदं कुमारकसंसदं चण्डिं सोकावासं [सोकवस्सं (सी०) सोकावस्सं (स्या०)] चण्डकाळिं सिक्खमानं वुट्ठापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी पुरिससंसदं कुमारकसंसदं चण्डिं सोकावासं [सोकवस्सं (सी०) सोकावस्सं (स्या०)] चण्डकाळिं सिक्खमानं वुट्ठापेतीति [वुट्ठापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी पुरिससंसदं कुमारकसंसदं चण्डिं सोकावासं चण्डकाळिं सिक्खमानं वुट्ठापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

११५९. “या पन भिक्खुनी पुरिससंसदं कुमारकसंसदं चण्डिं सोकावासं सिक्खमानं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११६०. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पुरिसो नाम पत्तवीसतिवस्सो । कुमारको नाम अप्पत्तवीसतिवस्सो । संसद्दा नाम अननुलोमिकेन कायिकवाचसिकेन संसद्दा । चण्डी नाम कोधना वुच्चति ।

सोकावासा नाम परेसं दुक्खं उप्पादेति, सोकं आविसति । सिक्खमाना नाम द्वे वस्सानि छसु धम्मेषु सिक्खितसिक्खा । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स; गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११६१. अनापत्ति अजानन्ती वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

नवमसिक्खापदं निद्धितं ।

१०. दसमसिक्खापदं

११६२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी मातापितूहिपि सामिकेनपि अननुज्जातं सिक्खमानं वुट्ठापेति । मातापितरोपि सामिकोपि उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा अम्हेहि अननुज्जातं सिक्खमानं वुट्ठापेस्सती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो मातापितूनम्पि सामिकस्सपि उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम अय्या थुल्लनन्दा मातापितूहिपि सामिकेनपि अननुज्जातं सिक्खमानं वुट्ठापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी, मातापितूहिपि सामिकेनपि अननुज्जातं सिक्खमानं वुट्ठापेतीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी मातापितूहिपि सामिकेनपि अननुज्जातं सिक्खमानं वुट्ठापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

११६३. “या पन भिक्खुनी मातापितूहि वा सामिकेन वा अननुज्जातं सिक्खमानं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११६४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

मातापितरो नाम जनका वुच्चन्ति । सामिको नाम येन परिगगहिता होति । अननुज्जाताति अनापुच्छा । सिक्खमाना नाम द्वे वस्सानि छसु धम्मेषु सिक्खितसिक्खा । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

वुट्ठापेस्सामीति गणं वा आचरिनिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११६५. अनापत्ति अजानन्ती वुट्ठापेति, अपलोकेत्वा वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

११. एकादसमसिक्खापदं

११६६. तेन समयेन बुद्धो भगवा राजगहे विहरति वेळुवने कलन्दकनिवापे । तेन खो पन समयेन थुल्लनन्दा भिक्खुनी — “सिक्खमानं वुट्ठापेस्सामी”ति थेरे भिक्खू सन्निपातेत्वा पहूतं खादनीयं भोजनीयं पस्सित्वा — “न तावाहं, अय्या, सिक्खमानं वुट्ठापेस्सामी”ति थेरे भिक्खू उय्योजेत्वा देवदत्तं कोकालिकं कटमोदकतिस्सकं खण्डदेविया पुत्तं समुद्दत्तं सन्निपातेत्वा सिक्खमानं वुट्ठापेसि । या ता भिक्खुनियो अपिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम अय्या थुल्लनन्दा पारिवासिकछन्ददानेन सिक्खमानं वुट्ठापेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी पारिवासिकछन्ददानेन सिक्खमानं वुट्ठापेतीति [वुट्ठापेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा... पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, थुल्लनन्दा भिक्खुनी पारिवासिकछन्ददानेन सिक्खमानं वुट्ठापेस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

११६७. “या पन भिक्खुनी पारिवासिकछन्ददानेन सिक्खमानं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११६८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

पारिवासिकछन्ददानेनाति वुट्ठिताय परिसाय । सिक्खमाना नाम द्वे वस्सानि छसु धम्मेषु सिक्खितसिक्खा । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिनिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११६९. अनापत्ति अवुट्ठिताय परिसाय वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

एकादसमसिक्खापदं निद्धितं ।

१२. द्वादसमसिक्खापदं

११७०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो अनुवस्सं वुट्ठापेन्ति, उपस्सयो न सम्मति । मनुस्सा [मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा (सी०)] उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम भिक्खुनियो अनुवस्सं वुट्ठापेस्सन्ति, उपस्सयो न सम्मती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम भिक्खुनियो अनुवस्सं वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो अनुवस्सं वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथहि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो अनुवस्सं वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

११७१. “या पन भिक्खुनी अनुवस्सं वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११७२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अनुवस्सन्ति अनुसंवच्छरं । वुट्ठापेय्याति उपसम्पादेय्य ।

“वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिणिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११७३. अनापत्ति एकन्तरिकं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

द्वादसमसिक्खापदं निद्धितं ।

१३. तेरसमसिक्खापदं

११७४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो एकं वस्सं द्वे वुट्ठापेन्ति । उपस्सयो तथेव न सम्मति । मनुस्सा [मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा (सी०)] तथेव उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम भिक्खुनियो एकं वस्सं द्वे वुट्ठापेस्सन्ति! उपस्सयो तथेव न सम्मती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम भिक्खुनियो एकं वस्सं द्वे वुट्ठापेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो एकं वस्सं द्वे वुट्ठापेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथहि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो एकं वस्सं द्वे वुट्ठापेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिशन्तु —

११७५. “या पन भिक्खुनी एकं वस्सं द्वे वुट्ठापेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११७६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

एकं वस्सन्ति एकं संवच्छरं । द्वे वुट्ठापेय्याति द्वे उपसम्पादेय्य ।

“द्वे वुट्ठापेस्सामी”ति गणं वा आचरिनिं वा पत्तं वा चीवरं वा परियेसति, सीमं वा सम्मन्नति, आपत्ति दुक्कटस्स । जत्तिया दुक्कटं । द्वीहि कम्मवाचाहि दुक्कटा । कम्मवाचापरियोसाने उपज्झायाय आपत्ति पाचित्तियस्स । गणस्स च आचरिनिया च आपत्ति दुक्कटस्स ।

११७७. अनापत्ति एकन्तरिकं एकं वुट्ठापेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

तेरसमसिक्खापदं निद्धितं ।

कुमारीभूतवग्गो अट्ठमो ।

९. छत्तुपाहनवग्गो

१. पठमसिक्खापदं

११७८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो छत्तुपाहनं धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो छत्तुपाहनं धारेस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो छत्तुपाहनं धारेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो छत्तुपाहनं धारेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो छत्तुपाहनं धारेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

“या पन भिक्खुनी छत्तुपाहनं धारेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खुनीनं सिक्खापदं पञ्चत्तं होति ।

११७९. तेन खो पन समयेन अञ्जतरा भिक्खुनी गिलाना होति । तस्सा विना छत्तुपाहनं न फासु होति...पे०... भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानाय भिक्खुनिया छत्तुपाहनं । एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

११८०. “या पन भिक्खुनी अगिलाना छत्तुपाहनं धारेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११८१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अगिलाना नाम यस्सा विना छत्तुपाहनं फासु होति ।

गिलाना नाम यस्सा विना छत्तुपाहनं न फासु होति ।

छत्तं नाम तीणि छत्तानि — सेतच्छत्तं, किलञ्जच्छत्तं, पण्णच्छत्तं मण्डलबद्धं सलाकबद्धं । **धारेय्या**ति सकिम्पि धारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११८२. अगिलाना अगिलानसञ्जा छत्तुपाहनं धारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगिलाना वेमतिका छत्तुपाहनं धारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगिलाना गिलानसञ्जा छत्तुपाहनं धारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

छत्तं धारेति न उपाहनं, आपत्ति दुक्कटस्स । उपाहनं धारेति न छत्तं, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलाना अगिलानसञ्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलाना वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलाना गिलानसञ्जा, अनापत्ति ।

११८३. अनापत्ति गिलानाय, आरामे आरामूपचारे धारेति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पठमसिक्खापदं निट्ठितं ।

२. दुतियसिक्खापदं

११८४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो यानेन यायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम भिक्खुनियो यानेन यायिस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे० ... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो यानेन यायिस्सन्ती”ति...पे० ... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो यानेन यायन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगारहि बुद्धो भगवा...पे० ... कथहि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो यानेन यायिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे० ... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिंसन्तु —

“या पन भिक्खुनी यानेन यायेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खुनीनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

११८५. तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी गिलाना होति, न सक्कोति पदसा गन्तुं...पे० ... भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे० ... अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानाय भिक्खुनिया यानं । एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिंसन्तु —

११८६. “या पन भिक्खुनी अगिलाना यानेन यायेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११८७. या पनाति या यादिसा...पे० ... भिक्खुनीति...पे० ... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अगिलाना नाम सक्कोति पदसा गन्तुं ।

गिलाना नाम न सक्कोति पदसा गन्तुं ।

यानं नाम वय्हं रथो सकटं सन्दमानिका सिविका पाटङ्की ।

यायेय्याति सक्किम्पि यानेन यायति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११८८. अगिलाना अगिलानसज्जा यानेन यायति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगिलाना वेमतिका यानेन यायति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अगिलाना गिलानसज्जा यानेन यायति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

गिलाना अगिलानसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलाना वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलाना गिलानसज्जा, अनापत्ति ।

११८९. अनापत्ति गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

दुतियसिक्खापदं निद्वितं ।

३. ततियसिक्खापदं

११९०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी अज्जतरिस्सा इत्थिया कुलूपिका होति । अथ खो सा इत्थी तं भिक्खुनिं एतदवोच — “हन्दाय्ये, इमं सङ्घाणिं अमुकाय नाम इत्थिया देही”ति । अथ खो सा भिक्खुनी — “सचाहं पत्तेन आदाय गच्छामि विस्सरो मे भविस्सती”ति पटिमुज्जित्वा अगमासि । तस्सा रथिकाय सुत्तके छिन्ने विप्पकिरियंसु । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो सङ्घाणिं धारेस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति ! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे० ... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनी सङ्घाणिं धारेस्सती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी सङ्घाणिं धारेती”ति [धारेसीति (क०)]? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी सङ्घाणिं धारेस्सति ! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

११९१. “या पन भिक्खुनी सङ्घाणिं धारेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११९२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

सङ्घाणि नाम या काचि कटूपगा ।

धारेय्याति सक्किम्पि धारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११९३. अनापत्ति आबाधप्पच्चया, कटिसुत्तकं धारेति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

ततियसिक्खापदं निद्धितं ।

४. चतुत्थसिक्खापदं

११९४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो इत्थालङ्कारं धारेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो इत्थालङ्कारं धारेस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो इत्थालङ्कारं धारेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो इत्थालङ्कारं धारेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो इत्थालङ्कारं धारेस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

११९५. “या पन भिक्खुनी इत्थालङ्कारं धारेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

११९६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

इत्थालङ्कारो नाम सीसूपगो गीवूपगो हत्थूपगो पादूपगो कटूपगो । धारेय्याति सकिम्मि धारेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

११९७. अनापत्ति आबाधपच्चया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

चतुत्थसिक्खापदं निद्धितं ।

५. पञ्चमसिक्खापदं

११९८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो गन्धवण्णकेन नहायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो गन्धवण्णकेन नहायिस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो गन्धवण्णकेन नहायिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो गन्धवण्णकेन नहायन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो गन्धवण्णकेन नहायिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

११९९. “या पन भिक्खुनी गन्धवण्णकेन नहायेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१२००. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

गन्धो नाम यो कोचि गन्धो । वण्णकं नाम यं किञ्चि वण्णकं । नहायेय्याति नहायति । पयोगे दुक्कटं, नहानपरियोसाने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१२०१. अनापत्ति आबाधप्पच्चया, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

पञ्चमसिक्खापदं निद्धितं ।

६. छट्ठसिक्खापदं

१२०२. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो वासितकेन पिज्जाकेन नहायन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो वासितकेन पिज्जाकेन नहायिस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो वासितकेन पिज्जाकेन नहायिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो वासितकेन पिज्जाकेन नहायन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो वासितकेन पिज्जाकेन नहायिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय... पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१२०३. “या पन भिक्खुनी वासितकेन पिज्जाकेन नहायेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१२०४. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

वासितकं नाम यं किञ्चि गन्धवासितकं । पिज्जाकं नाम तिलपिटुं वुच्चति । नहायेय्याति नहायति । पयोगे दुक्कटं, नहानपरियोसाने आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१२०५. अनापत्ति आबाधप्पच्चया, पकतिपिज्जाकेन नहायति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

छट्ठसिक्खापदं निद्धितं ।

७. सत्तमसिक्खापदं

१२०६. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो भिक्खुनिया उम्मद्वापेन्तिपि परिमद्वापेन्तिपि । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो भिक्खुनिया उम्मद्वापेस्सन्तिपि परिमद्वापेस्सन्तिपि सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो भिक्खुनिया उम्मद्वापेस्सन्तिपि परिमद्वापेस्सन्तिपी”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो भिक्खुनिया उम्मद्वापेन्तिपि परिमद्वापेन्तिपीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो भिक्खुनिया उम्मद्वापेस्सन्तिपि परिमद्वापेस्सन्तिपि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

१२०७. “या पन भिक्खुनी भिक्खुनिया उम्मद्वापेय्य वा परिमद्वापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१२०८. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुनियाति अज्जाय भिक्खुनिया । उम्मद्वापेय्य वाति उम्मद्वापेति [उब्बट्टापेति (सी०)], आपत्ति पाचित्तियस्स ।
परिमद्वापेय्य वाति सम्बाहापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१२०९. अनापत्ति गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

सत्तमसिक्खापदं निद्वितं ।

८-९-१०. अट्टम-नवम-दसमसिक्खापदं

१२१०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो सिक्खमानाय उम्मद्वापेन्तिपि परिमद्वापेन्तिपि...पे०... सामणेरिया उम्मद्वापेन्तिपि परिमद्वापेन्तिपि...पे०... गिहिनिया उम्मद्वापेन्तिपि परिमद्वापेन्तिपि । मनुस्सा विहारचारिकं आहिण्डन्ता पस्सित्वा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्खुनियो गिहिनिया उम्मद्वापेस्सन्तिपि परिमद्वापेस्सन्तिपि, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — कथज्झि नाम भिक्खुनियो गिहिनिया उम्मद्वापेस्सन्तिपि परिमद्वापेस्सन्तिपीति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो गिहिनिया उम्मद्वापेन्तिपि परिमद्वापेन्तिपीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो गिहिनिया उम्मद्वापेस्सन्तिपि परिमद्वापेस्सन्तिपि! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्विसन्तु —

१२११. “या पन भिक्खुनी (सिक्खमानाय...पे०... सामणेरिया...पे०...) गिहिनिया उम्मद्वापेय्य वा परिमद्वापेय्य वा, पाचित्तिय”न्ति ।

१२१२. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

सिक्खमाना नाम द्वे वस्सानि छसु धम्मेसु सिक्खितसिक्खा ।

सामणेरी नाम दससिक्खापदिका ।

गिहिनी नाम अगारिनी वुच्चति ।

उम्मद्वापेय्य वाति उम्मद्वापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

परिमद्वापेय्य वाति सम्बाहापेति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१२१३. अनापत्ति गिलानाय [आबाधप्पच्चया (क०)], आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टम नवम दसमसिक्खापदानि निट्ठितानि ।

११. एकादसमसिक्खापदं

१२१४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो भिक्खुस्स पुरतो अनापुच्छा आसने निसीदन्ति । भिक्खू उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो भिक्खुस्स पुरतो अनापुच्छा आसने निसीदिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो भिक्खुस्स पुरतो अनापुच्छा आसने निसीदन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो भिक्खुस्स पुरतो अनापुच्छा आसने निसीदिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उट्ठिसन्तु —

१२१५. “या पन भिक्खुनी भिक्खुस्स पुरतो अनापुच्छा आसने निसीदेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१२१६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

भिक्खुस्स पुरतोति उपसम्पन्नस्स पुरतो । अनापुच्छाति अनपलोकेत्वा । आसने निसीदेय्याति अन्तमसो छमायपि निसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१२१७. अनापुच्छिते अनापुच्छितसज्जा आसने निसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते वेमतिका आसने निसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते आपुच्छितसज्जा आसने निसीदति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आपुच्छिते अनापुच्छितसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते आपुच्छितसज्जा, अनापत्ति ।

१२१८. अनापत्ति आपुच्छा आसने निसीदति, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

एकादसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

१२. द्वादसमसिक्खापदं

१२१९. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो अनोकासकतं भिक्खुं पज्जं पुच्छन्ति । भिक्खू उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो अनोकासकतं भिक्खुं पज्जं पुच्छिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनियो अनोकासकतं भिक्खुं पज्जं पुच्छन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनियो अनोकासकतं भिक्खुं पज्जं पुच्छिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उट्ठिसन्तु —

१२२०. “या पन भिक्खुनी अनोकासकतं भिक्खुं पज्जं पुच्छेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१२२१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अनोकासकतन्ति अनापुच्छा । भिक्खुन्ति उपसम्पन्नं । पज्झं पुच्छेय्याति सुत्तन्ते ओकासं कारापेत्वा विनयं वा अभिधम्मं वा पुच्छति, आपत्ति पाचित्तियस्स । विनये ओकासं कारापेत्वा सुत्तन्तं वा अभिधम्मं वा पुच्छति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अभिधम्मे ओकासं कारापेत्वा सुत्तन्तं वा विनयं वा पुच्छति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१२२२. अनापुच्छिते अनापुच्छितसज्जा पज्झं पुच्छति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते वेमतिका पज्झं पुच्छति, आपत्ति पाचित्तियस्स । अनापुच्छिते आपुच्छितसज्जा पज्झं पुच्छति, आपत्ति पाचित्तियस्स ।

आपुच्छिते अनापुच्छितसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । आपुच्छिते आपुच्छितसज्जा, अनापत्ति ।

१२२३. अनापत्ति ओकासं कारापेत्वा पुच्छति, अनोदिस्स ओकासं कारापेत्वा यत्थ कत्थचि पुच्छति, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

द्वादसमसिक्खापदं निद्वितं ।

१३. तेरसमसिक्खापदं

१२२४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन अज्जतरा भिक्खुनी असङ्गच्चिका [असङ्गच्छिका (स्या०)] गामं पिण्डाय पाविसि । तस्सा रथिकाय वातमण्डलिका सङ्घाटियो उक्खिपिंसु । मनुस्सा उक्कुट्ठिं अकंसु — “सुन्दरा अय्याय थनुदरा”ति । सा भिक्खुनी तेहि मनुस्सेहि उप्पण्डियमाना मङ्कु अहोसि । अथ खो सा भिक्खुनी उपस्सयं गन्त्वा भिक्खुनीनं एतमत्थं आरोचेसि । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथहि नाम भिक्खुनी असङ्गच्चिका गामं पविसिस्सती”ति... पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, भिक्खुनी असङ्गच्चिका गामं पाविसीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथहि नाम, भिक्खवे, भिक्खुनी असङ्गच्चिका गामं पविसिस्सति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उदिसन्तु —

१२२५. “या पन भिक्खुनी असङ्गच्चिका [असङ्गच्छिका (स्या०)] गामं पविसेय्य, पाचित्तिय”न्ति ।

१२२६. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

असङ्गच्चिकाति विना सङ्गच्चिकं ।

सङ्गच्चिकं नाम अधक्खकं उब्भनाभि, तस्स पटिच्छादनत्थाय ।

गामं पविसेय्याति परिक्खत्तस्स गामस्स परिक्खेपं अतिककामेन्तिया आपत्ति पाचित्तियस्स । अपरिक्खत्तस्स गामस्स उपचारं ओक्कमन्तिया आपत्ति पाचित्तियस्स ।

१२२७. अनापत्ति अच्छिन्नचीवरिकाय, नट्टचीवरिकाय, गिलानाय, अस्सतिया, अजानन्तिया, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

तेरसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

छत्तुपाहनवग्गो नवमो ।

उद्दिट्ठा खो, अय्यायो, छसट्ठिसता पाचित्तिया धम्मा । तत्थाय्यायो पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेत्थाय्यायो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

खुद्दकं समत्तं ।

भिक्षुनिविभङ्गे पाचित्तियकण्डं निट्ठितं ।

५. पाटिदेसनीयकण्डं (भिक्षुनीविभङ्गो)

१. पठमपाटिदेसनीयसिक्खापदं

इमे खो पनाय्यायो अट्ठ पाटिदेसनीया

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

१२२८. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्षुनियो सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम भिक्षुनियो सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ति! कस्स सम्पन्नं न मनापं, कस्स सादुं न रुच्चती”ति! अस्सोसुं खो भिक्षुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथज्झि नाम छब्बगिया भिक्षुनियो सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्षवे, छब्बगिया, भिक्षुनियो सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथज्झि नाम, भिक्षवे, छब्बगिया भिक्षुनियो सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ति! नेतं, भिक्षवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

“या पन भिक्षुनी सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जेय्य, पटिदेसेतब्बं ताय भिक्षुनिया — ‘गारहं, अय्ये, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं, तं पटिदेसेमी’”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्षुनीनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

१२२९. तेन खो पन समयेन भिक्षुनियो गिलाना होन्ति । गिलानपुच्छिका भिक्षुनियो गिलाना भिक्षुनियो एतदवोचुं — “कच्चि, अय्ये, खमनीयं, कच्चि यापनीय”न्ति? “पुब्बे मयं, अय्ये, सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जाम, तेन नो फासु होति;

इदानीं पन “भगवता पटिक्खित्त”न्ति कुक्कुच्चायन्ता न विज्जापेम, तेन नो न फासु होती”ति...पे०... भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानाय भिक्खुनिया सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जितुं। एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहसन्तु —

१२३०. “या पन भिक्खुनी अगिलाना सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जेय्य, पटिदेसेतब्बं तां भिक्खुनिया — ‘गारहं, अय्ये, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं तं पटिदेसेमी’”ति।

१२३१. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति।

अगिलाना नाम यस्सा विना सप्पिना फासु होति।

गिलाना नाम यस्सा विना सप्पिना न फासु होति।

सप्पि नाम गोसप्पि वा अजिकासप्पि वा महिंससप्पि वा। येसं मंसं कप्पति तेसं सप्पि।

अगिलाना अत्तनो अत्थाय विज्जापेति, पयोगे दुक्कटं। पटिलाभेन “भुज्जिस्सामी”ति पटिगण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स। अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाटिदेसनीयस्स।

१२३२. अगिलाना अगिलानसज्जा सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स। अगिलाना वेमतिका सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स। अगिलाना गिलानसज्जा सप्पिं विज्जापेत्वा भुज्जति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स।

गिलाना अगिलानसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स। गिलाना वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स। गिलाना गिलानसज्जा, अनापत्ति।

१२३३. अनापत्ति गिलानाय, गिलाना हुत्वा विज्जापेत्वा अगिलाना भुज्जति, गिलानाय सेसकं भुज्जति, जातकानं पवारितानं, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति।

पठमपाटिदेसनीयसिक्खापदं निट्ठितं।

२. दुतियादिपाटिदेसनीयसिक्खापदानि

१२३४. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे। तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्खुनियो तेलं विज्जापेत्वा भुज्जन्ति...पे०... मधुं विज्जापेत्वा भुज्जन्ति...पे०... फाणितं विज्जापेत्वा भुज्जन्ति...पे०... मच्छं विज्जापेत्वा भुज्जन्ति...पे०... मंसं विज्जापेत्वा भुज्जन्ति...पे०... खीरं विज्जापेत्वा भुज्जन्ति...पे०... दधिं विज्जापेत्वा भुज्जन्ति। मनुस्सा उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो दधिं विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ति! कस्स सम्पन्नं न मनापं, कस्स सादुं न रुच्चती”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खिय्यन्तानं विपाचेन्तानं। या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खिय्यन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो दधिं विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो दधिं

विज्जापेत्वा भुज्जन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो दधिं विज्जापेत्वा भुज्जिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहसन्तु —

“या पन भिक्खुनी दधिं विज्जापेत्वा भुज्जेय्य, पटिदेसेतब्बं ताय भिक्खुनिया — ‘गारहं, अय्ये, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं, तं पटिदेसेमी’”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खुनीनं सिक्खापदं पज्जत्तं होति ।

१२३५. तेन खो पन समयेन भिक्खुनियो गिलाना होन्ति । गिलानपुच्छिका भिक्खुनियो गिलाना भिक्खुनियो एतदवोचुं — “कच्चि, अय्ये, खमनीयं, कच्चि यापनीय”न्ति? “पुब्बे मयं, अय्ये, दधिं विज्जापेत्वा भुज्जिम्हा, तेन नो फासु होति, इदानी पन “भगवता पटिक्खित्त”न्ति कुक्कुच्चायन्ता न विज्जापेम, तेन नो न फासु होती”ति...पे०... भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानाय भिक्खुनिया दधिं विज्जापेत्वा भुज्जितुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिहसन्तु —

१२३६. “या पन भिक्खुनी अगिलाना (तेलं...पे०... मधुं...पे०... फाणितं...पे०... मच्छं...पे०... मंसं...पे०... खीरं...पे०...) दधिं विज्जापेत्वा भुज्जेय्य, पटिदेसेतब्बं ताय भिक्खुनिया — ‘गारहं, अय्ये, धम्मं आपज्जिं असप्पायं पाटिदेसनीयं, तं पटिदेसेमी’”ति ।

१२३७. या पनाति या यादिसा...पे०... भिक्खुनीति...पे०... अयं इमस्मिं अत्थे अधिप्पेता भिक्खुनीति ।

अगिलाना नाम यस्सा विना दधिना फासु होति ।

गिलाना नाम यस्सा विना दधिना न फासु होति ।

तेलं नाम तिलतेलं सासपतेलं मधुकतेलं एरण्डतेलं वसातेलं ।

मधु नाम मक्खिकामधु । फाणितं नाम उच्छुम्हा निब्बत्तं । मच्छो नाम ओदको वुच्चति । मंसं नाम येसं मंसं कप्पति तेसं मंसं । खीरं नाम गोखीरं वा अजिकाखीरं वा महिसखीरं वा येसं मंसं कप्पति तेसं खीरं । दधि नाम तेसज्जेव दधि ।

अगिलाना अत्तनो अत्थाय विज्जापेति, पयोगे दुक्कटं । पटिलाभेन भुज्जिस्सामीति पटिग्गण्हाति, आपत्ति दुक्कटस्स । अज्झोहारे अज्झोहारे आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

१२३८. अगिलाना अगिलानसज्जा दधिं विज्जापेत्वा भुज्जति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । अगिलाना वेमतिका दधिं विज्जापेत्वा भुज्जति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स । अगिलाना गिलानसज्जा दधिं विज्जापेत्वा भुज्जति, आपत्ति पाटिदेसनीयस्स ।

गिलाना अगिलानसज्जा, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलाना वेमतिका, आपत्ति दुक्कटस्स । गिलाना गिलानसज्जा अनापत्ति ।

१२३९. अनापत्ति गिलानाय, गिलाना हुत्वा विज्जापेत्वा अगिलाना भुज्जति, गिलानाय सेसकं भुज्जति, जातकानं पवारितानं, अज्जस्सत्थाय, अत्तनो धनेन, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति ।

अट्टमपाटिदेसनीयसिक्खापदं निट्ठितं ।

उद्दिट्ठा खो, अय्यायो, अट्ट पाटिदेसनीया धम्मा । तत्थाय्यायो पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्मि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्मि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेत्थाय्यायो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

भिक्षुनिविभङ्गे पाटिदेसनीयकण्डं निट्ठितं ।

६. सेखियकण्डं (भिक्षुनीविभङ्गो)

१. परिमण्डलवग्गो

इमे खो पनाय्यायो सेखिया

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

१२४०. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन छब्बगिया भिक्षुनियो पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ती निवासेन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्षुनियो पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ती निवासेस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्षुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्षुनियो अप्पिच्छा...पे०... ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्षुनियो पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ती निवासेस्सन्ती”ति...पे०... सच्चं किर, भिक्षवे, छब्बगिया भिक्षुनियो पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ती निवासेन्तीति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्षवे, छब्बगिया भिक्षुनियो पुरतोपि पच्छतोपि ओलम्बेन्ती निवासेस्सन्ति! नेतं, भिक्षवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्षवे, भिक्षुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिसन्तु —

“परिमण्डलं निवासेस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

परिमण्डलं निवासेतब्बं नाभिमण्डलं जाणुमण्डलं पटिच्छादेन्तिया । या अनादरियं पटिच्च पुरतो वा पच्छतो वा ओलम्बेन्ती निवासेति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असज्जिच्च, अस्सतिया, अजानन्तिया, गिलानाय, आपदासु, उम्मत्तिकाय, आदिकम्मिकायाति...पे०... (संखित्तं) ।

७. पादुकवग्गो

१२४१. तेन समयेन बुद्धो भगवा सावत्थियं विहरति जेतवने अनाथपिण्डिकस्स आरामे । तेन खो पन समयेन

छब्बगिया भिक्खुनियो उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करोन्ति । मनुस्सा उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम भिक्खुनियो उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करिस्सन्ति, सेय्यथापि गिहिनियो कामभोगिनियो”ति! अस्सोसुं खो भिक्खुनियो तेसं मनुस्सानं उज्झायन्तानं खियन्तानं विपाचेन्तानं । या ता भिक्खुनियो अप्पिच्छा, ता उज्झायन्ति खियन्ति विपाचेन्ति — “कथञ्चि नाम छब्बगिया भिक्खुनियो उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करिस्सन्ती”ति! अथ खो भिक्खुनियो भिक्खूनं एतमत्थं आरोचेसुं । भिक्खू [ये ते भिक्खू...पे०... (?)] भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं । अथ खो भगवा...पे०... भिक्खू पटिपुच्छि — “सच्चं किर, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करोन्ती”ति? “सच्चं, भगवा”ति । विगरहि बुद्धो भगवा...पे०... कथञ्चि नाम, भिक्खवे, छब्बगिया भिक्खुनियो उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि करिस्सन्ति! नेतं, भिक्खवे, अप्पसन्नानं वा पसादाय...पे०... एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

“न उदके उच्चारं वा पस्सावं वा खेळं वा करिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

एवञ्चिदं भगवता भिक्खुनीनं सिक्खापदं पञ्जत्तं होति ।

तेन खो पन समयेन गिलाना भिक्खुनियो उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि कातुं कुक्कुच्चायन्ति । भगवतो एतमत्थं आरोचेसुं...पे०... अनुजानामि, भिक्खवे, गिलानाय भिक्खुनिया उदके उच्चारम्पि पस्सावम्पि खेळम्पि कातुं । एवञ्च पन, भिक्खवे, भिक्खुनियो इमं सिक्खापदं उद्दिस्सन्तु —

“न उदके अगिलाना उच्चारं वा पस्सावं वा खेळं वा करिस्सामीति सिक्खा करणीया”ति ।

न उदके अगिलानाय उच्चारो वा पस्सावो वा खेळो वा कातब्बो । या अनादरियं पटिच्च उदके अगिलाना उच्चारं वा पस्सावं वा खेळं वा करोति, आपत्ति दुक्कटस्स ।

अनापत्ति असञ्चिच्च, अस्सतिया, अजानन्तिया, गिलानाय, थले कतो उदकं ओत्थरति, आपदासु, उम्मत्तिकाय, खित्तचित्ताय, वेदनाट्ठाय, आदिकम्मिकायाति ।

पन्नरसमसिक्खापदं निट्ठितं ।

पादुकवग्गो सत्तमो ।

उद्दिट्ठा खो, अय्यायो, सेखिया धम्मा । तत्थाय्यायो पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेत्थाय्यायो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

सेखियकण्डं निट्ठितं ।

७. अधिकरणसमथा (भिक्खुनीविभङ्गो)

इमे खो पनाय्यायो सत्त अधिकरणसमथा

धम्मा उद्देसं आगच्छन्ति ।

१२४२. उप्पन्नुप्पन्नानं अधिकरणानं समथाय वूपसमाय सम्मुखाविनयो दातब्बो, सतिविनयो दातब्बो, अमूळहविनयो दातब्बो, पटिज्जाय कारेतब्बं, येभ्य्यसिका, तस्सपापियसिका, तिणवत्थारकोति ।

उद्दिट्ठा खो, अय्यायो, सत्त अधिकरणसमथा धम्मा । तत्थाय्यायो पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? दुतियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? ततियम्पि पुच्छामि — “कच्चित्थ परिसुद्धा”? परिसुद्धेत्थाय्यायो, तस्मा तुण्ही, एवमेतं धारयामीति ।

अधिकरणसमथा निट्ठिता ।

उद्दिट्ठं खो, अय्यायो, निदानं । उद्दिट्ठा अट्ठ पाराजिका धम्मा । उद्दिट्ठा सत्तरस सङ्गादिसेसा धम्मा । उद्दिट्ठा तिस निस्सगिया पाचित्तिया धम्मा । उद्दिट्ठा छसट्ठिसता पाचित्तिया धम्मा । उद्दिट्ठा अट्ठ पाटिदेसनीया धम्मा । उद्दिट्ठा सेखिया धम्मा । उद्दिट्ठा सत्त अधिकरणसमथा धम्मा । एत्तकं तस्स भगवतो सुत्तागतं सुत्तपरियापन्नं अन्वद्धमासं उद्देसं आगच्छति । तत्थ सब्बाहेव समग्गाहि सम्मोदमानाहि अविदमानाहि सिक्खितव्वन्ति ।

भिक्खुनिविभङ्गो निट्ठितो ।

पाचित्तियपाळि निट्ठिता ।